

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՔԸ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԻ ԿԱՆՈՆԱԿԱՐԳ

Ընդունվել է 20.02.2002

(առ 19 դեկտեմբերի 2012 թվականի փոփոխություններով և լրացումներով)

- [Ընդհանուր դրույթներ](#)
- [Գլուխ 1. Ազգային ժողովի պատգամավորը](#)
- [Գլուխ 2. Խմբակցությունները և պատգամավորական խմբերը](#)
- [Գլուխ 3. Ազգային ժողովի նախագահը, նրա տեղակալները](#)
- [Գլուխ 4. Ազգային ժողովի հանձնաժողովները](#)
- [Գլուխ 5. Ազգային ժողովի նստաշրջանները և նիստերը](#)
- [Գլուխ 6. Ազգային ժողովում քննարկվող հարցերի ներկայացման կարգը](#)
- [Գլուխ 7. Ազգային ժողովի նիստում հարցերի քննարկման կարգը](#)
- [Գլուխ 8. Օրենքի նախագծի քննարկման ընթացակարգը](#)
- [Գլուխ 9. Սահմանադրության կամ դրանում փոփոխություններ կատարելու և հանրաքվեի դրվելիք օրենքի նախագծերի քննարկման ընթացակարգը](#)
- [Գլուխ 10. Պետական բյուջեի քննարկումը և հաստատումը](#)
- [Գլուխ 11. Պետական բյուջեի կատարման մասին տարեկան հաշվետվության քննարկումը և հաստատումը](#)
- [Գլուխ 12. Հանրապետության Նախագահի իրավասությանը վերապահված հարցերի քննարկման ընթացակարգերը](#)
- [Գլուխ 13. Ազգային ժողովին վերապահված հարցերի քննարկման ընթացակարգերը](#)
- [Գլուխ 14. Կառավարությանն առնչվող հարցերի քննարկման ընթացակարգերը](#)
- [Գլուխ 15. Ազգային ժողովի աշխատանքի կազմակերպումը](#)
- [Գլուխ 16. Եզրափակիչ դրույթներ](#)

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐ

Հոդված 1. Ազգային ժողովը և նրա լիազորությունները

1. Հայաստանի Հանրապետությունում օրենսդիր իշխանությունն իրականացնում է Ազգային ժողովը:
2. Ազգային ժողովը կազմված է հարյուր երեսունմեկ պատգամավորից:
3. Սահմանադրությամբ սահմանված լիազորությունների շրջանակում Ազգային ժողովն ընդունում է օրենքներ, որոշումներ, ուղերձներ և հայտարարություններ: (փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)

Հոդված 2. Ազգային ժողովի գործունեությունը

1. Ազգային ժողովը գործում է Սահմանադրությանը և սույն կանոնակարգին համապատասխան՝ նստաշրջանների, նիստերի, ինչպես նաև իր մարմինների, խմբակցությունների և պատգամավորական խմբերի աշխատանքի միջոցով: (լր. 26.02.2007 ՀՕ-111)
2. Ազգային ժողովի գործունեությունը հիմնվում է քաղաքական բազմակարծության, հարցերի ազատ քննարկման և կոլեկտիվ լուծման սկզբունքների վրա:

3. Ազգային ժողովի մարմիններն են Ազգային ժողովի նախագահը, նրա տեղակալները, պատգամավորները եւ հանձնաժողովները:

4. Ազգային ժողովում կազմավորվում են խմբակցություններ, եւ կարող են ստեղծվել պատգամավորական խմբեր:

Հոդված 3. Ազգային ժողովի աշխատանքային լեզուն

Ազգային ժողովի աշխատանքային լեզուն հայերենն է: Եթե նիստին հրավիրված անձը ելույթ է ունենում օտար լեզվով, ապա ապահովվում է դրա հայերեն թարգմանությունը:

Հոդված 4. Ազգային ժողովի նիստերի անցկացման վայրը

Ազգային ժողովի նիստերը գումարվում են Երեւան քաղաքում, Ազգային ժողովի նստավայրում՝ Բաղրամյան 19: Այլ վայրում նիստ կարող է գումարվել միայն Ազգային ժողովի որոշմամբ կամ, դրա անհնարինության դեպքում, Հանրապետության Նախագահի հրամանագրով:

ԳԼՈՒԽ 1

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԻ ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐԸ

Հոդված 5. Պատգամավորի իրավունքները

1. Պատգամավորն իրավունք ունի օրենքով սահմանված կարգով՝

ա) Ազգային ժողովի քննարկմանը ներկայացնել օրենքի, Ազգային ժողովի որոշման, ուղերձի, հայտարարության նախագծեր. (լր. 30.04.2009 ՀՕ-113)

բ) ունենալ ելույթներ, տալ հարցեր եւ անել առաջարկություններ Ազգային ժողովի եւ նրա հանձնաժողովների (ենթահանձնաժողովների, աշխատանքային խմբերի) նիստերում.

գ) մասնակցել, տալ հարցեր եւ ելույթ ունենալ խորհրդարանական լսումներում.

դ) առաջադրվել եւ ընտրվել Ազգային ժողովի նախագահի կամ նրա տեղակալի, Ազգային ժողովի հանձնաժողովի նախագահի կամ նրա տեղակալի պաշտոններում.

ե) ընդգրկվել Ազգային ժողովի ժամանակավոր հանձնաժողովների, ինչպես նաեւ ենթահանձնաժողովների, աշխատանքային խմբերի կազմերում. (փոփ. 30.04.2009 ՀՕ-113, 19.03.2012 ՀՕ-111)

զ) ընդգրկվել խմբակցության կամ պատգամավորական խմբի կազմում. (փոփ. 30.04.2009 ՀՕ-113)

զ.1) ընդգրկվել միջազգային խորհրդարանական կազմակերպություններում, միջխորհրդարանական հանձնաժողովներում Ազգային ժողովի պատվիրակությունների, ինչպես նաեւ այլ պաշտոնական պատվիրակությունների կազմում. (լր. 30.04.2009 ՀՕ-113)

զ.2) իր դիմումի համաձայն՝ ընդգրկվել Ազգային ժողովի բարեկամական խմբի կազմում. (լր. 30.04.2009 ՀՕ-113)

է) ծանոթանալ Ազգային ժողովին եւ (կամ) հանձնաժողովներին հասցեագրված ցանկացած փաստաթղթի հետ, բացառությամբ անվանական կամ անձնական նյութերի, ինչպես նաեւ պետական

եւ ծառայողական գաղտնիք կազմող այնպիսի տեղեկատվության, որին իրավասու չէ իրազեկ լինել.
(փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)

ը) հարցումներով եւ առաջարկություններով դիմել պետական կառավարման եւ տեղական ինքնակառավարման մարմիններին, պաշտոնատար անձանց, հիմնարկներին եւ կազմակերպություններին, մասնակցել իր բարձրացրած հարցերի քննարկմանը.

թ) ներկա գտնվել Հայաստանի Հանրապետության կառավարության (այսուհետ՝ Կառավարություն) դռնբաց նիստերին.

ժ) մասնակցել Հայաստանի Հանրապետության վերահսկիչ պալատի (այսուհետ՝ Վերահսկիչ պալատ) խորհրդի նիստերին. (փոփ. 25.12.2006 ՀՕ-12)

ժա) հանդիպումներ ունենալ քաղաքացիների հետ, կազմակերպել ընդունելություններ.

ժբ) հանրապետության տարածքում կապ հաստատելու համար, հատուցելի հիմունքներով, օգտվել պետական կառավարման եւ տեղական ինքնակառավարման մարմինների տնօրինության տակ գտնվող հեռախոսային եւ էլեկտրոնային կապի միջոցներից:

2. Պատգամավորը կարող է ունենալ օրենքով նախատեսված այլ իրավունքներ:

Հոդված 6. Պատգամավորի պարտականությունները

1. Պատգամավորը պարտավոր է՝

ա) մասնակցել Ազգային ժողովի նիստերին, ինչպես նաեւ այն հանձնաժողովների, ենթահանձնաժողովների եւ աշխատանքային խմբերի նիստերին, որոնց կազմում նա ընդգրկված է.

ա.1) ընդգրկվել մշտական հանձնաժողովի կազմում, բացառությամբ [սույն օրենքի 25-րդ հոդվածի 7-րդ կետով](#) նախատեսված դեպքերի.

ա.2) մասնակցել Ազգային ժողովի այն հանձնաժողովների կազմակերպած խորհրդարանական լուումներին, որոնց կազմում նա ընդգրկված է.

ա.3) պահպանել պատգամավորի էթիկայի կանոնները.

(փոփ. եւ լր. 19.03.2012 ՀՕ-111)

բ) պահպանել Ազգային ժողովի նստավայրի տարածքում եւ շենքում գործող անվտանգության կանոնները.

գ) ուսումնասիրել քաղաքացիներից ստացված առաջարկությունները եւ պատասխանել դիմումներին.

դ) [սույն օրենքի 6.2-րդ հոդվածի 3-րդ կետով](#) նախատեսված դեպքում հանդես գալ շահերի բախման վերաբերյալ հայտարարությամբ: (փոփ. 19.03.2012 ՀՕ-111)

1.1. Ազգային ժողովի սույն հոդվածի 1-ին կետի «ա» ենթակետում նշված նիստերից, ինչպես նաեւ սույն հոդվածի 1-ին կետի «ա.2» ենթակետում նշված խորհրդարանական լուումներից անհարգելի բացակայած օրերի համար պատգամավորին աշխատավարձ չի վճարվում:

Պատգամավորների բացակայությունները հաշվառում է Ազգային ժողովի աշխատակազմը (այսուհետ՝ Աշխատակազմ), իսկ հաշվառված բացակայությունները՝ համապատասխան հիմքերի առկայությամբ հարգելի է համարում Ազգային ժողովի նախագահը:

(լր. 26.02.2007 ՀՕ-111, փոփ. 30.04.2009 ՀՕ-113, 19.03.2012 ՀՕ-111, լր. 13.09.2012 ՀՕ-174)

1.2. Եթե պատգամավորն ընդգրկված է մեկից ավելի մշտական հանձնաժողովների կազմում, ապա այդ հանձնաժողովներից մեկի նիստի կամ կազմակերպած խորհրդարանական լսումների անցկացման պահին մեկ այլ հանձնաժողովի նիստին կամ կազմակերպած խորհրդարանական լսումներին մասնակցելու դեպքում համարվում է, որ պատգամավորը կատարել է սույն հոդվածի 1-ին կետի «ա» ենթակետում նշված հանձնաժողովի նիստերին եւ «ա.2» ենթակետում նշված խորհրդարանական լսումներին մասնակցելու իր պարտականությունը:

(լր. 13.09.2012 ՀՕ-174)

2. Պատգամավորը կարող է ունենալ օրենքով նախատեսված այլ պարտականություններ:

3. Պատգամավորի կարգավիճակը սահմանվում է Սահմանադրությամբ եւ օրենքներով: (փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)

Հոդված 6.1. Պատգամավորի էթիկայի կանոնները

1. Սույն հոդվածի պահանջները վերաբերում են ինչպես պատգամավորի լիազորությունների իրականացմանը, այնպես էլ նրա ամենօրյա վարքագծին:

2. Պատգամավորի էթիկայի կանոններն են՝

ա) հարգել օրենքը եւ ենթարկվել օրենքին.

բ) հարգել հանրության բարոյական նորմերը.

գ) պահպանել Ազգային ժողովի եւ նրա հանձնաժողովների նիստերի անցկացման կարգը.

դ) իր լիազորություններն իրականացնելիս չառաջնորդվել իր կամ իր հետ փոխկապակցված անձանց անձնական շահերով.

ե) չօգտագործել պատգամավորի պաշտոնի հեղինակությունը ի շահ իրեն կամ այլ անձի.

զ) իր գործունեությամբ նպաստել Ազգային ժողովի նկատմամբ վստահության եւ հարգանքի ձեւավորմանը.

է) ամենուր եւ ցանկացած գործունեությամբ զբաղվելիս դրսեւորել պատգամավորին վայել վարքագիծ.

ը) հարգալից վերաբերմունք ցուցաբերել քաղաքական ընդդիմախոսների, Ազգային ժողովում հարցերի քննարկման մասնակիցների, ինչպես նաեւ բոլոր այն անձանց նկատմամբ, որոնց հետ պատգամավորը շփվում է իր լիազորություններն իրականացնելիս:

(լր. 19.03.2012 ՀՕ-111)

Հոդված 6.2. Պատգամավորի շահերի բախումը

1. Պատգամավորի կողմից իր կամ իրեն փոխկապակցված անձի անձնական շահերով առաջնորդվելը նշանակում է օրենսդրական նախաձեռնությամբ հանդես գալը կամ Ազգային ժողովի քննարկմանը որոշման նախագիծ ներկայացնելը, Ազգային ժողովում շրջանառության մեջ դրված հարցի վերաբերյալ առաջարկություն ներկայացնելը, ինչպես նաև Ազգային ժողովի, նրա հանձնաժողովների, ենթահանձնաժողովների նիստերում ելույթ ունենալը կամ քվեարկությանը մասնակցելը, որը թեև ինքնին օրինական է, սակայն պատգամավորը տեղյակ է, որ այն հանգեցնում կամ նպաստում է կամ ողջամտորեն կարող է հանգեցնել կամ նպաստել նաև՝

ա) իր կամ իր հետ փոխկապակցված անձի գույքային կամ իրավական դրության բարելավմանը.

բ) իր կամ իր հետ փոխկապակցված անձի անդամակցած ոչ առետրային կազմակերպության գույքային կամ իրավական դրության բարելավմանը.

գ) իր կամ իր հետ փոխկապակցված անձի մասնակցությամբ առետրային կազմակերպության գույքային կամ իրավական դրության բարելավմանը.

դ) իր հետ փոխկապակցված անձին պաշտոնում նշանակմանը:

2. Սույն օրենքի իմաստով պատգամավորի հետ փոխկապակցված անձինք են համարվում «Հանրային ծառայության մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 5-րդ հոդվածի 1-ին մասի 16-րդ կետի համաձայն՝ բարձրաստիճան պաշտոնատար անձի հետ փոխկապակցված անձինք:

3. Ազգային ժողովի, նրա հանձնաժողովների, ենթահանձնաժողովների նիստերում շահերի բախում առաջանալու դեպքում պատգամավորը պարտավոր է համապատասխան նիստում իր ելույթից կամ քվեարկությունից առաջ հանդես գալ շահերի բախման վերաբերյալ հայտարարությամբ, իսկ օրենսդրական նախաձեռնությամբ հանդես գալիս, Ազգային ժողովի քննարկմանը որոշման նախագիծ ներկայացնելիս կամ Ազգային ժողովում շրջանառության մեջ դրված հարցի վերաբերյալ առաջարկություն ներկայացնելիս՝ համապատասխան փաստաթղթերի հետ ներկայացնել շահերի բախման վերաբերյալ իր գրավոր հայտարարությունը՝ ներկայացնելով շահերի բնույթը:

Պատգամավորն Ազգային ժողովի նիստում շահերի բախման վերաբերյալ իր հայտարարությամբ հանդես է գալիս [սույն օրենքի 56-րդ հոդվածի 2-րդ կետի «գ» ենթակետով](#) նախատեսված կարգով: Այդ դեպքում պատգամավորը կարող է նաև հայտարարել, որ հրաժարվում է մասնակցել հարցի քվեարկությանը, որից նրա բացակայությունը [սույն օրենքի 99-րդ հոդվածի 3-րդ կետի «դ» ենթակետով](#) նախատեսված հիմքով համարվում է հարգելի:

4. Սույն հոդվածի 1-ին կետով սահմանված դրույթները մեկնաբանելիս համարվում է, որ պատգամավորը չի առաջնորդվում իր կամ իր հետ փոխկապակցված անձի անձնական շահերով, եթե նա հանդես է գալիս Ազգային ժողովի հանձնաժողովի, խմբակցության կամ պատգամավորական խմբի անունից, կամ տվյալ գործողությունը՝

ա) վերաբերում է պետական եւ տեղական ինքնակառավարման մարմինների, պետական կամ համայնքային ոչ առետրային կազմակերպությունների, հիմնարկների կամ դրանց պաշտոնատար անձանց գործունեությանը.

բ) ունի համընդհանուր կիրառելիություն եւ անդրադառնում է հասարակության լայն շերտերի վրա, այնպես, որ ողջամտորեն չի կարող մեկնաբանվել որպես պատգամավորի կամ նրա հետ փոխկապակցված անձի անձնական շահերով առաջնորդվել.

գ) վերաբերում է պատգամավորի՝ օրենքով նախատեսված վարձատրությանը, պատգամավորական գործունեության հետ կապված ծախսերի փոխհատուցմանը կամ արտոնություններին:

(լր. 19.03.2012 ՀՕ-111)

Հոդված 7. Պատգամավորի գործունեության երաշխիքները

1. Պետական կառավարման եւ տեղական ինքնակառավարման մարմինների, հիմնարկների, կազմակերպությունների ղեկավարներն ու պաշտոնատար անձինք պարտավոր են՝

ա) պատգամավորի նախաձեռնությամբ հնարավոր սեղմ ժամկետում ընդունել նրան, եթե օրենքով այլ բան նախատեսված չէ. (փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)

բ) 10-օրյա ժամկետում, բացառությամբ սույն օրենքով նախատեսված դեպքերի, քննարկել պատգամավորի գրավոր հարցումը եւ գրավոր պատասխանել նրան.

գ) ոչ ուշ, քան քննարկումից երեք օր առաջ գրավոր տեղեկացնել պատգամավորին իր բարձրացրած հարցի քննարկման մասին:

(փոփ. եւ լր. 24.12.2004 ՀՕ-69)

2. Պատգամավորն օրենսդրությամբ սահմանված կարգով կարող է ներկա գտնվել պետական եւ տեղական ինքնակառավարման մարմինների նիստերին:

3. Կառավարությունն Ազգային ժողովին նախապես տեղյակ է պահում Կառավարության դռնբաց նիստի անցկացման օրվա, ժամի եւ օրակարգի մասին՝ ներկայացնելով օրակարգին առնչվող փաստաթղթերը: Կառավարության նիստերի դահլիճում պատգամավորներին հատկացվում են տեղեր: (լր. 26.02.2007 ՀՕ-111)

4. Վերահսկիչ պալատի նախագահն Ազգային ժողովի նախագահին, նրա տեղակալներին, մշտական հանձնաժողովներին, խմբակցություններին եւ պատգամավորական խմբերին առնվազն երեք օր առաջ տեղեկացնում է Վերահսկիչ պալատի խորհրդի նիստի անցկացման օրվա, ժամի եւ օրակարգի մասին՝ ներկայացնելով օրակարգին առնչվող փաստաթղթերը: Վերահսկիչ պալատի խորհրդի նիստերի դահլիճում պատգամավորներին հատկացվում են տեղեր: (լր. 24.12.2004 ՀՕ-69)

5. Տեղական ինքնակառավարման մարմինները պարտավոր են խմբակցության, պատգամավորական խմբի կամ պատգամավորի պահանջով ամսական առնվազն մեկ օր կահավորված սենյակ կամ դահլիճ հատկացնել դիմողին՝ քաղաքացիների ընդունելության եւ նրանց հետ հանդիպելու համար: (փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)

6. Պատգամավորը կարող է ունենալ Սահմանադրությամբ եւ օրենքով նախատեսված գործունեության այլ երաշխիքներ: (լր. 26.02.2007 ՀՕ-111)

7. Պատգամավորի գործունեության երաշխիքները կարող են սահմանափակվել Սահմանադրությամբ նախատեսված դեպքերում՝ օրենքով սահմանված կարգով:

Հոդված 8. Պատգամավորի աշխատանքային գործունեությունը

1. Պատգամավորի աշխատավայրն Ազգային ժողովի նստավայրն է, որտեղ նրան հատկացվում է կահավորված, տեխնիկական (այդ թվում՝ համակարգիչ) եւ կապի (այդ թվում՝ ինտերնետային) միջոցներով հագեցված աշխատատեղ, ինչպես նաեւ խոսափողով ու անվանական էլեկտրոնային քվեարկության սարքավորումով հագեցված աշխատատեղ՝ Ազգային ժողովի նիստերի դահլիճում: (փոփ. 24.12.2004 ՀՕ-69)

2. Պատգամավորի հիմնական աշխատանքային ժամանակը ներառում է Ազգային ժողովի, նրա հանձնաժողովների, ենթահանձնաժողովների, աշխատանքային խմբերի նիստերի եւ խորհրդարանական լուսմների անցկացման, ինչպես նաեւ պատգամավորի լիազորությունների իրականացման համար անհրաժեշտ այլ ժամանակահատվածը: Հիմնական աշխատանքային ժամանակը նորմավորված չէ: (փոփ. 19.03.2012 ՀՕ-111)
3. Ազգային ժողովի նախագահի, նրա տեղակալների, մշտական հանձնաժողովի նախագահի եւ պատգամավորի վարձատրությունը սահմանվում է օրենքով:
4. Ազգային ժողովի կողմից գործուղման մեկնած պատգամավորին վճարվում են գործուղման ծախսեր՝ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով:
5. Պատգամավորներին միաժամանակ տրվում է ամենամյա արձակուրդ՝ 36 աշխատանքային օր տետղությամբ, որից 12-ը՝ ձմռանը, իսկ 24-ը՝ ամռանը:
6. Ազգային ժողովի նախագահի, նրա տեղակալների եւ մշտական հանձնաժողովների նախագահների արձակուրդի ժամանակացույցը սահմանում է Ազգային ժողովի նախագահը:
7. (7-րդ մասն ուժը կորցրել է, փոփ. 19.03.2012 ՀՕ-111)
8. Պատգամավորի լիազորությունների ժամանակաշրջանը հաշվարկվում է որպես ընդհանուր ստաժ: Անընդհատ աշխատանքային ստաժը պահպանվում է, եթե պատգամավորն իր լիազորությունների ավարտից հետո՝ վեց ամսվա ընթացքում, ընդունվում է աշխատանքի:
9. (9-րդ մասն ուժը կորցրել է, փոփ. 19.03.2012 ՀՕ-111)

Հոդված 9. Պատգամավորի անձեռնմխելիությունը

1. Պատգամավորն իր պատգամավորական լիազորությունների ժամկետում եւ դրանից հետո չի կարող հետապնդվել եւ պատասխանատվության ենթարկվել պատգամավորի՝ իր կարգավիճակից բխող գործողությունների, այդ թվում՝ Ազգային ժողովում հայտնած կարծիքի համար, եթե այն զրպարտություն կամ վիրավորանք չի պարունակում:
2. Պատգամավորին չի կարելի որպես մեղադրյալ ներգրավել, կալանավորել կամ նրա նկատմամբ դատական կարգով վարչական պատասխանատվության ենթարկելու հարց հարուցել՝ առանց [սույն օրենքի 98-րդ հոդվածով](#) սահմանված կարգով Ազգային ժողովի կողմից տրված համաձայնության:
3. Պատգամավորին չի կարելի ձերբակալել՝ առանց [սույն օրենքի 98-րդ հոդվածով](#) սահմանված կարգով Ազգային ժողովի կողմից տրված համաձայնության, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ ձերբակալությունն իրագործվում է հանցագործության կատարման պահին: Այս դեպքում անհապաղ տեղեկացվում է Ազգային ժողովի նախագահը:

(փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)

Հոդված 9.1. Պատգամավորի գործունեության սահմանափակումները

1. [Սահմանադրության 65-րդ հոդվածի առաջին մասին](#) համապատասխան՝ պատգամավորը չի կարող զբաղվել ձեռնարկատիրական գործունեությամբ, զբաղեցնել պաշտոն պետական կամ տեղական ինքնակառավարման մարմիններում կամ առետրային կազմակերպություններում, կատարել այլ վճարովի աշխատանք, բացի գիտական, մանկավարժական եւ ստեղծագործական աշխատանքից:

2. Սույն օրենքի իմաստով ձեռնարկատիրական գործունեություն, ինչպես նաև գիտական, մանկավարժական եւ ստեղծագործական աշխատանք է համարվում «Հանրային ծառայության մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 24-րդ հոդվածով սահմանված համապատասխան գործունեությունը (աշխատանքը):

3. Պատգամավորական լիազորությունների իրականացման հետ կապված պատգամավորի պարտականությունները գերակա են նրա կողմից իրականացվող գիտական, մանկավարժական, ստեղծագործական աշխատանքի կամ օրենքով չարգելված այլ աշխատանքային գործունեության նկատմամբ:

4. Պատգամավորին գիտական, մանկավարժական եւ ստեղծագործական աշխատանքի համար վճարումը չի կարող գերազանցել ողջամիտ չափը, այսինքն՝ այն չափը, որին նույնպիսի գործունեության համար համանման որակներ ունեցող, բայց պատգամավոր չհամարվող անձը կարող էր հավակնել:

5. Պատգամավորական լիազորությունների իրականացումից բացի, գիտական, մանկավարժական, ստեղծագործական կամ օրենքով չարգելված այլ աշխատանք կատարելը հիմք չէ մեկ հերթական նստաշրջանի ընթացքում քվեարկությունների ավելի քան կեսից պատգամավորի բացակայելը [սույն օրենքի 99-րդ հոդվածի 3-րդ կետի «բ» ենթակետով](#) սահմանված կարգով հարգելի համարելու համար:

(լր. 19.03.2012 ՀՕ-111)

Հոդված 9.2. Պատգամավորի գործունեության սահմանափակումների ապահովումը

1. Պատգամավոր ընտրվելու մասին համապատասխան ընտրական հանձնաժողովի որոշման ընդունումից հետո՝ մեկ ամսվա ընթացքում, պատգամավորը պարտավոր է՝

ա) դուրս գալ անհատ ձեռնարկատիրոջ պետական հաշվառումից,

բ) դուրս գալ առևտրային կազմակերպությունից կամ դրա կանոնադրական կապիտալում իր բաժնեմասն ամբողջությամբ հանձնել հավատարմագրային կառավարման,

գ) հրաժարվել առևտրային կազմակերպությունում ուրիշի գույքի հավատարմագրային կառավարումից,

դ) ազատվել պետական կամ տեղական ինքնակառավարման մարմիններում զբաղեցրած պաշտոններից,

ե) ազատվել վճարովի հիմունքներով աշխատանքից, եթե դա «Հանրային ծառայության մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 24-րդ հոդվածի համաձայն չի համարվում գիտական, մանկավարժական կամ ստեղծագործական աշխատանք:

2. Սույն հոդվածի 1-ին կետով սահմանված ժամկետի ընթացքը կասեցվում է պատգամավորի ընտրության (համամասնական եւ մեծամասնական ընտրակարգով) արդյունքներով որոշումների վիճարկման մասին գործը սահմանադրական դատարանում քննության ընդունվելու օրվանից մինչև այդ գործով սահմանադրական դատարանի վերջնական որոշման ընդունման օրը:

3. Պատգամավորն իրավունք ունի մինչև վճարովի հիմունքներով գիտական, մանկավարժական կամ ստեղծագործական աշխատանքի անցնելը [սույն օրենքի 24.2-րդ հոդվածի 1-ին կետի «դ»](#)

Ենթակետով սահմանված կարգով դիմելու Ազգային ժողովի էթիկայի հարցերով ժամանակավոր հանձնաժողովին (այսուհետ՝ էթիկայի հանձնաժողով) եւ ստանալու նրա եզրակացությունը:

4. Եթե առեւտրային կազմակերպության կանոնադրական կապիտալում պատգամավորի մասնաբաժնի հավատարմագրային կառավարման պայմանագիրը չի դադարել այդ կազմակերպության լուծարման կամ սնանկ ճանաչվելու հիմքով, ապա պատգամավորը պարտավոր է հավատարմագրային կառավարման պայմանագիրը դադարելուց հետո՝ մեկ ամսվա ընթացքում, դուրս գալ առեւտրային կազմակերպությունից կամ դրա կանոնադրական կապիտալում իր բաժնեմասն ամբողջությամբ հանձնել հավատարմագրային կառավարման:

(լր. 19.03.2012 ՀՕ-111)

Հոդված 10. Պատգամավորի գործունեության հետ առնչվող հարցեր

1. Պատգամավորին իր լիազորությունների ժամկետով տրվում են պատգամավորական վկայական, դիվանագիտական անձնագիր եւ «Ազգային ժողովի պատգամավոր» կրծքանշան, որի նկարագրությունը հաստատվում է Ազգային ժողովի որոշմամբ:

2. Պատգամավորի բժշկական սպասարկումն ու հանգստի կազմակերպումն իրականացվում են օրենքով սահմանված կարգով:

3. Երեւան քաղաքում բնակարան չունեցող պատգամավորին տրվում է Երեւան քաղաքում բնակարանի վարձին համարժեք փոխհատուցում, որի չափը սահմանում է Ազգային ժողովի նախագահը:

4. Պատգամավորն ազատվում է ժամկետային զինվորական ծառայությունից, զորահավաքներից եւ վարժական հավաքներից:

Հոդված 11. Պատգամավորի օգնականը

1. Պատգամավորը կարող է ունենալ երկու օգնական, որոնցից մեկն աշխատում է վճարովի, իսկ մյուսը՝ հասարակական հիմունքներով:

Վճարովի հիմունքներով աշխատող օգնականի հաստիքը սահմանվում է Աշխատակազմի հաստիքացուցակով, աշխատանքի է ընդունվում ժամկետային պայմանագրով՝ համապատասխան պատգամավորի ներկայացմամբ:

(փոփ. 27.11.2008 ՀՕ-212)

1.1. Իրենց աշխատանքային պարտականությունները կատարելիս պատգամավորի օգնականները օգտվում են պատգամավորի աշխատասենյակից, տեխնիկական եւ կապի միջոցներից: (լր. 27.11.2008 ՀՕ-212)

2. Օգնականը պատգամավորի հանձնարարությամբ՝

ա) նախապատրաստում է Ազգային ժողովի քննարկմանը ներկայացվող փաստաթղթերը.

բ) նախապատրաստում է պատգամավորի լիազորությունների իրականացման համար անհրաժեշտ վերլուծական, տեղեկատվական եւ այլ նյութեր.

գ) կազմակերպում է պատգամավորի մոտ քաղաքացիների ընդունելությունը.

դ) վարում է գործավարությունը:

3. (3-րդ կետն ուժը կորցրել է, փոփ. 30.04.2009 ՀՕ-113)

Հոդված 12. Պատգամավորի լիազորությունների դադարումը

1. Պատգամավորի լիազորությունները դադարում են, եթե՝

ա) ավարտվել է Ազգային ժողովի լիազորությունների ժամկետը.

բ) արձակվել է Ազգային ժողովը.

գ) [սույն օրենքի 99.1-ին հոդվածի](#) համաձայն՝ նա խախտել է [Սահմանադրության 65-րդ հոդվածի առաջին մասի](#) պայմանները. (փոփ. 19.03.2012 ՀՕ-111)

գ.1) նա պետական կամ տեղական ինքնակառավարման մարմնում կամ առետրային կազմակերպությունում նշանակվել (ընտրվել) է պաշտոնում. (լր. 19.03.2012 ՀՕ-111)

դ) նա կորցրել է Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիությունը.

ե) մեկ հերթական նստաշրջանի ընթացքում քվեարկությունների ավելի քան կեսից նրա բացակայելը, [սույն օրենքի 99-րդ հոդվածով](#) սահմանված կարգով, համարվել է անհարգելի. (փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)

զ) նա դատապարտվել է ազատազրկման.

է) օրինական ուժի մեջ է մտել նրան անգործունակ ճանաչելու մասին դատարանի որոշումը.

ը) ուժի մեջ է մտել նրա ընտրության գրանցումը չեղյալ հայտարարելու մասին սահմանադրական դատարանի որոշումը.

թ) նա տվել է հրաժարական՝ [սույն օրենքի 13-րդ հոդվածով](#) սահմանված կարգով.

ժ) («ժ» կետն ուժը կորցրել է, փոփ. 19.03.2012 ՀՕ-111)

2. Սույն հոդվածի 1-ին կետի «գ.1», «դ», «զ», «է» եւ «ը» ենթակետերով նախատեսված դեպքերում, համապատասխան փաստաթղթերի հիման վրա, կազմվում է պատգամավորի լիազորությունների դադարման մասին արձանագրություն, որն ստորագրում է Ազգային ժողովի նախագահը եւ հնգօրյա ժամկետում ուղարկում Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողով: (փոփ. 19.03.2012 ՀՕ-111)

Հոդված 13. Պատգամավորի հրաժարական տալու կարգը

1. Պատգամավորը հրաժարականի մասին իր գրավոր դիմումը անձամբ ներկայացնում է Ազգային ժողովի նախագահին, որն այն հրապարակում է Ազգային ժողովի առաջիկա նիստում: (լր. եւ փոփ. 24.12.2004 ՀՕ-69)

2. Եթե հրաժարականի հրապարակումից հետո՝ 15 օրվա ընթացքում, պատգամավորը գրավոր դիմումով՝

ա) հետ է վերցնում հրաժարականի մասին իր դիմումը, ապա Ազգային ժողովի նախագահն առաջիկա նիստում Ազգային ժողովին տեղեկացնում է այդ մասին.

բ) հետ չի վերցնում հրաժարականի մասին իր դիմումը, ապա նրա լիազորությունների դադարման մասին կազմվում է արձանագրություն, որն ստորագրում է Ազգային ժողովի նախագահը եւ հնգօրյա ժամկետում ուղարկում Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողով:

ԳԼՈՒԽ 2

ԽՄԲԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԵՎ ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐԱԿԱՆ ԽՄԲԵՐԸ

Հոդված 14. Խմբակցությունների ստեղծման կարգը

1. Խմբակցություններն ստեղծվում են նորընտիր Ազգային ժողովի առաջին նստաշրջանի բացման օրը հետեւյալ սկզբունքներին համապատասխան՝

ա) համամասնական ընտրակարգի համար նախատեսված մանդատների բաշխմանը մասնակցած կուսակցության կամ կուսակցությունների դաշինքի առաջադրմամբ ընտրված պատգամավորներն ընդգրկվում են նույնանուն խմբակցություններում:

բ) կուսակցությունների դաշինքի առաջադրմամբ ընտրված պատգամավորների միավորմամբ ստեղծված խմբակցությունում ընդգրկվում են նաեւ այդ դաշինքը կազմած կուսակցությունների առաջադրմամբ մեծամասնական ընտրակարգով ընտրված պատգամավորները:

1.1. Խմբակցությունը համարվում է ընդդիմադիր, եթե խմբակցության ղեկավարը կամ քարտուղարը Ազգային ժողովի նիստում հանդես է գալիս ընդդիմադիր լինելու մասին հայտարարությամբ, եւ խմբակցությունն ստեղծած առանձին կուսակցության կամ կուսակցությունների դաշինքը կազմած կուսակցություններից որեւէ մեկի առաջադրած անձ Կառավարության կազմում ընդգրկված չէ:

Եթե Կառավարության կազմում ընդգրկվում է խմբակցությունն ստեղծած առանձին կուսակցության կամ կուսակցությունների դաշինքը կազմած կուսակցություններից որեւէ մեկի առաջադրած անձ, կամ խմբակցության ղեկավարը կամ քարտուղարը Ազգային ժողովի նիստում հանդես է գալիս ընդդիմադիր չլինելու մասին հայտարարությամբ, ապա խմբակցությունը դադարում է համարվել ընդդիմադիր:

Խմբակցությունը համարվում է ոչ ընդդիմադիր, եթե խմբակցությունն ստեղծած առանձին կուսակցության կամ կուսակցությունների դաշինքը կազմած կուսակցություններից որեւէ մեկի առաջադրած անձն ընդգրկված է Կառավարության կազմում, կամ խմբակցության ղեկավարը կամ քարտուղարը Ազգային ժողովի նիստում հանդես է գալիս Կառավարության կազմում առավել մեծ թվով անդամներ ունեցող կուսակցության հետ քաղաքական կոալիցիա կազմելու եւ ընդդիմադիր չլինելու մասին հայտարարությամբ: (լր. 19.12.2012 ՀՕ-249)

Ընդդիմադիր խմբակցությունն ունի սույն օրենքով սահմանված գործունեության երաշխիքներ:

(լր. 23.10.2008 ՀՕ-182)

2. Խմբակցությունն Ազգային ժողովի նախագահին գրավոր ներկայացնում է իր կանոնադրությունը, անվանումը, կազմը, ղեկավարի եւ քարտուղարի անունները, ազգանունները, որոնք նիստը վարողը հրապարակում է Ազգային ժողովի առաջիկա նիստում:

3. Պատգամավորը կարող է դուրս գալ խմբակցությունից՝ այդ մասին գրավոր տեղյակ պահելով համապատասխան խմբակցության ղեկավարին: (30.06.2009թ. ՍԴՈ-810 ^{*})

4. Խմբակցության գործունեությունը դադարում է, եթե նրա բոլոր անդամները դուրս են գալիս խմբակցությունից, եւ վերականգնվում է, եթե նրա կազմում ընդգրկվում է դրա իրավասությունն ունեցող առնվազն մեկ պատգամավոր:

5. Խմբակցության կազմի փոփոխության, ինչպես նաեւ գործունեության դադարման եւ վերականգնման մասին գրավոր տեղեկացվում է Ազգային ժողովի նախագահին կամ նիստը վարողին, որն այդ մասին հայտարարում է Ազգային ժողովի առաջիկա նիստում:

Հոդված 15. Պատգամավորական խմբերի ստեղծման կարգը

1. Առնվազն 10 պատգամավորներ կարող են ստեղծել պատգամավորական խումբ՝ Ազգային ժողովի նախագահին ներկայացնելով խմբի ստեղծման մասին իրենց ստորագրած հայտարարությունը, որը նիստը վարողը հրապարակում է Ազգային ժողովի առաջիկա նիստում:

2. Խումբն Ազգային ժողովի նախագահին գրավոր ներկայացնում է իր կանոնադրությունը, անվանումը, կազմը, ղեկավարի եւ քարտուղարի անունները, ազգանունները:

3. Խմբի անվանումը չպետք է համընկնի գործող, կասեցված կամ արգելված որեւէ կուսակցության կամ կուսակցությունների դաշինքի անվան հետ:

4. Պատգամավորը կարող է դուրս գալ խմբից՝ այդ մասին գրավոր տեղյակ պահելով համապատասխան խմբի ղեկավարին:

5. Խումբը համալրվում է խմբի ղեկավարին ուղղված պատգամավորի գրավոր դիմումի հիման վրա՝ խմբի որոշմամբ:

6. Խումբը լուծարվում է իր որոշմամբ կամ, եթե նրա անդամների թիվը նվազում է 10-ից եւ չի լրացվում՝ այդ մասին Ազգային ժողովի նիստում արված հայտարարությունից հետո՝ 14-օրյա ժամկետում:

7. Խմբի կազմի փոփոխության կամ լուծարման մասին գրավոր տեղեկացվում է Ազգային ժողովի նախագահին կամ նիստը վարողին, որն այդ մասին հայտարարում է Ազգային ժողովի առաջիկա նիստում:

Հոդված 16. Խմբակցությունների եւ պատգամավորական խմբերի գործունեության ապահովումը

1. Ազգային ժողովի նիստերի դահլիճում խմբակցություններին եւ պատգամավորական խմբերին հատկացվում են առանձին հատվածներ:

2. Ազգային ժողովի նստավայրում խմբակցությունները եւ պատգամավորական խմբերն ապահովվում են կահավորված, տեխնիկական եւ կապի միջոցներով հագեցված առանձին աշխատասենյակներով, Հայաստանի Հանրապետության պաշտոնական տեղեկագրերով եւ Ազգային ժողովում շրջանառության մեջ դրված օրենքների նախագծերով, դրանց վերաբերյալ Կառավարության եւ Աշխատակազմի կողմից ներկայացված եզրակացություններով, առաջին եւ երկրորդ ընթերցմամբ ընդունված օրենքների նախագծերով, ինչպես նաեւ «Հայաստանի Հանրապետություն» օրաթերթով: (փոփ. 24.12.2004 ՀՕ-69, 30.04.2009 ՀՕ-113)

3. Խմբակցությանը եւ պատգամավորական խմբին տրամադրվում է ավտոմեքենա:

4. Խմբակցության եւ պատգամավորական խմբի գործավարը եւ փորձագետները աշխատանքի են ընդունվում ժամկետային պայմանագրով՝ համապատասխան խմբակցության, պատգամավորական

խմբի ղեկավարի ներկայացմամբ, կատարում են նրա հանձնարարությունները, ինչպես նաև նրա հանձնարարությամբ աջակցում են խմբակցության, պատգամավորական խմբի անդամների աշխատանքին: (փոփ. 24.12.2004 ՀՕ-69)

5. Մինչև 14 անդամ ունեցող խմբակցությունը, պատգամավորական խումբն ունենում են Աշխատակազմի հաստիքացուցակով սահմանված մեկ գործավար եւ 3 փորձագետ, իսկ 14-ից ավելի անդամ ունեցողները՝ մեկ գործավար եւ 4 փորձագետ: (փոփ. 30.04.2009 ՀՕ-113)

ԳԼՈՒԽ 3

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԻ ՆԱԽԱԳԱՀԸ, ՆՐԱ ՏԵՂԱԿԱԼՆԵՐԸ

Հոդված 17. Ազգային ժողովի նախագահի, նրա տեղակալների ընտրությունը

1. Ազգային ժողովի նախագահի, նրա տեղակալների պաշտոններում պատգամավորների կազմից թեկնածուների առաջադրման իրավունքը պատկանում է պատգամավորներին:

2. Ազգային ժողովի նախագահի, նրա տեղակալների պաշտոններում առաջադրված թեկնածուների ընտրության հարցերը քննարկվում են [սույն օրենքի 97-րդ հոդվածի 2-րդ կետով](#) սահմանված կարգով:

3. Ազգային ժողովի նախագահն ընտրվում է գաղտնի քվեարկությամբ, պատգամավորների ընդհանուր թվի ձայների մեծամասնությամբ: (փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)

4. Ազգային ժողովի նախագահի տեղակալներն ընտրվում են գաղտնի քվեարկությամբ, քվեարկությանը մասնակցած պատգամավորների ձայների մեծամասնությամբ, եթե քվեարկությանը մասնակցել է պատգամավորների ընդհանուր թվի կեսից ավելին: (փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)

5. Եթե Ազգային ժողովի նախագահի տեղակալների պաշտոնները միաժամանակ թափուր են, ապա թեկնածուների առաջադրումը, քննարկումը եւ քվեարկությունն իրականացվում են առանձին-առանձին:

Հոդված 18. Ազգային ժողովի նախագահի իրավասությունները

1. Ազգային ժողովի նախագահը Սահմանադրությամբ եւ օրենքներով սահմանված կարգով՝

ա) Հանրապետության Նախագահի պաշտոնը թափուր մնալու դեպքում, մինչև նորընտիր Նախագահի կողմից պաշտոնի ստանձնումը, կատարում է Հանրապետության Նախագահի պարտականությունները.

բ) գումարում է Ազգային ժողովի արտահերթ նստաշրջանները եւ նիստերը. (լր. 26.02.2007 ՀՕ-111)

գ) ստորագրում եւ հրապարակում է Ազգային ժողովի որոշումները, ուղերձները եւ հայտարարությունները. (լր. 26.02.2007 ՀՕ-111)

գ.1) ընդունում եւ հրապարակում է որոշումներ եւ կարգադրություններ. (լր. 30.04.2009 ՀՕ-113)

գ.2) հրավիրում է խորհրդարանական լսումներ՝ սահմանելով դրանց անցկացման կարգը. (լր. 08.04.2010 ՀՕ-41)

գ.3) ձեւավորում է խորհրդակցական հասարակական մարմիններ. (լր. 08.04.2010 ՀՕ-41)

դ) ներկայացնում է Ազգային ժողովը.

ե) հաստատում է Ազգային ժողովի մշտական հանձնաժողովների, ինչպես նաև Էթիկայի հանձնաժողովի կազմերը, նշանակում է Էթիկայի հանձնաժողովի նախագահին եւ նրա տեղակալին. (փոփ. 19.03.2012 ՀՕ-111)

զ) հանդես է գալիս պաշտոնական հաղորդագրությամբ.

է) խորհրդակցելով Ազգային ժողովի խմբակցությունների եւ պատգամավորական խմբերի հետ՝ հաստատում է միջազգային խորհրդարանական կազմակերպություններում, միջխորհրդարանական հանձնաժողովներում Ազգային ժողովի պատվիրակությունների կազմերը, դրանց կազմավորման եւ գործունեության կարգերը. (փոփ. 24.12.2004 ՀՕ-69, 30.04.2009 ՀՕ-113)

ը) վարում է Ազգային ժողովի նիստերը եւ Ազգային ժողովի աշխատանքային խորհրդակցությունները.

թ) Ազգային ժողովի հաստատմանն է ներկայացնում հերթական նստաշրջանի եւ չորսօրյա նիստերի օրակարգերի նախագծերը.

ժ) հաստատում է Ազգային ժողովի նստավայրի տարածքում եւ շենքում գործող անվտանգության կանոնները.

ժա) շրջանառության մեջ է դնում օրենքների եւ Ազգային ժողովի որոշումների նախագծերը, նշանակում է գլխադասային հանձնաժողով. (փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)

ժբ) Հանրապետության Նախագահին է ուղարկում Ազգային ժողովի ընդունած օրենքները, ինչպես նաև օրենքների ընդունման, Սահմանադրության ընդունման կամ դրանում փոփոխություններ կատարելու հարցերով հանրաքվե նշանակելու մասին Ազգային ժողովի որոշումները.

ժգ) («ժգ» ենթակետն ուժը կորցրել է, փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)

ժդ) ապահովում է Ազգային ժողովի բնականոն գործունեությունը, ըստ անհրաժեշտության հրավիրում է քաղաքական կոնսուլտացիաներ. (փոփ. 03.07.2002 ՀՕ-404)

ժդ.1) տնօրինում է Ազգային ժողովի նյութական միջոցները. (լր. 03.07.2002 ՀՕ-404, փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)

ժե) հաստատում է Աշխատակազմի կառուցվածքը եւ կանոնադրությունը. (փոփ. 30.04.2009 ՀՕ-113)

ժե.1) հաստատում է Աշխատակազմի հաստիքացուցակը եւ աշխատողների պաշտոնային դրույքաչափերը. (լր. 30.04.2009 ՀՕ-113, փոփ. 08.04.2010 ՀՕ-41)

ժզ) նշանակում եւ ազատում է Աշխատակազմի եւ նրա կառուցվածքային ստորաբաժանումների ղեկավարներին. (փոփ. 30.04.2009 ՀՕ-113)

ժզ.1) սահմանադրական դատարանում նշանակում է Ազգային ժողովի ներկայացուցիչ. (լր. 30.04.2009 ՀՕ-113)

ժէ) Ազգային ժողովին է առաջարկում թեկնածուներ՝ սահմանադրական դատարանի անդամների եւ սահմանադրական դատարանի կազմից՝ սահմանադրական դատարանի նախագահի պաշտոններում նշանակելու համար. (փոփ. 25.12.2006 ՀՕ-12)

ժէ.1) ձեւավորում է Հեռուստատեսության եւ ռադիոյի ազգային հանձնաժողովի (այսուհետ՝ Ազգային հանձնաժողով) անդամի թափուր տեղի ընտրության մրցութային հանձնաժողով. (փոփ. 07.10.2009 ՀՕ-181)

ժէ.2) իր նախաձեռնությամբ կամ հանձնաժողովի առաջարկությամբ հասարակական կամ պայմանագրային հիմունքներով հրավիրում է փորձագետ (մասնագետ) եւ (կամ) օրենսդրական ակտի նախագիծն ուղարկում է փորձաքննության. (լր. 30.04.2009 ՀՕ-113)

ժը) հաստատում է Ազգային ժողովի ժամանակավոր հանձնաժողովների փորձագետների (մասնագետների) թվաքանակը. (փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)

ժը.1) սահմանում է հեռարձակման անկախ կարգավորող մարմնի անդամի թափուր տեղի ընտրության մրցութային հանձնաժողովի գործունեության կարգը. (լր. 28.04.2009 ՀՕ-111, փոփ. 08.04.2010 ՀՕ-41)

ժթ) Ազգային ժողովի եւ իր գործունեության մասին տարեկան հաղորդումով հանդես է գալիս Ազգային ժողովի նիստում՝ [սույն օրենքի 55-րդ հոդվածի 4-րդ կետի «ա» եւ «բ» ենթակետերով](#) նախատեսված ընթացակարգով՝ առանց որոշման ընդունման. (փոփ. 24.12.2004 ՀՕ-69)

ի) հաստատում է Ազգային ժողովում լրագրողների հավատարմագրման, ինչպես նաեւ Ազգային ժողովի նստավայրում մամուլի ասուլիսների, ճեպագրույցների անցկացման կարգերը. (լր. 30.04.2009 ՀՕ-113)

ի.1) սահմանում է Ազգային ժողովի նիստերի եւ «Խորհրդարանական շաբաթ» հեռուստահաղորդաշարի հեռարձակման համար մրցութի պայմանները. (լր. 30.04.2009 ՀՕ-113)

ի.2) սահմանում է «Խորհրդարանական շաբաթ» հեռուստահաղորդաշարի ընթացքում հանձնաժողովների, խմբակցությունների եւ պատգամավորական խմբերի, ինչպես նաեւ խմբակցություններում եւ պատգամավորական խմբերում չընդգրկված պատգամավորների ելույթների հերթականության կարգը. (լր. 30.04.2009 ՀՕ-113)

իա) ստեղծում է Ազգային ժողովի բարեկամական խմբեր եւ լուծարում դրանք, հաստատում է դրանց կազմերը, կազմավորման եւ գործունեության կարգերը. (փոփ. 30.04.2009 ՀՕ-113)

իբ) հաստատում է Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովի պատվո մեդալի, Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովի պատվոգրի նկարագրությունը եւ պարգեւատրման կարգը. (լր. 30.04.2009 ՀՕ-113)

իգ) պարգեւատրում է Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովի պատվո մեդալով, Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովի պատվոգրով, Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովի նախագահի շնորհակալագրով, Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովի նախագահի հուշամեդալով, Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովի նախագահի հուշանվերով, ինչպես նաեւ խրախուսում է դրամական պարգեւատրմամբ: (լր. 30.04.2009 ՀՕ-113, 08.04.2010 ՀՕ-41)

2. Սույն հոդվածի 1-ին կետի «թ», «ի», «ի.1» եւ «ի.2» ենթակետերով նախատեսված լիազորություններն իրականացվում են Ազգային ժողովի աշխատանքային խորհրդակցությունում քննարկվելուց հետո՝ հաշվի առնելով ներկայացված առաջարկությունները: (փոփ. 30.04.2009 ՀՕ-113)

3. Սույն հոդվածի 1-ին կետի «բ», «ժ», «ժե», «ժը.1», «ի», «իբ» եւ «ի.1» ենթակետերով նախատեսված դեպքերում Ազգային ժողովի նախագահին ընդունում է որոշումներ, իսկ սույն հոդվածի 1-ին կետի «գ.3», «ե», «է», «ժդ.1», «ժե.1», «ժզ», «ժը», «ժէ.1», «ի.2», «իա» եւ «իզ» ենթակետերով նախատեսված դեպքերում՝ կարգադրություններ: (լր. 30.04.2009 ՀՕ-113, 07.10.2009 ՀՕ-181, 08.04.2010 ՀՕ-41)

4. Սույն հոդվածի 1-ին կետի «բ», «գ.3», «ե», «է», «ժ», «ժե», «ժե.1», «ժզ», «ժզ.1», «ի», «ի.1», «ի.2», «իա», «իբ» եւ «իզ» ենթակետերով նախատեսված դեպքերում Ազգային ժողովի նախագահի ընդունած ակտերը երկօրյա ժամկետում ուղարկվում են հանձնաժողովներին, խմբակցություններին եւ պատգամավորական խմբերին: (լր. 30.04.2009 ՀՕ-113, 08.04.2010 ՀՕ-41)

Հոդված 19. Ազգային ժողովի նախագահի տեղակալի իրավասությունները

1. Ազգային ժողովի նախագահի հանձնարարությամբ Ազգային ժողովի նախագահի տեղակալը՝

ա) վարում է Ազգային ժողովի նիստերը.

բ) վարում է Ազգային ժողովի աշխատանքային խորհրդակցությունները.

գ) փոխարինում է Ազգային ժողովի նախագահին:

2. Եթե Ազգային ժողովի նախագահի պաշտոնը թափուր է, ապա Ազգային ժողովի նախագահի պարտականությունները կատարում է Ազգային ժողովի նախագահի այն տեղակալը, որը պաշտոնում ընտրվելիս ստացել էր առավել շատ ձայներ: (փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)

3. [Սահմանադրության 60-րդ հոդվածին](#) համապատասխան՝ Ազգային ժողովի նախագահի կողմից Հանրապետության Նախագահի պարտականությունները կատարելիս Ազգային ժողովի նախագահի լիազորությունները կատարում է Ազգային ժողովի նախագահի այն տեղակալը, որը պաշտոնում ընտրվելիս ստացել էր առավել շատ ձայներ: (լր. 26.02.2007 ՀՕ-111)

Հոդված 20. Ազգային ժողովի նախագահի, նրա տեղակալների լիազորությունների դադարումը

1. Ազգային ժողովի նախագահի, նրա տեղակալների լիազորությունները դադարում են, եթե՝

ա) [սույն օրենքի 12-րդ հոդվածով](#) սահմանված դեպքերում դադարել են նրանց պատգամավորական լիազորությունները.

բ) նրանք տվել են հրաժարական՝ սույն հոդվածի համապատասխանաբար 2-րդ կամ 3-րդ կետերով սահմանված կարգով:

2. Ազգային ժողովի նախագահը հրաժարականի մասին իր դիմումը պաշտոնապես ներկայացնում է նիստը վարողին, որն այն հրապարակում է Ազգային ժողովի առաջիկա նիստում: Հնգօրյա ժամկետը լրանալուց անմիջապես հետո՝

ա) հրաժարականը կրկին ներկայացնելու դեպքում Ազգային ժողովի նախագահի հրաժարականը համարվում է ընդունված.

բ) հրաժարականը կրկին չներկայացվելու դեպքում նիստը վարողն առաջիկա նիստում Ազգային ժողովին տեղեկացնում է այդ մասին, իսկ հրաժարականի մասին Ազգային ժողովի նախագահի դիմումը համարվում է առ ոչինչ:

3. Ազգային ժողովի նախագահի տեղակալները հրաժարականի մասին իրենց դիմումը պաշտոնապես ներկայացնում են Ազգային ժողովի նախագահին, որն այն հրապարակում է Ազգային ժողովի առաջիկա նիստում: Եթե հրաժարականի հրապարակումից հետո՝ 3 օրվա ընթացքում, տվյալ անձը գրավոր դիմումով՝

ա) հետ է վերցնում հրաժարականի մասին իր դիմումը, ապա նիստը վարողն առաջիկա նիստում Ազգային ժողովին տեղեկացնում է այդ մասին.

բ) հետ չի վերցնում հրաժարականի մասին իր դիմումը, ապա նրա հրաժարականը համարվում է ընդունված:

4. Ազգային ժողովի նախագահի, նրա տեղակալների լիազորությունները վաղաժամկետ դադարեցնելու մասին Ազգային ժողովի որոշումների նախագծերն Ազգային ժողովում քննարկվում են [սույն օրենքի 97-րդ հոդվածի 7-րդ կետով](#) սահմանված կարգով:

5. Ազգային ժողովի նախագահի լիազորությունների վաղաժամկետ դադարեցման մասին Ազգային ժողովի որոշումն ընդունվում է գաղտնի քվեարկությամբ՝ պատգամավորների ընդհանուր թվի ձայների մեծամասնությամբ:

6. Ազգային ժողովի նախագահի տեղակալի լիազորությունների վաղաժամկետ դադարեցման մասին Ազգային ժողովի որոշումն ընդունվում է գաղտնի քվեարկությամբ՝ քվեարկությանը մասնակցած պատգամավորների ձայների մեծամասնությամբ, եթե քվեարկությանը մասնակցել է պատգամավորների ընդհանուր թվի կեսից ավելին: (փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)

ԳԼՈՒԽ 4

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԻ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎՆԵՐԸ

Հոդված 21. Մշտական հանձնաժողովները եւ նրանց գործունեությունը

[Սահմանադրության 73-րդ հոդվածին](#) համապատասխան՝ մշտական հանձնաժողովներն ստեղծվում են օրենսդրական ակտերի նախագծերի եւ այլ հարցերի նախնական քննարկման եւ դրանց վերաբերյալ Ազգային ժողովին եզրակացություններ տալու նպատակով: (փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)

2. (2-րդ կետն ուժը կորցրել է, փոփ. 26.05.2007 ՀՕ-60)

3. Մշտական հանձնաժողովների կազմը հաստատում է Ազգային ժողովի նախագահը, եթե պահպանված են [սույն օրենքի 25-րդ հոդվածում](#) սահմանված սկզբունքները:

4. Մշտական հանձնաժողովների թիվը, անվանումները եւ գործունեության ոլորտները սահմանվում են Ազգային ժողովի որոշմամբ: Մշտական հանձնաժողովների թիվը սահմանվում է Ազգային ժողովի առաջին նստաշրջանում: (փոփ. 19.03.2012 ՀՕ-111)

5. Մշտական հանձնաժողովն ունի իր կանոնակարգը, որը հաստատվում է հանձնաժողովի որոշմամբ:

6. Մշտական հանձնաժողովի կազմակերպչական, փաստաթղթային, տեղեկատվական, վերլուծական եւ մասնագիտական գործունեությունն ապահովում է մշտական հանձնաժողովի քարտուղարությունը, որը Աշխատակազմի կառուցվածքային ստորաբաժանում է եւ գործում է մշտական հանձնաժողովի ու Աշխատակազմի կանոնադրություններով սահմանված կարգով՝ մշտական հանձնաժողովի նախագահի ղեկավարությամբ: (փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)

7. Մշտական հանձնաժողովներից յուրաքանչյուրն ունի Աշխատակազմի հաստիքացուցակով սահմանված մեկ գործավար (օգնական) եւ 3 փորձագետ (մասնագետ): Մշտական հանձնաժողովի գործավարը (օգնականը) աշխատանքի է ընդունվում եւ ազատվում աշխատանքից համապատասխան հանձնաժողովի նախագահի համաձայնությամբ, իսկ փորձագետները (մասնագետները)՝ Ազգային ժողովի աշխատակազմում պետական ծառայության մասին օրենսդրությանը համապատասխան: (փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)

7.1. Սույն հոդվածի 4-րդ կետով նախատեսված դեպքում վերակազմակերպված (միաձուլված, միացված, բաժանված) եւ (կամ) անվանափոխված մշտական հանձնաժողովների փորձագետների (մասնագետների) իրավական վիճակը որոշվում է «Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովի աշխատակազմում պետական ծառայության մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 31-րդ հոդվածով սահմանված կարգով:

(լր. 19.03.2012 ՀՕ-111)

8. Աշխատակազմը մշտական հանձնաժողովներին ապահովում է Հանրապետության Նախագահի, Ազգային ժողովի, Կառավարության, սահմանադրական դատարանի ընդունած ակտերով եւ «Հայաստանի Հանրապետություն» օրաթերթով: (փոփ. 30.04.2009 ՀՕ-113)

Հոդված 22. Ժամանակավոր հանձնաժողովը եւ նրա գործունեությունը

1. [Սահմանադրության 73-րդ հոդվածին համապատասխան](#)՝ ժամանակավոր հանձնաժողովներն ստեղծվում են առանձին օրենքների նախագծերի նախնական քննարկման կամ որոշակի հարցերի, իրադարձությունների եւ փաստերի մասին Ազգային ժողովին եզրակացություններ, տեղեկանքներ ներկայացնելու համար: (լր. 26.02.2007 ՀՕ-111)

2. Ազգային ժողովը ժամանակավոր հանձնաժողով ստեղծելիս սահմանում է նրա խնդիրները, գործունեության ժամկետը եւ կարգը:

3. Իր գործունեության արդյունքների մասին ժամանակավոր հանձնաժողովը սահմանված ժամկետում զեկուցում է Ազգային ժողովի նիստում:

4. Ժամանակավոր հանձնաժողովի ներկայացրած եզրակացության, տեղեկանքի հիման վրա պատգամավորը կարող է Ազգային ժողովի նիստում ժամանակավոր հանձնաժողովի՝ իր գործունեության մասին զեկուցումից հետո՝ երկօրյա ժամկետում, սույն օրենքով սահմանված կարգով, ներկայացնել Ազգային ժողովի որոշման նախագիծ: Գլխադասային հանձնաժողովի եզրակացությամբ Ազգային ժողովի որոշման նախագիծն ընդգրկվում է հերթական նստաշրջանի օրակարգում լրացումներ կատարելու մասին նախագծում, իսկ հերթական նստաշրջանի օրակարգում ընդգրկվելու դեպքում՝ նաեւ առաջիկա չորսօրյա նիստերի օրակարգի նախագծում: (փոփ. 03.07.2002 ՀՕ-404, 08.04.2010 ՀՕ-41)

5. Ժամանակավոր հանձնաժողովի փորձագետները (մասնագետները) աշխատանքի են ընդունվում պայմանագրային կարգով՝ հանձնաժողովի գործունեության ժամկետով: Նրանց կազմն ու թվաքանակը հաստատում է Ազգային ժողովի նախագահը՝ համապատասխան հանձնաժողովի ներկայացմամբ, եթե Ազգային ժողովի որոշմամբ այլ բան նախատեսված չէ: (փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)

Հոդված 23. Ենթահանձնաժողովը, աշխատանքային խումբը եւ նրանց գործունեությունը

1. Մշտական հանձնաժողովը կարող է իր կազմից ստեղծել ենթահանձնաժողովներ, ինչպես նաև ձեռավորել աշխատանքային խմբեր՝ սահմանելով դրանց խնդիրները, գործունեության ժամկետներն ու կարգը եւ ընտրելով դրանց ղեկավարներին:

2. Աշխատանքային խմբի կազմում կարող են ընդգրկվել պատգամավորը, ինչպես նաև հանձնաժողովի, խմբակցության, պատգամավորական խմբի փորձագետը (մասնագետը), պատգամավորի օգնականը եւ այլ մասնագետներ: (փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)

3. Ենթահանձնաժողովի կամ աշխատանքային խմբի ղեկավարը կատարում է մշտական հանձնաժողովի նախագահի հանձնարարականները:

4. Իր գործունեության արդյունքների մասին ենթահանձնաժողովը կամ աշխատանքային խումբը սահմանված ժամկետում զեկուցում է մշտական հանձնաժողովի նիստում:

5. Ենթահանձնաժողովը կամ աշխատանքային խումբը կարող է լուծարվել վաղաժամկետ՝ մշտական հանձնաժողովի որոշմամբ:

Հոդված 24. Ժամանակավոր հաշվիչ հանձնաժողովը եւ նրա գործունեությունը

1. Ազգային ժողովի որոշմամբ յուրաքանչյուր հերթական նստաշրջանի առաջին չորսօրյա նիստում ստեղծվում է ժամանակավոր հաշվիչ հանձնաժողով (այսուհետ՝ հաշվիչ հանձնաժողով), որը պահպանում է իր լիազորությունները մինչեւ հաջորդ հերթական նստաշրջանի սկիզբը:

2. Ընտրվող պաշտոններում կամ մարմիններում քվեարկվող թեկնածուն, ինչպես նաև քվեարկության դրված հարցի հեղինակները համապատասխան քվեարկության ընթացքում չեն կարող մասնակցել հաշվիչ հանձնաժողովի աշխատանքներին:

3. Հաշվիչ հանձնաժողովն իր կազմից ընտրում է հանձնաժողովի նախագահ եւ քարտուղար:

4. Հաշվիչ հանձնաժողովը՝

ա) [սույն օրենքի 62-րդ հոդվածով](#) սահմանված կարգով կազմակերպում է գաղտնի քվեարկությունների անցկացումը եւ Ազգային ժողով է ներկայացնում դրանց արդյունքները:

2. Ազգային ժողովը ժամանակավոր հանձնաժողով ստեղծելիս սահմանում է նրա խնդիրները, գործունեության ժամկետը եւ կարգը:

3. Իր գործունեության արդյունքների մասին ժամանակավոր հանձնաժողովը սահմանված ժամկետում զեկուցում է Ազգային ժողովի նիստում:

4. Ժամանակավոր հանձնաժողովի ներկայացրած եզրակացության, տեղեկանքի հիման վրա պատգամավորը կարող է Ազգային ժողովի նիստում ժամանակավոր հանձնաժողովի՝ իր գործունեության մասին զեկուցումից հետո՝ երկօրյա ժամկետում, սույն օրենքով սահմանված կարգով, ներկայացնել Ազգային ժողովի որոշման նախագիծ: Գլխադասային հանձնաժողովի եզրակացությամբ Ազգային ժողովի որոշման նախագիծն ընդգրկվում է հերթական նստաշրջանի օրակարգում լրացումներ կատարելու մասին նախագծում, իսկ հերթական նստաշրջանի օրակարգում ընդգրկվելու դեպքում՝ նաև առաջիկա չորսօրյա նիստերի օրակարգի նախագծում: (փոփ. 03.07.2002 ՀՕ-404, 08.04.2010 ՀՕ-41)

5. Ժամանակավոր հանձնաժողովի փորձագետները (մասնագետները) աշխատանքի են ընդունվում պայմանագրային կարգով՝ հանձնաժողովի գործունեության ժամկետով: Նրանց կազմն ու

թվաքանակը հաստատում է Ազգային ժողովի նախագահը՝ համապատասխան հանձնաժողովի ներկայացմամբ, եթե Ազգային ժողովի որոշմամբ այլ բան նախատեսված չէ: (փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)

Հոդված 23. Ենթահանձնաժողովը, աշխատանքային խումբը եւ նրանց գործունեությունը

1. Մշտական հանձնաժողովը կարող է իր կազմից ստեղծել ենթահանձնաժողովներ, ինչպես նաեւ ձեւավորել աշխատանքային խմբեր՝ սահմանելով դրանց խնդիրները, գործունեության ժամկետներն ու կարգը եւ ընտրելով դրանց ղեկավարներին:
2. Աշխատանքային խմբի կազմում կարող են ընդգրկվել պատգամավորը, ինչպես նաեւ հանձնաժողովի, խմբակցության, պատգամավորական խմբի փորձագետը (մասնագետը), պատգամավորի օգնականը եւ այլ մասնագետներ: (փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)
3. Ենթահանձնաժողովի կամ աշխատանքային խմբի ղեկավարը կատարում է մշտական հանձնաժողովի նախագահի հանձնարարականները:
4. Իր գործունեության արդյունքների մասին ենթահանձնաժողովը կամ աշխատանքային խումբը սահմանված ժամկետում զեկուցում է մշտական հանձնաժողովի նիստում:
5. Ենթահանձնաժողովը կամ աշխատանքային խումբը կարող է լուծարվել վաղաժամկետ՝ մշտական հանձնաժողովի որոշմամբ:

Հոդված 24. Ժամանակավոր հաշվիչ հանձնաժողովը եւ նրա գործունեությունը

1. Ազգային ժողովի որոշմամբ յուրաքանչյուր հերթական նստաշրջանի առաջին չորսօրյա նիստում ստեղծվում է ժամանակավոր հաշվիչ հանձնաժողով (այսուհետ՝ հաշվիչ հանձնաժողով), որը պահպանում է իր լիազորությունները մինչեւ հաջորդ հերթական նստաշրջանի սկիզբը:
2. Ընտրվող պաշտոններում կամ մարմիններում քվեարկվող թեկնածուն, ինչպես նաեւ քվեարկության դրված հարցի հեղինակները համապատասխան քվեարկության ընթացքում չեն կարող մասնակցել հաշվիչ հանձնաժողովի աշխատանքներին:
3. Հաշվիչ հանձնաժողովն իր կազմից ընտրում է հանձնաժողովի նախագահ եւ քարտուղար:
4. Հաշվիչ հանձնաժողովը՝
 - ա) [սույն օրենքի 62-րդ հոդվածով](#) սահմանված կարգով կազմակերպում է գաղտնի քվեարկությունների անցկացումը եւ Ազգային ժողով է ներկայացնում դրանց արդյունքները.
 - բ) [սույն օրենքի 44-րդ հոդվածի 3-րդ կետով](#) նախատեսված դեպքում գրանցում է պատգամավորներին.
 - գ) [սույն օրենքի 61-րդ հոդվածի 2-րդ կետով](#) նախատեսված դեպքում հաշվում է պատգամավորների ձայները:
5. Հաշվիչ հանձնաժողովի որոշումներն ընդունվում են նրա անդամների ձայների մեծամասնությամբ:

Հոդված 24.1. Էթիկայի հանձնաժողովի կազմավորումը

1. Ազգային ժողովի առաջին նստաշրջանում, ինչպես նաև յուրաքանչյուր հերթական նստաշրջանի առաջին չորսօրյա նիստում խմբակցությունների ներկայացմամբ կազմավորվում է Էթիկայի հանձնաժողով, որը գործում է մինչև նույն գումարման Ազգային ժողովի հաջորդ Էթիկայի հանձնաժողովի կազմավորումը:

Էթիկայի հանձնաժողովի կազմը հաստատում է, ինչպես նաև Էթիկայի հանձնաժողովի նախագահին եւ նրա տեղակալին նշանակում է Ազգային ժողովի նախագահը, եթե պահպանված են սույն հոդվածի 2-րդ, 3-րդ, 4-րդ եւ 6-րդ կետերով սահմանված սկզբունքները:

2. Խմբակցությունը Էթիկայի հանձնաժողովում ունի առնվազն մեկ պատգամավոր ներկայացնելու իրավունք: Եթե ոչ ընդդիմադիր խմբակցությունների ընդհանուր թիվը հավասար չէ ընդդիմադիր խմբակցությունների ընդհանուր թվին, ապա Էթիկայի հանձնաժողովի կազմը համալրվում է լրացուցիչ անդամով (ներով), հետեւյալ կարգով՝

ա) եթե ոչ ընդդիմադիր խմբակցությունների ընդհանուր թիվը մեծ է ընդդիմադիր խմբակցությունների ընդհանուր թվից, ապա դրանց տարբերությունը կազմող տեղում (տեղերում) մեկական լրացուցիչ անդամ հաջորդաբար առաջադրելու իրավունքը պատկանում է ընդդիմադիր խմբակցություններին:

բ) եթե ընդդիմադիր խմբակցությունների ընդհանուր թիվը մեծ է ոչ ընդդիմադիր խմբակցությունների ընդհանուր թվից, ապա դրանց տարբերությունը կազմող տեղում (տեղերում) մեկական լրացուցիչ անդամ հաջորդաբար առաջադրելու իրավունքը պատկանում է ոչ ընդդիմադիր խմբակցություններին:

գ) լրացուցիչ անդամի (ների) առաջադրման հաջորդականությունը որոշվում է ըստ նրա (նրանց)՝ առաջադրման իրավունք ունեցող խմբակցությունների թվի՝ մեծաթվից փոքրաթիվ:

դ) լրացուցիչ անդամ (ներ) առաջադրվում է (են) մինչև Էթիկայի հանձնաժողովում ոչ ընդդիմադիր եւ ընդդիմադիր խմբակցությունների ներկայացուցիչների թվի հավասարվելը:

Խորհրդարանական այլ խմբակցությունները, որոնք չեն համարվում ընդդիմադիր կամ ոչ ընդդիմադիր, Էթիկայի հանձնաժողովում ներկայացնում են մեկական ներկայացուցիչ: (լր. 19.12.2012 <Օ-249)

3. Էթիկայի հանձնաժողովի նախագահը եւ նրա տեղակալը նշանակվում են Էթիկայի հանձնաժողովի անդամների թվից՝ խմբակցությունների ներկայացմամբ:

Էթիկայի հանձնաժողովի նախագահի պաշտոնը հաջորդաբար զբաղեցնելու իրավունքը պատկանում է ամենամեծաթիվ ընդդիմադիր եւ ոչ ընդդիմադիր խմբակցություններին:

Եթե Էթիկայի հանձնաժողովի նախագահի պաշտոնը զբաղեցնում է՝

ա) ոչ ընդդիմադիր խմբակցության ներկայացուցիչը, ապա Էթիկայի հանձնաժողովի նախագահի տեղակալի պաշտոնը զբաղեցնելու իրավունքը պատկանում է ամենամեծաթիվ ընդդիմադիր խմբակցությանը:

բ) ընդդիմադիր խմբակցության ներկայացուցիչը, ապա Էթիկայի հանձնաժողովի նախագահի տեղակալի պաշտոնը զբաղեցնելու իրավունքը պատկանում է ամենամեծաթիվ ոչ ընդդիմադիր խմբակցությանը:

4. Էթիկայի հանձնաժողովի անդամների առաջադրման, ինչպես նաև Էթիկայի հանձնաժողովի նախագահի եւ նրա տեղակալի պաշտոնը զբաղեցնելու իրավունքը պահպանվում է մինչև Էթիկայի հանձնաժողովի լիազորությունների ավարտը:

Խմբակցություններն իրավունք ունեն փոխելու Էթիկայի հանձնաժողովում ընդգրկված իրենց անդամներին:

5. Էթիկայի հանձնաժողովի անդամի (նախագահի, նրա տեղակալի) լիազորությունները դադարում են, եթե՝

ա) [սույն օրենքի 12-րդ հոդվածով](#) սահմանված դեպքերում դադարել են նրա պատգամավորական լիազորությունները.

բ) Էթիկայի հանձնաժողովի լիազորություններն ավարտվել են.

գ) նա տվել է հրաժարական.

դ) սույն հոդվածի 4-րդ կետի երկրորդ պարբերությամբ նախատեսված կարգով խմբակցությունը նրան փոխել է:

6. Էթիկայի հանձնաժողովի անդամի (նախագահի, նրա տեղակալի) թափուր տեղը (պաշտոնը) լրացվում է սույն հոդվածի 1-ից 4-րդ կետերով սահմանված կարգով՝ Էթիկայի հանձնաժողովի անդամ առաջադրելու կամ Էթիկայի հանձնաժողովի նախագահի, նրա տեղակալի պաշտոնը զբաղեցնելու իրավունքն ունեցող խմբակցության կողմից:

(լր. 19.03.2012 ՀՕ-111)

Հոդված 24.2. Էթիկայի հանձնաժողովի իրավասությունները

1. Էթիկայի հանձնաժողովը՝

ա) Ազգային ժողով եզրակացություն է ներկայացնում պատգամավորի կողմից Սահմանադրության 65-րդ հոդվածի առաջին մասի պայմանները խախտելու վերաբերյալ.

բ) որոշում է կայացնում պատգամավորի կողմից [սույն օրենքի 6.1-ին հոդվածի 2-րդ կետով](#) նախատեսված էթիկայի կանոնները խախտելու վերաբերյալ.

գ) որոշում է կայացնում պատգամավորի կողմից շահերի բախման վերաբերյալ հայտարարությամբ հանդես գալու՝ [սույն օրենքի 6.2-րդ հոդվածի 3-րդ կետով](#) նախատեսված պահանջը չկատարելու վերաբերյալ.

դ) պատգամավորին եզրակացություն է ներկայացնում նրա նշած աշխատանքը «Հանրային ծառայության մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 24-րդ հոդվածի համաձայն՝ գիտական, մանկավարժական կամ ստեղծագործական աշխատանք համարելու վերաբերյալ.

ե) պատգամավորին եզրակացություն է ներկայացնում նրա նշած հարցով [սույն օրենքի 6.2-րդ հոդվածի 3-րդ կետով](#) սահմանված կարգով շահերի բախման վերաբերյալ հայտարարությամբ հանդես գալու անհրաժեշտության վերաբերյալ:

2. Էթիկայի հանձնաժողովը կարող է՝

ա) ցանկացած պետական կամ տեղական ինքնակառավարման մարմնից, պետական կամ համայնքային հիմնարկից, պետական կամ համայնքային կազմակերպությունից կամ դրանց պաշտոնատար անձանցից պահանջել եւ ստանալ էթիկայի հանձնաժողովում քննարկվող հարցին առնչվող անհրաժեշտ նյութեր ու փաստաթղթեր:

բ) իրավասու պետական կամ տեղական ինքնակառավարման մարմնից, պետական կամ համայնքային հիմնարկից, պետական կամ համայնքային կազմակերպությունից կամ դրանց պաշտոնատար անձանցից, բացառությամբ դատարանների, դատավորների եւ դատախազների, պահանջել էթիկայի հանձնաժողովում քննարկվող հարցի ուսումնասիրության ընթացքում բացահայտման ենթակա հանգամանքների վերաբերյալ անցկացնել ստուգումներ, ուսումնասիրություններ, փորձագիտական հետազոտություններ եւ ներկայացնել դրանց արդյունքները:

3. էթիկայի հանձնաժողովի պահանջած նյութերը, փաստաթղթերը կամ այլ տեղեկությունները պետք է նրան ուղարկվեն հարցումը ստանալուց հետո՝ 10 օրվա ընթացքում, եթե հարցման մեջ այլ ժամկետ նշված չէ, կամ հարցման հասցեատերը էթիկայի հանձնաժողովի պահանջը կատարելու համար այլ ողջամիտ ժամկետ չի առաջարկում:

4. էթիկայի հանձնաժողովի անդամներն իրավասու են անարգել այցելել ցանկացած պետական կամ համայնքային հիմնարկ կամ կազմակերպություն, ինչպես նաեւ ծանոթանալու էթիկայի հանձնաժողովում քննարկվող հարցին առնչվող ցանկացած նյութի եւ փաստաթղթի: Պետական, ծառայողական, առետրային կամ օրենքով պահպանվող այլ գաղտնիք պարունակող տեղեկություններին էթիկայի հանձնաժողովի անդամները կարող են ծանոթանալ օրենքով սահմանված կարգով:

(լր. 19.03.2012 ՀՕ-111)

Հոդված 24.3. էթիկայի հանձնաժողով դիմելը եւ դիմումը քննարկելը

1. էթիկայի հանձնաժողով կարող է դիմել՝

ա) յուրաքանչյուր ոք՝ [սույն օրենքի 24.2-րդ հոդվածի 1-ին կետի «ա»-«գ» ենթակետերով](#) նախատեսված դեպքերում:

բ) պատգամավորը՝ [սույն օրենքի 24.2-րդ հոդվածի 1-ին կետի «դ» եւ «ե» ենթակետերով](#) նախատեսված դեպքերում:

2. Դիմումը ներկայացվում է գրավոր եւ պետք է պարունակի՝

ա) դիմողի անունը, ազգանունը, պատգամավորի դեպքում՝ նաեւ ընտրատարածքի համարը, իրավաբանական անձի դեպքում՝ նրա լրիվ անվանումը:

բ) դիմողի հասցեն, իրավաբանական անձի դեպքում՝ գտնվելու վայրը (պատգամավորի դեպքում չի ներկայացվում):

գ) [սույն օրենքի 24.2-րդ հոդվածի 1-ին կետի «ա»-«գ» ենթակետերով](#) նախատեսված դեպքերում այն պատգամավորի անունը, ազգանունը եւ ընտրատարածքի համարը, որին վերաբերում է դիմումը:

դ) Սահմանադրության, սույն օրենքի պահանջների խախտումը հավաստող, ինչպես նաեւ հարցի պարզաբանման կամ լուծման համար անհրաժեշտ այլ փաստաթղթեր:

ե) դիմումը կազմելու տարին, ամիսը եւ ամսաթիվը.

զ) դիմողի, իսկ իրավաբանական անձի դեպքում՝ նրա իրավասու պաշտոնատար անձի ստորագրությունը:

Եթե դիմումը ներկայացվում է ներկայացուցչի միջոցով, ապա պետք է ներկայացվի նաեւ օրենքով սահմանված կարգով տրված լիազորագիր:

3. Եթե դիմումում առկա են ձեռական սխալներ, որոնք կարող են շտկվել, ապա Էթիկայի հանձնաժողովի քարտուղարը դրանք մատնացույց է անում դիմողին՝ նրան հնարավորություն ընձեռելով շտկելու այդ սխալները, կամ ինքն է շտկում դրանք՝ նախապես կամ հետագայում դիմողին իրազեկելով այդ մասին: Եթե դիմումին կից ներկայացված փաստաթղթերի ցանկն ամբողջական չէ, ապա Էթիկայի հանձնաժողովի քարտուղարն առաջարկում է սահմանված ժամկետում համալրել այդ ցանկը:

4. Էթիկայի հանձնաժողովի նախագահի առաջարկությամբ, սակայն ոչ ուշ, քան դիմումը ստանալուց հետո՝ 10-օրյա ժամկետում, Էթիկայի հանձնաժողովն իր որոշմամբ սկսում է դիմումում բարձրացված հարցի քննությունը կամ մերժում է դիմումի քննարկումը:

5. Էթիկայի հանձնաժողովը մերժում է դիմումի քննարկումը, եթե՝

ա) դիմումում առաջադրված հարցերը ենթակա չեն Էթիկայի հանձնաժողովին.

բ) դիմողն իրավասու չէ դիմումում առաջադրված հարցով դիմելու Էթիկայի հանձնաժողով.

գ) նույն պատգամավորի եւ նույն հիմքով ներկայացված դիմումի վերաբերյալ առկա է Ազգային ժողովի եւ (կամ) Էթիկայի հանձնաժողովի որոշում (եզրակացություն).

դ) դիմումի առարկայի վերաբերյալ այլ դիմումի (դիմումների) հիման վրա Էթիկայի հանձնաժողովում իրականացվում է հարցի քննություն:

6. Էթիկայի հանձնաժողովում հարցի քննությունը սկսելուց հետո՝ 3-օրյա ժամկետում, Էթիկայի հանձնաժողովի քարտուղարը դիմողին, ինչպես նաեւ դիմումում նշված պատգամավորին եւ այլ շահագրգիռ անձանց ծանուցում է հարցի քննությունը սկսելու վերաբերյալ, իսկ անհրաժեշտության դեպքում նաեւ հարցի քննությանը ներգրավված իրավասու մարմինների ներկայացուցիչներին ծանուցում է հարցի քննության իրականացման համար անհրաժեշտ միջոցառումների անցկացման տեղի, օրվա, ժամի եւ այլ պայմանների մասին:

Էթիկայի հանձնաժողովի քարտուղարը դիմումը եւ դրան կից փաստաթղթերը, մերժման մասին Էթիկայի հանձնաժողովի որոշման կայացման օրվանից հետո՝ 3-օրյա ժամկետում, վերադարձնում է դիմողին:

7. Էթիկայի հանձնաժողովը հարցի քննությունն ավարտում է հարցի քննությունը սկսելու վերաբերյալ իր որոշման կայացման օրվանից հետո՝ 30 օրվա ընթացքում: Այդ ժամկետը կարող է Էթիկայի հանձնաժողովի որոշմամբ երկարաձգվել մինչեւ 20 օրով, եթե հարցի քննության համար էական համարվող հանգամանքներ պարզելու նպատակով անհրաժեշտություն է առաջացել լրացուցիչ տեղեկություններ կամ փաստաթղթեր ձեռք բերել եւ հարցի քննության մնացած ժամկետում հնարավոր չէ ըստ էության որոշում կամ եզրակացություն ընդունել: Հարցի քննության ժամկետի երկարաձգման մասին Էթիկայի հանձնաժողովի քարտուղարը ծանուցում է շահագրգիռ կողմերին:

8. Էթիկայի հանձնաժողովը պարտավոր է կասեցնել հարցի քննությունը, եթե՝

ա) անհնարին է տվյալ հարցի վերաբերյալ էթիկայի հանձնաժողովի որոշման կամ եզրակացության ընդունումը մինչև սահմանադրական, վարչական, քաղաքացիական կամ քրեական դատավարության կարգով քննվող գործով որոշում (դատական ակտ) կայացնելը.

բ) էթիկայի հանձնաժողովի ուսումնասիրության ընթացքում ի հայտ են գալիս հանցագործության հատկանիշներ: Այդ դեպքում էթիկայի հանձնաժողովի քարտուղարը 24 ժամվա ընթացքում հարցին առնչվող բոլոր նյութերն ուղարկում է Հայաստանի Հանրապետության գլխավոր դատախազին (այսուհետ՝ Գլխավոր դատախազ):

Էթիկայի հանձնաժողովը կարող է կասեցնել հարցի քննությունը, եթե դիմումում նշված պատգամավորը հարգելի պատճառներով բացակայում է, եւ էթիկայի հանձնաժողովը նախքան որոշում կամ եզրակացություն ընդունելը անհրաժեշտ է համարում նրա ներկայությունը՝ հարցի քննությանն առնչվող որոշ կարեւոր հանգամանքներ նրանից պարզելու համար:

Հարցի քննությունը վերսկսվում է դրա կասեցումն առաջացրած հանգամանքները վերանալուց հետո՝ 3-օրյա ժամկետում:

9. Հարցի քննությունը կարճվում է, եթե Ազգային ժողովի լիազորություններն ավարտվել են, դիմումում նշված պատգամավորի լիազորությունները դադարել են, կամ օրենքով նախատեսված այլ հիմքով էթիկայի հանձնաժողովի եզրակացության ընդունման անհրաժեշտությունը վերացել է:

10. Էթիկայի հանձնաժողովի քարտուղարը հարցի քննությունը կարճելու, կասեցնելու եւ վերսկսելու վերաբերյալ էթիկայի հանձնաժողովի որոշումները 3-օրյա ժամկետում ուղարկում է շահագրգիռ կողմերին:

(լր. 19.03.2012 ՀՕ-111)

Հոդված 24.4. Էթիկայի հանձնաժողովի գործունեության կարգը

1. Էթիկայի հանձնաժողովը գործում է [սույն օրենքի 27-րդ, 28-րդ, 29-րդ](#) եւ [30.1](#)-ին հոդվածներով նախատեսված կարգով հետեւյալ տարբերությամբ.

ա) հանձնաժողովի հերթական նիստերը գումարվում են միայն հանձնաժողովի կամ նրա նախագահի սահմանած օրերին.

բ) հանձնաժողովի նիստերը դոնփակ են, բացառությամբ այն դեպքի, երբ դիմումում նշված պատգամավորն առաջարկում է հանձնաժողովի նիստերն անցկացնել դոնբաց.

գ) հանձնաժողովի նիստն իրավազոր է, եթե նիստին ներկա է (գրանցվել է) հանձնաժողովի անդամների ընդհանուր թվի առնվազն կեսը, եւ այն վարում է հանձնաժողովի նախագահը կամ [սույն օրենքի 26-րդ հոդվածի 9-րդ կետով](#) նախատեսված դեպքում՝ նրա տեղակալը կամ հանձնաժողովի որոշմամբ լիազորված հանձնաժողովի անդամը.

դ) [սույն օրենքի 24.2-րդ հոդվածի 1-ին կետի «ա», «բ» եւ «գ» ենթակետերով](#) նախատեսված դեպքերում որպես հիմնական զեկուցող հանդես է գալիս դիմումի ուսումնասիրության արդյունքները հանձնաժողով ներկայացնելու իրավասություն ունեցող հանձնաժողովի անդամը, իսկ հարակից զեկուցմամբ՝ դիմումում նշված պատգամավորը: Դիմումի հեղինակը, ինչպես նաեւ [սույն օրենքի 24.2-րդ հոդվածի 3-րդ կետով](#) սահմանված կարգով հանձնաժողով նյութեր, փաստաթղթեր կամ տեղեկություններ ներկայացրած անձինք, ինչպես նաեւ պատգամավորի ներկայացուցիչը իրավունք ունեն ելույթ ունենալու, պատասխանելու հանձնաժողովի անդամների եւ դիմումում նշված պատգամավորի հարցերին.

ե) [սույն օրենքի 24.2-րդ հոդվածի 1-ին կետի «դ» եւ «ե» ենթակետերով](#) նախատեսված դեպքերում որպէս հիմնական զեկուցող հանդես է գալիս դիմումի հեղինակը, իսկ հարակից զեկուցմամբ՝ դիմումի ուսումնասիրության արդյունքները հանձնաժողով ներկայացնելու իրավասություն ունեցող հանձնաժողովի անդամը: [Սույն օրենքի 24.2-րդ հոդվածի 3-րդ կետով](#) սահմանված կարգով հանձնաժողով նյութեր, փաստաթղթեր կամ այլ տեղեկություններ ներկայացրած անձինք, ինչպէս նաեւ պատգամավորի ներկայացուցիչը իրավունք ունեն ելույթ ունենալու, պատասխանելու հանձնաժողովի անդամների եւ դիմումի հեղինակի հարցերին.

զ) հանձնաժողովի որոշումները եւ եզրակացություններն ընդունվում են հանձնաժողովի անդամների ընդհանուր թվի ձայների մեծամասնությամբ, եթե քվեարկությանը մասնակցել է հանձնաժողովի անդամների ընդհանուր թվի կեսից ավելին. (փոփ. 19.12.2012 <O-249)

է) եթե հանձնաժողովը [սույն օրենքի 24.3-րդ հոդվածի 7-րդ կետով](#) սահմանված ժամկետներում չի ավարտում հարցի քննությունը, կամ հանձնաժողովի որոշման կամ եզրակացության նախագիծը քվեարկության արդյունքում չի ստանում ընդունման համար անհրաժեշտ թվով ձայներ, ապա սույն օրենքի 24.2-րդ հոդվածի 1-ին կետի «ա», «բ» եւ «գ» ենթակետերով նախատեսված հարցերով ներկայացված դիմումը համարվում է մերժված, իսկ սույն օրենքի [24.2-րդ հոդվածի 1-ին կետի «դ» եւ «ե» ենթակետերով](#) նախատեսված հարցերով ներկայացված դիմումի քննարկումը համարվում է ավարտված. (լր. 19.12.2012 <O-249)

ը) հանձնաժողովը պարտավոր է հնարավորություն տալ այն պատգամավորին, որին վերաբերում է դիմումը, պարզաբանումներ տալ դիմումում բարձրացված հարցերի եւ կատարված ուսումնասիրությունների արդյունքների վերաբերյալ, ինչպէս նաեւ հիմնավորել իր դիրքորոշումն ամբողջությամբ: Եթե դիմումում նշված պատգամավորը հրաժարվել է մասնակցել հարցի քննարկմանը, ապա այդ հարցով էթիկայի հանձնաժողովի ըստ էության որոշման կամ եզրակացության քննարկման օրվանից առնվազն 10 օր առաջ էթիկայի հանձնաժողովի քարտուղարը հարցին առնչվող նյութերն ուղարկում է պատգամավորին, որն իրավունք ունի նյութերը ստանալուց հետո՝ 5 օրվա ընթացքում, եթե էթիկայի հանձնաժողովի որոշմամբ այլ ժամկետ սահմանված չէ, էթիկայի հանձնաժողով ուղարկելու դրանց վերաբերյալ իր դիրքորոշումն ու պարզաբանումները.

թ) հանձնաժողովի ընթացակարգային որոշումները պետք է լինեն գրավոր, իսկ ըստ էության որոշումները եւ եզրակացությունները՝ նաեւ պատճառաբանված, բացառությամբ սույն կետի «է» ենթակետով նախատեսված դեպքերի.

ժ) մինչեւ հանձնաժողովում քննարկվող դիմումի վերաբերյալ վերջնական որոշման կամ եզրակացության ընդունումը դիմումի բովանդակությունը հրապարակման ենթակա չէ, բացառությամբ սույն կետի «բ» ենթակետով նախատեսված դեպքի.

ժա) հանձնաժողովի անդամները եւ հանձնաժողովի աշխատանքներին մասնացող այլ անձինք իրավունք չունեն հարցի քննարկման կամ ուսումնասիրման ընթացքում իրենց հայտնի դարձած դիմողի կամ այլ անձանց մասին տվյալներ հրապարակելու՝ առանց նրանց գրավոր համաձայնության.

ժբ) պատգամավորը չի կարող հանձնաժողովի անդամի կարգավիճակով մասնակցել հանձնաժողովում հարցի քննարկմանը, եթե նա կամ նրա հետ փոխկապակցված անձը դիմումի հեղինակն է, կամ հանձնաժողովը քննում է նրանց հարցը:

2. էթիկայի հանձնաժողովն ունի իր կանոնակարգը, որը հաստատվում է հանձնաժողովի որոշմամբ:

3. Էթիկայի հանձնաժողովի նախագահը Էթիկայի հանձնաժողովի որոշումները եւ եզրակացությունները հրապարակում է Ազգային ժողովի հերթական նստաշրջանի առաջիկա չորսօրյա նիստերում, որից հետո դրանք տեղադրվում են Ազգային ժողովի ինտերնետային կայքում:

Բացառությամբ [սույն օրենքի 99.1-ին հոդվածով](#) նախատեսված դեպքի, Էթիկայի հանձնաժողովի որոշումները եւ եզրակացություններն Ազգային ժողովում չեն քննարկվում:

4. [Սույն օրենքի 22-րդ հոդվածի 2-ից 5-րդ կետերը](#) Էթիկայի հանձնաժողովի գործունեության վրա չեն տարածվում:

(լր. 19.03.2012 ՀՕ-111)

Հոդված 24.5. Էթիկայի հանձնաժողովի գործունեության ապահովումը

1. Էթիկայի հանձնաժողովի կազմակերպչական, իրավաբանական, փաստաթղթային, տեղեկատվական եւ վերլուծական գործունեությունն ապահովում է Էթիկայի հանձնաժողովի քարտուղարությունը, որը Աշխատակազմի կառուցվածքային ստորաբաժանում է, ունի Աշխատակազմի հաստիքացուցակով սահմանված քարտուղար եւ գործավար (օգնական):

2. Էթիկայի հանձնաժողովի քարտուղարը եւ գործավարը (օգնականը) աշխատանքի են ընդունվում եւ ազատվում աշխատանքից՝ Ազգային ժողովի աշխատակազմում պետական ծառայության մասին օրենսդրությանը համապատասխան:

3. Էթիկայի հանձնաժողովի քարտուղարը կատարում է Էթիկայի հանձնաժողովի նախագահի հանձնարարականները եւ իրականացնում է սույն օրենքով նախատեսված այլ լիազորություններ:

(լր. 19.03.2012 ՀՕ-111)

Հոդված 25. Հանձնաժողովների կազմավորման ընդհանուր կարգը

1. Մշտական հանձնաժողովներից յուրաքանչյուրի թվաքանակը հավասար է պատգամավորների ընդհանուր թվի շուրջ 1/ՄՀ-ին, որտեղ ՄՀ-ն մշտական հանձնաժողովների ընդհանուր թիվն է: (փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111, 26.05.2008 ՀՕ-60, 19.03.2012 ՀՕ-111)

2. Հանձնաժողովի կազմը պետք է արտահայտի խմբակցությունների, պատգամավորական խմբերի եւ դրանց կազմում չընդգրկված պատգամավորների թվական հարաբերակցությունները:

3. Մշտական հանձնաժողովներում պատգամավորներն ընդգրկվում են իրենց դիմումի համաձայն:

4. (4-րդ կետն ուժը կորցրել է, փոփ. 30.04.2009 ՀՕ-113)

5. Խմբակցության, պատգամավորական խմբի անդամները հանձնաժողովների կազմում ընդգրկվում են խմբակցության, պատգամավորական խմբի ներկայացմամբ: (փոփ. 30.04.2009 ՀՕ-113)

6. Խմբակցությունը, պատգամավորական խումբը յուրաքանչյուր հանձնաժողովում ունի առնվազն մեկ պատգամավոր ներկայացնելու իրավունք: (լր. 30.04.2009 ՀՕ-113)

6.1. Եթե խմբակցության, պատգամավորական խմբի անդամների ընդհանուր թիվը փոքր է մշտական հանձնաժողովների ընդհանուր թվից, ապա խմբակցությունը կամ պատգամավորական խումբն իրավունք ունի իր անդամին ներկայացնելու մեկից ավելի մշտական հանձնաժողովների կազմում ընդգրկվելու համար: Այդ դեպքում խմբակցությունը, պատգամավորական խումբը յուրաքանչյուր

մշտական հանձնաժողովում կարող է ունենալ ոչ ավելի, քան մեկ պատգամավոր, իսկ նույն պատգամավորը կարող է լինել ոչ ավելի, քան երեք մշտական հանձնաժողովի անդամ: (փոփ. 13.09.2012 ՀՕ-174)

6.2. Խմբակցության եւ պատգամավորական խմբի կազմում չընդգրկված պատգամավորը կարող է ընդգրկվել ոչ ավելի, քան երեք մշտական հանձնաժողովի կազմում: (լր. 13.09.2012 ՀՕ-174)

7. Ազգային ժողովի նախագահը եւ նրա տեղակալները, ինչպես նաեւ խմբակցությունների եւ պատգամավորական խմբերի ղեկավարները կարող են իրենց ցանկությամբ չընդգրկվել մշտական հանձնաժողովների կազմում: (փոփ. 19.03.2012 ՀՕ-111)

8. Խմբակցությունները, պատգամավորական խմբերն իրավունք ունեն փոխելու հանձնաժողովներում ընդգրկված իրենց անդամներին: (լր. 24.12.2004 ՀՕ-69)

Հոդված 26. Հանձնաժողովի նախագահը եւ նրա տեղակալը

1. Մշտական հանձնաժողովների նախագահների եւ նրանց տեղակալների պաշտոններում սույն հոդվածի 1.1-րդ կետով նախատեսված կարգով թեկնածուների առաջադրման իրավունքը մինչեւ Ազգային ժողովի լիազորությունների ավարտը պատկանում է խմբակցություններին: (փոփ. 23.10.2008 ՀՕ-182)

1.1. Մշտական հանձնաժողովների նախագահների եւ նրանց տեղակալների պաշտոններում պատգամավորների կազմից թեկնածուների առաջադրման իրավունքը խմբակցությունների միջեւ բաշխվում է Ազգային ժողովի առաջին նստաշրջանի բացման օրը՝ ըստ յուրաքանչյուր պաշտոնի համար ստացված գործակցի, որը հաշվարկվում է հետեւյալ բանաձեւով.

$$Գ_{\text{Խ}} = U_{\text{Խ}} / (\mathcal{T}_{\text{Խ}} + 1)$$

որտեղ՝

$G_{\text{Խ}}$ -ն խմբակցության գործակիցն է,

$U_{\text{Խ}}$ -ն խմբակցության անդամների ընդհանուր թիվն է,

$\mathcal{T}_{\text{Խ}}$ -ն հերթական պաշտոնի համար խմբակցության գործակիցը հաշվելիս թեկնածու առաջադրելու իրավունքով խմբակցությանը վերապահված մշտական հանձնաժողովների նախագահների եւ նրանց տեղակալների պաշտոնների ընդհանուր թիվն է:

Գործակիցների հաշվարկի սկզբում ամենամեծ գործակիցն ունեցող խմբակցությունն ստանում է մշտական հանձնաժողովի նախագահի կամ մշտական հանձնաժողովի նախագահի տեղակալի առաջին պաշտոնի ընտրության եւ դրանում թեկնածու առաջադրելու իրավունքը: Մշտական հանձնաժողովի նախագահի կամ մշտական հանձնաժողովի նախագահի տեղակալի հերթական պաշտոնի ընտրության եւ դրանում թեկնածու առաջադրելու իրավունքը ստանում է մյուս խմբակցությունների համեմատ առավել մեծ գործակից ունեցող խմբակցությունը: Գործակիցների հաշվարկը կրկնվում է մինչեւ մշտական հանձնաժողովների նախագահների եւ նրանց տեղակալների՝ վերջին պաշտոնում թեկնածու առաջադրելու իրավունքը որոշելը: Հավասար՝ ամենամեծ գործակիցների դեպքում մշտական հանձնաժողովի նախագահի կամ նրա տեղակալի հերթական պաշտոնում թեկնածու առաջադրելու իրավունքը որոշվում է հավասար գործակիցներ ունեցող խմբակցությունների փոխհամաձայնությամբ, իսկ դրա անհնարինության դեպքում՝ վիճակահանությամբ:

Մշտական հանձնաժողովների նախագահների եւ նրանց տեղակալների պաշտոններում թեկնածուների առաջադրման իրավունքը որոշելուց հետո խմբակցությունները կարող են փոխհամաձայնությամբ փոխարինել եւ (կամ) միմյանց զիջել մշտական հանձնաժողովի նախագահի եւ (կամ) նրա տեղակալի պաշտոնում իրենց կողմից թեկնածու առաջադրելու իրավունքը:

(լր. 23.10.2008 ՀՕ-182)

2. Մշտական հանձնաժողովի նախագահի պաշտոնում թեկնածուների ընտրության հարցը քննարկվում է [սույն օրենքի 97-րդ հոդվածի 2-րդ կետով](#) սահմանված կարգով:

3. Մշտական հանձնաժողովի նախագահի, նրա տեղակալի լիազորությունները դադարում են, եթե՝

ա) [սույն օրենքի 12-րդ հոդվածով](#) սահմանված դեպքերում դադարել են նրա պատգամավորական լիազորությունները.

բ) նա դուրս է եկել մշտական հանձնաժողովի նախագահի պաշտոնում իր թեկնածությունն առաջադրած խմբակցությունից՝ [սույն օրենքի 14-րդ հոդվածի 3-րդ կետով](#) սահմանված կարգով.

գ) նա տվել է հրաժարական՝ սույն հոդվածի 4-րդ կետով սահմանված կարգով:

(փոփ. 23.10.2008 ՀՕ-182)

4. Մշտական հանձնաժողովի նախագահը հրաժարականի մասին իր դիմումը պաշտոնապես ներկայացնում է Ազգային ժողովի նախագահին, որն այն հրապարակում է Ազգային ժողովի առաջիկա նիստում: Եթե հրաժարականի հրապարակումից հետո՝ 3 օրվա ընթացքում, տվյալ անձը գրավոր դիմումով՝

ա) հետ է վերցնում հրաժարականի մասին իր դիմումը, ապա Ազգային ժողովի նախագահն առաջիկա նիստում Ազգային ժողովին տեղեկացնում է այդ մասին.

բ) հետ չի վերցնում հրաժարականի մասին իր դիմումը, ապա նրա հրաժարականը համարվում է ընդունված:

5. Մշտական հանձնաժողովի նախագահի լիազորությունները վաղաժամկետ դադարեցնելու մասին Ազգային ժողովի որոշման նախագիծն Ազգային ժողովում ներկայացվում է քննարկվում է [սույն օրենքի 97-րդ հոդվածի 7-րդ կետով](#) սահմանված կարգով: (լր. 24.12.2004 ՀՕ-69)

6. Մշտական հանձնաժողովի նախագահ ընտրելու եւ նրա լիազորությունները վաղաժամկետ դադարեցնելու մասին Ազգային ժողովի որոշումներն ընդունվում են գաղտնի քվեարկությամբ՝ քվեարկությանը մասնակցած պատգամավորների ձայների մեծամասնությամբ, եթե քվեարկությանը մասնակցել է պատգամավորների ընդհանուր թվի կեսից ավելին: (փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)

7. Ժամանակավոր հանձնաժողովի նախագահ, հանձնաժողովի նախագահի տեղակալ, ենթահանձնաժողովի եւ աշխատանքային խմբի ղեկավարներ ընտրում է համապատասխան հանձնաժողովը՝ իր որոշմամբ:

7.1. Եթե մշտական հանձնաժողովի նախագահի տեղակալի պաշտոնում խմբակցության առաջադրած թեկնածուն չի ընտրվում, ապա անցկացվում են նոր ընտրություններ, որոնց ժամանակ նոր թեկնածու կարող է առաջադրել դրա իրավունքն ունեցող խմբակցությունը:

(լր. 23.10.2008 ՀՕ-182)

7.2. Եթե մշտական հանձնաժողովի նախագահի տեղակալի ընտրության ժամանակ խմբակցությունը թեկնածու չի առաջադրում, ապա տվյալ պաշտոնում թեկնածու առաջադրելու իրավունքն անցնում է սույն հոդվածի 1.1-րդ կետով նախատեսված կարգով խմբակցությունների գործակիցների հաշվարկի սկզբում ամենամեծ գործակիցն ունեցող խմբակցությանը:

(լր. 23.10.2008 ՀՕ-182)

8. Հանձնաժողովի նախագահը՝

ա) նախապատրաստում եւ վարում է հանձնաժողովի նիստերը.

բ) գումարում է հանձնաժողովի արտահերթ նիստ.

գ) հանձնաժողովի հաստատմանն է ներկայացնում հանձնաժողովի նիստի օրակարգի նախագիծը.

դ) համակարգում է ենթահանձնաժողովների եւ աշխատանքային խմբերի աշխատանքը.

ե) ապահովում է հանձնաժողովի որոշումների կատարումը.

ե.1) ներկայացնում է հանձնաժողովը. (լր. 30.04.2009 ՀՕ-113)

զ) ընթացք է տալիս եւ պատասխանում հանձնաժողովին ուղղված դիմումներին.

է) ղեկավարում է հանձնաժողովի փորձագետների (մասնագետների) աշխատանքը. (փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)

ը) հանձնաժողովի, ենթահանձնաժողովների եւ աշխատանքային խմբերի նիստերում հարցերի քննարկումներին մասնակցելու համար հրավիրում է մասնագետների. (լր. 26.02.2007 ՀՕ-111)

թ) հանձնաժողովին իրազեկում է հանձնաժողովի որոշումների կատարման ընթացքի մասին. (լր. 26.02.2007 ՀՕ-111)

ժ) համակարգում է հանձնաժողովի աշխատանքները մյուս հանձնաժողովների եւ Աշխատակազմի հետ: (լր. 26.02.2007 ՀՕ-111)

9. Հանձնաժողովի նախագահի բացակայության կամ նրա պաշտոնը թափուր լինելու դեպքում նրան փոխարինում է տեղակալը, իսկ դրա անհնարինության դեպքում՝ հանձնաժողովի որոշմամբ լիազորված հանձնաժողովի անդամը:

Հոդված 27. Հանձնաժողովների նիստերի հրավիրման կարգը

1. Մշտական հանձնաժողովների հերթական նիստերը, որպես կանոն, հրավիրվում են Ազգային ժողովի որոշմամբ սահմանված ժամանակացույցին համապատասխան: (փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111, 26.05.2008 ՀՕ-60, 19.03.2012 ՀՕ-111, 13.09.2012 ՀՕ-174)

2. Ժամանակավոր հանձնաժողովի հերթական նիստերը գումարվում են հանձնաժողովի սահմանած օրերին, բայց ոչ պակաս, քան շաբաթը մեկ անգամ:

3. Հանձնաժողովի արտահերթ նիստը գումարվում է նրա նախագահի կամ անդամների առնվազն մեկ երրորդի նախաձեռնությամբ՝ նախաձեռնողի սահմանած ժամկետում:

Ազգային ժողովի նիստի ընթացքում արգելվում է հանձնաժողովի նիստի գումարումը: (լր. 24.12.2004 ՀՕ-69)

4. Հանձնաժողովի նիստերը տեղի են ունենում Ազգային ժողովի նստավայրում: Այլ վայրում հանձնաժողովի նիստ կարող է անցկացվել հանձնաժողովի որոշմամբ, որի մասին հանձնաժողովի նախագահը նախապես տեղեկացնում է Ազգային ժողովի նախագահին:

5. Հանձնաժողովի նիստի օրակարգի նախագիծը կազմվում է հանձնաժողովին որպես գլխադասային վերապահված՝ շրջանառության մեջ դրված, առաջին կամ երկրորդ ընթերցումներով ընդունված օրենքների եւ որոշումների նախագծերից, հանձնաժողովի իրավասությանը վերաբերող՝ հանձնաժողովի անդամների կողմից առաջարկվող հարցերից: (լր. 24.12.2004 ՀՕ-69)

Հոդված 28. Հանձնաժողովների նիստերի անցկացման կարգը

1. Հանձնաժողովի նիստերը դռնբաց են, բացառությամբ սույն օրենքով նախատեսված դեպքերի:

2. Հանձնաժողովի դռնփակ նիստում, բացի պատգամավորներից, կարող են ներկա գտնվել Հանրապետության Նախագահը, Ազգային ժողովում Հանրապետության Նախագահի մշտական եւ լիազորած ներկայացուցիչները, վարչապետը, նրա լիազորած ներկայացուցիչը, ինչպես նաեւ հանձնաժողովի որոշմամբ հրավիրված անձինք: Հանձնաժողովի դռնփակ նիստում քվեարկությունն արգելվում է: (փոփ. 30.04.2009 ՀՕ-113)

3. Հանձնաժողովի դռնբաց նիստում, բացի սույն հոդվածի 2-րդ կետում նշված անձանցից, կարող են ներկա գտնվել Աշխատակազմի կառուցվածքային ստորաբաժանումների ղեկավարները, հասարակայնության հետ կապերի վարչության աշխատակիցները, հանձնաժողովի, խմբակցությունների եւ պատգամավորական խմբերի փորձագետները (մասնագետները), պատգամավորների օգնականները, հանձնաժողովի նախագահի կողմից հրավիրված եւ օրենքով նախատեսված այլ անձինք: (փոփ. 24.12.2004 ՀՕ-69, փոփ. եւ լր. 26.02.2007 ՀՕ-111)

4. Հանձնաժողովի նիստում նախագծի կամ դրա վերաբերյալ առաջարկությունների քննարկմանն իրավունք ունեն մասնակցել տվյալ փաստաթղթերի հեղինակները:

5. Հանձնաժողովի նիստի օրակարգի նախագծում ընդգրկված հարցերի հեղինակները, այդ հարցերի վերաբերյալ առաջարկություններ ներկայացրած պատգամավորները, այլ շահագրգիռ մարմինները եւ պաշտոնատար անձինք տեղեկացվում են քննարկումներից առնվազն երեք օր առաջ: (լր. 26.02.2007 ՀՕ-111)

Հոդված 29. Հանձնաժողովի նիստում քննարկումների կազմակերպման եւ որոշումների ընդունման կարգը

1. Հանձնաժողովի նիստն իրավազոր է, եթե նիստին ներկա է (գրանցվել է) հանձնաժողովի անդամների ընդհանուր թվի առնվազն 1/4-ը, եւ այն վարում է հանձնաժողովի նախագահը կամ [սույն օրենքի 26-րդ հոդվածի 9-րդ կետով](#) նախատեսված դեպքում՝ նրա տեղակալը կամ հանձնաժողովի որոշմամբ լիազորված հանձնաժողովի անդամը: (փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)

2. Նիստն սկսվում է օրակարգի հաստատումով: Մինչեւ օրակարգի հաստատումն այլ հարցեր չեն քննարկվում:

2.1. Նիստում հարցերը քննարկվում են հետեւյալ հաջորդականությամբ՝

ա) հիմնական զեկուցողի ելույթը.

բ) հարցեր հիմնական զեկուցողին.

գ) հարակից զեկուցողի ելույթը.

դ) հարցեր հարակից զեկուցողին.

ե) մտքերի փոխանակություն.

ե.1) հարակից զեկուցողի եզրափակիչ ելույթը. (լր. 26.02.2007 ՀՕ-111)

զ) հիմնական զեկուցողի եզրափակիչ ելույթը.

է) քվեարկություն: (լր. 24.12.2004 ՀՕ-69)

2.2. Ազգային ժողովում հարցի քննարկման համար հատուկ ընթացակարգ սահմանելու մասին առաջարկը ներկայացվում է հեղինակի (հիմնական զեկուցողի) կամ հանձնաժողովի անդամի կողմից եւ քվեարկվում է հարցի վերաբերյալ հանձնաժողովի քվեարկությունից հետո: (լր. 24.12.2004 ՀՕ-69)

2.3. Նիստում յուրաքանչյուր հարցի վերաբերյալ քվեարկությունը կատարվում է հարցի քննարկման ավարտից անմիջապես հետո: (լր. 24.12.2004 ՀՕ-69)

3. Նիստում քվեարկությունները կատարվում են միայն տվյալ հանձնաժողովի անդամների առաջարկությամբ: Քվեարկության է դրվում քննարկված հարցի վերաբերյալ Ազգային ժողովին դրական եզրակացություն ներկայացնելու մասին առաջարկությունը: Եթե այդ առաջարկությունը քվեարկության արդյունքում չի ստանում ընդունման համար անհրաժեշտ թվով ձայներ, կամ այդպիսի առաջարկ չի արվում, ապա համարվում է, որ հարցի վերաբերյալ հանձնաժողովն Ազգային ժողովին դրական եզրակացություն չի ներկայացրել: (լր. 26.02.2007 ՀՕ-111)

4. Հանձնաժողովի անդամը կարող է հրաժարվել քվեարկությանը մասնակցելուց:

5. Հանձնաժողովի որոշումներն ընդունվում են քվեարկությանը մասնակցած հանձնաժողովի անդամների ձայների մեծամասնությամբ, եթե որոշմանը կողմ են քվեարկել հանձնաժողովի անդամների ընդհանուր թվի առնվազն 1/4-ը: (փոփ. եւ լր. 26.02.2007 ՀՕ-111)

5.1. (5.1 մասն ուժը կորցրել է, փոփ. 13.09.2012 ՀՕ-174)

6. Նիստի արձանագրությունը, որը ներառում է նաեւ հանձնաժողովի նիստում քննարկված բոլոր հարցերի քվեարկությունների անվանական արդյունքները, ստորագրում է հանձնաժողովի նախագահը: (փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)

Հոդված 30. Գլխադասային հանձնաժողովը

1. Գլխադասային հանձնաժողովն Ազգային ժողովի մշտական կամ ժամանակավոր հանձնաժողովների կազմից, սույն օրենքով սահմանված կարգով, Ազգային ժողովի նախագահի նշանակած մեկ հանձնաժողովն է: (լր. 26.02.2007 ՀՕ-111)

2. Գլխադասային հանձնաժողովի ներկայացուցիչն Ազգային ժողովում հարցի քննարկման ընթացքում հանդես է գալիս հարակից զեկուցմամբ՝ ներկայացնելով դրա վերաբերյալ հանձնաժողովի եզրակացությունը:

2.1. Եթե քվեարկությանը մասնակցած գլխադասային հանձնաժողովի անդամների առնվազն մեկ երրորդը քվեարկությունից հետո դեմ է հանձնաժողովի եզրակացությանը եւ դրա վերաբերյալ ունի հատուկ կարծիք, ապա նրանց ներկայացուցիչը կարող է Ազգային ժողովում հարցի քննարկման ընթացքում հանդես գալ հարակից զեկուցմամբ՝ ներկայացնելով հանձնաժողովի եզրակացության վերաբերյալ իրենց հատուկ կարծիքը:

Հատուկ կարծիքով հանդես գալու հանձնաժողովի անդամների նախաձեռնության մասին նշվում է Ազգային ժողովի նախագահին ուղարկվող՝ հանձնաժողովի նիստի արձանագրության քաղվածքում:

(լր. 23.10.2008 ՀՕ-182)

3. Չորսորյա նիստերի օրակարգի նախագծում ընդգրկվելուց առաջ օրենքի նախագիծը կարող է գլխադասային հանձնաժողովի որոշմամբ այլընտրանքային համարվել միեւնույն ոլորտը կարգավորող եւ չորսորյա նիստերի օրակարգում ընդգրկվող կամ ընդգրկված՝ դեռեւս չքննարկված օրենքի նախագծի նկատմամբ:

4. Գլխադասային հանձնաժողովը հերթական նստաշրջանի կամ չորսորյա նիստերի օրակարգի նախագծում օրենքի, օրենքների նախագծերի փաթեթի կամ Ազգային ժողովի որոշման նախագծի ընդգրկվելը հետաձգելու մասին եզրակացություն կարող է ներկայացնել՝ հեղինակի (հիմնական զեկուցողի), իսկ նրա բացակայության դեպքում՝ հանձնաժողովի անդամի առաջարկությամբ: (փոփ. 24.12.2004 ՀՕ-69, 19.03.2012 ՀՕ-111)

5. Եթե Ազգային ժողովի հերթական նստաշրջանի կամ չորսորյա նիստերի օրակարգի նախագծում հարցի ընդգրկվելը գլխադասային հանձնաժողովի եզրակացությամբ՝ Ազգային ժողովի որոշմամբ հետաձգվել է, ապա այդ հարցը՝

ա) գլխադասային հանձնաժողովի օրակարգ է ընդգրկվում հեղինակի (հիմնական զեկուցողի) գրավոր դիմումով:

բ) հետաձգման ժամկետը լրանալու օրվան հաջորդող օրը դուրս է գալիս Ազգային ժողովում շրջանառությունից, եթե մինչեւ հետաձգման ժամկետը լրանալու օրը հեղինակը գրավոր չի դիմում գլխադասային հանձնաժողով:

(լր. 19.03.2012 ՀՕ-111)

Հոդված 30.1. Հանձնաժողովի հարցումները

Հանձնաժողովը՝ իր որոշմամբ, կարող է իր քննարկմանը ներկայացված օրենսդրական ակտերի նախագծերի եւ այլ հարցերի վերաբերյալ հարցումներով դիմել պետական կառավարման եւ տեղական ինքնակառավարման մարմիններին, պաշտոնատար անձանց, հիմնարկներին եւ կազմակերպություններին, որոնք պարտավոր են՝

ա) 20-օրյա ժամկետում քննարկել հանձնաժողովի գրավոր հարցումը եւ գրավոր պատասխանել նրան:

բ) ոչ ուշ, քան քննարկումից երեք օր առաջ գրավոր տեղեկացնել հանձնաժողովին իր բարձրագրած հարցի քննարկման մասին:

(լր. 30.04.2009 ՀՕ-113)

Հոդված 30.2. Որոշակի հարցերի վերաբերյալ Ազգային ժողովին եզրակացություններ ներկայացնելու կարգը

1. [Սահմանադրության 73-րդ հոդվածին համապատասխան՝](#) Ազգային ժողովը կարող է իր որոշմամբ որոշակի հարցերի նախնական քննարկումը հանձնարարել մշտական հանձնաժողովներից մեկին՝ սահմանելով քննարկման արդյունքով Ազգային ժողովին եզրակացություն ներկայացնելու ժամկետը:
2. Եզրակացությունն Ազգային ժողովում քննարկվում է հանձնաժողովի ներկայացրած եւ Ազգային ժողովի սահմանած հատուկ ընթացակարգով:

(լր. 07.10.2009 ՀՕ-181)

Հոդված 31. Հանձնաժողովների համատեղ նիստերը

Հանձնաժողովները կարող են անցկացնել համատեղ նիստեր, որտեղ որոշումները յուրաքանչյուր հանձնաժողովի կողմից ընդունվում են առանձին-առանձին:

Հոդված 32. Խորհրդարանական լսումները

1. Հանձնաժողովները իրենց վերապահված ոլորտներին վերաբերող հարցերով յուրաքանչյուր հերթական նստաշրջանում առնվազն մեկ անգամ կազմակերպում են խորհրդարանական լսումներ՝ այդ մասին տեղյակ պահելով Ազգային ժողովի նախագահին: (փոփ. 24.12.2004 ՀՕ-69, 13.09.2012 ՀՕ-174)
2. Լսումների օրը, ժամը եւ անցկացման վայրը, ինչպես նաեւ զեկուցողների ու հրավիրվածների ցանկը հաստատվում են հանձնաժողովի որոշմամբ: Լսումների անցկացման օրը չպետք է համընկնի Ազգային ժողովի նիստի օրվա հետ: (փոփ. 13.09.2012 ՀՕ-174)
3. Լսումների կազմակերպման մասին տեղեկատվությունը դրանց անցկացման օրվանից առնվազն երեք օր առաջ տրամադրվում է զանգվածային լրատվության միջոցներին:
4. Լսումներն անցկացվում են դրանք կազմակերպող հանձնաժողովների կողմից հաստատված ընթացակարգով:
5. Լսումները վարում են դրանք կազմակերպող հանձնաժողովի նախագահները կամ [սույն օրենքի 26-րդ հոդվածի 9-րդ կետով](#) նախատեսված դեպքում՝ նրանց տեղակալները, իսկ դրա անհնարինության դեպքում հանձնաժողովի որոշմամբ լիազորված հանձնաժողովի անդամը: (փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)
6. Լսումները կազմակերպող հանձնաժողովը կարող է նախապատրաստել լսումների արդյունքներն ամփոփող նյութեր (լսումների թեմայի վերաբերյալ ներկայացված գրավոր ելույթներ, առաջարկություններ, եզրակացություններ, տեղեկանքներ եւ այլ տեղեկություններ), որոնք կարող են հրապարակվել հանձնաժողովի առաջարկությամբ՝ Ազգային ժողովի նախագահի համաձայնությամբ: (լր. 30.04.2009 ՀՕ-113)
7. [Սույն օրենքի 18-րդ հոդվածի 1-ին կետի «գ.2» ենթակետով](#) նախատեսված դեպքում խորհրդարանական լսումներն անցկացվում են Ազգային ժողովի նախագահի սահմանած կարգով: (լր. 08.04.2010 ՀՕ-41)

Հոդված 33. Պարզամավորների մասնակցությունը հանձնաժողովի նիստերին եւ խորհրդարանական լսումներին (լր. 13.09.2012 ՀՕ-174)

1. Հանձնաժողովի անդամը նիստերին եւ խորհրդարանական լսումներին ներկայանալու անհնարինության դեպքում այդ մասին նախօրոք տեղյակ է պահում հանձնաժողովի նախագահին: (փոփ. 13.09.2012 ՀՕ-174)

2. Յուրաքանչյուր ամսվա ավարտից հետո՝ 10-օրյա ժամկետում, հանձնաժողովի նախագահին Ազգային ժողովի նախագահին է ներկայացնում այդ ամսվա ընթացքում հանձնաժողովի նիստերից եւ հանձնաժողովի կազմակերպած խորհրդարանական լսումներից հանձնաժողովի անդամների բացակայության մասին տեղեկանք, որը հրապարակվում է Ազգային ժողովի առաջիկա չորսօրյա նիստերի առաջին նիստում: (փոփ. 13.09.2012 ՀՕ-174)

ԳԼՈՒԽ 5

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԻ ՆՍՏԱՇՐՋԱՆՆԵՐԸ ԵՎ ՆԻՍՏԵՐԸ

Հոդված 34. Առաջին նստաշրջանի գումարումը

1. Նորընտիր Ազգային ժողովի առաջին նստաշրջանը գումարվում է պատգամավորների ընդհանուր թվի առնվազն երկու երրորդի ընտրությունից հետո, երրորդ, իսկ Ազգային ժողովի արտահերթ ընտրության դեպքում՝ երկրորդ հինգշաբթի օրը՝ ժամը 10-ին, որի մասին հայտարարում է Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովը: (լր. 26.02.2007 ՀՕ-111)

2. Մինչեւ Ազգային ժողովի նախագահի ընտրվելը նիստերը վարում է տարիքով ավագ պատգամավորը:

3. Առաջին նստաշրջանի բացման առթիվ ողջույնի ելույթի իրավունք ունեն Հանրապետության Նախագահը եւ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը:

4. Ողջույնի ելույթներից հետո պատգամավորները երդվում են՝

«Հանուն համազգային նպատակների իրականացման եւ հայրենիքի հզորացման ու բարգավաճման՝

Երդվում եմ բարեխղճորեն կատարել ժողովրդի առաջ ունեցած պարտավորություններս, պահպանել Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությունը եւ օրենքները, նպաստել Հայաստանի Հանրապետության ինքնիշխանության եւ շահերի պահպանմանը, անել ամեն ինչ քաղաքացիական համերաշխության, ազգային ու համամարդկային արժեքների պահպանման համար:»:

Ազգային ժողովի կազմը հետագայում համալրած պատգամավորներն Ազգային ժողովի նիստում երդվում են: (փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)

5. Պատգամավորների երդումից հետո նիստը վարողը ներկայացնում է պատգամավորներին՝ կարդալով յուրաքանչյուրի անունը, ազգանունը, ընտրատարածքի համարը կամ կուսակցության, կուսակցությունների դաշինքի անվանումը, որից հետո, սույն օրենքով սահմանված կարգով, կատարվում է պատգամավորների գրանցում:

6. Նիստը վարողը հայտարարում է առաջին նստաշրջանի օրակարգը՝

ա) հաշվիչ հանձնաժողովի ընտրություն.

բ) Ազգային ժողովի նախագահի ընտրություն.

զ) Ազգային ժողովի նախագահի տեղակալների ընտրություններ.

զ.1) Ազգային ժողովի մշտական հանձնաժողովների թվի, անվանումների եւ գործունեության ոլորտների հաստատում. (լր. 19.03.2012 ՀՕ-111)

դ) մշտական հանձնաժողովների նախագահների ընտրություններ.

ե) («ե» կետն ուժը կորցրել է, փոփ. 19.03.2012 ՀՕ-111)

զ) Կառավարության ծրագրին հավանություն տալու հարց: (փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)

7. Մինչեւ օրակարգի «ա»-«դ» հարցերի սպառումը տեղի են ունենում ամենօրյա նիստեր, որոնք անցկացվում են ժամը 10-ից մինչեւ 18-ը՝ մեկուկես ժամ տևողությամբ նիստերով: Յուրաքանչյուր նիստից հետո հայտարարվում է կես ժամ ընդմիջում: Երկրորդ ընդմիջման տևողությունը մեկ ժամ է: Օրակարգի «զ» հարցի քննարկմանը նվիրված նիստի օրը հայտարարում է Ազգային ժողովի նախագահը, իսկ եթե նա չի ընտրվել՝ նիստը վարողը: (փոփ. 19.03.2012 ՀՕ-111)

7.1. Ազգային ժողովի առաջին նստաշրջանի գումարման ժամանակահատվածում [սույն օրենքի 21-րդ հոդվածի 3-րդ կետով](#) նախատեսված կարգով կազմավորվում են Ազգային ժողովի մշտական հանձնաժողովները, իսկ [սույն օրենքի 24.1-ին հոդվածով](#) նախատեսված կարգով կազմավորվում է Էթիկայի հանձնաժողով: Հանձնաժողովների կազմավորումն ավարտվելուց հետո Ազգային ժողովի նախագահն Ազգային ժողովի նիստում հանդես է գալիս դրա վերաբերյալ հայտարարությամբ:

(լր. 19.03.2012 ՀՕ-111)

8. Առաջին նստաշրջանը փակվում է Ազգային ժողովի նախագահի եզրափակիչ ելույթով եւ հերթական նստաշրջանի գումարման օրվա մասին հայտարարությամբ:

9. Ազգային ժողովի առաջին եւ երկրորդ նստաշրջանների միջեւ ընկած ժամանակահատվածում պատգամավորների առաջարկությամբ Ազգային ժողովի գործունեությանն առնչվող հարցերի վերաբերյալ պատգամավորների համար կարող են կազմակերպվել սեմինարներ: (լր. 30.04.2009 ՀՕ-113)

Հոդված 35. Հերթական նստաշրջանների գումարման կարգը

1. Ազգային ժողովի հերթական նստաշրջանները գումարվում են տարեկան երկու անգամ՝ սեպտեմբերի երկրորդ երկուշաբթի օրից մինչեւ դեկտեմբերի երկրորդ հինգշաբթին եւ փետրվարի առաջին երկուշաբթի օրից մինչեւ հունիսի երկրորդ հինգշաբթին: (լր. 24.12.2004 ՀՕ-69, փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111, 12.04.2011 ՀՕ-70)

1.1. Հերթական նստաշրջանն անցկացվում է նստաշրջանի բացման օրվանից սկսած՝ երեք շաբաթը մեկ գումարվող չորսօրյա նիստերի միջոցով, որոնց գումարման օրը, բացառությամբ սույն հոդվածի 1.3-րդ կետով նախատեսված դեպքերի, կարող է Ազգային ժողովի նախագահի առաջարկությունով Ազգային ժողովի որոշմամբ տեղափոխվել նույն գումարման հերթական նստաշրջանի մեկ այլ երկուշաբթի օր: Եթե տեղափոխված չորսօրյա նիստերի գումարման կամ այլ օրը համընկնում է օրենքով ոչ աշխատանքային՝ տոնական եւ հիշատակի օրվա հետ, ապա այդ օրը նիստեր չեն անցկացվում:

(լր. 12.04.2011 ՀՕ-70)

1.2. Ազգային ժողովի նախագահը կարող է սույն հոդվածի 1.1-ին կետում նշված առաջարկությամբ Ազգային ժողովի նիստում հանդես գալ մինչև տեղափոխվող չորսօրյա նիստերի գումարման օրը: Չորսօրյա նիստերի գումարման օրը տեղափոխելու մասին Ազգային ժողովի որոշման նախագիծը քվեարկվում է Ազգային ժողովի նախագահի առաջարկությունից անմիջապես հետո՝ առանց քննարկման:

(լր. 12.04.2011 ՀՕ-70)

1.3. Չորսօրյա նիստերի գումարման օրը չի կարող տեղափոխվել, եթե այդ նիստերի օրակարգի նախագծում ընդգրկվելու է Սահմանադրությամբ քննարկման ժամկետ ունեցող կամ [սույն օրենքի 36-րդ հոդվածի 3-րդ կետի](#) «գ», «ե» կամ «ը» ենթակետերով նախատեսված հարց: Նույն գումարման հերթական նստաշրջանի ընթացքում չորսօրյա նիստերի գումարման օրը կարող է տեղափոխվել ոչ ավելի, քան երկու անգամ:

Տեղափոխված չորսօրյա նիստերի գումարման օրը չի կարող համընկնել՝

ա) հաջորդ չորսօրյա նիստերի գումարման օրվա հետ, եթե այդ նիստերի գումարման օրը նույնպես չի տեղափոխվում կամ տեղափոխված չէ.

բ) մինչև չորսօրյա նիստերի գումարման օրը տեղափոխելու մասին Ազգային ժողովի որոշումն ընդունելը նախաձեռնված արտահերթ կամ հատուկ նիստի գումարման օրվա հետ, եթե այդ նիստը չի նախատեսվում գումարել ժամը 18.30-ից մինչև 24-ը:

(լր. 12.04.2011 ՀՕ-70)

2. Չորսօրյա նիստերը տեղի են ունենում ժամը 12.00-ից մինչև 18.00-ն՝ մեկուկես ժամ տևողությամբ նիստերով: Յուրաքանչյուր նիստից հետո հայտարարվում է կես ժամ ընդմիջում: Նիստերի բոլոր օրերին առաջին ընդմիջման տևողությունը մեկ ժամ է: (փոփ. 24.12.2004 ՀՕ-69, փոփ. 12.04.2011 ՀՕ-70)

3. Չորսօրյա նիստերի յուրաքանչյուր երեքշաբթի օրը՝ ժամը 17-ից, պատգամավորները, ըստ հերթագրման հաջորդականության, կարող են հանդես գալ մինչև 3 րոպե տևողությամբ հայտարարություններով, ընդ որում՝ սկզբում հայտարարություններով կարող են հանդես գալ ընդդիմադիր խմբակցությունների 3-ական հերթագրված պատգամավորներ, որից հետո հայտարարություններով հանդես են գալիս հերթագրված մյուս պատգամավորները: Անհրաժեշտության դեպքում նիստը վարողը կարող է նիստը երկարաձգել մինչև 30 րոպեով: Նիստի տեսագրությունը հաջորդ օրն ամբողջությամբ ցուցադրվում է [սույն օրենքի 112-րդ հոդվածի 2.1-րդ կետով](#) նախատեսված կարգով մրցույթում հաղթած հեռուստաընկերությամբ: (փոփ. 24.12.2004 ՀՕ-69, լր. 23.10.2008 ՀՕ-182, փոփ. 30.04.2009 ՀՕ-113)

3.1. Հերթական նստաշրջանի յուրաքանչյուր չորսօրյա նիստերի չորեքշաբթի օրվա երկրորդ նիստում [սույն օրենքի 105.1-րդ հոդվածով](#) սահմանված կարգով քննարկվում են խմբակցությունների եւ պատգամավորական խմբերի հարցապնդումները, իսկ դրանց բացակայության կամ քննարկումն ավարտվելու դեպքում քննարկվում են օրակարգային այլ հարցեր: (լր. 26.02.2007 ՀՕ-111)

4. Հերթական նստաշրջանի չորսօրյա նիստերի յուրաքանչյուր չորեքշաբթի օրվա վերջին նիստում վարչապետը եւ Կառավարության անդամները, սույն օրենքի 105-րդ հոդվածով սահմանված կարգով, պատասխանում են պատգամավորների հարցերին: Նիստի տեսագրությունն ամբողջությամբ ցուցադրվում է [սույն օրենքի 112-րդ հոդվածի 2.1-րդ կետով](#) նախատեսված հեռուստաընկերությամբ նույն օրը՝ պատգամավորների հայտարարությունների հեռարձակումից անմիջապես հետո: (փոփ. 30.04.2009 ՀՕ-113)

4.1. Հերթական նստաշրջանի յուրաքանչյուր երկրորդ չորսօրյա նիստերի երեքշաբթի օրվա երկրորդ նիստում [սույն օրենքի 104.2-րդ հոդվածով](#) սահմանված կարգով քննարկվում է ընդդիմադիր խմբակցության կողմից արտահերթ համարված օրենքի կամ Ազգային ժողովի որոշման մեկ նախագիծ, իսկ դրա բացակայության կամ նույն նիստի ընթացքում քննարկումն ավարտվելու դեպքում քննարկվում են օրակարգային այլ հարցեր: (լր. 24.12.2004 ՀՕ-69, փոփ. 23.10.2008 ՀՕ-182)

4.2. Եթե չորսօրյա նիստերի օրակարգում ընդգրկված բոլոր հարցերի քննարկումն ավարտվում է, կամ օրակարգի վերջին հարցի քննարկումը մինչևի հաջորդ չորսօրյա նիստեր ընդհատվում է՝

ա) մինչևի սույն հոդվածի 4-րդ կետով նախատեսված նիստի ավարտը, ապա այլ հարցեր չեն քննարկվում, եւ չորսօրյա նիստերը համարվում են ավարտված՝ այդ նիստի ավարտից հետո.

բ) սույն հոդվածի 4-րդ կետով նախատեսված նիստից հետո, ապա չորսօրյա նիստերն համարվում են ավարտված:

(լր. 23.10.2008 ՀՕ-182)

5. Օրենքով ոչ աշխատանքային՝ տոնական եւ հիշատակի օրերին հերթական նստաշրջանի նիստեր չեն անցկացվում: Ոչ աշխատանքային՝ տոնական եւ հիշատակի, հանգստյան օրերը հանվում են սույն օրենքով սահմանված ժամկետների հաշվարկից, բացառությամբ Սահմանադրությամբ նախատեսված դեպքերի: (փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)

Հոդված 36. Հերթական նստաշրջանի օրակարգի նախագիծը

1. Հերթական նստաշրջանի օրակարգի նախագծում ընդգրկվում են սահմանված կարգով շրջանառության մեջ դրված օրենքների նախագծերը կամ նախագծերի փաթեթները, Ազգային ժողովի որոշումների նախագծերը եւ օրենքով նախատեսված այլ հարցեր:

2. Հերթական նստաշրջանի օրակարգի, ինչպես նաեւ դրանում լրացումներ կատարելու մասին նախագծերը կազմված են երեք մասից՝

ա) հարցեր, որոնց վերաբերյալ գլխադասային հանձնաժողովը ներկայացրել է դրական եզրակացություն.

բ) հարցեր, որոնց վերաբերյալ գլխադասային հանձնաժողովը դրական եզրակացություն չի ներկայացրել.

գ) պարտադիր եւ ըստ անհրաժեշտության քննարկվող հարցեր:

3. Պարտադիր եւ ըստ անհրաժեշտության քննարկվող հարցերն են՝

ա) Սահմանադրությամբ եւ օրենքներով նախատեսված քննարկման ժամկետ ունեցող հարցերը.

բ) («բ» կետն ուժը կորցրել է, փոփ. 19.03.2012 ՀՕ-111)

գ) Հանրապետության Նախագահի՝ իր լիազորությունների կատարման անհնարինության մասին հարցը.

դ) Հանրապետության Նախագահի առարկություններով եւ առաջարկություններով վերադարձված օրենքները քննարկելու մասին հարցերը.

ե) համաներում հայտարարելու մասին Հանրապետության Նախագահի առաջարկությունը.

զ) Ազգային ժողովի որոշմամբ քննարկման ժամկետ ունեցող հարցերը.

է) նախորդ հերթական նստաշրջանի օրակարգում ընդգրկված հարցերը.

ը) պատգամավորին ձերբակալելու, որպես մեղադրյալ ներգրավելու, կալանավորելու կամ նրա նկատմամբ դատական կարգով վարչական պատասխանատվության ենթարկելու հարց հարուցելու մասին համաձայնություն տալու վերաբերյալ հարցը. (փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)

թ) Հայաստանի Հանրապետության միջազգային պայմանագրերի վավերացման, կասեցման կամ չեղյալ հայտարարելու հարցերը. (լր. 26.02.2007 ՀՕ-111)

ժ) Ազգային ժողովի նախագահի, նրա տեղակալների եւ մշտական հանձնաժողովների նախագահների թափուր պաշտոններում ընտրությունների անցկացման մասին հարցերը.

ժա) Սահմանադրության [83, 83.1, 83.2, 83.3, 83.4, 103-րդ հոդվածներով](#) եւ օրենքով նախատեսված դեպքերում պաշտոններում ընտրությունների, նշանակումների, լիազորությունների դադարեցման (պաշտոնանկ անելու) մասին հարցերը. (փոփ. եւ լր. 26.02.2007 ՀՕ-111)

ժբ) հարցապնդումների քննարկման մասին հարցերը. (լր. 26.02.2007 ՀՕ-111)

ժգ) [սույն օրենքի 104.2-րդ հոդվածով](#) սահմանված կարգով ընդդիմադիր խմբակցությունների կողմից արտահերթ համարված հարցերը: (լր. 23.10.2008 ՀՕ-182)

Հոդված 37. Չորսորյա նիստերի օրակարգի նախագիծը

1. Չորսորյա նիստերի օրակարգի նախագծում կարող են ընդգրկվել միայն հերթական նստաշրջանի օրակարգում ընդգրկված հարցերը:

2. Չորսորյա նիստերի օրակարգի նախագիծը կազմված է երեք մասից՝

ա) հարցեր, որոնց վերաբերյալ գլխադասային հանձնաժողովը ներկայացրել է դրական եզրակացություն.

բ) հարցեր, որոնց վերաբերյալ գլխադասային հանձնաժողովը դրական եզրակացություն չի ներկայացրել.

գ) պարտադիր եւ ըստ անհրաժեշտության քննարկվող հարցեր:

3. Չորսորյա նիստերի օրակարգում պարտադիր եւ ըստ անհրաժեշտության քննարկվող հարցերն են՝

ա) [սույն օրենքի 36-րդ հոդվածի 3-րդ կետում](#) թվարկված հարցերը, բացառությամբ «է» ենթակետում նշվածի.

բ) նախորդ չորսորյա նիստերում անավարտ մնացած հարցերը.

գ) նախորդ չորսորյա նիստերի օրակարգում ընդգրկված, սակայն չքննարկված հարցերը:

դ) («դ» ենթակետն ուժը կորցրել է, փոփ. 30.04.2009 ՀՕ-113)

ե) («ե» ենթակետն ուժը կորցրել է, փոփ. 30.04.2009 ՀՕ-113)

զ) («զ» ենթակետն ուժը կորցրել է, փոփ. 30.04.2009 ՀՕ-113)

Հոդված 38. Հերթական նստաշրջանի եւ չորսորյա նիստերի օրակարգերի քննարկման կարգը

1. Հերթական նստաշրջանի առաջին նիստն սկսվում է նստաշրջանի եւ ընթացիկ չորսորյա նիստերի օրակարգերը հաստատելու մասին Ազգային ժողովի որոշման նախագծերի քննարկմամբ:

2. Չորսորյա նիստերն սկսվում են հերթական նստաշրջանի օրակարգում լրացումներ կատարելու, ինչպես նաեւ ընթացիկ չորսորյա նիստերի օրակարգը հաստատելու մասին Ազգային ժողովի որոշման նախագծերի քննարկմամբ:

3. Հերթական նստաշրջանի օրակարգը հաստատելու, դրանում լրացումներ կատարելու եւ չորսորյա նիստերի օրակարգը հաստատելու մասին Ազգային ժողովի որոշման նախագծերը քննարկվում են առանձին-առանձին:

4. Հերթական նստաշրջանի օրակարգի, դրանում լրացումներ կատարելու եւ չորսորյա նիստերի օրակարգի նախագծերը ներկայացնելու համար Ազգային ժողովի նախագահին հատկացվում է 20-ական րոպե:

5. Հարցերը տրվում են [սույն օրենքի 57-րդ հոդվածով](#) սահմանված կարգով:

6. Մտքերի փոխանակությունը տեղի է ունենում [սույն օրենքի 58-րդ հոդվածով](#) սահմանված կարգով, հետեւյալ տարբերությամբ՝

ա) ելույթ ունեցողը, բացառությամբ օրակարգի նախագծում ընդգրկված հարցի մեկ հեղինակի, հանդես է գալիս խոսափողից՝ երկու րոպեի ընթացքում:

բ) խմբակցությունների, պատգամավորական խմբերի ներկայացուցիչներին ելույթի համար հատկացվում է մինչեւ երկու րոպե:

զ) («զ» ենթակետն ուժը կորցրել է, փոփ. 24.12.2004 ՀՕ-69)

7. (7-րդ կետն ուժը կորցրել է, փոփ. 24.12.2004 ՀՕ-69)

8. Հերթական նստաշրջանի օրակարգի կամ դրանում լրացումներ կատարելու մասին նախագծի քննարկումն ավարտվում է Ազգային ժողովի նախագահի՝ մինչեւ 5 րոպե տեւողությամբ եզրափակիչ ելույթով, որտեղ նա, ելնելով քննարկման արդյունքներից, իր հայեցողությամբ միասնական քվեարկության է դնում՝

ա) հերթական նստաշրջանի օրակարգի կամ դրանում լրացումներ կատարելու մասին նախագծում հարցերի, կամ դրանց մի մասի ընդգրկումը հետաձգելու մասին հարցը, որի ընդունվելու դեպքում մնացած, իսկ չընդունվելու դեպքում՝ հերթական նստաշրջանի օրակարգի կամ դրանում լրացումներ կատարելու մասին նախագծում բոլոր հարցերի ընդգրկումը հետաձգելու մասին հարցերը քվեարկվում են առանձին-առանձին:

Եթե հերթական նստաշրջանի օրակարգի կամ դրանում լրացումներ կատարելու մասին նախագծում օրենքի կամ Ազգային ժողովի որոշման նախագծի ընդգրկումը հետաձգելու մասին Ազգային ժողովի որոշման նախագիծը քվեարկության արդյունքում չի ստանում ընդունման համար անհրաժեշտ թվով

ծայներ, ապա օրենքի կամ Ազգային ժողովի որոշման նախագիծն ընդգրկվում է հերթական նստաշրջանի օրակարգի կամ դրանում լրացումներ կատարելու մասին նախագծի երկրորդ մասում.

բ) հերթական նստաշրջանի օրակարգի կամ դրանում լրացումներ կատարելու մասին նախագծի առաջին մասում ընդգրկված հարցերը կամ դրանց մի մասը հերթական նստաշրջանի օրակարգում ընդգրկելու մասին հարցը, որի ընդունվելու դեպքում հերթական նստաշրջանի օրակարգի կամ դրանում լրացումներ կատարելու մասին նախագծի առաջին մասի մնացած եւ երկրորդ մասի բոլոր, իսկ չընդունվելու դեպքում նախագծի առաջին եւ երկրորդ մասերի բոլոր հարցերը քվեարկվում են առանձին-առանձին:

Եթե հերթական նստաշրջանի օրակարգում օրենքի կամ Ազգային ժողովի որոշման նախագիծը ընդգրկելու մասին Ազգային ժողովի որոշման նախագիծը քվեարկության արդյունքում չի ստանում ընդունման համար անհրաժեշտ թվով ձայներ, ապա օրենքի կամ Ազգային ժողովի որոշման նախագիծը հանվում է շրջանառությունից:

(փոփ. 26.02.2007 <O-111)

9. Չորսօրյա նիստերի օրակարգի նախագծի քննարկումն ավարտվում է Ազգային ժողովի նախագահի՝ մինչեւ 5 րոպե տեւողությամբ եզրափակիչ ելույթով, որտեղ նա, ելնելով քննարկման արդյունքներից, իր հայեցողությամբ միասնական քվեարկության է դնում՝

ա) չորսօրյա նիստերի օրակարգի նախագծում հարցերի կամ դրանց մի մասի ընդգրկումը հետաձգելու մասին հարցը, որի ընդունվելու դեպքում մնացած, իսկ չընդունվելու դեպքում չորսօրյա նիստերի օրակարգի նախագծում բոլոր հարցերի ընդգրկումը հետաձգելու մասին հարցերը քվեարկվում են առանձին-առանձին:

Եթե չորսօրյա նիստերի օրակարգի նախագծում օրենքի կամ Ազգային ժողովի որոշման նախագծի ընդգրկումը հետաձգելու մասին Ազգային ժողովի որոշման նախագիծը քվեարկության արդյունքում չի ստանում ընդունման համար անհրաժեշտ թվով ձայներ, ապա օրենքի կամ Ազգային ժողովի որոշման նախագիծը ընդգրկվում է չորսօրյա նիստերի օրակարգի նախագծի երկրորդ մասում.

բ) չորսօրյա նիստերի օրակարգի նախագծի առաջին մասում ընդգրկված հարցերը կամ դրանց մի մասը չորսօրյա նիստերի օրակարգում ընդգրկելու մասին հարցը, որի ընդունվելու դեպքում չորսօրյա նիստերի օրակարգի նախագծի առաջին մասի մնացած եւ երկրորդ մասի բոլոր, իսկ չընդունվելու դեպքում նախագծի առաջին եւ երկրորդ մասերի բոլոր հարցերը քվեարկվում են առանձին-առանձին:

Եթե չորսօրյա նիստերի օրակարգում օրենքի կամ Ազգային ժողովի որոշման նախագիծը ընդգրկելու մասին Ազգային ժողովի որոշման նախագիծը քվեարկության արդյունքում չի ստանում ընդունման համար անհրաժեշտ թվով ձայներ, ապա օրենքի կամ Ազգային ժողովի որոշման նախագիծը հանվում է շրջանառությունից:

(փոփ. 26.02.2007 <O-111)

10. [Սույն օրենքի 36-րդ հոդվածի 3-րդ կետում](#) թվարկված հարցերը հերթական նստաշրջանի, իսկ [սույն օրենքի 37-րդ հոդվածի 3-րդ կետում](#) թվարկված հարցերը՝ չորսօրյա նիստերի օրակարգում ընդգրկվում են առանց քվեարկության, եթե սույն օրենքով այլ բան նախատեսված չէ:

11. (11-րդ կետն ուժը կորցրել է, փոփ. 26.02.2007 <O-111)

12. Չորսօրյա նիստերի առաջին նիստից առնվազն 2 ժամ առաջ Աշխատակազմն Ազգային ժողովի նիստերի դահլիճում պատգամավորներին է տրամադրում համապատասխան օրակարգերի,

դրանցում լրացումներ կատարելու նախագծերը, ինչպես նաև դրանցում ընդգրկված հարցերի նախագծերը:

Հոդված 39. Արտահերթ նստաշրջանի գումարման կարգը

1. Ազգային ժողովի արտահերթ նստաշրջան գումարում է Ազգային ժողովի նախագահը՝ Հանրապետության Նախագահի, պատգամավորների ընդհանուր թվի առնվազն մեկ երրորդի կամ Կառավարության նախաձեռնությամբ:

Արտահերթ նստաշրջանն անցկացվում է նախաձեռնողի սահմանած օրակարգով եւ ժամկետում:

(փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)

2. Հանրապետության Նախագահի կամ Կառավարության նախաձեռնությամբ արտահերթ նստաշրջան գումարվելու դեպքում այդ նստաշրջանի օրակարգը եւ դրանում ընդգրկված հարցերի նախագծերը նախաձեռնողի կողմից ուղարկվում են Ազգային ժողովի նախագահին: (փոփ. եւ լր. 26.02.2007 ՀՕ-111)

3. Արտահերթ նստաշրջան գումարելու մասին պատգամավորների նախաձեռնությունն իրականացվում է Աշխատակազմից ստացված ձեռաթուղթը սահմանված կարգով ստորագրելու եւ Ազգային ժողովի նախագահին ներկայացնելու միջոցով: Ձեռաթղթում նշվում են արտահերթ նստաշրջանի օրակարգը եւ անցկացման ժամկետը, ինչպես նաև կցվում են օրակարգային հարցերի նախագծերը: Ձեռաթուղթն Ազգային ժողովի նախագահին ներկայացվելուց հետո փոփոխման ենթակա չէ: Եթե ստացման պահից 24 ժամվա ընթացքում անհրաժեշտ քանակի ստորագրություններով ձեռաթուղթը հանձնվում է Ազգային ժողովի նախագահին, ապա նա գումարում է արտահերթ նստաշրջան՝ նախաձեռնողի սահմանած օրակարգով եւ ժամկետում՝ միաժամանակ օրակարգային հարցերի նախագծերն ուղարկելով Հանրապետության Նախագահին եւ Կառավարություն: Ձեռաթուղթը սահմանված ժամկետում Ազգային ժողովի նախագահին չներկայացվելու դեպքում համարվում է մարված: (փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)

4. Արտահերթ նստաշրջանը չի կարող անցկացվել հերթական նստաշրջանի ընթացքում: (փոփ. 30.04.2009 ՀՕ-113)

5. Օրակարգն սպառվելուց հետո կամ հերթական նստաշրջանի գումարման օրը, ինչպես նաև նախաձեռնողի(ների) ներկայացուցչի առաջարկությամբ արտահերթ նստաշրջանը համարվում է փակված: (փոփ. 30.04.2009 ՀՕ-113)

6. Արտահերթ նստաշրջանը, եթե Ազգային ժողովի որոշմամբ այլ բան նախատեսված չէ, անցկացվում է հետեւյալ ընթացակարգով՝

ա) նստաշրջանի յուրաքանչյուր օրը տեղի է ունենում մեկուկես ժամ տեւողությամբ 4 նիստ.

բ) յուրաքանչյուր նիստից հետո հայտարարվում է կես ժամ ընդմիջում.

գ) երկրորդ ընդմիջման տեւողությունը մեկ ժամ է:

7. Սույն հոդվածի 6-րդ կետում նշված որոշման նախագիծը կարող է ներկայացվել նիստը վարողին արտահերթ նստաշրջանը նախաձեռնողի(ների) ներկայացուցչի կողմից, եւ այն դրվում է քվեարկության՝ առանց քննարկման: (փոփ. 24.12.2004 ՀՕ-69)

Հոդված 40. Արտահերթ նստաշրջանում հարցերի քննարկման կարգը

1. Օրենքի կամ Ազգային ժողովի որոշման նախագիծն արտահերթ նստաշրջանի եւ հերթական նստաշրջանի, չորսօրյա նիստերի օրակարգերից կարող է հանվել հեղինակի (հիմնական զեկուցողի) առաջարկությամբ կամ սույն օրենքով սահմանված այլ դեպքերում: Հեղինակը (հիմնական զեկուցողը) իրավունք ունի այդ առաջարկությունն անել ցանկացած ժամանակ, որն ընդունվում է առանց քվեարկության:

2. Եթե արտահերթ նստաշրջանի օրակարգում ընդգրկված են միեւնույն հարցը մի քանի ընթերցմամբ քննարկելու մասին հարցեր, ապա մինչեւ դրանց քննարկումն սկսվելն Ազգային ժողովում քննարկվում է այդ հարցերի քննարկման հատուկ ընթացակարգի մասին նախաձեռնողի(ների) կողմից ներկայացված Ազգային ժողովի որոշման նախագիծը, որով առաջին ընթերցմամբ ընդունված օրենքի նախագծի կամ նախագծերի փաթեթի վերաբերյալ առաջարկությունների ներկայացման համար նախատեսվում է առնվազն 3 ժամ: (լր. 30.04.2009 ՀՕ-113)

3. Սույն հոդվածի 2-րդ կետով նախատեսված հատուկ ընթացակարգով առաջին ընթերցմամբ ընդունված օրենքի նախագծի կամ նախագծերի փաթեթի վերաբերյալ առաջարկությունները պաշտոնապես ներկայացվում են հեղինակին (հիմնական զեկուցողին) եւ գլխադասային հանձնաժողով: (լր. 30.04.2009 ՀՕ-113)

Հոդված 41. Արտահերթ նիստի գումարման կարգը

1. Արտահերթ նիստ գումարում է Ազգային ժողովի նախագահը՝ Հանրապետության Նախագահի, պատգամավորների ընդհանուր թվի առնվազն մեկ երրորդի կամ Կառավարության նախաձեռնությամբ: (լր. 26.02.2007 ՀՕ-111)

2. Արտահերթ նիստ գումարելու մասին Հանրապետության Նախագահի կամ Կառավարության նախաձեռնությունը ներառում է արտահերթ նիստի օրակարգը, անցկացման ժամկետը եւ օրակարգային հարցերի նախագծերը: (լր. 26.02.2007 ՀՕ-111)

3. Արտահերթ նիստ գումարելու մասին պատգամավորների նախաձեռնությունն իրականացվում է Աշխատակազմից ստացված ձեւաթուղթը սահմանված կարգով ստորագրելու եւ Ազգային ժողովի նախագահին ներկայացնելու միջոցով: Ձեւաթուղթում նշվում է արտահերթ նիստի նախատեսվող օրակարգը եւ անցկացման ժամկետը, ինչպես նաեւ կցվում են օրակարգային հարցերի նախագծերը: Ձեւաթուղթն Ազգային ժողովի նախագահին ներկայացվելուց հետո փոփոխման ենթակա չէ: Եթե ստացման պահից 24 ժամվա ընթացքում պատգամավորների ընդհանուր թվի առնվազն մեկ երրորդի ստորագրություններով ձեւաթուղթը հանձնվում է Ազգային ժողովի նախագահին, ապա նա գումարում է արտահերթ նիստ՝ նախաձեռնողի սահմանած օրակարգով եւ ժամկետում, միաժամանակ օրակարգային հարցերի նախագծերն ուղարկելով Հանրապետության Նախագահին եւ Կառավարություն: Ձեւաթուղթը սահմանված ժամկետում Ազգային ժողովի նախագահին չ'ներկայացվելու դեպքում համարվում է մարված: (լր. 26.02.2007 ՀՕ-111)

4. Արտահերթ նիստն անցկացվում է հերթական նստաշրջանի ընթացքում: Չորսօրյա նիստերի օրը արտահերթ նիստ կարող է գումարվել ժամը 18.30-ից մինչեւ 24-ը: Օրակարգային հարցերի քննարկումն ավարտվելուց հետո արտահերթ նիստը համարվում է փակված:

5. Արտահերթ նիստը, եթե Ազգային ժողովի որոշմամբ այլ բան նախատեսված չէ, անցկացվում է հետեւյալ ընթացակարգով՝

ա) նիստի յուրաքանչյուր օրը տեղի է ունենում մեկուկես ժամ տեւողությամբ 4, իսկ չորսօրյա նիստերի օրերին՝ 3 նիստ:

բ) յուրաքանչյուր նիստից հետո հայտարարվում է կես ժամ ընդմիջում:

զ) երկրորդ ընդմիջման տեւողությունը մեկ ժամ է, բացառությամբ չորսօրյա նիստերի օրվա:

6. Սույն հոդվածի 5-րդ կետում նշված որոշման նախագիծը կարող է ներկայացվել նիստը վարողին արտահերթ նիստը նախաձեռնողի(ների) ներկայացուցչի կողմից, եւ այն դրվում է քվեարկության՝ առանց քննարկման: (փոփ. 24.12.2004 <O-69)

7. Օրենքի կամ Ազգային ժողովի որոշման նախագիծը արտահերթ նիստի եւ հերթական նստաշրջանի, չորսօրյա նիստերի օրակարգերից կարող է հանվել հեղինակի (հիմնական զեկուցողի) առաջարկությամբ կամ սույն օրենքով սահմանված այլ դեպքերում: Հեղինակը (հիմնական զեկուցողը) իրավունք ունի այդ առաջարկությունն անել ցանկացած ժամանակ, որն ընդունվում է առանց քվեարկության:

8. Եթե արտահերթ նիստի օրակարգում ընդգրկված են միեւնույն օրենքի նախագիծը մի քանի ընթերցմամբ քննարկելու մասին հարցեր, ապա մինչեւ դրանց քննարկումն սկսվելը Ազգային ժողովում քննարկվում է այդ օրենքի նախագծի քննարկման հատուկ ընթացակարգի մասին նախաձեռնողի(ների) կողմից ներկայացված Ազգային ժողովի որոշման նախագիծը, որով առաջին ընթերցմամբ ընդունված օրենքի նախագծի կամ նախագծերի փաթեթի վերաբերյալ առաջարկությունների ներկայացման համար նախատեսվում է առնվազն 3 ժամ: (փոփ. 26.02.2007 <O-111, լր. 30.04.2009 <O-113)

9. Սույն հոդվածի 8-րդ կետով նախատեսված հատուկ ընթացակարգով առաջին ընթերցմամբ ընդունված օրենքի նախագծի կամ նախագծերի փաթեթի վերաբերյալ առաջարկությունները պաշտոնապես ներկայացվում են հեղինակին (հիմնական զեկուցողին) եւ գլխադասային հանձնաժողով: (լր. 30.04.2009 <O-113)

< հոդված 42. Հատուկ նիստերը

1. Հանրապետության Նախագահի կողմից զինված ուժերի օգտագործման, ռազմական կամ արտակարգ դրություն հայտարարելու դեպքերում իրավունքի ուժով անհապաղ գումարվում է հատուկ նիստ: (փոփ. 26.02.2007 <O-111)

1.1. Եթե Հանրապետության Նախագահի հրամանագրի հրապարակումից հետո՝ 3 ժամվա ընթացքում, քվորում չի ապահովվում, ապա նիստը սկսվում է անկախ քվորումի առկայությունից:

(լր. 21.03.2012 <O-108)

2. Հատուկ նիստի օրակարգում առանց քվեարկության ընդգրկվում եւ քննարկվում են պատերազմ հայտարարելու մասին որոշման նախագիծը, զինված ուժերի օգտագործման հարցը, ռազմական կամ արտակարգ դրություն հայտարարելու մասին միջոցառումների ծրագիրը: (փոփ. 26.02.2007 <O-111)

3. Արտակարգ դրության իրավական ռեժիմի ապահովմանն ուղղված միջոցառումները քննարկվում են [սույն օրենքի 55-րդ հոդվածով](#) սահմանված կարգով, հետեւյալ բացառություններով՝

1) հիմնական զեկուցմամբ հանդես է գալիս Հանրապետության Նախագահը կամ նրա ներկայացուցիչը.

2) հարակից զեկուցումներ չեն լինում.

3) քննարկումն ավարտվում է Հանրապետության Նախագահի կամ նրա ներկայացուցչի եզրափակիչ ելույթով՝ առանց որեւէ փաստաթուղթ ընդունելու:

(լր. 21.03.2012 ՀՕ-108)

Հոդված 43. Դռնբաց եւ դռնփակ նիստերը

1. Ազգային ժողովի նիստերը դռնբաց են:
2. Դռնփակ նիստ կարող է գումարվել Ազգային ժողովի որոշմամբ:
3. Դռնփակ նիստի բովանդակության մասին պաշտոնական հաղորդագրությունից բացի, այլ տեղեկությունների տարածումը հետապնդվում է օրենքով:
4. Դռնփակ նիստում քվեարկությունն արգելվում է:
5. Դռնփակ նիստի ընթացքում արգելվում է դահլիճ բերել եւ օգտագործել ֆոտոտեխնիկա, կինոտեխնիկա եւ տեսառեկորդիչ, ռադիոկապի եւ հեռախոսակապի, ինչպես նաեւ ձայնագրման եւ տեղեկատվության մշակման միջոցներ, բացառությամբ դահլիճում տեղադրված հեռախոսի:
6. Դռնփակ նիստի սղագրությունը պահվում է գաղտնի փաստաթղթերի պահպանման ռեժիմով:
7. Դռնփակ նիստում, բացի պատգամավորներից, իրավունք ունեն ներկա գտնվել Հանրապետության Նախագահը, Ազգային ժողովում Հանրապետության Նախագահի մշտական եւ լիազորած ներկայացուցիչները, վարչապետը, նրա լիազորած ներկայացուցիչը, սահմանադրական դատարանի նախագահը, Կառավարության անդամները, Գլխավոր դատախազը, Հայաստանի Հանրապետության վճռաբեկ դատարանի նախագահը, Կենտրոնական բանկի նախագահը, Վերահսկիչ պալատի նախագահը, Աշխատակազմի ղեկավարը եւ նրա կողմից սահմանված ցանկով նիստի սպասարկումն ապահովող աշխատակիցները, ինչպես նաեւ նիստը վարողի հրավիրած անձինք: (փոփ. 30.04.2009 ՀՕ-113)
8. Դռնբաց նիստում, բացի սույն հոդվածի 7-րդ կետում նշված անձանցից, կարող են ներկա գտնվել նաեւ Աշխատակազմի կառուցվածքային ստորաբաժանումների ղեկավարները, Ազգային ժողովի նախագահի եւ նրա տեղակալների խորհրդականներն ու օգնականները, մշտական հանձնաժողովների, խմբակցությունների եւ պատգամավորական խմբերի փորձագետները (մասնագետները), Ազգային ժողովում հավատարմագրված լրագրողները, Աշխատակազմի ղեկավարի սահմանած ցանկով նիստի լուսաբանումն ապահովող աշխատակիցները, ինչպես նաեւ նիստը վարողի եւ քննարկվող հարցի գլխադասային հանձնաժողովի հրավիրած անձինք: (փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)
9. Հանրապետության Նախագահի, Ազգային ժողովում Հանրապետության Նախագահի մշտական եւ լիազորած ներկայացուցիչների, վարչապետի, սահմանադրական դատարանի նախագահի, Կառավարության անդամների, Վերահսկիչ պալատի նախագահի եւ հրավիրված անձանց համար Ազգային ժողովի նիստերի դահլիճում առանձնացվում են հատուկ տեղեր: (փոփ. 30.04.2009 ՀՕ-113)
10. Նիստի ժամանակ դահլիճում կարող են բաժանվել միայն օրակարգում ընդգրկված հարցերի նախագծերը եւ դրանց հետ ներկայացված փաստաթղթերը:
11. Նիստի ժամանակ դահլիճում արգելվում է բջջային եւ կապի այլ միջոցների օգտագործումը, բացառությամբ դահլիճում տեղադրված հեռախոսի:

Հոդված 44. Ազգային ժողովի նիստում պատգամավորների գրանցումը

1. Օրվա առաջին, արտահերթ եւ սույն հոդվածի 5-րդ կետի «ա» ենթակետում նշված նիստերն սկսվում են պատգամավորների գրանցումով՝ նիստը վարողի հայտարարությամբ: Չգրանցված պատգամավորը գրանցվում է իր խնդրանքով:

2. Պատգամավորը գրանցվում է անձամբ: Գրանցումը համազոր է քվեարկությանը, եւ դրանից պատգամավորի բացակայելը կարող է համարվել անհարգելի՝ [սույն օրենքի 99-րդ հոդվածով](#) սահմանված կարգով:

3. Պատգամավորների գրանցումը կատարվում է էլեկտրոնային համակարգով՝ 10 վայրկյանի ընթացքում: Համակարգը չգործելու դեպքում գրանցումը կատարում է հաշվիչ հանձնաժողովը:

4. Նիստն իրավագոր է, եթե սահմանված կարգով գրանցվել է պատգամավորների ընդհանուր թվի կեսից ավելին (քվորումն ապահովված է): (փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)

4.1. Գրանցված պատգամավորների թիվը մշտապես ցուցադրվում է լուսատախտակի վրա: (լր. 24.12.2004 ՀՕ-69)

5. Եթե նիստն իրավագոր չէ, ապա գրանցումը շարունակվում է մինչեւ քվորում ապահովելը, բայց ոչ ավելի, քան 3 ժամ: Նշված ժամկետում քվորումի՝

ա) ապահովման դեպքում նիստը վարողը պատգամավորներին տեղեկացնում է նիստն սկսվելու մասին.

բ) չապահովման դեպքում տվյալ օրվա նիստերը համարվում են չկայացած:

Հոդված 45. Ազգային ժողովի նիստի վարման կարգը

1. Նիստը վարողը՝

ա) բացում, ընդհատում եւ փակում է նիստը.

բ) որոշում է օրակարգային հարցերի քննարկման հաջորդականությունը եւ յուրաքանչյուր հարցի քննարկումն սկսվելուց առաջ տեղեկացնում է հաջորդող 3 հարցի մասին. (լր. 26.02.2007 ՀՕ-111)

գ) ձայն է տալիս. (փոփ. 30.04.2009 ՀՕ-113)

դ) կազմակերպում է պատգամավորների գրանցումը, հերթագրումը, քվեարկության անցկացումը եւ դրանց արդյունքների հրապարակումը.

ե) համակարգում է նիստն սպասարկող աշխատակիցների աշխատանքը.

զ) կարգազանց պատգամավորի նկատմամբ ձեռնարկում է սույն հոդվածի 3-րդ կետով նախատեսված միջոցները.

է) կարող է ընդմիջել ելույթները՝ նիստի բնականոն ընթացքը վերականգնելու նպատակով.

ը) կարգազանց հրավիրվածներին հեռացնում է նիստերի դահլիճից.

թ) իրականացնում է սույն օրենքով սահմանված այլ լիազորություններ:

2. Կարգազանց են համարվում այն պատգամավորները կամ Ազգային ժողովի նիստում ներկա անձինք, ովքեր նիստի ընթացքում աղմկում են, վիրավորական արտահայտություններ են անում, չեն կատարում Ազգային ժողովի նիստը վարողի՝ սույն օրենքից բխող պահանջները եւ կատարում են սույն օրենքով սահմանված կարգը խախտող այլ գործողություններ: (լր. 03.07.2002 ՀՕ-404)

3. Կարգազանց պատգամավորի նկատմամբ նիստը վարողը ձեռնարկում է հետեւյալ կարգապահական միջոցները՝

ա) զգուշացում՝ անունը, ազգանունը հրապարակելով.

բ) խոսափողի անջատում.

գ) մեկ նիստում խոսափողից հանդես գալու իրավունքից զրկում.

դ) հեռացում՝ մինչեւ տվյալ օրվա ավարտը կայանալիք նիստերից՝ դահլիճում ներկա լինելուց.

ե) զրկում՝ մինչեւ 6 օր Ազգային ժողովի նիստերի դահլիճում ներկա գտնվելու իրավունքից, բացառությամբ այն օրերի, երբ նիստեր չեն գումարվում: (փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)

Սույն կետի առաջին մասում սահմանված կարգապահական միջոցները, որպես կանոն, նիստը վարողը կիրառում է մեղմից դեպի խիստը:

Սույն կետի առաջին մասի «ե» ենթակետով սահմանված կարգապահական միջոցը կարող է կիրառվել, եթե պատգամավորի նկատմամբ կիրառվել է սույն կետի առաջին մասի «դ» ենթակետով սահմանված կարգապահական միջոցը, եւ պատգամավորն ինքնակամ դա չի կատարել:

Պատգամավորի կողմից սույն կետի առաջին մասի «ե» ենթակետով սահմանված կարգապահական միջոցին չենթարկվելու դեպքում նիստը վարողը հանձնարարում է Ազգային ժողովի անվտանգությունն ապահովող մարմիններին իրականացնել այն:

(փոփ. 03.07.2002 ՀՕ-404)

4. Եթե նիստում անկարգություն է առաջանում, եւ նիստը վարողն ի վիճակի չէ վերականգնել նիստի բնականոն ընթացքը, ապա նա կարող է մինչեւ կես ժամով ընդհատել նիստը:

5. Եթե նիստի վերսկսվելուց հետո անկարգությունը շարունակվում է, ապա նիստը վարողը հայտարարում է այն փակված: (փոփ. 24.12.2004 ՀՕ-69)

Հոդված 46. Ազգային ժողովի նիստերի սղագրումը

1. Ազգային ժողովի նիստի սղագրությունն ապահովում է Աշխատակազմը:

2. Դոնբաց նիստերի սղագրությունը կարող է հրատարակվել: (փոփ. եւ լր. 26.02.2007 ՀՕ-111)

3. Չորսօրյա նիստերի, արտահերթ նստաշրջանի եւ արտահերթ նիստի ավարտից հետո՝ տասն օրվա ընթացքում, այդ նիստերի սղագրությունները եւ ձայնագրություններն ուղարկվում են Ազգային ժողովի գրադարան եւ տեղադրվում Ազգային ժողովի պաշտոնական ինտերնետային կայքում (www.parliament.am), իսկ 30 օր հետո տեղափոխվում են Ազգային ժողովի արխիվ: (փոփ. 24.12.2004 ՀՕ-69, լր. 26.02.2007 ՀՕ-111, փոփ. 30.04.2009 ՀՕ-113)

4. Ազգային ժողովի նիստում յուրաքանչյուր ելույթ ունեցող իրավունք ունի Ազգային ժողովի գրադարանում 30 օրվա ընթացքում ծանոթանալ իր ելույթի սղագրությանը եւ ստուգել դրա ճշտությունը:

5. Ելույթ ունեցողի կողմից իր ելույթի սղագրության մեջ տեղ գտած տեխնիկական անճշտությունները կարող են ուղղվել միայն Ազգային ժողովի նախագահի թույլտվությամբ:

ԳԼՈՒԽ 6

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎՈՒՄ ՔՆՆԱՐԿՎՈՂ ՀԱՐՑԵՐԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՄԱՆ ԿԱՐԳԸ

Հոդված 47. Օրենսդրական նախաձեռնության իրավունքը

1. [Սահմանադրության 75-րդ հոդվածին](#) համապատասխան՝ Ազգային ժողովում օրենսդրական նախաձեռնության իրավունքը պատկանում է պատգամավորներին եւ Կառավարությանը:

2. Օրենսդրական նախաձեռնության իրավունքն իրականացվում է Ազգային ժողովի քննարկմանն օրենքի նախագծի կամ նախագծերի փաթեթի առաջադրմամբ:

3. Օրենքի նախագծերի փաթեթը ներառում է՝

ա) առաջադրվող օրենքի նախագիծը.

բ) օրենքի ընդունման առնչությամբ ընդունվելիք այլ օրենքների նախագծեր:

4. Կառավարության առաջադրած օրենքի նախագծին կամ նախագծերի փաթեթին կից ներկայացվում են՝

ա) իրավական ակտի ընդունման հիմնավորումը, ներառյալ՝ տեղեկատվություն այն իրավական ակտերի, ինչպես նաեւ նախագիծ մշակող մարմնի հայեցողությամբ՝ նյութերի վերաբերյալ, որոնց հիման վրա կամ որոնցից օգտվելով՝ մշակվել է նորմատիվ իրավական ակտի նախագիծը, նախագիծը մշակողների անունները.

բ) տեղեկանք՝ օրենքի ընդունման առնչությամբ այլ օրենքների ընդունման անհրաժեշտության բացակայության, ինչպես նաեւ այլ նորմատիվ իրավական ակտերի ընդունման անհրաժեշտության կամ բացակայության մասին.

գ) ազդեցության գնահատողներից ստացված եզրակացությունները.

դ) ամփոփաթեթ՝ նախագծի վերաբերյալ ստացված դիտողությունների եւ առաջարկությունների, դրանց ընդունման կամ չընդունման վերաբերյալ՝ չընդունման պատճառների հիմնավորմամբ, ընդ որում՝ ամփոփաթեթում ներառվում են հանրային քննարկումների հետեւանքով ստացված այն դիտողությունները եւ առաջարկությունները, որոնք ընդունվել են:

Պատգամավորի առաջադրած օրենքի նախագծին կամ նախագծերի փաթեթին կից ներկայացվում են՝

ա) իրավական ակտի ընդունման հիմնավորումը, ներառյալ՝ տեղեկատվություն այն իրավական ակտերի, ինչպես նաեւ նախագիծ մշակող մարմնի հայեցողությամբ՝ նյութերի վերաբերյալ, որոնց հիման վրա կամ որոնցից օգտվելով՝ մշակվել է նորմատիվ իրավական ակտի նախագիծը, նախագիծը մշակողների անունները.

բ) տեղեկանք՝ օրենքի ընդունման առնչությամբ այլ օրենքների ընդունման անհրաժեշտության բացակայության մասին:

(փոփ. 02.12.2008 ՀՕ-225)

4.1. Պետական բյուջեի մասին օրենքի նախագիծը [սույն օրենքի 79-րդ հոդվածի 2-րդ կետով](#) սահմանված կարգով Ազգային ժողովի քննարկմանը ներկայացնելիս սույն հոդվածի 4-րդ կետի՝

1) 3-րդ ենթակետով նախատեսված եզրակացություն է համարվում կառավարության բյուջետային ուղերձը.

2) 4-րդ ենթակետով նախատեսված ամփոփաթեթը չի ներկայացվում, իսկ հանրային քննարկումների ընթացքում ստացված՝ կառավարության ընդունած դիտողությունները եւ առաջարկությունները ներառվում են [սույն օրենքի 84-րդ հոդվածի 1-ին կետով](#) սահմանված կարգով Ազգային ժողով ներկայացվող ամփոփաթերթում: (լր. 18.05.2010 ՀՕ-93)

4.2. Եթե օրենքի նախագծով նախատեսված նորմի պահանջի կատարումը կարող է միայն իրականացվել այդ նախագծով նախատեսված Կառավարության որոշման կամ իրավական այլ ակտի ընդունմամբ, կամ դրա կատարումն ուղղակիորեն պայմանավորված է իրավական այլ ակտի ընդունմամբ, ապա Կառավարության առաջադրած օրենքի նախագծին կից ներկայացվող իրավական ակտի ընդունման հիմնավորման մասին տեղեկանքում, իսկ պատգամավորի առաջադրած օրենքի նախագծի դեպքում [սույն օրենքի 51-րդ հոդվածի 1-ին կետի «ա» ենթակետով](#) սահմանված կարգով ներկայացվող եզրակացությունում նշվում են՝

1) օրենքի նախագծի այն մասերը, որոնք գործելու են Կառավարության որոշման կամ իրավական այլ ակտն ուժի մեջ մտնելու պահից.

2) Կառավարության որոշման կամ իրավական այլ ակտի ընդունման նախատեսվող ժամկետը:

(լր. 07.12.2010 ՀՕ-205)

5. Օրենքում փոփոխություններ եւ լրացումներ կատարելու մասին օրենքի նախագծին կցվում է տեղեկանք, որտեղ ներկայացվում է գործող օրենքի փոփոխվող հոդվածը:

6. Չի թույլատրվում օրենքի նախագծում ընդգրկել տարբեր օրենքներում փոփոխություն կամ լրացում կատարելու մասին դրույթներ:

Հոդված 48. Ազգային ժողովի որոշման նախագծի ներկայացման իրավունքը

Սահմանադրությամբ եւ (կամ) սույն օրենքով նախատեսված դեպքերում Ազգային ժողովի որոշման նախագիծ ներկայացնելու իրավունք ունի պատգամավորը, եթե Սահմանադրությամբ եւ (կամ) սույն օրենքով այլ բան նախատեսված չէ:

Հոդված 49. Ազգային ժողովի գործունեության կազմակերպման վերաբերյալ որոշումները

Իր գործունեության կազմակերպման հարցերով Ազգային ժողովը կարող է սույն օրենքով նախատեսված դեպքերում ընդունել հետեւյալ որոշումները՝

ա) հերթական նստաշրջանի, չորսօրյա նիստերի օրակարգերը հաստատելու եւ դրանցում փոփոխություններ կատարելու մասին.

բ) արտահերթ նստաշրջանի, նիստի ընթացակարգերը հաստատելու մասին.

գ) հարցի քննարկման հատուկ ընթացակարգի մասին.

դ) հրավիրված անձանց ելույթ ունենալու թույլտվության մասին.

դ.1) [սույն օրենքի 112-րդ հոդվածի 2.1-րդ կետով](#) նախատեսված կարգով մրցույթում հաղթած հեռուստառադիոընկերությամբ (հեռուստաընկերությամբ, ռադիոընկերությամբ) Ազգային ժողովի նիստի՝ ուղիղ եթերով կամ տեսագրությամբ (ձայնագրությամբ) հեռարձակելու մասին. (լր. 30.04.2009 ՀՕ-113)

ե) («ե» ենթակետն ուժը կորցրել է, փոփ. 30.04.2009 ՀՕ-113)

զ) Ազգային ժողովի նիստի անցկացման վայրը փոխելու մասին.

է) Ազգային ժողովի դռնփակ նիստ անցկացնելու մասին.

ը) հարցի քննարկումը մինչև մեկ ժամով ընդմիջելու մասին. (լր. 24.12.2004 ՀՕ-69)

թ) հերթական նստաշրջանի կամ չորսօրյա նիստերի օրակարգերի նախագծում հարցի ընդգրկումը հետաձգելու մասին. (լր. 24.12.2004 ՀՕ-69)

ժ) հարցի քվեարկությունը կրկնելու մասին. (լր. 24.12.2004 ՀՕ-69)

ժա) օրենքներում փոփոխություններ եւ լրացումներ կատարելու մասին օրենքների նախագծերը երեք ընթերցմամբ քննարկելու մասին. (լր. 24.12.2004 ՀՕ-69, փոփ. 30.04.2009 ՀՕ-113)

ժբ) հարցը երկրորդ, երրորդ ընթերցման ներկայացնելու համար սահմանված ժամկետները փոփոխելու մասին. (լր. 24.12.2004 ՀՕ-69)

ժգ) հարցի քննարկումն առաջարկությունների ներկայացման փուլ վերադարձնելու մասին. (լր. 24.12.2004 ՀՕ-69)

ժդ) հարցապնդման վերաբերյալ իրավասու պետական կառավարման մարմիններին եւ պաշտոնատար անձանց առաջարկություններ ներկայացնելու մասին. (լր. 26.02.2007 ՀՕ-111)

ժե) Ազգային ժողովի հերթական նստաշրջանի չորսօրյա նիստերի գումարման օրը տեղափոխելու մասին. (լր. 12.04.2011 ՀՕ-70)

ժզ) մշտական հանձնաժողովների հերթական նիստերի ժամանակացույցը հաստատելու մասին: (լր. 13.09.2012 ՀՕ-174)

Հոդված 50. Օրենքի նախագծի առաջադրման կարգը

1. Օրենքի նախագիծը համարվում է Ազգային ժողովում առաջադրված, եթե այն, [սույն օրենքի 47-րդ հոդվածի](#) պահանջներին համապատասխան, պաշտոնապես, ինչպես նաեւ էլեկտրոնային կրիչի վրա կամ էլեկտրոնային փոստով ներկայացվել է Ազգային ժողովի նախագահին:

2. Եթե օրենքի նախագիծն առաջադրել են մի քանի պատգամավորներ, ապա Ազգային ժողովում քննարկումների ընթացքում որպես հեղինակ (հիմնական զեկուցող) հանդես է գալիս նրանցից մեկը (հիմնական զեկուցողի մասին նշվում է առաջադրման գրությունում): Հեղինակի (հիմնական

զեկուցողի) պատգամավորական լիազորությունները դադարելու դեպքում Ազգային ժողովում տվյալ օրենքի նախագծի հետագա քննարկումների ընթացքը որոշվում է [սույն օրենքի 53-րդ հոդվածի 2-6-րդ կետերով](#) սահմանված կարգով: (լր. 24.12.2004 ՀՕ-69)

Օրենքի նախագծի հեղինակներից յուրաքանչյուրը օրենքի նախագիծը շրջանառության մեջ դնելուց հետո եւ նրա քննարկման ցանկացած փուլում կարող է դուրս գալ առաջադրողների կազմից՝ այդ մասին գրավոր տեղյակ պահելով Ազգային ժողովի նախագահին, որն այդ մասին հայտարարում է Ազգային ժողովի նիստում օրինագծի քննարկումից առաջ: (լր. 24.12.2004 ՀՕ-69)

3. Կառավարությունն օրենքի նախագիծը կամ նախագծերի փաթեթն առաջադրում է իր որոշմամբ, որը ներառում է՝

ա) [սույն օրենքի 47-րդ հոդվածում](#) նշված փաստաթղթերը.

բ) որպես հիմնական զեկուցող հանդես եկող Կառավարության լիազոր ներկայացուցչի անունը, ազգանունը.

գ) անհրաժեշտության դեպքում՝ պետական բյուջեի եկամուտների նվազեցման կամ ծախսերի ավելացման մասին Կառավարության եզրակացությունը: (փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)

Հոդված 51. Օրենքի նախագիծը շրջանառության մեջ դնելու կարգը

1. Ազգային ժողովի նախագահն առաջադրված օրենքի նախագիծը կամ նախագծերի փաթեթը երկօրյա ժամկետում դնում է շրջանառության մեջ, այն ուղարկելով՝

ա) Կառավարություն (եթե հեղինակը պատգամավոր է)՝ վարչապետի անունով, եւ Աշխատակազմ, որոնք 20-օրյա ժամկետում Ազգային ժողովի նախագահին ներկայացնում են իրենց եզրակացություններն առաջադրված օրենքի նախագծի կամ նախագծերի փաթեթի վերաբերյալ.

բ) հանձնաժողովներ՝ դրանց կազմից նշանակելով գլխադասայինին, որը 30 օրվա ընթացքում, սակայն ոչ շուտ, քան Կառավարության եւ Աշխատակազմի եզրակացություններն ստանալը կամ դրանց ստացման ժամկետի սպառվելը, ներկայացնում է իր եզրակացությունը հերթական նստաշրջանի օրակարգում ընդգրկվող օրենքի նախագծի կամ նախագծերի փաթեթի վերաբերյալ՝ հանձնաժողովի նիստի արձանագրությունից համապատասխան քաղվածքն ուղարկելով Ազգային ժողովի նախագահին. (փոփ. 24.12.2004 ՀՕ-69)

գ) խմբակցություններ եւ պատգամավորական խմբեր: (լր. 24.12.2004 ՀՕ-69)

1.1. Եթե սույն հոդվածի 1-ին կետի «բ» ենթակետում սահմանված ժամկետը լրանում է մինչեւ չորսօրյա նիստերի երկուշաբթի օրը, ապա այդ ժամկետը համարվում է սպառված առաջիկա չորսօրյա նիստերի առաջին նիստից 2 ժամ առաջ: (լր. 24.12.2004 ՀՕ-69)

2. Աշխատակազմի եզրակացությունում նշվում են օրենքի նախագիծը Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությանը, միջազգային իրավունքի սկզբունքներին եւ նորմերին, Հայաստանի Հանրապետության վավերացրած միջազգային պայմանագրերին, օրենքներին եւ օրենսդրական տեխնիկայի կանոններին համապատասխանելու վերաբերյալ փորձաքննության արդյունքները, որոնք ներառում են նաեւ [սույն օրենքի 47-րդ հոդվածի](#) պահանջներին համապատասխան ներկայացված այդ նախագծի ընդունման առնչությամբ ընդունվելիք այլ օրենքների եւ Ազգային ժողովի որոշումների նախագծերի ցանկը կամ այդպիսի օրենքների, Ազգային ժողովի որոշումների ընդունման անհրաժեշտության բացակայության մասին տեղեկանքը: (փոփ. 30.04.2009 ՀՕ-113)

3. Կառավարության եզրակացությունն անհրաժեշտության դեպքում ներառում է պետական բյուջեի եկամուտների նվազեցման կամ ծախսերի ավելացման մասին իր եզրակացությունը: (փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)

4. Եթե սահմանված ժամկետում Կառավարությունը եզրակացություն չի ներկայացնում պատգամավորի առաջադրած օրենքի նախագծի վերաբերյալ, ապա համարվում է, որ այն չի նվազեցնում պետական բյուջեի եկամուտները կամ ավելացնում ծախսերը: (փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)

5. Ստացվելուց հետո՝ 24 ժամվա ընթացքում, Կառավարության եւ Աշխատակազմի եզրակացություններն ուղարկվում են մշտական հանձնաժողովներին եւ հեղինակին (հիմնական գեկուցողին): (փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111, 30.04.2009 ՀՕ-113)

6. (6-րդ մասն ուժը կորցրել է, փոփ. 19.03.2012 ՀՕ-111)

7. Չորսօրյա նիստերի օրակարգում ընդգրկվող օրենքի նախագծի կամ նախագծերի փաթեթի վերաբերյալ գլխադասային հանձնաժողովը եզրակացություն է ներկայացնում չորսօրյա նիստերի առաջին նիստից առնվազն 2 ժամ առաջ՝ միաժամանակ որոշելով օրենքի նախագծի այլընտրանքային համարելու հարցը, հանձնաժողովի նիստի արձանագրությունից քաղվածքն ուղարկելով Ազգային ժողովի նախագահին:

8. Շրջանառության մեջ գտնվող օրենքի նախագիծը կամ նախագծերի փաթեթը հերթական նստաշրջանի կամ չորսօրյա նիստերի օրակարգ է ընդգրկվում [սույն օրենքի 54-րդ հոդվածով](#) սահմանված կարգով: (լր. 26.02.2007 ՀՕ-111)

9. Օրենքի նախագիծը կամ նախագծերի փաթեթը շրջանառությունից, ընդ որում՝ հերթական նստաշրջանի եւ (կամ) չորսօրյա նիստերի օրակարգերից կարող է հանվել հեղինակի (հեղինակների) գրավոր առաջարկությամբ կամ սույն օրենքով սահմանված այլ դեպքերում: Հեղինակը (հեղինակները) իրավունք ունի (ունեն) այդ առաջարկությունն անել Ազգային ժողովի նախագահին կամ նիստը վարողին ցանկացած ժամանակ, որն ընդունվում է անհապաղ: (լր. 26.02.2007 ՀՕ-111)

Հոդված 52. Ազգային ժողովի որոշման նախագծի ներկայացման եւ շրջանառության մեջ դնելու կարգը

1. Ազգային ժողովի որոշման նախագծի գրավոր տեքստը պաշտոնապես ներկայացվում է Ազգային ժողովի նախագահին կամ սահմանված դեպքերում՝ նիստը վարողին:

2. (2-րդ կետն ուժը կորցրել է, փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)

3. Եթե սույն օրենքով այլ բան նախատեսված չէ, ապա Ազգային ժողովի նախագահը ներկայացված նախագիծը երկօրյա ժամկետում դնում է շրջանառության մեջ՝ այն ուղարկելով՝

ա) Աշխատակազմ, որը 20-օրյա ժամկետում Ազգային ժողովի նախագահին է ներկայացնում իր եզրակացությունը նախագծի վերաբերյալ.

բ) հանձնաժողովներ՝ դրանց կազմից նշանակելով գլխադասայինին, որը 30 օրվա ընթացքում, սակայն ոչ շուտ, քան Աշխատակազմի եզրակացությունն ստանալը կամ դրա ստացման ժամկետն սպառվելը, ներկայացնում է իր եզրակացությունը հերթական նստաշրջանի օրակարգում ընդգրկվող նախագծի վերաբերյալ՝ հանձնաժողովի նիստի արձանագրությունից համապատասխան քաղվածքն ուղարկելով Ազգային ժողովի նախագահին. (փոփ. 24.12.2004 ՀՕ-69)

գ) խմբակցություններ եւ պատգամավորական խմբեր: (լր. 24.12.2004 ՀՕ-69)

3.1. Եթե սույն հոդվածի 3-րդ կետում սահմանված ժամկետը լրանում է մինչև չորսօրյա նիստերի երկուշաբթի օրը, ապա այդ ժամկետը համարվում է սպառված առաջիկա չորսօրյա նիստերի առաջին նիստից 2 ժամ առաջ: (լր. 24.12.2004 ՀՕ-69)

4. Չորսօրյա նիստերի օրակարգում ընդգրկվող Ազգային ժողովի որոշման նախագծի վերաբերյալ գլխադասային հանձնաժողովը եզրակացություն է ներկայացնում չորսօրյա նիստերի առաջին նիստից առնվազն 2 ժամ առաջ՝ հանձնաժողովի նիստի արձանագրությունից քաղվածքն ուղարկելով Ազգային ժողովի նախագահին: (լր. 24.12.2004 ՀՕ-69)

5. Շրջանառության մեջ գտնվող Ազգային ժողովի որոշման նախագիծը հերթական նստաշրջանի կամ չորսօրյա նիստերի օրակարգ է ընդգրկվում [սույն օրենքի 54-րդ հոդվածով](#) սահմանված կարգով: (լր. 26.02.2007 ՀՕ-111)

5.1. Ազգային ժողովի որոշման նախագիծը շրջանառությունից, ընդ որում՝ հերթական նստաշրջանի եւ (կամ) չորսօրյա նիստերի օրակարգերից կարող է հանվել հեղինակի (հեղինակների) գրավոր առաջարկությամբ կամ սույն օրենքով սահմանված այլ դեպքերում: Հեղինակը (հեղինակները) իրավունք ունի (ունեն) այդ առաջարկությունն անել Ազգային ժողովի նախագահին կամ նիստը վարողին ցանկացած ժամանակ, որն ընդունվում է անհապաղ: (լր. 26.02.2007 ՀՕ-111)

6. Պատգամավորների առնվազն մեկ երրորդի նախաձեռնությամբ ներկայացված Ազգային ժողովի որոշման նախագիծն առանց քվեարկության ընդգրկվում է հերթական նստաշրջանի եւ առաջիկա չորսօրյա նիստերի օրակարգերում եւ քննարկվում արտահերթ:

7. Սույն հոդվածի 6-րդ կետում նշված նախաձեռնությունն իրականացվում է Աշխատակազմից ստացված ձեռաթուղթը սահմանված կարգով ստորագրելու եւ Ազգային ժողովի նախագահին ներկայացնելու միջոցով: Ձեռաթղթին կցվում է Ազգային ժողովի համապատասխան որոշման նախագիծը: Ձեռաթուղթն Ազգային ժողովի նախագահին ներկայացվելուց հետո փոփոխման ենթակա չէ: Եթե ստացման պահից 24 ժամվա ընթացքում պատգամավորների ընդհանուր թվի առնվազն մեկ երրորդի ստորագրություններով ձեռաթուղթը հանձնվում է Ազգային ժողովի նախագահին, ապա Ազգային ժողովի համապատասխան որոշման նախագիծն ընդգրկվում է հերթական նստաշրջանի եւ առաջիկա չորսօրյա նիստերի օրակարգերում եւ քննարկվում արտահերթ: Ձեռաթուղթը սահմանված ժամկետում Ազգային ժողովի նախագահին չներկայացվելու դեպքում համարվում է մարված:

Հոդված 52.1. Օրենքների եւ Ազգային ժողովի որոշումների նախագծերի գրանցումը

1. [Սույն օրենքի 51-րդ հոդվածի 1-ին](#) եւ [52-րդ հոդվածի 3-րդ կետերի](#) համաձայն՝ շրջանառության մեջ դրված օրենքների նախագծերը (նախագծերի փաթեթները) եւ Ազգային ժողովի որոշման նախագծերը Աշխատակազմի կողմից գրանցվում են Ազգային ժողովում շրջանառության մեջ դրված հարցերի ռեեստրում (այսուհետ՝ Ռեեստր), որը տեղադրվում է Ազգային ժողովի պաշտոնական ինտերնետային կայքում:

2. Ռեեստրը բաղկացած է հետեւյալ բաժիններից.

ա) հերթական նստաշրջանի օրակարգում դեռեւս չընդգրկված հարցեր.

բ) հերթական նստաշրջանի օրակարգում ընդգրկված հարցեր.

գ) ամբողջությամբ ընդունված հարցեր:

3. Ռեեստրում գրանցված նախագծի 1-ին էջի վերեւի ձախ անկյունում դրվում է փաստաթղթային կող, որը կազմված է միմյանցից գծիկներով բաժանված հետեւյալ մասերից.

ա) ներկայացնողի անվանման հապավումը («Պ»)՝ պատգամավորի օրենսդրական նախաձեռնություն, «Կ»՝ Կառավարության օրենսդրական նախաձեռնություն, «Ն»՝ Հանրապետության Նախագահի կողմից ներկայացված միջազգային պայմանագրեր կամ վերադարձված օրենքներ)։

բ) Ռեեստրում հերթական համարը.

գ) շրջանառության մեջ դրվելու օրը, ամիսը եւ տարին.

դ) գլխադասային հանձնաժողովի անվանման հապավումը.

ե) փաստաթղթի տեսակը ներկայացնող թվերը («010»՝ օրենքի նախագիծ, «011»՝ Ազգային ժողովի որոշման նախագիծ կամ միջազգային պայմանագիր, «012»՝ Ազգային ժողովի հայտարարության նախագիծ, «013»՝ Ազգային ժողովի ուղերձի նախագիծ)։

զ) օրենքի նախագծի քննարկման ընթացքը ներկայացնող թիվը («0»՝ դեռեւս չի քննարկվել կամ քննարկվել է, սակայն դեռեւս չի քվեարկվել, «1»՝ առաջին ընթերցմամբ ընդունվել է, «2»՝ երկրորդ ընթերցմամբ ընդունվել է, «2ամբ.»՝ երկրորդ ընթերցմամբ եւ ամբողջությամբ ընդունվել է, «3»՝ երրորդ ընթերցմամբ եւ ամբողջությամբ ընդունվել է)։

4. Օրենքների նախագծերի փաթեթի դեպքում առաջադրված օրենքի նախագիծն ունենում է Ռեեստրում նախագծերի փաթեթի գրանցման հերթական համարը, իսկ մյուս նախագծերն ունենում են նաեւ այդ համարին ավելացված լրացուցիչ համարներ։

5. Եթե հեղինակը ներկայացնում է օրենքի կամ Ազգային ժողովի որոշման նախագծի լրամշակված տարբերակ, ապա փաստաթղթային կողում նշվում է նաեւ լրամշակված տարբերակը պաշտոնապես ներկայացնելու ամսաթիվը, իսկ Ռեեստրում տեղադրվում է լրամշակված նախագծի տեքստը։

6. Եթե օրենքի կամ Ազգային ժողովի որոշման նախագիծը հեղինակները միացնում են Ռեեստրում տեղադրված մեկ այլ նախագծի, ապա միավորված նախագիծը (նախագծերի փաթեթը) ունենում է Ռեեստրում տեղադրված բոլոր նախագծերի փաստաթղթային կողերը, իսկ Ռեեստրում հրապարակվում է միասնական տեքստը։

7. Ռեեստրի՝ սույն հոդվածի 2-րդ կետի «ա» կամ «բ» ենթակետում նշված բաժնում ընդգրկված նախագծի անվանումը հիշատակելիս (արտահայտելիս, այլ փաստաթղթում նշելիս, հղումներ կատարելիս), այդ թվում՝ նախագծի վերաբերյալ գրավոր եզրակացություններ կամ առաջարկություններ ներկայացնելիս, նախագիծն Ազգային ժողովի օրակարգերի նախագծերում ընդգրկելիս, նախագիծը երկրորդ կամ երրորդ ընթերցմամբ քննարկման ներկայացնելիս, ինչպես նաեւ առաջին կամ երկրորդ ընթերցմամբ ընդունված նախագիծն իրավասու մարմիններ ուղարկելիս նշվում է նաեւ փաստաթղթային կողը։ Նախագծերի փաթեթի անվանումը հիշատակելիս կարող է նշվել միայն առաջադրված նախագծի փաստաթղթային կողը։

(լր. 19.03.2012 ՀՕ-111)

Հոդված 53. Նախորդ գումարման Ազգային ժողովում քննարկված եւ անավարտ մնացած օրենքի նախագծերը

1. Աշխատակազմը, առաջին նստաշրջանի ավարտից հետո՝ 7-օրյա ժամկետում, Ազգային ժողովի նախագահին է ներկայացնում նախորդ գումարման Ազգային ժողովում քննարկված առաջին եւ երկրորդ ընթերցմամբ ընդունված օրենքների նախագծերը՝ կից տեղեկանքում նշելով դրանց հեղինակներին եւ գլխադասային հանձնաժողովները։

2. Ազգային ժողովի նախագահը վերոհիշյալ օրենքների նախագծերը չորսօրյա ժամկետում ուղարկում է Կառավարություն եւ համապատասխան գործունեության ոլորտի մշտական հանձնաժողովներ: Հանձնաժողովները եւ Կառավարությունը 30-օրյա ժամկետում քննարկում եւ Ազգային ժողովի նախագահին են ներկայացնում իրենց եզրակացությունները՝ վերոհիշյալ օրենքների նախագծերը հերթական ընթերցմամբ քննարկելու նպատակահարմարության մասին: (լր. 19.03.2012 ՀՕ-111)

3. Աշխատակազմը, Ազգային ժողովի նախագահի հանձնարարությամբ, եզրակացությունների ստացման պահից 7-օրյա ժամկետում ապահովում է դրանց եւ համապատասխան օրենքների նախագծերի տրամադրումը պատգամավորներին:

4. Եթե օրենքի նախագծի հեղինակը Կառավարությունն է կամ նոր գումարման Ազգային ժողովում վերընտրված պատգամավոր, ապա հեղինակի կողմից առաջին նստաշրջանի ավարտից հետո՝ 60-օրյա ժամկետում, ներկայացվելու դեպքում տվյալ օրենքի նախագիծը, [սույն օրենքի 54-րդ հոդվածով](#) սահմանված կարգով, ընդգրկվում է չորսօրյա նիստերի օրակարգում՝ հերթական ընթերցմամբ քննարկվելու համար:

5. Եթե օրենքի նախագծի հեղինակը եղել է նախորդ գումարման Ազգային ժողովի պատգամավոր, ապա նորընտիր որեւէ պատգամավորի կողմից առաջին նստաշրջանի ավարտից հետո՝ 60-օրյա ժամկետում, որպես հեղինակ հանդես գալու ցանկության դեպքում տվյալ օրենքի նախագիծը, [սույն օրենքի 54-րդ հոդվածով](#) սահմանված կարգով, ընդգրկվում է չորսօրյա նիստերի օրակարգում՝ հերթական ընթերցմամբ քննարկվելու համար:

6. Նախորդ գումարման Ազգային ժողովում ընդունված եւ Հանրապետության Նախագահի վերադարձրած օրենքը նորընտիր Ազգային ժողովում քննարկվում է [սույն օրենքի 73-րդ հոդվածով](#) սահմանված կարգով՝ Ազգային ժողովի նախագահի կողմից նշանակված գլխադասային հանձնաժողովի ներկայացմամբ:

Հոդված 54. Հերթական նստաշրջանի եւ չորսօրյա նիստերի օրակարգերում նախագծերի ընդգրկման ժամկետները

1. Եթե սույն օրենքով այլ բան նախատեսված չէ, ապա օրենքի կամ Ազգային ժողովի որոշման նախագիծը հերթական նստաշրջանի օրակարգի նախագիծ է ընդգրկվում գլխադասային հանձնաժողովի եզրակացությամբ, սակայն ոչ ուշ, քան շրջանառության մեջ դրվելուց հետո 30-օրյա, իսկ Սահմանադրության կամ դրանում փոփոխություններ կատարելու մասին, ինչպես նաեւ հանրաքվեի դրվելիք օրենքների նախագծերը՝ 40-օրյա ժամկետում: (փոփ. 24.12.2004 ՀՕ-69, 26.02.2007 ՀՕ-111)

2. Պատգամավորի առաջադրած օրենքի կամ Ազգային ժողովի որոշման նախագիծը չորսօրյա նիստերի օրակարգի նախագծում ընդգրկվում է գլխադասային հանձնաժողովի եզրակացությամբ, սակայն ոչ ուշ, քան հերթական նստաշրջանի օրակարգում ընդգրկվելուց 60 օր հետո, եթե սույն օրենքով այլ բան նախատեսված չէ, կամ Ազգային ժողովի որոշմամբ այլ ժամկետ սահմանված չէ: (փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)

2.1. Եթե սույն հոդվածի 1-ին եւ 2-րդ կետերում սահմանված ժամկետները լրանում են մինչեւ չորսօրյա նիստերի երկուշաբթի օրը, ապա հերթական նստաշրջանի օրակարգի կամ դրանում լրացումներ կատարելու մասին նախագծում օրենքի կամ Ազգային ժողովի որոշման ընդգրկվելու ժամկետը համարվում է սպառված առաջիկա չորսօրյա նիստերի առաջին նիստից 2 ժամ առաջ: (լր. 24.12.2004 ՀՕ-69)

3. Կառավարության առաջադրած օրենքի կամ Ազգային ժողովի որոշման նախագիծը չորսօրյա նիստերի օրակարգի նախագծում ընդգրկվում է գլխադասային հանձնաժողովի եզրակացությամբ: (փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)

4. Հերթական նստաշրջանի կամ չորսօրյա նիստերի օրակարգի նախագծում օրենքի, օրենքների նախագծերի փաթեթի կամ Ազգային ժողովի որոշման նախագծի ընդգրկումը կարող է գլխադասային հանձնաժողովի եզրակացությամբ՝ Ազգային ժողովի որոշմամբ հետաձգվել մեկ անգամ՝ մինչև մեկ տարի ժամկետով: (փոփ. 19.03.2012 ՀՕ-111)

ԳԼՈՒԽ 7

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԻ ՆԻՍՏՈՒՄ ՀԱՐՑԵՐԻ ՔՆՆԱՐԿՄԱՆ ԿԱՐԳԸ

Հոդված 55. Հարցի քննարկման ընթացակարգը

1. Բացառությամբ [սույն օրենքի 34-րդ հոդվածի 6-րդ կետով](#), [39-րդ հոդվածի 1-ին կետով](#), [41-րդ հոդվածի 4-րդ](#) եւ [42-րդ հոդվածի 2-րդ կետերով](#) նախատեսված դեպքերի, մինչև օրակարգի հաստատվելն Ազգային ժողովում այլ հարցեր չեն քննարկվում:

2. [Սույն օրենքի 36-րդ հոդվածի 3-րդ կետի](#) (բացառությամբ «է» եւ «թ» ենթակետերի) եւ [37-րդ հոդվածի 3-րդ կետի «բ» ենթակետի](#), ինչպես նաեւ չորսօրյա նիստերի օրակարգում ընդգրկված եւ երեք հերթական նստաշրջանի ընթացքում չքննարկված հարցերն Ազգային ժողովում քննարկվում են արտահերթ: Չորսօրյա նիստերի օրակարգում ընդգրկված մնացած հարցերի քննարկման հաջորդականությունը որոշում է Ազգային ժողովի նախագահը, իսկ արտահերթ նստաշրջանինը՝ դրա նախաձեռնողը կամ նախաձեռնողների ներկայացուցիչը: (լր. 30.04.2009 ՀՕ-113)

3. Սահմանադրության 75-րդ հոդվածին համապատասխան՝ Կառավարությունը կարող է սահմանել իր ներկայացրած օրենքների նախագծերի քննարկման հաջորդականությունը եւ պահանջել, որ դրանք քվեարկության դրվեն միայն իր համար ընդունելի ուղղումներով: (փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)

3.1. Հարցի քննարկումն սկսվում է նիստը վարողի կողմից հարցի, ինչպես նաեւ դրա զեկուցողների անունների, ազգանունների հայտարարությամբ: (լր. 26.02.2007 ՀՕ-111)

4. Եթե սույն օրենքով այլ բան նախատեսված չէ, ապա Ազգային ժողովում օրենքների նախագծերի կամ նախագծերի փաթեթների, Ազգային ժողովի որոշումների նախագծերի եւ օրենքներով նախատեսված այլ հարցերի քննարկումը տեղի է ունենում հետեւյալ հաջորդականությամբ՝

ա) հիմնական զեկուցողի ելույթը.

բ) հարցեր հիմնական զեկուցողին եւ նրա պատասխանները.

գ) հարակից զեկուցողի ելույթը.

դ) հարցեր հարակից զեկուցողին եւ նրա պատասխանները.

ե) մտքերի փոխանակություն.

զ) հարակից զեկուցողի եզրափակիչ ելույթը.

է) հիմնական զեկուցողի եզրափակիչ ելույթը.

ը) քվեարկություն:

(լր. 30.04.2009 ՀՕ-113)

5. Որպես հիմնական զեկուցող ելույթ է ունենում տվյալ հարցի հեղինակը, իսկ որպես հարակից զեկուցող՝ գլխադասային հանձնաժողովի ներկայացուցիչը:

Եթե Հանրապետության Նախագահը այլ լիազոր ներկայացուցիչ չի նշանակում, ապա [սույն օրենքի 73-րդ, 78-րդ, 90-րդ և 93-րդ հոդվածներով](#) նախատեսված դեպքերում որպես հիմնական զեկուցող հանդես է գալիս Ազգային ժողովում Հանրապետության Նախագահի մշտական ներկայացուցիչը: (լր. 30.04.2009 ՀՕ-113)

5.1. Ազգային ժողովի բոլոր հանձնաժողովների ներկայացուցիչները կարող են գլխադասային հանձնաժողովի ներկայացուցիչ հետո, Ազգային ժողովի նախագահի սահմանած հերթականությամբ հանդես գալ մինչև 20-ական թույլ տեսողությամբ հարակից զեկուցմամբ՝ ներկայացնելով հարցի վերաբերյալ հանձնաժողովի եզրակացությունը: (լր. 26.02.2007 ՀՕ-111)

5.2. [Սույն օրենքի 30-րդ հոդվածի 2.1-րդ կետով](#) նախատեսված դեպքում գլխադասային հանձնաժողովի անդամների ներկայացուցիչը կարող է հանձնաժողովների ներկայացուցիչներից հետո հանդես գալ հարակից զեկուցմամբ՝ առանց եզրափակիչ ելույթի իրավունքի: (լր. 23.10.2008 ՀՕ-182)

6. Եթե օրենքի նախագծի հեղինակը (հիմնական զեկուցողը) պատգամավոր է, ապա վարչապետի լիազորած անձը կարող է հանձնաժողովների ներկայացուցիչներից հետո հանդես գալ հարակից զեկուցմամբ, իսկ նրանց եզրափակիչ ելույթից առաջ՝ եզրափակիչ ելույթով: (փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)

7. Եթե հարցի քննարկումն ընդմիջվել է, ապա ընդմիջման ժամկետը լրանալուց հետո քննարկումը վերսկսվում է այն փուլից, որից այն ընդմիջվել էր:

8. Պատգամավորն իրավունք ունի [սույն օրենքի 56-րդ հոդվածով](#) սահմանված կարգով ոչ ավելի, քան երկու անգամ հանդես գալ վարման կարգի վերաբերյալ ելույթով: Հարցի քննարկման ընթացքում պատգամավորը մեկ անգամ մեկ թույլտվություն կարող է ճշգրտել սխալ ընկալված իր արտահայտությունը:

9. Հարցի քննարկման ընթացքում հատկացվում են՝

ա) զեկուցման համար՝ մինչև 20 թույլ:

բ) հարցերի համար՝ մինչև երեքական թույլ:

գ) ելույթների համար՝ մինչև 10-ական թույլ:

դ) խմբակցությունների, պատգամավորական խմբերի ներկայացուցիչների և եզրափակիչ ելույթների համար՝ մինչև 12-ական թույլ:

ե) վարման կարգի վերաբերյալ ելույթների համար՝ մեկական թույլ:

(փոփ. 30.04.2009 ՀՕ-113)

10. Եզրափակիչ ելույթներից հետո արտահերթ ելույթի իրավունքը պահպանում է միայն Հանրապետության Նախագահը:

11. Իր եզրափակիչ ելույթը սկսելուց առաջ կամ այդ ելույթում հեղինակի (հիմնական զեկուցողի) կողմից արված առաջարկությամբ՝ Ազգային ժողովի որոշմամբ կարող է հայտարարվել մինչև մեկ ժամ ընդմիջում: (փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)

12. Ազգային ժողովի քվեարկությամբ չընդունված հարցը հանվում է շրջանառությունից, ընդ որում՝ չորսօրյա նիստերի, ինչպես նաև հերթական նստաշրջանի, արտահերթ նստաշրջանի կամ արտահերթ նիստի օրակարգերից, եթե սույն օրենքով կամ Ազգային ժողովի որոշմամբ այլ բան նախատեսված չէ: (փոփ. եւ լր. 26.02.2007 ՀՕ-111)

Հոդված 56. Նիստի վարման կարգի վերաբերյալ ելույթները

1. Նիստի վարման կարգի վերաբերյալ ելույթով պատգամավորը հանդես է գալիս վարողի հայտարարությամբ՝ խոսափողից, քվեարկությունից առաջ եւ հետո՝ մինչև հերթական հարցի զեկուցումը:

2. Նիստի վարման կարգի վերաբերյալ ելույթում պատգամավորը կարող է՝

ա) հանդես գալ [սույն օրենքի 49-րդ հոդվածում](#) (բացառությամբ «ա», «գ», «դ», «ը», «թ», «ժ», «ժա», «ժբ», «ժգ», «ժե» եւ «ժզ» ենթակետերի) նշված որոշումն ընդունելու մասին առաջարկությամբ, որն անմիջապես դրվում է քվեարկության. (փոփ. 24.12.2004 ՀՕ-69, 12.04.2011 ՀՕ-70, 13.09.2012 ՀՕ-174)

բ) արտահայտվել նիստի վարման կարգի վերաբերյալ.

գ) հանդես գալ քվեարկության արդյունքները լուսատախտակի վրա վերականգնելու մասին առաջարկությամբ եւ կարծիք հայտնել քվեարկության ընթացքում խախտումների մասին. (փոփ. 30.04.2009 ՀՕ-113)

դ) հերքել իր անձի վերաբերյալ արված արտահայտությունը.

ե) [սույն օրենքի 70-րդ հոդվածի 1-ին կետով](#) նախատեսված դեպքում հանդես գալ առարկությամբ.

զ) սույն օրենքի [6.2-րդ հոդվածի 3-րդ կետով](#) նախատեսված դեպքում հանդես գալ շահերի բախման վերաբերյալ հայտարարությամբ. (լր. 19.03.2012 ՀՕ-111)

է) հանդես գալ հարցի քվեարկությանը մասնակցելուց հրաժարվելու մասին հայտարարությամբ: (լր. 19.03.2012 ՀՕ-111)

3. Սույն հոդվածի 2-րդ կետում թվարկված հարցերի վերաբերյալ պատգամավորը կարող է արտահայտվել նաև իր ելույթում:

Հոդված 57. Հարցեր փալու կարգը

1. Պատգամավորները հարցեր տալու համար հերթագրվում են էլեկտրոնային համակարգով՝ 10 վայրկյանի ընթացքում: Համակարգը չգործելու դեպքում հերթագրումն իրականացնում է նիստը վարողը:

2. Էլեկտրոնային համակարգով հերթագրման ընթացքը ցուցադրվում է լուսատախտակին:

3. Հարցերը տրվում են խոսափողից՝ ըստ հերթագրման հաջորդականության, նիստը վարողի հայտարարությամբ, որտեղ միաժամանակ հիշեցվում է հաջորդ հարց տվողի անունը, ազգանունը:

3.1. Հարցեր տալու ընթացքում արտահերթ հարց տալու իրավունք ունի Ազգային ժողովի նախագահը եւ նիստը վարողը: (լր. 12.04.2011 ՀՕ-70)

4. Դահլիճից բացակայող պատգամավորը զրկվում է հարց տալու իրավունքից:

5. Նիստը վարողը կարող է անջատել խոսափողը, եթե հարց տվողի եւ զեկուցողի միջեւ սկսվում է բանավեճ:

6. Մտքերի փոխանակության ընթացքում ելույթ ունեցողին հարցեր չեն տրվում:

7. Պատգամավորը յուրաքանչյուր զեկուցողի հարցեր է տալիս մեկ անգամ, բացառությամբ սույն հոդվածի 3.1-ին կետով նախատեսված դեպքի: (լր. 12.04.2011 ՀՕ-70)

Հոդված 58. Մտքերի փոխանակության կարգը

1. Մտքերի փոխանակությունը տեղի է ունենում հետեւյալ հաջորդականությամբ՝

ա) պատգամավորների ելույթներ.

բ) խմբակցությունների եւ պատգամավորական խմբերի ներկայացուցիչների ելույթներ:

2. Մտքերի փոխանակության ընթացքում արտահերթ ելույթի իրավունք ունեն Հանրապետության Նախագահը, Ազգային ժողովի նախագահը, նրա տեղակալները եւ վարչապետը, որոնց ելույթների տեւողությունը չի սահմանափակվում, ինչպես նաեւ Կառավարության անդամները՝ սույն հոդվածի 8-րդ կետով սահմանված կարգով:

3. Հարցի քննարկմանը հրավիրված անձանց ելույթի իրավունք կարող է տրվել գլխադասային հանձնաժողովի կամ նիստը վարողի առաջարկությամբ՝ Ազգային ժողովի որոշմամբ:

4. Պատգամավորները ելույթ ունենալու համար հերթագրվում են էլեկտրոնային համակարգով՝ 10 վայրկյանի ընթացքում, որը ցուցադրվում է լուսատախտակին: Համակարգը չգործելու դեպքում հերթագրումն իրականացնում է նիստը վարողը:

5. Ելույթ ունեցողները հանդես են գալիս ամբիոնից՝ ըստ հերթագրման հաջորդականության, նիստը վարողի հայտարարությամբ, որտեղ միաժամանակ հիշեցվում է հաջորդ ելույթ ունեցողի անունը, ազգանունը: Դահլիճից բացակայող պատգամավորը զրկվում է ելույթի իրավունքից:

6. Խմբակցության, պատգամավորական խմբի ղեկավարները կամ քարտուղարները նիստը վարողին գրավոր ներկայացնում են տվյալ խմբակցության, պատգամավորական խմբի անունից ելույթ ունեցողի անունը, ազգանունը:

7. Խմբակցության եւ պատգամավորական խմբի ներկայացուցիչների ելույթների համար հայտերը ներկայացվում են մինչեւ Կառավարության անդամների եւ հերթագրված պատգամավորների ելույթների ավարտը: Խմբակցությունների եւ պատգամավորական խմբերի ելույթների հաջորդականությունը որոշվում է ըստ նրանց թվաքանակի՝ փոքրից մեծ:

8. Մինչեւ խմբակցությունների եւ պատգամավորական խմբերի ներկայացուցիչների ելույթները Կառավարության անդամները՝ վարչապետի ներկայացմամբ, ունեն երեք արտահերթ ելույթի իրավունք:

Հոդված 59. Հարցի քննարկման հարուկ ընթացակարգը

1. Հեղինակի (հիմնական զեկուցողի) եւ գլխադասային հանձնաժողովի առաջարկությամբ առանձին հարցի քննարկման համար Ազգային ժողովը կարող է սահմանել հատուկ ընթացակարգ:
2. Հատուկ ընթացակարգով չի կարող սահմանափակվել զեկուցողներին հարց տվողների եւ ելույթ ունեցողների թիվը, ինչպես նաեւ կրճատվել ելույթի կամ հարց տալու համար սույն օրենքով նախատեսված ժամանակը:
3. Հեղինակը (հիմնական զեկուցողը) նշված կարգը ներկայացնում է իր զեկուցման ընթացքում, եւ Ազգային ժողովն այդ կապակցությամբ որոշում է ընդունում առանց քննարկման:

Հոդված 60. Օրենքի, Ազգային ժողովի որոշման, ուղերձի եւ հայտարարության ընդունումը (փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)

1. Օրենքները, Ազգային ժողովի որոշումները, ուղերձները եւ հայտարարությունները, բացառությամբ Սահմանադրությամբ նախատեսված դեպքերի, ընդունվում են քվեարկությանը մասնակցած պատգամավորների ձայների մեծամասնությամբ, եթե քվեարկությանը մասնակցել է պատգամավորների ընդհանուր թվի կեսից ավելին՝ բաց քվեարկությամբ: (փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)
2. Սույն օրենքով նախատեսված դեպքերում Ազգային ժողովի որոշումներն ընդունվում են գաղտնի քվեարկությամբ:
3. Կառավարությունն իր ներկայացրած օրենքի նախագիծն առաջին, երկրորդ ընթերցումներով կամ որպես օրենք (ցանկացած ընթերցման ժամանակ) ընդունելու առնչությամբ կարող է դնել իր վստահության հարցը: Այդ կապակցությամբ վարչապետը կամ Կառավարության լիազոր ներկայացուցիչը, քվեարկությունից անմիջապես հետո, կարող է պահանջել ընդմիջում մինչեւ հաջորդ նիստը՝ օրենքի նախագծի ընդունման առնչությամբ Կառավարության վստահության հարցը դնելու կողմնորոշման համար: Եթե ընդմիջումից անմիջապես հետո վարչապետն օրենքի նախագծի ընդունման առնչությամբ դնում է Կառավարության վստահության հարցը, եւ սույն օրենքի 107-րդ հոդվածով սահմանված կարգով Կառավարությանն անվստահություն հայտնելու մասին որոշման նախագիծ չի ներկայացվում, կամ այդ որոշումը ներկայացվելուց հետո չի ընդունվում, ապա օրենքի նախագիծը համարվում է համապատասխան ընթերցմամբ կամ որպես օրենք ընդունված:
4. [Սահմանադրության 75-րդ հոդվածին](#) համապատասխան՝ Կառավարությունն իր ներկայացրած օրենքի նախագծի առնչությամբ վստահության հարցը նույն նստաշրջանում կարող է դնել ոչ ավելի, քան երկու անգամ:
5. Ազգային ժողովի քվեարկությանը կարող են դրվել միայն քննարկումից առնվազն մեկ ժամ առաջ պատգամավորներին բաժանված եւ սահմանված կարգով քննարկված նախագծերի տեքստերը, եթե սույն օրենքով այլ բան նախատեսված չէ:
6. Ազգային ժողովի որոշումն ուժի մեջ է մտնում օրենքով կամ դրանում սահմանված ժամկետում եւ կարգով հրապարակվելուց հետո: Ազգային ժողովի գործունեության կազմակերպման հարցերով որոշումն ուժի մեջ է մտնում դրա ընդունման պահից, եթե դրանով այլ ժամկետ սահմանված չէ:
7. Ուղերձները եւ հայտարարություններն ընդունվում են Ազգային ժողովի որոշման ընդունման համար սահմանված կարգով: (լր. 26.02.2007 ՀՕ-111)

Հոդված 61. Բաց քվեարկության անցկացման կարգը

1. Նիստը վարողը հայտնում է քվեարկության անցկացման մոտավոր ժամանակը, իսկ քվեարկությունից առաջ հայտարարում է քվեարկության դրվող բոլոր առաջարկությունները, ճշտում է

դրանց ձեակերպումները, իսկ [սույն օրենքի 60-րդ հոդվածի 1-ին կետում](#) նշված՝
Սահմանադրությամբ նախատեսված դեպքերում հիշեցնում է նաեւ, թե ձայների ինչ քանակով է
ընդունվում որոշումը: (փոփ. 26.02.2007 <Օ-111)

2. Բաց քվեարկությունն իրականացվում է նիստը վարողի հայտարարությամբ, էլեկտրոնային
համակարգով՝ 10 վայրկյանի ընթացքում: Համակարգը չգործելու դեպքում ձայները հաշվում է հաշվիչ
հանձնաժողովը:

3. Խմբակցության, պատգամավորական խմբի ղեկավարների կամ քարտուղարների պահանջով
հարցի քվեարկությունից առաջ հայտարարվում է մեկ ընդմիջում՝ 20 րոպե տեւողությամբ:

4. Քվեարկությունն սկսվում է ազդանշանից հետո: Մինչեւ քվեարկության ավարտը նիստը վարողին
դիմելն արգելվում է:

5. Պատգամավորը քվեարկում է անձամբ՝ կողմ, դեմ, ձեռնպահ, կամ կարող է [սույն օրենքի 99-րդ
հոդվածի 3-րդ կետի «դ» կամ «ե» ենթակետերով](#) նախատեսված կարգով հրաժարվել քվեարկությանը
մասնակցելուց: (փոփ. 26.02.2007 <Օ-111)

6. Քվեարկության ավարտից հետո լուսատախտակի վրա 10 վայրկյան պահպանվում են
քվեարկության արդյունքները, որից հետո նիստը վարողը հրապարակում է քվեարկության
արդյունքները: (փոփ. 24.12.2004 <Օ-69)

7. Քվեարկության արդյունքները լուսատախտակի վրա վերականգնվում են, եթե այդ մասին վարման
կարգով ելույթում առաջարկում է որեւէ պատգամավոր: Եթե պատգամավորի կողմից
հայտնաբերվում են խախտումներ, որոնք ազդում են քվեարկության արդյունքների վրա, ապա նիստը
վարողի առաջարկությամբ այդ հարցի քվեարկությունը կրկնվում է: (փոփ. եւ լր. 24.12.2004 <Օ-69,
փոփ. 30.04.2009 <Օ-113)

8. Պատգամավորի քվեարկությունը՝ «կողմ», «դեմ», «ձեռնպահ» կամ չքվեարկելը, նիստը վարողի
կողմից որոշում ընդունելու կամ չընդունելու վերաբերյալ հայտարարությունից հետո չի կարող
վիճարկվել կամ փոփոխվել: (փոփ. 24.12.2004 <Օ-69)

Հոդված 62. Գաղտնի քվեարկության անցկացման կարգը

1. Գաղտնի քվեարկությունը կազմակերպում է հաշվիչ հանձնաժողովը՝ ըստ նիստին ներկա
(սահմանված կարգով գրանցված) պատգամավորների ցուցակի, որն ստանում է Աշխատակազմից:

2. Գաղտնի քվեարկության քվեաթերթիկները պատրաստվում են հաշվիչ հանձնաժողովի
հսկողությամբ՝ նրա սահմանած ձեւով եւ քանակով:

3. Քվեաթերթիկներում նշվում է քվեարկվող հարցը, կամ այբբենական կարգով ընդգրկվում են
առաջադրված եւ ինքնաբացարկ չհայտնած թեկնածուների անունները, ազգանունները:

4. Քվեաթերթիկում մեկ թեկնածության կամ հարցի առկայության դեպքում պետք է լինեն «կողմ» եւ
«դեմ» բառերը:

5. Հարցերի ցանկը կամ թեկնածուների ցուցակը հաշվիչ հանձնաժողովին է հանձնում Ազգային
ժողովի նիստը վարողը:

6. Գաղտնի քվեարկության անցկացման ժամկետը եւ տեղը, ինչպես նաեւ քվեարկության կազմակերպման կարգը սահմանում է հաշվիչ հանձնաժողովը՝ այդ մասին Ազգային ժողովի նիստում տեղյակ պահելով պատգամավորներին:

7. Գաղտնի քվեարկության քվեաթերթիկը հաշվիչ հանձնաժողովը պատգամավորին է հանձնում ցուցակում վերջինիս ստորագրելուց հետո:

8. Պատգամավորը քվեաթերթիկը լրացնում է գաղտնի քվեարկության խցիկում՝ թողնելով դրանում այն թեկնածուի անունը եւ ազգանունը, որի օգտին նա քվեարկում է, եւ ջնջելով մյուսների անունները, ազգանունները: Մեկ թեկնածուի կամ հարցի դեպքում նա ջնջում է «դեմ» բառը (եթե քվեարկում է թեկնածուի կամ հարցի օգտին) կամ «կողմ» բառը (եթե քվեարկում է դեմ):

9. Քվեարկության ավարտից հետո՝ 30 րոպեի ընթացքում, հաշվիչ հանձնաժողովը բացում է գաղտնի քվեարկության տուփը եւ հաշվում ձայները:

10. Անվավեր են համարվում չսահմանված նմուշի քվեաթերթիկները, ինչպես նաեւ այն քվեաթերթիկները, որոնցում թողնված են սահմանված թվից ավելի թեկնածուներ, կամ մեկ թեկնածուի դեպքում թողնված կամ ջնջված են միաժամանակ «կողմ» եւ «դեմ» բառերը, կամ ավելացված են այլ գրառումներ:

11. Գաղտնի քվեարկության արդյունքների մասին կազմվում է արձանագրություն, որն ստորագրում են հաշվիչ հանձնաժողովի անդամները:

12. Հաշվիչ հանձնաժողովն Ազգային ժողովի նիստում ներկայացնում է գաղտնի քվեարկության արդյունքները, որի հիման վրա նիստը վարողը հայտարարում է որոշման ընդունման, իսկ ընտրությունների դեպքում՝ թեկնածուի ընտրության մասին:

ԳԼՈՒԽ 8

ՕՐԵՆՔԻ ՆԱԽԱԳԾԻ ՔՆՆԱՐԿՄԱՆ ԸՆԹԱՑԱԿԱՐԳԸ

Հոդված 63. Օրենքի նախագծի քննարկման ընդհանուր կարգը

1. Օրենքի նախագիծն Ազգային ժողովում քննարկվում է երեք ընթերցմամբ, եթե սույն օրենքով այլ բան նախատեսված չէ:

2. Օրենքներում փոփոխություններ եւ լրացումներ կատարելու մասին օրենքների նախագծերը քննարկվում են երկու ընթերցմամբ՝ [սույն օրենքի 72-րդ հոդվածի 2-րդ, 3-րդ, 4-րդ եւ 5-րդ կետերին](#) համապատասխան, եթե հեղինակի (հիմնական զեկուցողի) եւ գլխադասային հանձնաժողովի առաջարկությամբ, Ազգային ժողովի որոշմամբ նախատեսված չէ, որ այդ նախագիծը պետք է քննարկվի երեք ընթերցմամբ: Այդ որոշման նախագիծը ներկայացվում է օրենքի նախագծի առաջին կամ երկրորդ ընթերցմամբ քննարկումն սկսելուց առաջ եւ քվեարկվում է արտահերթ: (փոփ. 30.04.2009 ՀՕ-113)

Հոդված 64. Օրենքի նախագծի քննարկումն առաջին ընթերցմամբ

1. Օրենքի նախագիծը կամ նախագծերի փաթեթն առաջին ընթերցմամբ քննարկվում է [սույն օրենքի 55-րդ հոդվածով](#) սահմանված կարգով:

2. Եզրափակիչ ելույթում հեղինակը (հիմնական զեկուցողը) կարող է փոփոխության ենթարկել քննարկված օրենքի նախագիծը՝ հանելով հոդված, կամ նախագծերի փաթեթը՝ հանելով օրենքի նախագիծ, բացառությամբ առաջադրվող օրենքի նախագծի, եւ առաջարկել՝

ա) օրենքի նախագիծը կամ նախագծերի փաթեթն ընդունել առաջին ընթերցմամբ.

բ) քննարկված օրենքի նախագիծը կամ նախագծերի փաթեթն իր համար ընդունելի առաջարկներին համապատասխան վերջնական տեսքի բերելու նպատակով քննարկումը քվեարկության փուլում հետաձգել մինչեւ հաջորդ չորսօրյա նիստերի ավարտը, որը համարվում է ընդունված առանց քվեարկության:

3. Եթե հեղինակի (հիմնական զեկուցողի) առաջարկով հարցի քննարկումը քվեարկության փուլում հետաձգվել է, ապա այն վերսկսվում է հեղինակի (հիմնական զեկուցողի)՝ մինչեւ 10 րոպե տետողությամբ ելույթով, որում նա կարող է առաջարկել օրենքի նախագիծը կամ նախագծերի փաթեթն ընդունել առաջին ընթերցմամբ:

4. Եթե հեղինակի (հիմնական զեկուցողի)՝ սույն հոդվածի 2-րդ կետի «ա» ենթակետի կամ 3-րդ կետի առաջարկը քվեարկության արդյունքում չի ստանում ընդունման համար անհրաժեշտ թվով ձայներ, ապա հարցը հանվում է շրջանառությունից: (փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)

5. Առաջին ընթերցմամբ ընդունված օրենքի նախագիծը կամ նախագծերի փաթեթը 7 օրվա ընթացքում ուղարկվում է Հանրապետության Նախագահին, Կառավարություն, մշտական հանձնաժողովներին, խմբակցություններին, պատգամավորական խմբերին եւ Աշխատակազմ եւ տեղադրվում է Ազգային ժողովի ինտերնետային կայքում: (լր. 24.12.2004 ՀՕ-69, փոփ. 30.04.2009 ՀՕ-113)

Հոդված 65. Այլընտրանքային օրենքի նախագծերի քննարկումն առաջին ընթերցմամբ

1. Չորսօրյա նիստերի օրակարգում գտնվող եւ միմյանց նկատմամբ այլընտրանքային համարված օրենքի նախագծերն առաջին ընթերցմամբ քննարկվում են հաջորդաբար՝ [սույն օրենքի 64-րդ հոդվածով](#) սահմանված կարգով, հետեւյալ տարբերությամբ՝ օրենքի նախագծի կամ նախագծերի փաթեթի քննարկումը քվեարկության փուլում մինչեւ հաջորդ չորսօրյա նիստերի ավարտը կարող է հետաձգվել միայն մյուս այլընտրանքային օրենքների նախագծերի կամ նախագծերի փաթեթների հեղինակների գրավոր համաձայնությամբ՝ միաժամանակ:

2. Եթե քվեարկության են դրվում երկուսից ավելի այլընտրանքային օրենքի նախագծեր, եւ դրանցից ոչ մեկը չի ստանում անհրաժեշտ թվով ձայներ, ապա անցկացվում է քվեարկության երկրորդ փուլ, որի ժամանակ քվեարկվում են առավել շատ ձայներ ստացած երկու նախագծերը:

3. Եթե քվեարկության է դրվել երկու օրենքի նախագիծ, եւ դրանցից ոչ մեկը չի ստացել անհրաժեշտ թվով ձայներ, ապա առավել շատ ձայներ ստացած օրենքի նախագիծը նորից է դրվում քվեարկության:

4. Եթե մեկից ավելի օրենքի նախագծեր ստացել են առաջին ընթերցմամբ ընդունվելու համար անհրաժեշտ թվով ձայներ, ապա ընդունված է համարվում առավել շատ «կողմ» ձայներ ստացած նախագիծը:

5. Եթե մեկից ավելի օրենքի նախագծեր ստացել են առաջին ընթերցմամբ ընդունվելու համար անհրաժեշտ թվով եւ հավասար քանակությամբ ձայներ, ապա ընդունված է համարվում առավել քիչ «դեմ» ձայներ ստացած նախագիծը:

6. Առաջին ընթերցմամբ քննարկված եւ Ազգային ժողովի կողմից չընդունված այլընտրանքային օրենքի նախագիծը հանվում է շրջանառությունից: (փոփ. 26.02.2007 <Օ-111)

Հոդված 66. Առաջին ընթերցմամբ ընդունված օրենքի նախագծի կամ նախագծերի փաթեթի վերաբերյալ առաջարկությունների ներկայացումը

1. Առաջին ընթերցմամբ ընդունված օրենքի նախագծի կամ նախագծերի փաթեթի վերաբերյալ առաջարկություններ ներկայացնելու իրավունք ունեն պատգամավորները եւ Կառավարությունը:
2. Առաջին ընթերցմամբ ընդունված օրենքի նախագիծը կամ նախագծերի փաթեթը ստանալուց հետո՝ 14-օրյա ժամկետում, եթե Ազգային ժողովի որոշմամբ այլ ժամկետ չի սահմանվել կամ մինչեւ առաջարկությունների ներկայացման համար սահմանված ժամկետը լրանալը օրենքի նախագիծը, նախագծերի փաթեթը երկրորդ ընթերցմամբ քննարկելու մասին հարցը չի ընդգրկվել արտահերթ նստաշրջանի կամ արտահերթ նիստի օրակարգում, տվյալ օրենքի նախագծի կամ նախագծերի փաթեթի վերաբերյալ առաջարկությունները պաշտոնապես ներկայացվում են Աշխատակազմ, որը 24 ժամվա ընթացքում դրանք ուղարկում է հեղինակին (հիմնական զեկուցողին) եւ գլխադասային հանձնաժողով: (փոփ. 30.04.2009 <Օ-113)
3. Օրենքի նախագծի վերաբերյալ առաջարկությունը ներառում է համապատասխան հոդվածի համարը, առաջարկվող փոփոխությունը եւ (կամ) լրացումը:

Հոդված 67. Օրենքի նախագծի ներկայացումը երկրորդ ընթերցման

1. Առաջին ընթերցմամբ ընդունված օրենքի նախագծի կամ նախագծերի փաթեթի վերաբերյալ առաջարկությունների ներկայացման համար սահմանված ժամկետն սպառվելուց հետո՝ 30 օրվա ընթացքում, հեղինակը (հիմնական զեկուցողը) գլխադասային հանձնաժողով է ներկայացնում իր համար ընդունելի առաջարկությունների հիման վրա փոփոխված օրենքի նախագիծը կամ նախագծերի փաթեթը՝ դրան կցելով [սույն օրենքի 66-րդ հոդվածով](#) սահմանված կարգով ներկայացված բոլոր առաջարկությունների, ինչպես նաեւ ընդունված նախագծում իր նախաձեռնությամբ կատարված բոլոր փոփոխությունների եւ լրացումների ամփոփաթերթիկը, որում, ըստ հոդվածների հաջորդականության, նշվում են՝

- ա) առաջարկության (փոփոխության, լրացման) հեղինակը.
- բ) հոդվածը, կետը, ենթակետը, որին վերաբերում է առաջարկությունը (փոփոխությունը, լրացումը).
- գ) առաջարկությունը (փոփոխությունը, լրացումը).
- դ) առաջարկության վերաբերյալ հեղինակի (հիմնական զեկուցողի) եզրակացությունը:

2. Առաջին ընթերցմամբ ընդունված օրենքի նախագծում կատարված փոփոխությունները եւ լրացումները կատարվում են ընդունված նախագծի տեքստից տարբերվող տառատեսակով:
3. Առաջարկությունները, որոնց վերաբերյալ հեղինակը (հիմնական զեկուցողը) ամփոփաթերթիկում հայտնել է դրական կարծիք, պարտադիր ընդգրկվում են երկրորդ ընթերցման ներկայացված նախագծում կամ նախագծերի փաթեթում:
4. Սույն հոդվածի 1-ին կետում նշված փաստաթղթերն ստանալուց հետո՝ 14-օրյա ժամկետում, գլխադասային հանձնաժողովն իր եզրակացության եւ ամփոփաթերթիկի հետ միասին Ազգային ժողովի նախագահին է ներկայացնում օրենքի նախագծի կամ նախագծերի փաթեթի վերջնական

տարբերակը, որը երկրորդ ընթերցմամբ քննարկվելու նպատակով ընդգրկվում է հերթական չորսօրյա նիստերի օրակարգի նախագծում:

4.1. Եթե սույն հոդվածի 4-րդ կետում սահմանված ժամկետը լրանում է մինչև չորսօրյա նիստերի երկուշաբթի օրը, ապա այդ ժամկետը համարվում է սպառված առաջիկա չորսօրյա նիստերի առաջին նիստից 2 ժամ առաջ: (լր. 24.12.2004 ՀՕ-69)

5. Սույն հոդվածում սահմանված ժամկետները կարող են փոփոխվել հեղինակի (հիմնական զեկուցողի) կամ գլխադասային հանձնաժողովի առաջարկությամբ եւ Ազգային ժողովի որոշմամբ, որով առաջին ընթերցմամբ ընդունված օրենքի նախագծի կամ նախագծերի փաթեթի վերաբերյալ առաջարկությունների ներկայացման համար նախատեսվում է առնվազն 3 ժամ, եթե Սահմանադրությամբ եւ օրենքով այլ բան նախատեսված չէ: (լր. 30.04.2009 ՀՕ-113)

Հոդված 68. Առաջին ընթերցմամբ ընդունված օրենքի նախագծում կամ նախագծերի փաթեթում կարգաված փոփոխությունների ընդունումն առաջին ընթերցմամբ

Եթե երկրորդ ընթերցմամբ քննարկման ներկայացված օրենքի նախագիծը համալրվել է հոդվածով կամ օրենքի նախագծերի փաթեթը՝ օրենքի նախագծով, կամ նախագծից հանվել է հոդված, կամ նախագծերի փաթեթից՝ նախագիծ, կամ համաձայն գլխադասային հանձնաժողովի եզրակացության ամբողջությամբ փոփոխվել է առաջին ընթերցմամբ ընդունված հոդվածի, օրենքի նախագծի բովանդակությունը, ապա երկրորդ ընթերցմամբ քննարկումն սկսվում է համալրված կամ ամբողջությամբ փոփոխված հոդվածը կամ օրենքի նախագիծը [սույն օրենքի 64-րդ հոդվածով](#) սահմանված կարգով առաջին ընթերցմամբ քննարկելուց հետո: (լր. 24.12.2004 ՀՕ-69)

Հոդված 69. Օրենքի նախագծի քննարկումը երկրորդ ընթերցմամբ

1. Օրենքի նախագիծը կամ նախագծերի փաթեթը երկրորդ ընթերցմամբ քննարկվում է [սույն օրենքի 55-րդ հոդվածով](#) սահմանված կարգով հետեւյալ բացառությամբ՝

ա) զեկուցողներին հարցեր տալու իրավունք ունեն ամփոփաթերթիկում ընդգրկված առաջարկությունների հեղինակները: (փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)

բ) («բ» ենթակետն ուժը կորցրել է, փոփ. 24.12.2004 ՀՕ-69)

գ) («գ» ենթակետն ուժը կորցրել է, փոփ. 24.12.2004 ՀՕ-69)

2. Եզրափակիչ ելույթում հեղինակը (հիմնական զեկուցողը) կարող է առաջարկել օրենքի նախագիծը կամ նախագծերի փաթեթը՝

ա) ընդունել երկրորդ ընթերցմամբ.

բ) սույն հոդվածի 3-րդ կետով սահմանված կարգով փոփոխության ենթարկելու նպատակով հարցի քննարկումը քվեարկության փուլում հետաձգել մինչև հաջորդ չորսօրյա նիստերի ավարտը, որը համարվում է ընդունված առանց քվեարկության:

3. Հեղինակը (հիմնական զեկուցողը) կարող է ներառել կամ հանել ամփոփաթերթիկում ընդգրկված առաջարկությունները հետեւյալ բացառությամբ՝

ա) օրենքի նախագիծը կամ նախագծերի փաթեթը չի կարող համալրվել առաջին ընթերցմամբ չընդունված հոդվածով կամ օրենքի նախագծով:

բ) («բ» ենթակետն ուժը կորցրել է, փոփ. 24.12.2004 ՀՕ-69)

Քվեարկության ներկայացվող օրենքի նախագծին կամ նախագծերի փաթեթին կցվում է [սույն օրենքի 67-րդ հոդվածով](#) սահմանված կարգով կազմված նոր ամփոփաթերթիկ:

4. Քննարկումը վերսկսվում է հեղինակի (հիմնական զեկուցողի)՝ մինչև 10 րոպե տեւողությամբ ելույթով, որտեղ նա կարող է առաջարկել օրենքի նախագիծը կամ նախագծերի փաթեթն ընդունել երկրորդ ընթերցմամբ:

5. Եթե սույն հոդվածի 2-րդ կետի «ա» ենթակետի կամ 4-րդ կետի համաձայն հեղինակի (հիմնական զեկուցողի) արված առաջարկը քվեարկության արդյունքում չի ստանում ընդունման համար անհրաժեշտ թվով ձայներ, ապա օրենքի նախագիծը հանվում է շրջանառությունից, կամ, հեղինակի (հիմնական զեկուցողի) առաջարկությամբ, առանց լրացուցիչ քննարկման, [սույն օրենքի 70-րդ հոդվածով](#) սահմանված կարգով քվեարկության են դրվում ամփոփաթերթիկում ընդգրկված բոլոր առաջարկությունները, բացառությամբ [սույն օրենքի 68-րդ հոդվածով](#) սահմանված կարգով ընդունվածների: (փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)

6. Ամփոփաթերթիկում ընդգրկված առաջարկությունների քվեարկության ավարտից հետո մինչև 3 րոպե տեւողությամբ ելույթով կարող է հանդես գալ հեղինակը (հիմնական զեկուցողը) եւ առաջարկել քվեարկությամբ ընդունված առաջարկություններն օրենքի նախագծում կամ նախագծերի փաթեթում ընդգրկելու նպատակով հարցի քննարկումը հետաձգել մինչև հաջորդ չորսօրյա նիստերի ավարտը, որը համարվում է ընդունված առանց քվեարկության:

7. Քննարկումը վերսկսվում է հեղինակի (հիմնական զեկուցողի)՝ մինչև 3 րոպե տեւողությամբ ելույթով, որտեղ նա կարող է առաջարկել օրենքի նախագիծը կամ նախագծերի փաթեթն ընդունել երկրորդ ընթերցմամբ: Եթե քվեարկության արդյունքում այդ առաջարկը չի ստանում ընդունման համար անհրաժեշտ թվով ձայներ, կամ այն չի արվում, ապա օրենքի նախագիծը հանվում է շրջանառությունից: (փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)

8. Երկրորդ ընթերցմամբ ընդունված օրենքի նախագիծը կամ նախագծերի փաթեթը 7-օրյա ժամկետում ուղարկվում է Հանրապետության Նախագահին, Կառավարություն եւ մշտական հանձնաժողովներին: (փոփ. 30.04.2009 ՀՕ-113)

Հոդված 70. Ամփոփաթերթիկում ընդգրկված առաջարկությունների քվեարկության կարգը

1. Այն առաջարկությունները, որոնց վերաբերյալ ամփոփաթերթիկում առկա է հեղինակի (հիմնական զեկուցողի) դրական եզրակացությունը, չեն քվեարկվում, եթե պատգամավորներից որեւէ մեկը չի առարկում:

2. Առաջարկությունները քվեարկվում են հետեւյալ հաջորդականությամբ՝

ա) օրենքի նախագծերի փաթեթից հանել օրենքի նախագիծը.

բ) օրենքի նախագծերի փաթեթը համալրել օրենքի նախագծով.

գ) հոդվածն ամբողջությամբ հայտարարել չեղյալ.

դ) օրենքի նախագիծը համալրել հոդվածով.

ե) հոդվածը մասամբ հայտարարել չեղյալ.

զ) տեքստում կատարել փոփոխություն.

է) տեքստում կատարել լրացում:

3. Օրենքի նախագծի միեւնույն հոդվածի վերաբերյալ ներկայացված իրարամերժ առաջարկությունները քվեարկվում են մրցակցության սկզբունքով՝ [սույն օրենքի 65-րդ հոդվածով](#) սահմանված կարգով:

4. Առաջարկությունը, որն իր բովանդակությամբ հակառակ է արդեն ընդունված առաջարկությանը, քվեարկության չի դրվում:

5. Եթե սույն հոդվածի 2-րդ կետի «բ» եւ «դ» ենթակետերում նշված առաջարկությունները քվեարկության արդյունքում ստանում են ընդունման համար անհրաժեշտ թվով ձայներ, ապա դրանք համարվում են առաջին ընթերցմամբ ընդունված:

Հոդված 71. Օրենքի նախագծի ներկայացումը երրորդ ընթերցման

1. Օրենքի նախագիծը երկրորդ ընթերցմամբ ընդունվելուց հետո՝ 30-օրյա ժամկետում, գլխադասային հանձնաժողովը, հեղինակի (հիմնական զեկուցողի) հետ համատեղ կարող է այդ նախագծում կատարել խմբագրական փոփոխություններ, որոնք չեն փոխում ընդունված տեքստի իմաստը, եւ ներկայացնել Ազգային ժողովի նախագահին:

1.1. Եթե սույն հոդվածի 1-ին կետում սահմանված ժամկետը լրանում է մինչեւ չորսօրյա նիստերի երկուշաբթի օրը, ապա այդ ժամկետը համարվում է սպառված առաջիկա չորսօրյա նիստերի առաջին նիստից 2 ժամ առաջ: (լր. 24.12.2004 ՀՕ-69)

2. Երրորդ ընթերցման ներկայացված օրենքի նախագծին կամ նախագծերի փաթեթին կցվում է կատարված փոփոխությունների ամփոփաթերթիկը, որում, ըստ հոդվածների հաջորդականության, նշվում են՝

ա) փոփոխվող հոդվածը, կետը, ենթակետը.

բ) հոդվածի, կետի, ենթակետի նախկին տեքստը.

գ) հոդվածի, կետի, ենթակետի նոր տեքստը:

3. Ազգային ժողովի նախագահին ներկայացվելուց հետո օրենքի նախագիծը երրորդ ընթերցմամբ քննարկվելու նպատակով ընդգրկվում է հերթական չորսօրյա նիստերի օրակարգի նախագծում:

4. Սույն հոդվածում սահմանված ժամկետները կարող են փոփոխվել հեղինակի (հիմնական զեկուցողի) կամ գլխադասային հանձնաժողովի առաջարկությամբ եւ Ազգային ժողովի որոշմամբ, եթե Սահմանադրությամբ եւ օրենքով այլ բան նախատեսված չէ:

Հոդված 72. Օրենքի նախագծի քննարկումը երրորդ ընթերցմամբ

1. Օրենքի նախագիծը կամ նախագծերի փաթեթը երրորդ ընթերցմամբ քննարկելիս մինչեւ 10-ական րոպե տեւողությամբ ելույթ են ունենում գլխադասային հանձնաժողովի ներկայացուցիչը եւ հեղինակը (հիմնական զեկուցողը):

2. Հեղինակը կարող է առաջարկել օրենքի նախագիծը կամ նախագծերի փաթեթում ընդգրկված օրենքների նախագծերն ընդունել որպես օրենք: (փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)

3. Եթե սույն հոդվածի 2-րդ կետում նշված առաջարկը քվեարկության արդյունքում չի ստացել ընդունման համար անհրաժեշտ թվով ձայներ, ապա քվեարկությունից անմիջապես հետո՝ մինչև 5 րոպե տետողությամբ ելույթով կարող է հանդես գալ հեղինակը (հիմնական զեկուցողը) եւ առաջարկել օրենքի նախագծի կամ նախագծերի փաթեթի քննարկումը Ազգային ժողովի որոշմամբ վերադարձնել [սույն օրենքի 66-րդ հոդվածով](#) նախատեսված առաջարկությունների ներկայացման փուլ:

4. Եթե սույն հոդվածի 2-րդ կետում նշված առաջարկը քվեարկության արդյունքում չի ստացել ընդունման համար անհրաժեշտ թվով ձայներ, եւ հեղինակը (հիմնական զեկուցողը) չի արել 3-րդ կետում նշված առաջարկը, կամ այն ներկայացվել եւ չի ընդունվել, ապա օրենքի նախագիծը հանվում է շրջանառությունից: (փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)

5. Ազգային ժողովի նախագահն ընդունված օրենքը 10-օրյա ժամկետում ուղարկում է Հանրապետության Նախագահին, որն ստանալուց հետո՝ քսանմեկօրյա ժամկետում, ստորագրում եւ հրապարակում է այն կամ առարկություններով կամ առաջարկություններով վերադարձնում է Ազգային ժողով:

Հոդված 73. Հանրապետության Նախագահի վերադարձրած օրենքների քննարկումը

1. Հանրապետության Նախագահի վերադարձրած օրենքն առանց քվեարկության ընդգրկվում է հերթական նստաշրջանի եւ առաջիկա չորսօրյա նիստերի օրակարգերում եւ քննարկվում է արտահերթ:

2. Ազգային ժողովի նախագահը Հանրապետության Նախագահի առարկություններով կամ առաջարկություններով վերադարձված օրենքը 24 ժամվա ընթացքում ուղարկում է համապատասխան գլխադասային հանձնաժողով, որը դրա վերաբերյալ իր եզրակացությունն Ազգային ժողովի նախագահին է ներկայացնում հերթական նստաշրջանի առաջիկա չորսօրյա նիստերի առաջին նիստից առնվազն 2 ժամ առաջ:

3. Եթե Հանրապետության Նախագահն ամբողջությամբ չի առարկել օրենքի ընդունմանը, ապա նրա առարկություններով եւ (կամ) առաջարկություններով վերադարձված օրենքը քննարկվում է [սույն օրենքի 55-րդ հոդվածով](#) սահմանված կարգով: Հիմնական զեկուցմամբ հանդես է գալիս Հանրապետության Նախագահի, իսկ հարակից զեկուցմամբ՝ գլխադասային հանձնաժողովի ներկայացուցիչը:

4. Մտքերի փոխանակության ընթացքում պատգամավորները կարող են առաջարկ անել միայն Հանրապետության Նախագահի՝ [սույն օրենքի 72-րդ հոդվածի 5-րդ կետով](#) սահմանված կարգով ներկայացրած առաջարկությունների վերաբերյալ:

5. Եզրափակիչ ելույթում Հանրապետության Նախագահի ներկայացուցիչը կարող է առաջարկել՝

ա) ընդունել օրենքը՝ Հանրապետության Նախագահի համար ընդունելի տեսքով.

բ) օրենքը Հանրապետության Նախագահի համար ընդունելի առաջարկներին համապատասխան վերջնական տեսքի բերելու նպատակով քննարկումը քվեարկության փուլում հետաձգել մինչևե հաջորդ չորսօրյա նիստերի սկիզբը, որը համարվում է ընդունված առանց քվեարկության:

6. Եթե Հանրապետության Նախագահի ներկայացուցչի առաջարկով հարցի քննարկումը քվեարկության փուլում հետաձգվել է, ապա այն վերսկսվում է Հանրապետության Նախագահի ներկայացուցչի՝ մինչևե 3 րոպե տետողությամբ ելույթով, որում նա կարող է առաջարկել ընդունել

օրենքը՝ Հանրապետության Նախագահի համար ընդունելի առաջարկներին համապատասխան վերջնական տեսքով:

7. Եթե Հանրապետության Նախագահն առարկել է օրենքի ընդունմանը, ապա եզրափակիչ ելույթով հանդես են գալիս Հանրապետության Նախագահի եւ գլխադասային հանձնաժողովի ներկայացուցիչները, որից հետո քվեարկության է դրվում Հանրապետության Նախագահի առարկությունն ընդունելու մասին հարցը:

8. Եթե սույն հոդվածի 5-րդ կետի «ա» ենթակետով, 6-րդ կամ 7-րդ կետերով սահմանված կարգով քվեարկության դրված հարցերը չեն ստանում ընդունման համար անհրաժեշտ թվով ձայներ, ապա [Սահմանադրության 72-րդ հոդվածին](#) համապատասխան՝ Ազգային ժողովը վերադարձված օրենքը վերստին ընդունում է պատգամավորների ընդհանուր թվի ձայների մեծամասնությամբ եւ ուղարկում է Հանրապետության Նախագահին, որը հնգօրյա ժամկետում ստորագրում եւ հրապարակում է այն:

ԳԼՈՒԽ 9

ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹՅԱՆ ԿԱՄ ԴՐԱՆՈՒՄ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ԵՎ ՀԱՆՐԱՔՎԵԻ ԴՐՎԵԼԻՔ ՕՐԵՆՔԻ ՆԱԽԱԳԾԵՐԻ ՔՆՆԱՐԿՄԱՆ ԸՆԹԱՑԱԿԱՐԳԸ

Հոդված 74. Սահմանադրության կամ դրանում փոփոխություններ կատարելու եւ հանրաքվեի դրվելիք օրենքի նախագծեր ներկայացնելը եւ հանրաքվե նշանակելը

1. [Սահմանադրության 111-րդ հոդվածին](#) համապատասխան՝ Սահմանադրությունն ընդունվում կամ դրանում փոփոխություններ կատարվում են հանրաքվեի միջոցով՝ Հանրապետության Նախագահի կամ Ազգային ժողովի նախաձեռնությամբ:
2. Օրենքի նախագիծը հանրաքվեի դնելու առաջարկ Ազգային ժողովի քննարկմանը ներկայացնելու իրավունք ունեն պատգամավորը եւ Կառավարությունը:
3. Սահմանադրության ընդունման կամ դրանում փոփոխություններ կատարելու, օրենքի ընդունման հարցով հանրաքվե նշանակելու վերաբերյալ առաջարկ անելու կամ համաձայնություն տալու մասին Ազգային ժողովի որոշումներն ընդունվում են պատգամավորների ընդհանուր թվի ձայների մեծամասնությամբ:
4. Սահմանադրության ընդունման կամ դրանում փոփոխություններ կատարելու, օրենքի ընդունման հարցով հանրաքվե նշանակվում եւ անցկացվում է Սահմանադրությամբ եւ օրենքով սահմանված կարգով:

Հոդված 75. Սահմանադրության կամ դրանում փոփոխություններ կատարելու եւ հանրաքվեի դրվելիք օրենքի նախագծերին ներկայացվող պահանջները

1. Սահմանադրության կամ դրանում փոփոխություններ կատարելու նախագծերը ներառում են՝
 - ա) Սահմանադրության ընդունման կամ դրանում փոփոխություններ կատարելու հիմնավորումը.
 - բ) Սահմանադրության կամ դրանում փոփոխություններ կատարելու նախագիծը.
 - գ) Սահմանադրության ընդունման կամ դրանում փոփոխություններ կատարելու հարցով հանրաքվե նշանակելու վերաբերյալ առաջարկ անելու կամ համաձայնություն տալու մասին Ազգային ժողովի որոշման նախագիծը:

2. Հանրաքվեի դրվելիք օրենքի նախագիծը ներառում է՝

ա) օրենքի ընդունման հարցով հանրաքվե նշանակելու հիմնավորումը.

բ) հանրաքվեի դրվելիք օրենքի նախագիծը.

գ) հանրաքվեով օրենքն ընդունելու առնչությամբ ընդունվելիք այլ օրենքների նախագծերը.

դ) («դ» ենթակետն ուժը կորցրել է, փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)

ե) օրենքի ընդունման հարցով հանրաքվե նշանակելու վերաբերյալ առաջարկ անելու կամ համաձայնություն տալու մասին Ազգային ժողովի որոշման նախագծերը.

զ) հանրաքվեով օրենքի ընդունման առնչությամբ այլ օրենքներ միաժամանակ հանրաքվեի դնելու մասին առաջարկություն կամ տեղեկանք՝ այդպիսի առաջարկության անհրաժեշտության բացակայության մասին:

3. Սահմանադրությունում կամ օրենքում փոփոխություններ եւ լրացումներ կատարելու մասին նախագծին կցվում է տեղեկանք, որտեղ ներկայացվում է Սահմանադրության կամ օրենքի փոփոխվող հոդվածը:

Հոդված 76. Սահմանադրության կամ դրանում փոփոխություններ կատարելու եւ հանրաքվեի դրվելիք օրենքների նախագծերն Ազգային ժողովի քննարկմանը ներկայացնելու կարգը

1. Սահմանադրության ընդունման կամ դրանում փոփոխություններ կատարելու մասին Հանրապետության Նախագահի նախաձեռնությունը ներառում է՝

ա) [սույն օրենքի 75-րդ հոդվածի 1-ին եւ 3-րդ կետերում](#) նշված փաստաթղթերը.

բ) որպես հիմնական զեկուցող հանդես եկող Հանրապետության Նախագահի լիազոր ներկայացուցչի անունը, ազգանունը:

2. Օրենքի նախագիծը հանրաքվեի դնելու մասին Կառավարության առաջարկությունն իրականացվում է Կառավարության որոշմամբ, որը ներառում է՝

ա) [սույն օրենքի 75-րդ հոդվածի 2-րդ եւ 3-րդ կետերում](#) նշված փաստաթղթերը.

բ) որպես հիմնական զեկուցող հանդես եկող Կառավարության լիազոր ներկայացուցչի անունը, ազգանունը.

գ) անհրաժեշտության դեպքում՝ պետական բյուջեի եկամուտների նվազեցման կամ ծախսերի ավելացման մասին Կառավարության եզրակացությունը: (փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)

3. Սահմանադրության կամ դրանում փոփոխություններ կատարելու նախագիծը, հանրաքվեով ընդունվելիք օրենքի նախագիծը համարվում է Ազգային ժողովի քննարկմանը ներկայացված, եթե այն սույն օրենքի պահանջներին համապատասխան պաշտոնապես ներկայացվել է Ազգային ժողովի նախագահին:

4. Սահմանադրության կամ դրանում փոփոխություններ կատարելու մասին, ինչպես նաեւ հանրաքվեի դրվելիք օրենքների նախագծերն Ազգային ժողովում շրջանառության մեջ են դրվում [սույն օրենքի 51-րդ հոդվածով](#) սահմանված կարգով: Կառավարությունը եւ Աշխատակազմը

Սահմանադրության կամ դրանում փոփոխություններ կատարելու մասին, ինչպես նաև հանրաքվեի դրվելիք օրենքների նախագծերի վերաբերյալ իրենց եզրակացություններն Ազգային ժողովի նախագահին են ներկայացնում 30-օրյա, իսկ գլխադասային հանձնաժողովը՝ 40-օրյա ժամկետում, սակայն ոչ շուտ, քան Կառավարության եւ Աշխատակազմի եզրակացություններն ստանալը, կամ դրանց ստացման ժամկետի սպառվելը:

Հոդված 77. Հանրաքվեի դրվելիք օրենքների եւ պատգամավորի ներկայացրած Սահմանադրության կամ դրանում փոփոխություններ կատարելու նախագծերի քննարկման կարգը

1. Հանրաքվեի դրվելիք օրենքների, պատգամավորի առաջադրած Սահմանադրության կամ դրանում փոփոխություններ կատարելու նախագծերն Ազգային ժողովում քննարկվում են երեք ընթացքում՝ [սույն օրենքի 8-րդ գլխով](#) սահմանված կարգով, հետեւյալ տարբերությամբ՝

ա) Հանրապետության Նախագահը կամ նրա լիազոր ներկայացուցիչը նշված նախագծերի քննարկման ընթացքում իրավունք ունի հանդես գալ որպես հարակից զեկուցող.

բ) [սույն օրենքի 72-րդ հոդվածի 2-րդ կետով](#) նախատեսված դեպքում հեղինակը (հիմնական զեկուցողը) կարող է առաջարկել ընդունել Ազգային ժողովի որոշում՝ քննարկված նախագծի ընդունման հարցով հանրաքվե նշանակելու վերաբերյալ Հանրապետության Նախագահին առաջարկ անելու մասին.

գ) եթե սույն հոդվածի 1-ին կետի «բ» ենթակետում նշված՝ Ազգային ժողովի որոշումը քվեարկության արդյունքում չի ընդունվում, ապա քվեարկությունից անմիջապես հետո՝ մինչև 3 րոպե տևողությամբ ելույթով կարող է հանդես գալ հեղինակը (հիմնական զեկուցողը) եւ առաջարկել տվյալ նախագծի քննարկման Ազգային ժողովի որոշմամբ վերադարձնել [սույն օրենքի 66-րդ հոդվածով](#) նախատեսված՝ առաջարկությունների ներկայացման փուլ.

դ) եթե սույն հոդվածի 1-ին կետի «բ» ենթակետում նշված՝ Ազգային ժողովի որոշումը քվեարկության արդյունքում չի ընդունվել, եւ հեղինակը (հիմնական զեկուցողը) չի արել սույն հոդվածի 1-ին կետի «գ» ենթակետում նշված առաջարկը, կամ այն ներկայացվել է, բայց չի ընդունվել, ապա տվյալ նախագիծը հանվում է Ազգային ժողովի նստաշրջանի եւ չորսօրյա նիստերի օրակարգերից:

2. Ազգային ժողովի նախագահն Ազգային ժողովի առաջարկությամբ Սահմանադրության ընդունման կամ դրանում փոփոխություններ կատարելու, ինչպես նաև օրենքի ընդունման հարցերով հանրաքվե նշանակելու մասին Ազգային ժողովի որոշումները համապատասխան նախագծերի հետ միասին դրանց ընդունվելուց հետո՝ 7-օրյա ժամկետում, ուղարկում է Հանրապետության Նախագահին, որը դրանք ստանալուց հետո՝ քսանմեկօրյա ժամկետում, նշանակում է հանրաքվե կամ տվյալ նախագիծն առարկություններով կամ առաջարկություններով վերադարձնում է Ազգային ժողով՝ պահանջելով նոր քննարկում:

3. Հանրապետության Նախագահի կողմից առաջարկություններով կամ առարկություններով վերադարձված Սահմանադրության կամ դրանում փոփոխություններ կատարելու, հանրաքվեով ընդունվելիք օրենքի նախագիծն Ազգային ժողովում քննարկվում է [սույն օրենքի 73-րդ հոդվածով](#) սահմանված կարգով:

Ազգային ժողովի կողմից պատգամավորների ընդհանուր թվի ձայների առնվազն երկու երրորդով վերստին առաջարկված Սահմանադրության կամ դրանում փոփոխություններ կատարելու, հանրաքվեով ընդունվելիք օրենքի նախագիծը Հանրապետության Նախագահը հանրաքվեի է դնում Ազգային ժողովի սահմանած ժամկետում:

Հողված 78. Սահմանադրության կամ դրանում փոփոխություն կատարելու մասին Հանրապետության Նախագահի նախաձեռնության քննարկման կարգը

1. Հանրապետության Նախագահի նախաձեռնությամբ ներկայացված Սահմանադրության կամ դրանում փոփոխություններ կատարելու մասին նախագծերն Ազգային ժողովում քննարկվում են [սույն օրենքի 55-րդ հոդվածով](#) սահմանված կարգով, նախագիծն ստանալուց հետո՝ եռամսյա ժամկետում: (լր. 26.02.2007 ՀՕ-111)
2. Հիմնական զեկուցմամբ հանդես է գալիս Հանրապետության Նախագահի ներկայացուցիչը: (փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)
3. Եզրափակիչ ելույթում Հանրապետության Նախագահի ներկայացուցիչը կարող է փոփոխության ենթարկել քննարկված նախագիծը եւ առաջարկել՝
 - ա) Ազգային ժողովի որոշմամբ համաձայնություն տալ նշանակելու հանրաքվե՝ Հանրապետության Նախագահի համար ընդունելի առաջարկների հիման վրա փոփոխված նախագիծն ընդունելու հարցով:
 - բ) քննարկված նախագիծը Հանրապետության Նախագահի համար ընդունելի առաջարկներին համապատասխան վերջնական տեսքի բերելու նպատակով քննարկումը քվեարկության փուլում հետաձգել մինչեւ հաջորդ չորսօրյա նիստերի սկիզբը, որը համարվում է ընդունված առանց քվեարկության:
4. Եթե Հանրապետության Նախագահի ներկայացուցչի առաջարկով հարցի քննարկումը քվեարկության փուլում հետաձգվել է, ապա այն վերսկսվում է Հանրապետության Նախագահի ներկայացուցչի՝ մինչեւ 3 րոպե տեւողությամբ ելույթով, որում նա կարող է առաջարկել Ազգային ժողովի որոշմամբ համաձայնություն տալ նշանակելու հանրաքվե՝ քննարկված եւ Հանրապետության Նախագահի համար ընդունելի առաջարկների հիման վրա փոփոխված նախագիծն ընդունելու հարցով:
5. Ազգային ժողովի նախագահը Սահմանադրության կամ դրանում փոփոխություններ կատարելու նախագիծը հանրաքվեի դնելուն համաձայնություն տալու մասին Ազգային ժողովի որոշումը 7-օրյա ժամկետում ուղարկում է Հանրապետության Նախագահին:

ԳԼՈՒԽ 10

ՊԵՏԱԿԱՆ ԲՅՈՒՋԵԻ ՔՆՆԱՐԿՈՒՄԸ ԵՎ ՀԱՍՏԱՏՈՒՄԸ

Հողված 79. Պետական բյուջեի նախագծի ներկայացման եւ քննարկման ժամկետները

- 1 [Սահմանադրության 76-րդ հոդվածին](#) համապատասխան՝ Ազգային ժողովը Կառավարության ներկայացմամբ հաստատում է պետական բյուջեն: Մինչեւ բյուջետային տարվա սկիզբը բյուջեն չհաստատվելու դեպքում ծախսերը կատարվում են նախորդ տարվա բյուջեի համամասնություններով՝ մինչեւ բյուջեի հաստատումը:
2. Կառավարությունը պետական բյուջեի նախագիծը պաշտոնապես նաեւ էլեկտրոնային տարբերակով Ազգային ժողովի քննարկմանն է ներկայացնում բյուջետային տարին սկսվելուց առնվազն իննսուն օր առաջ եւ կարող է պահանջել, որ այն իր կողմից ընդունված ուղղումներով քվեարկության դրվի մինչեւ այդ ժամկետի ավարտը: (փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111, փոփ. 30.04.2009 ՀՕ-113)

3. Ազգային ժողովի նախագահը, պետական բյուջեի նախագիծն ստանալուց հետո՝ երկօրյա ժամկետում, խորհրդակցելով վարչապետի հետ, ինչպես նաև հարցը քննարկելով Ազգային ժողովի աշխատանքային խորհրդակցությունում, կազմում է մշտական հանձնաժողովներում եւ դրանց համատեղ նիստերում բյուջեի նախագծի նախնական քննարկումների անցկացման, առաջարկությունների ներկայացման եւ Կառավարության կողմից փոփոխություններ կատարելու ժամկետների ժամանակացույց, որը ներկայացված բյուջեի նախագծի հետ ուղարկում է պատգամավորներին, խմբակցություններին, պատգամավորական խմբերին, մշտական հանձնաժողովներ եւ Վերահսկիչ պալատ: Ժամանակացույցն ուղարկվում է նաև Կառավարություն: (փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)

Ազգային ժողովի ֆինանսավարկային եւ բյուջետային ոլորտի մշտական հանձնաժողովը՝ իր որոշմամբ, պետական բյուջեի նախագիծը շրջանառության մեջ դրվելուց հետո՝ 10-օրյա ժամկետում, Ազգային ժողովի նախագահին է ներկայացնում նախագծի ամփոփ նկարագիրը: (լր. 30.04.2009 ՀՕ-113, փոփ. 19.03.2012 ՀՕ-111)

4. Պետական բյուջեի մասին օրենքի նախագծի քննարկումն Ազգային ժողովի նիստում սկսվում է ոչ ուշ, քան բյուջետային տարվան նախորդող նոյեմբեր ամսվա առաջին չորսօրյա նիստում: (փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)

Հոդված 80. Բյուջեի նախագծի նախնական քննարկումները եւ ներկայացման կարգը

1. Բյուջեի նախագծի նախնական քննարկումները տեղի են ունենում մշտական հանձնաժողովների եւ դրանց համատեղ նիստերում, որոնց սահմանված կարգով մասնակցում են նաև վարչապետի լիազորած անձինք:

2. Բյուջեի նախագծի պետական եւ ծառայողական գաղտնիք պարունակող ծախսային հոդվածներին վերաբերող օրենսդրությամբ նախատեսվող փակ ծրարի նյութերը քննարկվում են պաշտպանության, ազգային անվտանգության եւ ներքին գործերի ու ֆինանսավարկային եւ բյուջետային ոլորտների մշտական հանձնաժողովների համատեղ դռնփակ նիստում, որին կարող են մասնակցել պատգամավորները, Վերահսկիչ պալատի նախագահը, ինչպես նաև վարչապետի լիազորած անձինք: (փոփ. 19.03.2012 ՀՕ-111)

3. Բյուջեի նախագծում փոփոխություններ կատարելու մասին իրենց առաջարկությունները պատգամավորները, խմբակցությունները, պատգամավորական խմբերը եւ մշտական հանձնաժողովներն Աշխատակազմի միջոցով ներկայացնում են Կառավարություն՝ նաև էլեկտրոնային կրիչի վրա կամ էլեկտրոնային փոստի միջոցով: Կառավարությունը մշտական հանձնաժողովներում նախնական քննարկումների արդյունքով կարող է սահմանված ժամկետում փոփոխություններ կատարել բյուջեի նախագծում:

4. Կառավարությունը խմբագրված բյուջեի նախագիծն Ազգային ժողովի քննարկմանն է ներկայացնում՝ կցելով ըստ հոդվածների հաջորդականության խմբավորված առաջարկությունների ամփոփաթերթիկը, որում հետեյալ հաջորդականությամբ նշվում են՝

ա) առաջարկության հեղինակը.

բ) հոդվածի համարը, որին վերաբերում է առաջարկությունը.

գ) առաջարկության տեքստը կամ բովանդակությունը.

դ) առաջարկության վերաբերյալ Կառավարության եզրակացությունը:

5. Առաջարկությունները, որոնց վերաբերյալ Կառավարությունն ամփոփաթերթիկում հայտնել է դրական կարծիք, պարտադիր ընդգրկվում են բյուջեի նախագծում:

Հոդված 81. Բյուջեի մասին օրենքի նախագծի քննարկման կարգը

1. Ազգային ժողովի նիստում բյուջեի մասին օրենքի նախագծի ներկայացման համար Կառավարությունը կարող է հանդես գալ երեք զեկուցմամբ՝ մինչև 90 րոպե ընդհանուր տեւողությամբ: Զեկուցողները ներկայացնում են նաեւ նախնական քննարկումների արդյունքով նախագծում կատարված փոփոխությունները:

2. Մինչև 30-ական րոպե տեւողությամբ հարակից զեկուցումներով հանդես են գալիս՝

ա) Կենտրոնական բանկի նախագահը՝ ներկայացնելով բյուջեի մասին օրենքի նախագծի վերաբերյալ Կենտրոնական բանկի եզրակացությունը. (փոփ. 24.12.2004 ՀՕ-69)

բ) Ֆինանսավարկային եւ բյուջետային ոլորտի մշտական հանձնաժողովի ներկայացուցիչը՝ ներկայացնելով բյուջեի մասին օրենքի նախագծի վերաբերյալ հանձնաժողովի եզրակացությունը. (փոփ. 19.03.2012 ՀՕ-111)

գ) պաշտպանության, ազգային անվտանգության եւ ներքին գործերի ոլորտի մշտական հանձնաժողովի ներկայացուցիչը՝ ներկայացնելով բյուջեի պետական եւ ծառայողական գաղտնիք պարունակող ծախսերի օրինականության եւ հիմնավորվածության մասին հանձնաժողովի եզրակացությունը. (լր. 19.03.2012 ՀՕ-111)

դ) ըստ ցանկության՝ մյուս մշտական հանձնաժողովների մեկական ներկայացուցիչները՝ ներկայացնելով բյուջեի մասին օրենքի նախագծի վերաբերյալ համապատասխան հանձնաժողովի եզրակացությունը:

3. Պատգամավորները զեկուցողներին հարցեր են տալիս [սույն օրենքի 57-րդ հոդվածով](#) սահմանված կարգով, որից հետո տեղի է ունենում մտքերի փոխանակություն:

Հոդված 82. Բյուջեի մասին օրենքի նախագծի քննարկման ընթացքում մտքերի փոխանակության անցկացման կարգը

1. Մտքերի փոխանակությունը կատարվում է [սույն օրենքի 58-րդ հոդվածով](#) սահմանված կարգով, հետեւյալ բացառություններով՝

ա) ելույթների համար տրվում է մինչև 10-ական րոպե.

բ) մինչև խմբակցությունների եւ պատգամավորական խմբերի ելույթները վարչապետի ներկայացմամբ Կառավարության անդամներին, Երեւանի քաղաքապետին եւ մարզպետներին տրվում է 7 արտահերթ ելույթի իրավունք:

2. Մտքերի փոխանակությունն ավարտվում է վարչապետի կամ ֆինանսական բնագավառի լիազորված մարմնի ղեկավարի՝ մինչև 30 րոպե տեւողությամբ եզրափակիչ ելույթով, որից հետո արտահերթ ելույթի իրավունքը պահպանում է միայն Հանրապետության Նախագահը:

3. Մտքերի փոխանակությունն ավարտվելուց հետո նիստը վարողը հայտարարում է բյուջեի նախագծի քննարկման ընդմիջում՝ առնվազն 4 օրով:

Հոդված 83. Բյուջեի նախագծի վերաբերյալ առաջարկությունների ներկայացման կարգը

Պատգամավորները, խմբակցությունները եւ պատգամավորական խմբերն իրենց առաջարկությունները, իսկ մշտական հանձնաժողովները՝ իրենց առաջարկություններն ու եզրակացությունները բյուջեի նախագծի քննարկումն ընդմիջելուց հետո՝ 24 ժամվա ընթացքում, պաշտոնապես, ինչպես նաեւ էլեկտրոնային կրիչի կամ էլեկտրոնային փոստի միջոցով ներկայացնում են Աշխատակազմ, որը ներկայացման ժամկետը լրանալուց հետո՝ մեկ ժամվա ընթացքում, դրանք ուղարկում է Կառավարություն:

Հոդված 84. Բյուջեի մասին օրենքի նախագծի քննարկումը վերսկսելը

1. Բյուջեի մասին օրենքի նախագծի քննարկումը վերսկսվելուց առնվազն 24 ժամ առաջ Կառավարությունը բյուջեի մասին օրենքի նախագծի վերջնական տարբերակը եւ [սույն օրենքի 80-րդ հոդվածի 4-րդ կետով](#) սահմանված կարգով կազմված ամփոփաթերթիկը, պատգամավորների թվին համապատասխան, հանձնում է Աշխատակազմ, որն ապահովում է դրանց տրամադրումը պատգամավորներին Ազգային ժողովի նստավայրում:

2. Բյուջեի մասին օրենքի նախագծի քննարկումը վերսկսվելուց հետո վարչապետը կամ ֆինանսական բնագավառի լիազորված մարմնի ղեկավարը մինչեւ մեկ ժամ տեւողությամբ ելույթում ներկայացնում է նախագծի վերջնական տարբերակը եւ ամփոփաթերթիկում ներառված առաջարկությունները:

3. Պատգամավորները զեկուցողներին հարցեր են տալիս [սույն օրենքի 57-րդ հոդվածով](#) սահմանված կարգով:

4. Հայտ ներկայացնելու դեպքում մինչեւ 10-ական րոպե տեւողությամբ մեկական ելույթի իրավունք ունեն՝

ա) խմբակցությունների եւ պատգամավորական խմբերի ներկայացուցիչները.

բ) մշտական հանձնաժողովների ներկայացուցիչները.

գ) Ազգային ժողովի նախագահը, նրա տեղակալները:

5. Ելույթներից հետո մինչեւ 30 րոպե տեւողությամբ եզրափակիչ ելույթով հանդես է գալիս վարչապետը կամ ֆինանսական բնագավառի լիազորված մարմնի ղեկավարը, որը կարող է առաջարկել բյուջեի մասին օրենքի նախագծի վերջնական տարբերակն ընդունել որպես օրենք կամ բյուջեի հաստատման առնչությամբ դնել Կառավարության վստահության հարցը:

6. Եթե բյուջեի մասին օրենքի նախագծի վերջնական տարբերակն ընդունելու մասին Կառավարության առաջարկը քվեարկության արդյունքում չի ստանում ընդունման համար անհրաժեշտ թվով ձայներ, ապա Կառավարությունը կարող է բյուջեի հաստատման առնչությամբ դնել իր վստահության հարցը՝ [սույն օրենքի 60-րդ հոդվածի 3-րդ կետով](#) սահմանված կարգով:

7. Եթե [սույն օրենքի 107-րդ հոդվածով](#) սահմանված կարգով Կառավարությանն անվստահություն հայտնելու մասին որոշման նախագիծ չի ներկայացվում, կամ նման որոշում չի ընդունվում, ապա բյուջեն, Կառավարության կողմից ընդունված ուղղումներով, համարվում է հաստատված:

8. Բյուջեի մասին օրենքում լրացումներ եւ փոփոխություններ կատարելու մասին օրենքի նախագիծն Ազգային ժողովում քննարկվում է հատուկ ընթացակարգով:

Հոդված 85. Բյուջեի նախագծի կրկնական ներկայացման կարգը եւ ժամկետները

[Աահմանադրության 90-րդ հոդվածին](#) համապատասխան՝ բյուջեի հաստատման առնչությամբ Ազգային ժողովի կողմից Կառավարությանն անվստահություն հայտնելու դեպքում նոր Կառավարությունն Ազգային ժողով բյուջեի նախագիծ է ներկայացնում իր ծրագիրը հավանության արժանանալուց հետո՝ տասն օրվա ընթացքում, որը քվեարկվում է հաստատվում է սույն օրենքի 10-րդ գլխով սահմանված կարգով՝ 30 օրվա ընթացքում: (փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)

Հոդված 86. Բյուջեի կատարման նկատմամբ վերահսկողության իրականացումը

1. (1-ին կետն ուժը կորցրել է, փոփ. 25.12.2006 ՀՕ-12)
2. Յուրաքանչյուր եռամսյակի ավարտից հետո՝ 40 օրվա ընթացքում, Կառավարությունն Ազգային ժողով տեղեկանք է ներկայացնում բյուջեի կատարման ընթացքի մասին:
3. Մինչև Ազգային ժողովի նիստում հերթական բյուջետային տարվա բյուջեի հաստատումն Ազգային ժողովը քննարկում է ընթացիկ տարվան նախորդող տարվա բյուջեի կատարման մասին հաշվետվությունը:

ԳԼՈՒԽ 11

ՊԵՏԱԿԱՆ ԲՅՈՒՋԵԻ ԿԱՏԱՐՄԱՆ ՄԱՍԻՆ ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅԱՆ ՔՆՆԱՐԿՈՒՄԸ ԵՎ ՀԱՍՏԱՏՈՒՄԸ

Հոդված 87. Տարեկան հաշվետվության ներկայացման եւ քննարկման ժամկետները

1. Բյուջեի կատարման մասին տարեկան հաշվետվությունն Ազգային ժողովում քննարկվում է հաստատվում է Վերահսկիչ պալատի եզրակացության առկայությամբ՝ մինչև հաշվետու տարվան հաջորդող տարվա հունիսի երկրորդ չորեքշաբթին:
2. Կառավարությունը յուրաքանչյուր տարվա բյուջեի կատարման մասին տարեկան հաշվետվությունը՝ պաշտոնապես եւ էլեկտրոնային տարբերակով, ինչպես նաեւ դրա վերաբերյալ Կենտրոնական բանկի կողմից Կառավարություն ներկայացրած Կենտրոնական բանկի պաշտոնական եզրակացությունն Ազգային ժողով է ներկայացնում մինչև հաջորդ տարվա մայիսի 1-ը: (փոփ. 30.04.2009 ՀՕ-113)
3. Ազգային ժողովի նախագահը, բյուջեի կատարման մասին տարեկան հաշվետվությունն ստանալուց հետո՝ երկօրյա ժամկետում, խորհրդակցելով վարչապետի հետ, ինչպես նաեւ հարցը քննարկելով Ազգային ժողովի աշխատանքային խորհրդակցությունում, կազմում է մշտական հանձնաժողովներում բյուջեի տարեկան հաշվետվության նախնական քննարկումների անցկացման ժամանակացույցը եւ ներկայացված հաշվետվության հետ այն ուղարկում է պատգամավորներին, խմբակցություններին, պատգամավորական խմբերին, մշտական հանձնաժողովներ, Կառավարություն եւ Վերահսկիչ պալատ:
4. Ազգային ժողովի ֆինանսավարկային եւ բյուջետային ոլորտի մշտական հանձնաժողովը՝ իր որոշմամբ, պետական բյուջեի կատարման մասին տարեկան հաշվետվությունը շրջանառության մեջ դրվելուց հետո՝ 10-օրյա ժամկետում, Ազգային ժողովի նախագահին է ներկայացնում հաշվետվության ամփոփ նկարագիրը: (լր. 30.04.2009 ՀՕ-113, փոփ. 19.03.2012 ՀՕ-111)

Հոդված 88. Տարեկան հաշվետվության նախնական քննարկումները

1. Բյուջեի կատարման մասին տարեկան հաշվետվության նախնական քննարկումները տեղի են ունենում մշտական հանձնաժողովներում, որոնց սահմանված կարգով մասնակցում են նաեւ Կառավարության անդամները եւ վարչապետի լիազորած անձինք:

2. Բյուջեի կատարման մասին տարեկան հաշվետվության պետական եւ ծառայողական գաղտնիք պարունակող ծախսային հոդվածներին վերաբերող փակ ծրարի նյութերը քննարկվում են պաշտպանության, ազգային անվտանգության եւ ներքին գործերի, ֆինանսավարկային եւ բյուջետային ոլորտների մշտական հանձնաժողովների համատեղ դռնփակ նիստում, որին կարող են մասնակցել պատգամավորները, Վերահսկիչ պալատի նախագահը եւ վարչապետի լիազորած անձինք: (փոփ. 19.03.2012 ՀՕ-111)

Հոդված 89. Տարեկան հաշվետվության քննարկումը

1. Ազգային ժողովի նիստում բյուջեի կատարման մասին տարեկան հաշվետվությունը ներկայացնելիս Կառավարությունը կարող է հանդես գալ երեք զեկուցմամբ՝ մինչեւ 90 րոպե ընդհանուր տեւողությամբ:

2. Մինչեւ 30-ական րոպե տեւողությամբ հարակից զեկուցումներով հանդես են գալիս՝

ա) Կենտրոնական բանկի նախագահը՝ ներկայացնելով հաշվետվության վերաբերյալ Կենտրոնական բանկի եզրակացությունը. (փոփ. 24.12.2004 ՀՕ-69)

բ) Վերահսկիչ պալատի նախագահը՝ ներկայացնելով հաշվետվության, ինչպես նաեւ Կենտրոնական բանկի տարեկան ֆինանսական հաշվետվության վերաբերյալ Վերահսկիչ պալատի եզրակացությունը. (փոփ. 30.04.2009 ՀՕ-113)

գ) Ֆինանսավարկային եւ բյուջետային ոլորտի մշտական հանձնաժողովի ներկայացուցիչը՝ ներկայացնելով հաշվետվության վերաբերյալ հանձնաժողովի եզրակացությունը. (փոփ. 19.03.2012 ՀՕ-111)

դ) պաշտպանության, ազգային անվտանգության եւ ներքին գործերի ոլորտի մշտական հանձնաժողովի ներկայացուցիչը՝ ներկայացնելով բյուջեի կատարման մասին տարեկան հաշվետվությունում պետական եւ ծառայողական գաղտնիք պարունակող ծախսերի օրինականության եւ հիմնավորվածության մասին հանձնաժողովի եզրակացությունը. (լր. 19.03.2012 ՀՕ-111)

ե) ըստ ցանկության՝ մյուս մշտական հանձնաժողովների մեկական ներկայացուցիչները՝ ներկայացնելով հաշվետվության վերաբերյալ համապատասխան հանձնաժողովի եզրակացությունը:

3. Պատգամավորները զեկուցողներին հարցեր են տալիս [սույն օրենքի 57-րդ հոդվածով](#) սահմանված կարգով, որից հետո տեղի է ունենում մտքերի փոխանակություն՝ [սույն օրենքի 58-րդ հոդվածով](#) սահմանված կարգով:

4. Մինչեւ խմբակցությունների եւ պատգամավորական խմբերի ելույթները՝ վարչապետի ներկայացմամբ Կառավարության անդամներին, Երեսանի քաղաքապետին եւ մարզպետներին տրվում է 7 արտահերթ ելույթի իրավունք:

5. Մտքերի փոխանակության ավարտից հետո մինչեւ 30 րոպե տեւողությամբ եզրափակիչ ելույթով հանդես է գալիս վարչապետը կամ ֆինանսական բնագավառի լիազորված մարմնի ղեկավարը, որը կարող է՝

ա) քվեարկության դնել բյուջեի կատարման տարեկան հաշվետվությունը հաստատելու մասին Ազգային ժողովի որոշման նախագիծը.

բ) բյուջեի կատարման մասին տարեկան հաշվետվությունը հաստատելու առնչությամբ դնել Կառավարության վստահության հարցը:

6. Եթե բյուջեի կատարման մասին տարեկան հաշվետվությունը հաստատելու մասին առաջարկությունը քվեարկության արդյունքում չի ստանում ընդունման համար անհրաժեշտ թվով ձայներ, ապա Կառավարությունը կարող է [սույն օրենքի 60-րդ հոդվածի 3-րդ կետով](#) սահմանված կարգով բյուջեի կատարման տարեկան հաշվետվության հաստատման առնչությամբ դնել իր վստահության հարցը:

7. Եթե սույն [օրենքի 107-րդ հոդվածով](#) սահմանված կարգով Կառավարությանն անվստահություն հայտնելու մասին որոշման նախագիծ չի ներկայացվում, կամ նման որոշում չի ընդունվում, ապա ներկայացված հաշվետվությունը համարվում է հաստատված:

8. Եթե [սույն օրենքի 107-րդ հոդվածով](#) սահմանված կարգով Կառավարությանն անվստահություն է հայտնվում, ապա ներկայացված հաշվետվությունը համարվում է հաստատված:

ԳԼՈՒԽ 12

ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀԻ ԻՐԱՎԱՍՈՒԹՅԱՆԸ ՎԵՐԱՊԱՀՎԱԾ ՀԱՐՑԵՐԻ ՔՆՆԱՐԿՄԱՆ ԸՆԹԱՑԱԿԱՐԳԵՐԸ

Հոդված 90. Համաներում հայտարարելու մասին Հանրապետության Նախագահի առաջարկության քննարկման կարգը

1. Հանրապետության Նախագահը համաներում հայտարարելու մասին իր առաջարկությունն ուղարկում է Ազգային ժողովի նախագահին:

2. Ազգային ժողովի նախագահը համաներում հայտարարելու մասին Հանրապետության Նախագահի առաջարկությունն ստանալուց հետո՝ 24 ժամվա ընթացքում, այն ուղարկում է պետական-իրավական ոլորտի մշտական հանձնաժողով, Կառավարություն եւ ընդգրկում Ազգային ժողովի առաջիկա չորսօրյա նիստերի օրակարգի նախագծում: (փոփ. 19.03.2012 ՀՕ-111)

3. Համաներում հայտարարելու մասին Հանրապետության Նախագահի առաջարկությունը քննարկվում է պետական-իրավական ոլորտի մշտական հանձնաժողովի դռնփակ նիստում, որին կարող են մասնակցել պատգամավորները, Հանրապետության Նախագահի եւ վարչապետի լիազորած անձինք: (փոփ. 19.03.2012 ՀՕ-111)

4. Համաներում հայտարարելու մասին Հանրապետության Նախագահի առաջարկությունն Ազգային ժողովի նիստում քննարկվում է արտահերթ՝ [սույն օրենքի 55-րդ հոդվածով](#) սահմանված կարգով: Հիմնական զեկուցմամբ հանդես է գալիս Հանրապետության Նախագահի, իսկ հարակից զեկուցմամբ՝ պետական-իրավական ոլորտի մշտական հանձնաժողովի ներկայացուցիչը: Մտքերի փոխանակության ընթացքում պատգամավորները կարող են առաջարկ անել միայն Հանրապետության Նախագահի ներկայացրած առաջարկությունների վերաբերյալ: (փոփ. 19.03.2012 ՀՕ-111)

5. Եզրափակիչ ելույթում Հանրապետության Նախագահի ներկայացուցիչը կարող է հանել կամ փոփոխության ենթարկել համաներում հայտարարելու մասին Հանրապետության Նախագահի առաջարկությունները եւ առաջարկել՝

ա) ընդունել Հանրապետության Նախագահի համար ընդունելի առաջարկների հիման վրա կազմված համաներում հայտարարելու մասին Ազգային ժողովի որոշումը.

բ) որոշման նախագիծը Հանրապետության Նախագահի համար ընդունելի առաջարկներին համապատասխան վերջնական տեսքի բերելու նպատակով քննարկումը քվեարկության փուլում հետաձգել մինչև հաջորդ չորսօրյա նիստերի սկիզբը, որը համարվում է ընդունված առանց քվեարկության:

6. Եթե Հանրապետության Նախագահի ներկայացուցչի առաջարկով հարցի քննարկումը քվեարկության փուլում հետաձգվել է, ապա այն վերսկսվում է Հանրապետության Նախագահի ներկայացուցչի՝ մինչև 10 րոպե տեւողությամբ ելույթով, որում նա կարող է առաջարկել ընդունել Հանրապետության Նախագահի համար ընդունելի առաջարկների հիման վրա կազմված համաներում հայտարարելու մասին Ազգային ժողովի որոշումը:

7. Ազգային ժողովի նախագահը համաներում հայտարարելու մասին Ազգային ժողովի որոշումն ստորագրում եւ հրապարակում է 24 ժամվա ընթացքում, եթե այդ որոշմամբ այլ ժամկետ սահմանված չէ:

Հոդված 91. Պատերազմ հայտարարելու եւ խաղաղություն հաստատելու մասին Հանրապետության Նախագահի առաջարկության քննարկման կարգը (լր. 26.02.2007 ՀՕ-111)

1. Պատերազմ հայտարարելու եւ խաղաղություն հաստատելու մասին Հանրապետության Նախագահի առաջարկությունը քննարկվում է Ազգային ժողովի հատուկ նիստում՝ [սույն օրենքի 55-րդ հոդվածով](#) սահմանված կարգով, հետեւյալ տարբերությամբ՝ (լր. 26.02.2007 ՀՕ-111)

ա) որպես հիմնական զեկուցող հանդես են գալիս Հանրապետության Նախագահը կամ նրա ներկայացուցիչը, իսկ հարակից զեկուցմամբ՝ մշտական հանձնաժողովների մեկական ներկայացուցիչները.

բ) մտքերի փոխանակությանը կարող են մասնակցել միայն խմբակցությունների եւ պատգամավորական խմբերի մեկական ներկայացուցիչներ. (փոփ. 24.12.2004 ՀՕ-69)

գ) եզրափակիչ ելույթով հանդես է գալիս միայն Հանրապետության Նախագահը կամ նրա ներկայացուցիչը:

2. Ազգային ժողովի նախագահը պատերազմ հայտարարելու եւ խաղաղություն հաստատելու մասին Ազգային ժողովի որոշումն ստորագրում եւ հրապարակում է անհապաղ, եթե այդ որոշմամբ այլ ժամկետ սահմանված չէ: (լր. 26.02.2007 ՀՕ-111)

Հոդված 92. Սահմանադրության 55-րդ հոդվածի 13-րդ եւ 14-րդ կետերով նախատեսված միջոցառումների դադարեցման մասին հարցի քննարկման կարգը

1. Սահմանադրության 55-րդ հոդվածի 13-րդ կետին համապատասխան՝ Հայաստանի Հանրապետության Նախագահը Հանրապետության վրա զինված հարձակման, դրա անմիջական վտանգի առկայության կամ պատերազմ հայտարարվելու դեպքերում հայտարարում է ռազմական դրություն եւ կարող է հայտարարել ընդհանուր կամ մասնակի զորահավաք եւ որոշում է ընդունում զինված ուժերի օգտագործման մասին: (փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)

2. Սահմանադրության 55-րդ հոդվածի 14-րդ կետին համապատասխան՝ սահմանադրական կարգին սպառնացող անմիջական վտանգի դեպքում Հանրապետության Նախագահը, խորհրդակցելով Ազգային ժողովի նախագահի եւ վարչապետի հետ, հայտարարում է արտակարգ դրություն, իրականացնում է իրավիճակից թելադրվող միջոցառումներ եւ այդ մասին ուղերձով դիմում ժողովրդին: (լր. 26.02.2007 ՀՕ-111)

3. [Սահմանադրության 81-րդ հոդվածի](#) վերջին մասին համապատասխան՝ Ազգային ժողովը կարող է չեղյալ հայտարարել Սահմանադրության 55-րդ հոդվածի 13-րդ եւ 14-րդ կետերով նախատեսված միջոցառումների իրականացումը: (փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)

4. Սահմանադրության 55-րդ հոդվածի 13-րդ եւ 14-րդ կետերով նախատեսված միջոցառումների իրականացումը չեղյալ հայտարարելու մասին Ազգային ժողովի որոշման նախագիծն Ազգային ժողովին ներկայացվում եւ շրջանառության մեջ է դրվում սույն օրենքի 52-րդ հոդվածով սահմանված կարգով, իսկ քննարկվում եւ ընդունվում է սույն օրենքի 55-րդ հոդվածով սահմանված կարգով: (փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)

5. (5-րդ կետն ուժը կորցրել է, փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)

6. (6-րդ կետն ուժը կորցրել է, փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)

7. Ազգային ժողովի նախագահը Սահմանադրության 55-րդ հոդվածի 13-րդ եւ 14-րդ կետերով նախատեսված միջոցառումների իրականացումը չեղյալ հայտարարելու մասին Ազգային ժողովի որոշումն ստորագրում եւ հրապարակում է անհապաղ, եթե այդ որոշմամբ այլ ժամկետ սահմանված չէ: (փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)

8. (8-րդ կետն ուժը կորցրել է, փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)

Հոդված 93. Միջազգային պայմանագրերի վավերացման, կասեցման կամ չեղյալ հայտարարելու մասին որոշումների ընդունման կարգը (փոփ. 22.02.2007 ՀՕ-124)

1. Միջազգային պայմանագիրն Ազգային ժողովի վավերացմանն է ներկայացվում, եթե դա կամ դրանում ամրագրված պարտավորությունները սահմանադրական դատարանի որոշմամբ չեն հակասում Սահմանադրությանը:

2. Ազգային ժողովի վավերացմանը ենթակա միջազգային պայմանագրերի շրջանակը սահմանվում է Սահմանադրությամբ եւ օրենքով: (լր. 26.02.2007 ՀՕ-111)

3. Եթե վավերացման ներկայացված միջազգային պայմանագրի կիրառումը նախատեսում է Հայաստանի Հանրապետության օրենքների փոփոխություն կամ նոր օրենքի ընդունում, ապա կառավարությունը պայմանագրին կից ներկայացնում է տեղեկանք այդ մասին:

Եթե վավերացման ներկայացված միջազգային պայմանագիրը սահմանում է Հայաստանի Հանրապետության օրենքներին հակասող նորմեր, ապա կառավարությունը պայմանագրին կից ներկայացնում է տեղեկանք՝ Հայաստանի Հանրապետության օրենքներում փոփոխություններ կատարելու անհրաժեշտության կամ աննպատակահարմարության մասին:

(փոփ. 22.02.2007 ՀՕ-124)

4. Ազգային ժողովում միջազգային պայմանագրերի վավերացման, կասեցման մասին որոշման նախագիծը քննարկվում է [սույն օրենքի 55-րդ հոդվածով](#) սահմանված կարգով: Հիմնական զեկուցմամբ հանդես է գալիս Հանրապետության Նախագահի ներկայացուցիչը: (փոփ. եւ լր. 26.02.2007 ՀՕ-111, փոփ. 22.02.2007 ՀՕ-124)

5. Միջազգային պայմանագիրը կարող է վավերացման ներկայացվել նաեւ հիմնական զեկուցողի կողմից սահմանված վերապահումներով:

6. Սույն հոդվածով սահմանված կարգը տարածվում է նաև միջազգային պայմանագրերին Հայաստանի Հանրապետության միանալու մասին որոշում ընդունելու վրա: (լր. 22.02.2007 ՀՕ-124)

7. Եթե որոշում է ընդունվում միջազգային պայմանագիրը վավերացնելու մասին եւ, համաձայն կառավարության տեղեկանքի (տեղեկանքների), համապատասխան պայմանագրից բխում է, որ պետք է ընդունվի նոր օրենք, կամ փոփոխություններ կատարվեն գործող օրենքում, ապա կառավարությունը «Հայաստանի Հանրապետության միջազգային պայմանագրերի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքով սահմանված ժամկետում Ազգային ժողովի քննարկմանն է ներկայացնում համապատասխան օրենքում փոփոխություններ կատարելու կամ նոր օրենք ընդունելու մասին նախագիծը (նախագծերը): (լր. 22.02.2007 ՀՕ-124)

8. Ազգային ժողովի վավերացրած միջազգային պայմանագիրը կամ այն միջազգային պայմանագիրը չեղյալ հայտարարելու մասին որոշման նախագիծը, որին միանալու որոշումն ընդունել է Ազգային ժողովը, կառավարության կողմից Ազգային ժողով է ներկայացվում չեղյալ հայտարարելը հիմնավորող տեղեկանքով:

Միջազգային պայմանագիրը չեղյալ հայտարարելու մասին որոշման նախագծի ներկայացման եւ քննարկման նկատմամբ կիրառվում են սույն հոդվածի 4-րդ կետի կանոնները:

(լր. 22.02.2007 ՀՕ-124)

Հոդված 94. Հանրապետության Նախագահի հրաժարականի ներկայացման եւ ընդունման կարգը

1. Հանրապետության Նախագահն իր հրաժարականը ներկայացնում է Ազգային ժողով: Հրաժարականը ներկայացնելուց հետո՝ տասնօրյա ժամկետը լրանալուն պես, երկօրյա ժամկետում հրաժարականը կրկին ներկայացնելու դեպքում Հանրապետության Նախագահի հրաժարականը համարվում է ընդունված:

2. Հանրապետության Նախագահի հրաժարականի ներկայացման եւ ընդունման մասին Ազգային ժողովի նախագահը հանդես է գալիս պաշտոնական հաղորդագրությամբ (տեղեկատվությամբ):

(փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)

Հոդված 95. Հանրապետության Նախագահին պաշտոնանկ անելու մասին որոշման քննարկման կարգը

1. Հանրապետության Նախագահին պաշտոնանկ անելու վերաբերյալ որոշման նախագիծը քննարկվում է [սույն օրենքի 55-րդ հոդվածով](#) սահմանված կարգով: Հարակից զեկուցմամբ կարող է հանդես գալ Հանրապետության Նախագահը կամ նրա ներկայացուցիչը, եւ հանդես է գալիս գլխադասային հանձնաժողովի ներկայացուցիչը: (փոփ. 03.07.2002 ՀՕ-404)

2. Եզրափակիչ ելույթում, հեղինակի (հիմնական զեկուցողի) առաջարկով, Հանրապետության Նախագահին պաշտոնանկ անելու հարցի մասին եզրակացություն ստանալու համար, Ազգային ժողովը, պատգամավորների ընդհանուր թվի ծայների մեծամասնությամբ ընդունված որոշմամբ, դիմում է սահմանադրական դատարան, եւ հարցի քննարկումն ընդմիջվում է մինչեւ սահմանադրական դատարանի եզրակացության ստանալը: (փոփ.03.07.2002 ՀՕ-404)

3. Սահմանադրական դատարանի եզրակացության հիման վրա Ազգային ժողովը [սույն օրենքի 55-րդ հոդվածով](#) սահմանված կարգով քննարկում է Հանրապետության Նախագահին պաշտոնանկ անելու

մասին որոշման նախագիծը, որն ընդունվում է գաղտնի քվեարկությամբ՝ պատգամավորների ընդհանուր թվի ձայների առնվազն երկու երրորդով: (փոփ.03.07.2002 ՀՕ-404)

4. Եթե սահմանադրական դատարանի եզրակացությամբ Հանրապետության Նախագահին պաշտոնանկ անելու հիմքերը բացակայում են, կամ սույն հոդվածի 2-րդ եւ 3-րդ կետերով սահմանված կարգով Ազգային ժողովի որոշումը չի ընդունվում, ապա հարցը հանվում է քննարկումից:

5. Ազգային ժողովի նախագահը Հանրապետության Նախագահին պաշտոնանկ անելու մասին Ազգային ժողովի որոշումն ստորագրում եւ հրապարակում է անհապաղ, եթե այդ որոշմամբ այլ ժամկետ սահմանված չէ:

Հոդված 96. Հանրապետության Նախագահի լիազորությունների կատարման անհնարինության մասին որոշման քննարկման կարգը

1. [Սահմանադրության 59-րդ հոդվածին](#) համապատասխան՝ Հանրապետության Նախագահի ծանր հիվանդության կամ նրա լիազորությունների կատարման համար այլ անհաղթահարելի խոչընդոտների առկայության դեպքերում, որոնք տեսականորեն անհնարին են դարձնում նրա լիազորությունների կատարումը, սահմանադրական դատարանի եզրակացության հիման վրա, Կառավարությունն Ազգային ժողով է ներկայացնում Հանրապետության Նախագահի՝ իր լիազորությունների կատարման անհնարինության մասին առաջարկ: (լր. 26.02.2007 ՀՕ-111)

2. Հարցի քննարկումն սկսվում է Կառավարության ներկայացուցչի՝ մինչեւ 20 րոպե տևողությամբ զեկուցումով, որից հետո մինչեւ 10-ական րոպե տևողությամբ կարող են ելույթ ունենալ խմբակցությունների եւ պատգամավորական խմբերի մեկական ներկայացուցիչներ: Որոշումն ընդունվում է պատգամավորների ընդհանուր թվի ձայների առնվազն երկու երրորդով: (փոփ.03.07.2002 ՀՕ-404)

3. Եթե սույն հոդվածի 2-րդ կետում նշված որոշումը չի ընդունվում, ապա հարցը հանվում է քննարկումից: (փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)

4. Ազգային ժողովի նախագահը Հանրապետության Նախագահի լիազորությունների կատարման անհնարինության մասին Ազգային ժողովի որոշումն ստորագրում եւ հրապարակում է անհապաղ, եթե այդ որոշմամբ այլ ժամկետ սահմանված չէ:

ԳԼՈՒԽ 13

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԻՆ ՎԵՐԱՊԱՀՎԱԾ ՀԱՐՑԵՐԻ ՔՆՆԱՐԿՄԱՆ ԸՆԹԱՑԱԿԱՐԳԵՐԸ

Հոդված 97. Պաշտոնում ընտրելու, նշանակելու, պաշտոնադար անձի հրաժարականի եւ լիազորությունների վաղաժամկետ դադարեցման կամ պաշտոնանկության մասին հարցերի քննարկումը (լր. 26.02.2007 ՀՕ-111)

1. Պաշտոնում թեկնածուն առաջադրվում է, ինչպես նաեւ պաշտոնում նշանակելու մասին առաջարկությունը ներկայացնում է Սահմանադրությամբ եւ օրենքով իրավասու մարմինը կամ պաշտոնատար անձը:

[Սահմանադրության 83-րդ հոդվածի](#) 4-րդ կետին համապատասխան՝ պաշտոնում ընտրելու համար թեկնածուի առաջադրման իրավունքը պատկանում է խմբակցություններին եւ պատգամավորական խմբերին: (փոփ. 28.04.2009 ՀՕ-111)

[Սահմանադրության 83.2-րդ հոդվածի](#) համապատասխան հեռարձակվող լրատվության միջոցների ազատության, անկախության եւ բազմազանության ապահովման նպատակներից ելնելով՝ օրենքով՝ օրենքով ստեղծվող անկախ կարգավորող մարմնի անդամների կեսին վեց տարի ժամկետով ընտրում է Ազգային ժողովը: (փոփ. 08.04.2010 <Օ-41)

Ազգային հանձնաժողովի անդամի թափուր տեղ առաջանալու դեպքում թափուր տեղում նշանակումը կամ ընտրությունը կատարվում է Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրության 83.2-րդ հոդվածին համապատասխան՝ ապահովելով Ազգային հանձնաժողովի անդամների կեսի ընտրությունը Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովի, իսկ մյուս կեսի նշանակումը Հանրապետության Նախագահի կողմից: (փոփ. 07.10.2009 <Օ-181)

Ազգային հանձնաժողովի անդամի թափուր տեղ առաջանալու դեպքում Ազգային հանձնաժողովի նախագահն այդ մասին հայտնում է Ազգային ժողովի նախագահին:

Ազգային հանձնաժողովի անդամի թափուր տեղի ընտրության մրցութային հանձնաժողովի թեկնածուների առաջադրման առաջարկով Ազգային ժողովի նախագահը գրավոր դիմում է խմբակցություններին: Խմբակցությունների առաջարկությունների հիման վրա Ազգային ժողովի նախագահը 7-օրյա ժամկետում ձեւավորում է մրցութային հանձնաժողով:

Մրցութային հանձնաժողովի կազմում ընդդիմադիր խմբակցության կամ խմբակցությունների կողմից առաջարկվում է երկու թեկնածու, իսկ մնացած խմբակցությունների կողմից՝ չորս թեկնածու: Մրցութային հանձնաժողովի կազմում առաջադրվում են լրագրության, հեռահաղորդակցության, գործարարության, կառավարման, իրավագիտության, կրթության, մշակույթի, կրոնի բնագավառների հեղինակավոր գործիչներ եւ (կամ) այդ բնագավառներով զբաղվող կազմակերպությունների ներկայացուցիչներ:

Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովի պատգամավորները, Կառավարության անդամները, Հանրապետության Նախագահի աշխատակազմի աշխատակիցները, պետական ծառայողները եւ քաղաքական կուսակցությունների ղեկավար մարմինների անդամները չեն կարող ընդգրկվել մրցութային հանձնաժողովի կազմում: (փոփ. 08.04.2010 <Օ-41)

Մրցութային հանձնաժողովն իր կազմից ընտրում է հանձնաժողովի նախագահ եւ քարտուղար:

Մրցութային հանձնաժողովի գործունեությունը կարգավորվում է սույն օրենքով, Ազգային ժողովի նախագահի սահմանած համապատասխան կարգով, իսկ մրցույթի կազմակերպման եւ անցկացման ընթացակարգային հարցերը կարգավորվում են մրցութային հանձնաժողովի որոշումներով:

Մրցութային հանձնաժողովի նիստն իրավազոր է, եթե դրան մասնակցում է անդամների կեսից ավելին, իսկ որոշումներն ընդունվում են մասնակիցների ձայների մեծամասնությամբ:

Ազգային հանձնաժողովի անդամի թափուր տեղի համար թեկնածու կարող է առաջադրվել յուրաքանչյուր ոք՝ «Հեռուստատեսության եւ ռադիոյի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի պահանջների համաձայն:

Ազգային հանձնաժողովի անդամի թեկնածուների առաջադրման համար սահմանվում է առնվազն 10-օրյա ժամկետ: Թեկնածուներն առաջադրվում են ինքնաառաջադրմամբ՝ ներկայացնելով երկու երաշխավորագիր զանգվածային լրատվության եւ հեռահաղորդակցության բնագավառներում Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով գրանցված եւ տվյալ բնագավառում գործունեություն իրականացնող հասարակական կազմակերպություններից: Հավելյալ երաշխավորագիր կարող է տալ նաեւ Հանրային խորհուրդը:

Մրցութային հանձնաժողովը մրցույթ անցկացնելու մասին հայտարարությունը հրապարակում է մրցույթն անցկացնելուց ոչ ուշ, քան մեկ ամիս առաջ՝ առնվազն երեք հազար տպաքանակ ունեցող մամուլի եւ զանգվածային լրատվության այլ միջոցներով՝ ապահովելով տեղեկատվության մատչելիության համապետական ընդգրկվածությունը:

Մրցութային հանձնաժողովը քաղաքացուն չի թույլատրում մասնակցել մրցույթի, եթե նա չի բավարարում «Հեռուստատեսության եւ ռադիոյի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 41-րդ հոդվածով սահմանված պահանջները, կամ առկա է այդ օրենքի 45-րդ հոդվածով նախատեսված հիմքերից որեւէ մեկը:

Մրցույթն անցկացվում է, եթե մրցույթի համար դիմել է առնվազն մեկ մասնակից:

Մրցույթն անցկացվում է երկու փուլով՝ թեստավորման եւ հարցազրույցի:

Թեստավորումը կարող է անցկացվել համակարգչի միջոցով կամ գրավոր:

Թեստերը կազմում է մրցութային հանձնաժողովը՝ ստուգելու համար մասնակիցների գիտելիքները՝

ա) Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրության,

բ) «Հեռուստատեսության եւ ռադիոյի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի,

գ) «Հեռուստատեսության եւ ռադիոյի ազգային հանձնաժողովի կանոնակարգ» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի, (փոփ. 08.04.2010 ՀՕ-41)

դ) «Զանգվածային լրատվության մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի,

ե) «Տեղեկատվության ազատության մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի,

զ) «Մարդու իրավունքների եւ հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին» կոնվենցիայի վերաբերյալ: (փոփ.08.04.2010 ՀՕ-41)

Համակարգչում զետեղված հարցաշարը ոչ ուշ, քան մրցույթն անցկացնելուց մեկ ամիս առաջ պետք է հրապարակվի:

Թեստում յուրաքանչյուր հարց պետք է ունենա 3-4 ենթադրյալ պատասխան: Յուրաքանչյուր հարց պետք է ունենա մեկ ճիշտ պատասխան:

Հարցազրույցի փուլին մասնակցելու իրավունք են ստանում թեստավորման առաջադրանքների առնվազն 90%-ին ճիշտ պատասխանած մասնակիցները:

Մասնակիցների հետ հարցազրույց անցկացվում է հեռահաղորդակցության, լրագրության եւ արտահայտվելու ազատության կիրառման, ինչպես նաեւ կրթության, մշակույթի բնագավառների, զովազդի իրականացման, սոցիալական խմբերին կամ անչափահասներին ուղղված հաղորդումներին, դրանց հիմնախնդիրներին ուղղված հեռուստատեսային ծրագրերի ստեղծման, լուսաբանման ուղղությամբ:

Մրցութային հանձնաժողովը հարցազրույցից հետո յուրաքանչյուր մասնակցի համար անցկացնում է քվեարկություն:

Եթե մրցույթի օրը մրցութային հանձնաժողովն իրավագոր չէ, ապա մրցույթը համարվում է չկայացած, եւ անցկացվում է կրկնակի մրցույթ: Կրկնակի մրցույթի ժամանակ մրցույթին մասնակցելու համար նոր դիմումներ չեն ընդունվում, եւ 10-օրյա ժամկետում անցկացվում է մրցույթ՝ ընդհանուր հիմունքներով:

Եթե մրցույթին մասնակցելու համար ոչ մի դիմում չի ներկայացվել, կամ ներկայացված բոլոր դիմումներում առկա է «Վեռուստատեսության եւ ռադիոյի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 41-րդ հոդվածի կամ 45-րդ հոդվածով սահմանված հիմքերից որեւէ մեկը, ինչպես նաեւ մրցույթին մասնակցելու համար դիմում ներկայացրած անձանցից ոչ մեկը չի ներկայացել կամ ճիշտ չի պատասխանել թեստավորման առաջադրանքների առնվազն 90%-ին, ապա մրցույթը համարվում է չկայացած, եւ անցկացվում է նոր մրցույթ:

Մրցույթի արդյունքները հրապարակվում են մրցույթն անցկացնելուց հետո՝ նույն օրը:

Մրցույթի արդյունքների հրապարակումից անմիջապես հետո մրցույթի արդյունքների վերաբերյալ եզրակացությունը մրցութային հանձնաժողովի նախագահը գրավոր ներկայացնում է Ազգային ժողովի նախագահին:

Մրցույթի արդյունքների հիման վրա Ազգային հանձնաժողովի անդամի ընտրության հարցը ներկայացվում է Ազգային ժողովի առաջիկա չորսօրյա նիստերի օրակարգ:

Ազգային ժողովում Ազգային հանձնաժողովի անդամի ընտրության հարցի քննարկման ժամանակ մրցույթի արդյունքների վերաբերյալ եզրակացությունը ներկայացնում է նիստը նախագահողը, իսկ որպես թեկնածուներ դիտվում են մրցույթի հարցազրույցի փուլին մասնակցած անձինք:

Ազգային հանձնաժողովի անդամ է ընտրվում Ազգային ժողովի պատգամավորների ընդհանուր թվի ձայների մեծամասնությունն ստացած թեկնածուն:

Ազգային ժողովի կողմից Ազգային հանձնաժողովի անդամի ընտրության արդյունքների մասին տեղեկությունները Ազգային ժողովի նախագահը ընտրության հաջորդ օրը հրապարակում է մամուլում եւ զանգվածային լրատվության մյուս միջոցներում:

Ազգային հանձնաժողովի անդամ նշանակողի (ընտրողի) կողմից Ազգային հանձնաժողովում իր կողմից նշանակվելիք հերթական անդամին չնշանակելը (չընտրելը) հիմք չէ Ազգային հանձնաժողովի մյուս անդամ նշանակողի (ընտրողի)՝ իր նշանակմանը (ընտրմանը) ենթակա հաջորդ թափուր տեղի համար անդամ չնշանակելու (չընտրելու) համար:

Նույն անձը չի կարող ավելի քան երկու անգամ անընդմեջ նշանակվել Ազգային հանձնաժողովի անդամ:

(լր. 28.04.2009 ՀՕ-111)

2. Ազգային ժողովի նիստում պաշտոնում ընտրելու կամ նշանակելու հարցերը քննարկվում են [սույն օրենքի 55-րդ հոդվածով](#) սահմանված կարգով, հետեւյալ տարբերությամբ՝

ա) պաշտոնում ընտրելու կամ նշանակում կատարելու համար թեկնածուներ առաջադրելու կամ առաջարկություն ներկայացնելու, իսկ Ազգային հանձնաժողովի անդամի ընտրության հարցի քննարկման ժամանակ՝ մրցույթի արդյունքների վերաբերյալ եզրակացությունը ներկայացնելու համար հատկացվում է մինչեւ 10 րոպե. (լր. 28.04.2009 ՀՕ-111)

բ) որպես հիմնական զեկուցող հանդես է գալիս առաջադրված թեկնածուն.

զ) առաջադրված թեկնածուն կարող է ինքնաբացարկ հայտնել մինչև եզրափակիչ ելույթների ավարտը:

3. [Սահմանադրության 83-րդ հոդվածի](#) 1-ին եւ 2-րդ կետերով, 83.3, 83.4 եւ [103-րդ հոդվածներով](#) նախատեսված յուրաքանչյուր պաշտոնում նշանակում կատարելու համար առաջարկվում է մեկ թեկնածու: (փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)

Մշտական հանձնաժողովի նախագահի պաշտոնում խմբակցությունը [սույն օրենքի 26-րդ հոդվածի 1.1-րդ կետով](#) սահմանված կարգով առաջադրում է մեկ թեկնածու: (լր. 23.10.2008 ՀՕ-182)

4. Եթե որեւէ պաշտոնում ընտրվելու համար առաջադրվել է երկուսից ավելի թեկնածու, եւ նրանցից ոչ մեկը չի ստացել անհրաժեշտ թվով ձայներ, ապա անցկացվում է կրկնական քվեարկություն, որին մասնակցում են առավել թվով ձայներ ստացած երկու թեկնածուները:

5. Եթե քվեարկությանը մասնակցել է երկու թեկնածու, եւ նրանցից ոչ մեկը չի ընտրվել, ապա անցկացվում են նոր ընտրություններ, եւ կարող են առաջադրվել նոր թեկնածուներ:

5.1. Եթե մշտական հանձնաժողովի նախագահի պաշտոնում խմբակցության առաջադրած թեկնածուն չի ընտրվում, ապա անցկացվում են նոր ընտրություններ, որոնց ժամանակ նոր թեկնածու կարող է առաջադրել դրա իրավունքն ունեցող խմբակցությունը:

(լր. 23.10.2008 ՀՕ-182)

5.2. Եթե մշտական հանձնաժողովի նախագահի ընտրության ժամանակ խմբակցությունը թեկնածու չի առաջադրում, ապա տվյալ պաշտոնում թեկնածու առաջադրելու իրավունքն անցնում է [սույն օրենքի 26-րդ հոդվածի 1.1-րդ կետով](#) նախատեսված կարգով խմբակցությունների գործակիցների հաշվարկի սկզբում ամենամեծ գործակիցն ունեցող խմբակցությանը:

(լր. 23.10.2008 ՀՕ-182)

6. Ազգային ժողովի կողմից ընտրված կամ նշանակված պաշտոնատար անձն իր հրաժարականի մասին գրավոր դիմումը ներկայացնում է Ազգային ժողովի նախագահին, որի մասին նիստը վարողը հրապարակում է չորսօրյա նիստերի առաջիկա նիստում: Եթե հրաժարականի հրապարակումից հետո՝ 3 օրվա ընթացքում, տվյալ անձը գրավոր դիմումով՝

ա) հետ է վերցնում հրաժարականի մասին իր դիմումը, ապա նիստը վարողն առաջիկա նիստում Ազգային ժողովին տեղեկացնում է այդ մասին.

բ) հետ չի վերցնում հրաժարականի մասին իր դիմումը, ապա նրա հրաժարականը համարվում է ընդունված:

7. Ազգային ժողովի կողմից ընտրված կամ նշանակված պաշտոնատար անձի լիազորությունները վաղաժամկետ դադարեցնելու (պաշտոնանկ անելու) մասին Ազգային ժողովի որոշման նախագիծ կարող են ներկայացնել սույն հոդվածի 1-ին կետում նշված մարմինները կամ պաշտոնատար անձինք: Նախագիծը քննարկվում է [սույն օրենքի 55-րդ հոդվածով](#) սահմանված կարգով: Որպես հարակից զեկուցող հանդես է գալիս որոշման նախագծում նշված պաշտոնատար անձը: (լր. 26.02.2007 ՀՕ-111)

8. Ազգային ժողովի կողմից պաշտոնում ընտրությունը, նշանակումը, ինչպես նաեւ պաշտոնատար անձի լիազորությունները վաղաժամկետ դադարեցնելու (պաշտոնանկ անելու) մասին Ազգային ժողովի որոշումներն ընդունվում են գաղտնի քվեարկությամբ: (լր. 26.02.2007 ՀՕ-111, փոփ. 19.03.2012 ՀՕ-111)

Հողված 98. Պատգամավորին ձերբակալելու, որպես մեղադրյալ ներգրավելու, կալանավորելու կամ նրա նկատմամբ դատական կարգով վարչական պատասխանատվության ենթարկելու հարց հարուցելու համար համաձայնություն տալու կարգը (փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)

1. Պատգամավորին ձերբակալելու, որպես մեղադրյալ ներգրավելու, կալանավորելու կամ նրա նկատմամբ դատական կարգով վարչական պատասխանատվության ենթարկելու հարց հարուցելու համար համաձայնություն տալու մասին միջնորդագիրը Գլխավոր դատախազը ներկայացնում է Ազգային ժողովի նախագահին, որն այդ մասին անմիջապես տեղեկացնում է պատգամավորին եւ ապահովում միջնորդագրի տրամադրումը պատգամավորներին Ազգային ժողովի նստավայրում: (փոփ. եւ լր. 26.02.2007 ՀՕ-111)

2. Ազգային ժողովում միջնորդագիրը քննարկվում է [սույն օրենքի 55-րդ հոդվածով](#) սահմանված կարգով, հետեյալ տարբերությամբ՝

ա) մինչեւ 20 րոպե տեւողությամբ ելույթով հանդես են գալիս Գլխավոր դատախազը եւ միջնորդագրում նշված պատգամավորը, որոնց կարող են տրվել հարցեր.

բ) մտքերի փոխանակության ընթացքում կարող են ելույթ ունենալ միայն պատգամավորները.

գ) մինչեւ 20 րոպե տեւողությամբ եզրափակիչ ելույթով հանդես են գալիս միջնորդագրում նշված պատգամավորը եւ Գլխավոր դատախազը:

3. Եթե հարցի քննարկումն սկսվելիս միջնորդագրում նշված պատգամավորը նիստին ներկա չէ (սահմանված կարգով գրանցված չէ), եւ նա իր բացակայության պատճառով մասին նախապես չի տեղեկացրել Ազգային ժողովի նախագահին կամ տեղեկացրել է, սակայն վերջինիս կողմից այն հարգելի չի համարվել, ապա տվյալ հարցն Ազգային ժողովում քննարկվում է առանց այդ պատգամավորի մասնակցության:

4. Պատգամավորին ձերբակալելու, որպես մեղադրյալ ներգրավելու, կալանավորելու կամ նրա նկատմամբ դատական կարգով վարչական պատասխանատվության ենթարկելու հարց հարուցելու համաձայնություն տալու մասին Ազգային ժողովի որոշումներն ընդունվում են գաղտնի քվեարկությամբ, քվեարկությանը մասնակցած պատգամավորների ձայների մեծամասնությամբ, եթե քվեարկությանը մասնակցել է պատգամավորների ընդհանուր թվի կեսից ավելին: (փոփ. եւ լր. 26.02.2007 ՀՕ-111)

Հողված 99. Նստաշրջանի ընթացքում քվեարկություններից անհարգելի բացակայելու դեպքում պատգամավորի լիազորությունների դադարման կարգը

1. Պատգամավորի մասնակցությունը քվեարկություններին հաշվառում է Աշխատակազմը:

2. Աշխատակազմը յուրաքանչյուր ամսվա առաջին շաբաթվա ընթացքում պատգամավորներին տեղեկանք է տալիս նախորդ ամսվա կամ նստաշրջանի ընթացքում քվեարկություններից նրանց բացակայության մասին: Այդ տեղեկանքը ուղարկվում է նաեւ պատգամավորների էլեկտրոնային հասցեներին: (լր. 30.04.2009 ՀՕ-113)

3. Քվեարկությունից պատգամավորի բացակայությունը համարվում է հարգելի, եթե՝

ա) նրա գործունակությունը վերականգնվելուց հետո՝ չորսօրյա ժամկետում, Աշխատակազմի ղեկավարին ներկայացվում է անաշխատունակության թերթիկ. (փոփ. 30.04.2009 ՀՕ-113)

ա.1) նա Ազգային ժողովի կողմից ուղարկվել է գործուղման. (լր. 30.04.2009 ՀՕ-113)

ա.2) նա ձերբակալվել է, կամ նրա նկատմամբ որպես խափանման միջոց կիրառվել է կալանքը, եւ նա չի դատապարտվել ազատագրման, կամ նրա նկատմամբ կայացվել է քրեական հետապնդումը դադարեցնելու որոշում. (լր. 30.04.2009 ՀՕ-113, 08.04.2010 ՀՕ-41)

բ) բացակայելուց առաջ կամ քվեարկությունից հետո՝ չորսօրյա ժամկետում, իր բացակայության պատճառի մասին նա պաշտոնապես տեղեկացնում է Ազգային ժողովի նախագահին, եւ այն վերջինիս կողմից համարվում է հարգելի. (լր. 30.04.2009 ՀՕ-113)

գ) հերթական նստաշրջանի ավարտից հետո՝ 15-օրյա ժամկետում, իր բացակայության պատճառի մասին նա պաշտոնապես տեղեկացնում է Ազգային ժողովի նախագահին, եւ այն վերջինիս կողմից համարվում է հարգելի. (փոփ. 30.04.2009 ՀՕ-113)

դ) [սույն օրենքի 56-րդ հոդվածի 2-րդ կետի «ե» ենթակետով](#) սահմանված կարգով նա հանդես է եկել տվյալ քվեարկությանը մասնակցելուց հրաժարվելու մասին հայտարարությամբ. (փոփ. 19.03.2012 ՀՕ-111)

ե) խմբակցության կամ պատգամավորական խմբի ղեկավարը կամ քարտուղարը քվեարկությունից առաջ Ազգային ժողովի նիստում հանդես է եկել տվյալ քվեարկությանը խմբակցության կամ խմբի նիստում գրանցված բոլոր անդամների մասնակցելուց հրաժարվելու մասին հայտարարությամբ: (լր. 24.12.2004 ՀՕ-69)

3.1. Սույն հոդվածի 3-րդ կետի «ե» ենթակետով սահմանված կարգով քվեարկություններին մասնակցելուց խմբակցության կամ պատգամավորական խմբի հրաժարումը հարգելի է համարվում Ազգային ժողովի տվյալ գումարման միայն մեկ նստաշրջանում: (լր. 24.12.2004 ՀՕ-69)

4. Նախորդ հերթական նստաշրջանի ընթացքում քվեարկությունների ավելի քան կեսից անհարգելի բացակայած պատգամավորների բացակայության հարցը ընդգրկվում է հերթական նստաշրջանի առաջին չորսօրյա նիստերի օրակարգում: (փոփ. 30.04.2009 ՀՕ-113)

5. Պատգամավորն առնվազն 7 օր առաջ գրավոր տեղեկացվում է Ազգային ժողովի նիստում իր բացակայությունների հարցի քննարկման մասին: Պատգամավորի բացակայության դեպքում հարցի քննարկումը հետաձգվում է երկու անգամ՝ երկուական շաբաթով, որից հետո այն քննարկվում է հաջորդ չորսօրյա նիստում՝ անկախ նրա ներկայությունից: (լր. 24.12.2004 ՀՕ-69)

6. Յուրաքանչյուր պատգամավորի բացակայությունների վերաբերյալ որոշման նախագիծը քննարկվում է առանձին՝ [սույն օրենքի 55-րդ հոդվածով](#) սահմանված կարգով: Քննարկման ընթացքում պատգամավորը կամ նրա լիազորած այլ պատգամավորը կարող է ելույթ ունենալ, պատասխանել հարցերին, հանդես գալ 10 րոպե տեւողությամբ եզրափակիչ ելույթով:

7. Մեկ հերթական նստաշրջանի ընթացքում քվեարկությունների ավելի քան կեսից պատգամավորի բացակայելն անհարգելի համարելու մասին Ազգային ժողովի որոշումն ընդունվում է գաղտնի քվեարկությամբ, քվեարկությանը մասնակցած պատգամավորների ձայների մեծամասնությամբ, եթե քվեարկությանը մասնակցել է պատգամավորների ընդհանուր թվի կեսից ավելին: (փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)

8. Վերոհիշյալ որոշման հիման վրա կազմվում է պատգամավորի լիազորությունների դադարման մասին արձանագրություն, որն ստորագրում է Ազգային ժողովի նախագահը եւ հնգօրյա ժամկետում ուղարկում Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողով: ([*ՍԴՎ 1081](#))

Հողված 99.1. Սահմանադրության 65-րդ հոդվածի առաջին մասի պայմանները խախտելու դեպքում պատգամավորի լիազորությունների դադարման կարգը

1. Եթե [սույն օրենքի 24.2-րդ հոդվածի 1-ին կետի «ա» ենթակետով](#) նախատեսված հարցի քննարկման արդյունքում Էթիկայի հանձնաժողովն ընդունում է պատգամավորի կողմից Սահմանադրության 65-րդ հոդվածի առաջին մասի պայմանները խախտելու վերաբերյալ եզրակացություն, ապա այն 24 ժամվա ընթացքում ուղարկում է Ազգային ժողովի նախագահին:

2. Էթիկայի հանձնաժողովի եզրակացությունն առանց քվեարկության ընդգրկվում է Ազգային ժողովի հերթական նստաշրջանի եւ առաջիկա չորսօրյա նիստերի օրակարգերում եւ քննարկվում է արտահերթ:

3. Էթիկայի հանձնաժողովի եզրակացությունում նշված պատգամավորն առնվազն 7 օր առաջ գրավոր տեղեկացվում է Ազգային ժողովի նիստում եզրակացության քննարկման մասին: Պատգամավորի բացակայության դեպքում հարցի քննարկումը հետաձգվում է երկու անգամ՝ երկուական շաբաթով, որից հետո այն քննարկվում է հաջորդ չորսօրյա նիստում՝ անկախ նրա ներկայությունից:

4. Էթիկայի հանձնաժողովի եզրակացությունն Ազգային ժողովում քննարկվում է [սույն օրենքի 55-րդ հոդվածով](#) սահմանված կարգով: Որպես հիմնական զեկուցող հանդես է գալիս Էթիկայի հանձնաժողովի եզրակացությունը ներկայացնելու իրավասություն ունեցող հանձնաժողովի անդամը, իսկ որպես հարակից զեկուցող կարող է հանդես գալ եզրակացությունում նշված պատգամավորը կամ նրա լիազորած այլ պատգամավորը:

5. Հարցի քննարկման ավարտին քվեարկության է դրվում պատգամավորի կողմից Սահմանադրության 65-րդ հոդվածի առաջին մասի պայմանները խախտելու վերաբերյալ Էթիկայի հանձնաժողովի եզրակացությանը հավանություն տալու մասին հարցը, որի վերաբերյալ Ազգային ժողովի որոշումն ընդունվում է գաղտնի քվեարկությամբ, քվեարկությանը մասնակցած պատգամավորների ձայների մեծամասնությամբ, եթե քվեարկությանը մասնակցել է պատգամավորների ընդհանուր թվի կեսից ավելին:

6. Եթե քվեարկության արդյունքում սույն հոդվածի 5-րդ կետում նշված Ազգային ժողովի որոշումը չի ստանում ընդունման համար անհրաժեշտ թվով ձայներ, ապա համարվում է, որ պատգամավորը չի խախտել Սահմանադրության 65-րդ հոդվածի առաջին մասի պայմանները:

7. Եթե քվեարկության արդյունքում սույն հոդվածի 5-րդ կետում նշված Ազգային ժողովի որոշումը ստանում է ընդունման համար անհրաժեշտ թվով ձայներ, ապա այդ որոշման եւ Էթիկայի հանձնաժողովի եզրակացության հիման վրա կազմվում է պատգամավորի լիազորությունների դադարման մասին արձանագրություն, որն ստորագրում է Ազգային ժողովի նախագահը եւ հնգօրյա ժամկետում ուղարկում Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողով:

(լր. 19.03.2012 ՀՕ-111)

Հողված 100. Վերահսկիչ պալատի գործունեության տարեկան ծրագրի ներկայացումը եւ քննարկումը

1. Վերահսկիչ պալատի գործունեության տարեկան ծրագրի նախագիծն Ազգային ժողովի քննարկմանն է ներկայացվում բյուջետային տարին սկսվելուց առնվազն 60 օր առաջ:

2. Վերահսկիչ պալատի տարեկան ծրագրի նախագծի քննարկումն Ազգային ժողովի նիստում սկսվում է ոչ ուշ, քան բյուջետային տարվան նախորդող տարվա դեկտեմբեր ամսվա առաջին չորսօրյա նիստում:

3. Ազգային ժողովի նիստի քննարկմանը ներկայացվող Վերահսկիչ պալատի գործունեության տարեկան ծրագրի նախագծին կցվում է նախնական քննարկումների ընթացքում դրանում փոփոխություններ կամ լրացումներ կատարելու մասին պատգամավորների ներկայացրած առաջարկությունների ամփոփաթերթիկը, որը կազմված է հետեյալ սյունակներից՝

ա) առաջարկության հեղինակը.

բ) առաջարկության տեքստը կամ բովանդակությունը.

գ) առաջարկության վերաբերյալ Վերահսկիչ պալատի խորհրդի եզրակացությունը:

4. Ազգային ժողովի նիստում Վերահսկիչ պալատի գործունեության տարեկան ծրագրի նախագիծը քննարկվում է [սույն օրենքի 55-րդ հոդվածով](#) սահմանված կարգով:

5. Հիմնական զեկուցմամբ ելույթ է ունենում Վերահսկիչ պալատի նախագահը, իսկ հարակից զեկուցմամբ՝ ֆինանսավարկային եւ բյուջետային ոլորտի մշտական հանձնաժողովի ներկայացուցիչը: (փոփ. 19.03.2012 ՀՕ-111)

6. Եթե Ազգային ժողովը չի հաստատում Վերահսկիչ պալատի գործունեության տարեկան ծրագիրը, ապա ամփոփաթերթիկում ընդգրկված բոլոր առաջարկությունները քվեարկվում են առանձին-առանձին՝ առանց քննարկման:

7. Ընդունված առաջարկությունների հիման վրա կազմվում է Վերահսկիչ պալատի գործունեության տարեկան ծրագիրը:

8. Վերահսկիչ պալատի գործունեության տարեկան ծրագրում փոփոխություններ կամ լրացումներ չեն կատարվում: (փոփ. 25.12.2006 ՀՕ-12)

Հոդված 101. Վերահսկիչ պալատի վերահսկողական աշխատանքների արդյունքների հաշվետվության քննարկումը (փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)

1. Վերահսկիչ պալատի վերահսկողական աշխատանքների արդյունքների հաշվետվությունն Ազգային ժողովի քննարկմանն է ներկայացվում բյուջետային տարվա ավարտից հետո ոչ ուշ, քան երեք ամսվա ընթացքում, եւ Ազգային ժողովում քննարկվում է մինչեւ տվյալ հերթական նստաշրջանի ավարտը: (փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)

2. Վերահսկիչ պալատի վերահսկողական աշխատանքների արդյունքների հաշվետվությունն Ազգային ժողովում քննարկվում է [սույն օրենքի 55-րդ հոդվածով](#) սահմանված կարգով եւ ավարտվում է եզրափակիչ ելույթներով՝ առանց որեւէ փաստաթուղթ ընդունելու: (լր. 25.12.2006 ՀՕ-12, փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)

3. Քննարկման ընթացքում հիմնական զեկուցմամբ ելույթ է ունենում Վերահսկիչ պալատի նախագահը, իսկ հարակից զեկուցմամբ՝ ֆինանսավարկային եւ բյուջետային ոլորտի մշտական հանձնաժողովի ներկայացուցիչը: (փոփ. 19.03.2012 ՀՕ-111)

4. Վերահսկիչ պալատի վերահսկողական աշխատանքների արդյունքների հաշվետվության քննարկման ընթացքում Կառավարությունն ունի հարակից զեկուցման եւ երկու արտահերթ ելույթի իրավունք: (փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)

5. (5-րդ կետն ուժը կորցրել է, փոփ. 25.12.2006 ՀՕ-12)

6. (6-րդ կետն ուժը կորցրել է, փոփ. 25.12.2006 ՀՕ-12)

Հոդված 102. Կենտրոնական բանկի դրամավարկային քաղաքականության ծրագրի ներկայացումը (փոփ. 30.04.2009 ՀՕ-113)

1. Կենտրոնական բանկի կողմից Ազգային ժողով ներկայացվող «Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքով սահմանված դրամավարկային քաղաքականության ծրագիրն Ազգային ժողով ուղարկելու օրվանից հետո՝ մեկամսյա ժամկետում, ընդգրկվում է չորսօրյա նիստերի օրակարգում: (փոփ. 30.04.2009 ՀՕ-113)

2. Ազգային ժողովի նախագահը Կենտրոնական բանկի դրամավարկային քաղաքականության ծրագիրն ստանալուց հետո՝ երկօրյա ժամկետում, այն ուղարկում է Ազգային ժողովի մշտական հանձնաժողովներ եւ Կառավարություն:

3. Ազգային ժողովի նիստում Կենտրոնական բանկի դրամավարկային քաղաքականության ծրագիրը ներկայացնելու համար Կենտրոնական բանկի նախագահին տրվում է մինչեւ 40 րոպե:

4. Մինչեւ 20-ական րոպե տեսողությամբ հարակից զեկուցումներով ելույթ են ունենում Կառավարության եւ ֆինանսավարկային եւ բյուջետային ոլորտի մշտական հանձնաժողովի ներկայացուցիչները: (փոփ. 19.03.2012 ՀՕ-111)

5. Կենտրոնական բանկի դրամավարկային քաղաքականության ծրագրի քննարկումն իրականացվում է [սույն օրենքի 55-րդ հոդվածով](#) սահմանված կարգով եւ ավարտվում է ֆինանսավարկային եւ բյուջետային ոլորտի մշտական հանձնաժողովի ներկայացուցչի եւ Կենտրոնական բանկի նախագահի եզրափակիչ ելույթներով՝ առանց որեւէ փաստաթուղթ ընդունելու: (փոփ. 19.03.2012 ՀՕ-111)

(փոփ. 25.12.2006 ՀՕ-38)

Հոդված 103. Կենտրոնական բանկի դրամավարկային քաղաքականության ծրագրի կատարման հաշվետվությունը ներկայացնելը

1. Կենտրոնական բանկի կողմից Ազգային ժողով ներկայացվող «Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքով սահմանված դրամավարկային քաղաքականության ծրագրի կատարման հաշվետվությունը Ազգային ժողով ուղարկելու օրվանից հետո՝ մեկամսյա ժամկետում, ընդգրկվում է չորսօրյա նիստերի օրակարգում:

2. Ազգային ժողովի նախագահը Կենտրոնական բանկի դրամավարկային քաղաքականության ծրագրի կատարման հաշվետվությունը ստանալուց հետո՝ երկօրյա ժամկետում, այն ուղարկում է մշտական հանձնաժողովներ եւ Կառավարություն:

3. Ազգային ժողովի նիստում Կենտրոնական բանկի դրամավարկային քաղաքականության ծրագրի կատարման հաշվետվությունը ներկայացնելու համար Կենտրոնական բանկի նախագահին տրվում է մինչեւ 40 րոպե:

4. Մինչեւ 20-ական թույն տեւողությամբ հարակից զեկուցումներով ելույթ են ունենում՝

ա) ֆինանսավարկային եւ բյուջետային ոլորտի մշտական հանձնաժողովի ներկայացուցիչը՝ ներկայացնելով Կենտրոնական բանկի դրամավարկային քաղաքականության ծրագրի կատարման հաշվետվության վերաբերյալ հանձնաժողովի եզրակացությունը. (փոփ. 19.03.2012 ՀՕ-111)

բ) Կառավարության ներկայացուցիչը՝ ներկայացնելով Կենտրոնական բանկի դրամավարկային քաղաքականության ծրագրի կատարման հաշվետվության վերաբերյալ Կառավարության եզրակացությունը:

5. Կենտրոնական բանկի դրամավարկային քաղաքականության ծրագրի կատարման հաշվետվության քննարկումն իրականացվում է [սույն օրենքի 55-րդ հոդվածով](#) սահմանված կարգով եւ ավարտվում է եզրափակիչ ելույթներով՝ առանց որեւէ փաստաթուղթ ընդունելու:

(փոփ. 30.04.2009 ՀՕ-113)

Հոդված 104. Հաշվետվությունների, ծրագրերի եւ հաղորդումների քննարկման կարգը

1. Օրենքով նախատեսված դեպքերում հաշվետվությունները, ծրագրերը եւ հաղորդումներն Ազգային ժողովի նիստում քննարկվում են հատուկ ընթացակարգով՝ [սույն օրենքի 59-րդ հոդվածով](#) սահմանված կարգով, եթե սույն օրենքով այլ բան նախատեսված չէ:

2. Օրենքով նախատեսված դեպքերում որպես օրենք հաստատվող հաշվետվություններն Ազգային ժողովում քննարկվում են մեկ ընթերցմամբ, իսկ ծրագրերը՝ երկու ընթերցմամբ:

Հոդված 104.1. Ուղերձներ եւ հայտարարություններ ընդունելու կարգը

1. [Սահմանադրության 62-րդ հոդվածին](#) համապատասխան՝ Ազգային ժողովը կարող է ընդունել ուղերձներ եւ հայտարարություններ:

2. Ուղերձը կամ հայտարարությունը որոշակի հարցերի, իրադարձությունների եւ փաստերի վերաբերյալ Ազգային ժողովի դիրքորոշման արտահայտումն է:

3. Ազգային ժողովի ուղերձի կամ հայտարարության նախագիծը Ազգային ժողովին ներկայացվում եւ շրջանառության մեջ է դրվում Ազգային ժողովի որոշումների համար [սույն օրենքի 48-րդ](#) եւ [52-րդ հոդվածներով](#) սահմանված կարգով:

4. Ազգային ժողովի նախագահի ներկայացրած ուղերձի կամ հայտարարության նախագիծն առանց քվեարկության ընդգրկվում է հերթական նստաշրջանի եւ առաջիկա չորսօրյա նիստերի օրակարգերում եւ քննարկվում է արտահերթ:

5. Ազգային ժողովի ուղերձը կամ հայտարարությունը քննարկվում եւ ընդունվում է [սույն օրենքի 55-րդ](#) եւ [60-րդ հոդվածներով](#) սահմանված կարգով:

(լր. 26.02.2007 ՀՕ-111)

Հոդված 104.2. Ընդդիմադիր խմբակցության կողմից արտահերթ համարված հարցի քննարկումը կազմակերպելու կարգը

1. Օրենքի կամ Ազգային ժողովի որոշման նախագիծը կարող է հեղինակի համաձայնությամբ ընդդիմադիր խմբակցության որոշմամբ համարվել արտահերթ, եթե այդ նախագիծը շրջանառության

մեջ է, եւ դրա վերաբերյալ գլխադասային հանձնաժողովի եզրակացությունն ստացվել է, կամ դրա ստացման ժամկետը սպառվել է:

Օրենքի կամ Ազգային ժողովի որոշման նախագիծն արտահերթ համարելու մասին ընդդիմադիր խմբակցության որոշումն Ազգային ժողովի նախագահին է ներկայացվում ոչ ուշ, քան առաջիկա չորսօրյա նիստերին նախորդող ուրբաթ օրվա ժամը 17.00-ն:

2. Ընդդիմադիր խմբակցությունն արտահերթ չի կարող համարել՝

ա) Սահմանադրության կամ դրանում փոփոխություններ կատարելու եւ հանրաքվեի դրվելիք օրենքների նախագծերը.

բ) օրենքների նախագծերի երկրորդ եւ երրորդ ընթերցմամբ քննարկումները.

գ) Ազգային ժողովի կողմից նշանակված պաշտոններում ընտրությունների, նշանակումների, լիազորությունների դադարեցման (պաշտոնանկ անելու) մասին Ազգային ժողովի որոշումների նախագծերը:

3. Ընդդիմադիր խմբակցությունների կողմից արտահերթ համարված հարցերն ընդգրկվում են հերթական նստաշրջանի յուրաքանչյուր երկրորդ չորսօրյա նիստերի օրակարգում եւ քննարկվում են այդ նիստերի երեքշաբթի օրվա երկրորդ նիստում:

4. Սույն հոդվածի 3-րդ կետով նախատեսված նիստերի օրակարգում կարող է ընդգրկվել եւ քննարկվել ընդդիմադիր խմբակցության կողմից արտահերթ համարված մեկ հարց:

Մեկից ավելի ընդդիմադիր խմբակցությունների առկայության դեպքում նրանց կողմից արտահերթ համարված հարցերի քննարկման համար սույն հոդվածի 3-րդ կետով նախատեսված նիստերը տրամադրելու հաջորդականությունը Ազգային ժողովի նույն գումարման ընթացքում որոշվում է ըստ նրանց անդամների թվաքանակի՝ մեծաթվից փոքրաթիվ:

5. Եթե Ազգային ժողովը հարցի քննարկման հատուկ ընթացակարգի մասին որոշում չի ընդունում, ապա ընդդիմադիր խմբակցության կողմից արտահերթ համարված հարցը քննարկվում է Ազգային ժողովի մեկ նիստում՝ [սույն օրենքի 55-րդ հոդվածով](#) սահմանված կարգով, հետեյալ տարբերությամբ.

ա) զեկուցումների եւ եզրափակիչ ելույթների համար հատկացվում է մինչեւ 7-ական թույլտվություն.

բ) հարցերի եւ դրանց պատասխանների համար հատկացվում է մինչեւ մեկական թույլտվություն.

գ) հարցերի եւ դրանց պատասխանների ընդհանուր տեւողությունը չի կարող գերազանցել 20 թույլտվություն.

դ) ելույթների, այդ թվում՝ արտահերթ եւ խմբակցությունների, պատգամավորական խմբերի ներկայացուցիչների ելույթների համար հատկացվում է մինչեւ 3-ական թույլտվություն.

ե) ելույթների ընդհանուր տեւողությունը չի կարող գերազանցել 30 թույլտվություն.

զ) հարցի քննարկման ժամանակ ընդմիջում կարող է հայտարարվել միայն Ազգային ժողովի որոշմամբ:

(լր. 23.10.2008 ՀՕ-182)

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԱՌՆՉՎՈՂ ՀԱՐՑԵՐԻ ՔՆՆԱՐԿՄԱՆ ԸՆԹԱՑԱԿԱՐԳԵՐԸ

Հոդված 105. Կառավարությանը հարցերով դիմելու կարգը

1. [Սահմանադրության 80-րդ հոդվածին](#) համապատասխան՝ պատգամավորներն իրավունք ունեն գրավոր եւ բանավոր հարցերով դիմել Կառավարությանը: (լր. 26.02.2007 ՀՕ-111)
2. Պատգամավորը մեկ ամսվա ընթացքում Կառավարությանը կարող է դիմել մեկական գրավոր եւ բանավոր հարցով:
3. Հերթական նստաշրջանի չորսօրյա նիստերի յուրաքանչյուր չորեքշաբթի օրվա վերջին նիստում վարչապետը եւ Կառավարության անդամները պատասխանում են պատգամավորների հարցերին:
4. Գրավոր հարցը պատգամավորը հանձնում է Աշխատակազմ, որը նույն օրն այն ուղարկում է Կառավարություն: Հարցն ստանալուց հետո՝ երկշաբթյա ժամկետում, վարչապետը կամ նրա հանձնարարությամբ՝ Կառավարության համապատասխան անդամն Ազգային ժողովի նիստում պատասխանում է հարցին՝ այդ մասին վաղօրոք տեղյակ պահելով պատգամավորին եւ Աշխատակազմին: Պատգամավորն իր հարցի պատասխանն ստանում է գրավոր:
5. Գրավոր հարցերի պատասխանները տրվում են ըստ դրանց ստացման հաջորդականության՝ պատասխանը պատրաստ լինելուն պես, եթե պատգամավորը չի հրաժարվում իր հարցը հնչեցնելուց:
6. Պատգամավորը երեք ռոպեի ընթացքում խոսափողից ներկայացնում է Կառավարությանն ուղղված իր գրավոր հարցը, որին հետեւում է վարչապետի կամ Կառավարության անդամի՝ մինչեւ երեք ռոպե տեւողությամբ պատասխանը: Պատգամավորը կարող է երկու ռոպեի ընթացքում արտահայտել իր կարծիքը պատասխանի վերաբերյալ, որին վարչապետը կամ Կառավարության անդամը կարող է արձագանքել մինչեւ երկու ռոպե տեւողությամբ պատասխանով: (փոփ.03.07.2002 ՀՕ-404)
7. Եթե գրավոր հարցերին պատասխանելուց հետո նիստի ժամանակը չի սպառվում, ապա պատգամավորները սույն հոդվածի 6-րդ կետով եւ [սույն օրենքի 57-րդ հոդվածով](#) սահմանված կարգով Կառավարությանը կարող են տալ բանավոր հարցեր, որոնցից յուրաքանչյուրը պետք է վերաբերի Կառավարության մեկ անդամի իրավասությանը վերապահված ոլորտին:
- 7.1. Սույն հոդվածի 7-րդ կետով նախատեսված դեպքում առաջինը տրվում են ընդդիմադիր խմբակցությունների 3-ական հերթագրված պատգամավորների բանավոր հարցերը, որից հետո բանավոր հարցերով հանդես են գալիս հերթագրված մյուս պատգամավորները: (լր. 23.10.2008 ՀՕ-182)
8. Սույն հոդվածով սահմանված կարգը չի սահմանափակում պատգամավորի իրավունքը՝ ուղակի գրավոր դիմել Կառավարություն եւ օրենքով սահմանված կարգով ստանալ պատասխան:
9. Եթե վարչապետը կամ Կառավարության անդամն առաջարկում է պատգամավորի հնչեցրած բանավոր հարցին գրավոր պատասխանել, ապա պահպանվում է պատգամավորի՝ սույն հոդվածի 2-րդ կետով սահմանված մեկ բանավոր հարցով դիմելու իրավունքը: (լր. 12.04.2011 ՀՕ-70)

Հոդված 105.1. Հարցապնդումներով դիմելու, քննարկում կազմակերպելու եւ դրանց վերաբերյալ որոշում կայացնելու կարգը

1. Հարցապնդումը Կառավարության իրավասությանը վերապահված որոշակի հարցի վերաբերյալ խմբակցության կամ պատգամավորական խմբի կողմից Կառավարությանն ուղղված գրավոր հարցումն է, որը կարող է քննարկվել Ազգային ժողովում, եւ որի վերաբերյալ Ազգային ժողովը կարող է կայացնել որոշում:

Խմբակցությունը կամ պատգամավորական խումբը նույն հերթական նստաշրջանի ընթացքում Կառավարությանը հարցապնդումով կարող է դիմել ոչ ավելի, քան մեկ անգամ, բացառությամբ այն հարցապնդումների, որոնք քննարկելուց խմբակցությունը կամ պատգամավորական խումբը հրաժարվել է:

2. Խմբակցությունը կամ պատգամավորական խումբն իր հարցապնդումը հանձնում է Աշխատակազմ, որը նույն օրն այն ուղարկում է Կառավարություն: Հարցապնդմանը կից կարող են ներկայացվել դրան առնչվող տեղեկանքներ, եզրակացություններ, տեղեկատվական ու վերլուծական այլ նյութեր:

3. Հարցապնդումը ստանալուց հետո՝ 20 օրվա ընթացքում, Կառավարությունը գրավոր պատասխանում է հարցապնդման հեղինակ խմբակցությանը կամ պատգամավորական խմբին: Հարցապնդումները, ըստ դրանց պատասխանների ստացման հաջորդականության, ընդգրկվում են հերթական նստաշրջանի առաջիկա չորսօրյա նիստերի օրակարգում, եթե հարցապնդման հեղինակ խմբակցությունը կամ պատգամավորական խումբը չի հրաժարվում իր հարցապնդումը քննարկելուց: Օրակարգում ընդգրկված հարցապնդումները քննարկվում են հերթական նստաշրջանի չորսօրյա նիստերի յուրաքանչյուր չորեքշաբթի օրվա երկրորդ նիստում: Հարցապնդումների քննարկման հաջորդականությունը որոշվում է ըստ խմբակցությունների եւ պատգամավորական խմբերի թվաքանակի՝ փոքրից մեծ:

4. Հարցապնդումների քննարկումն սկսվում է հարցապնդման հեղինակ խմբակցության կամ պատգամավորական խմբի ներկայացուցչի եւ վարչապետի կամ նրա հանձնարարությամբ՝ Կառավարության համապատասխան անդամի կամ Կառավարությանը ենթակա պետական կառավարման մարմնի ղեկավարի մինչեւ 5-ական թույլ տեսողությամբ ելույթներով, որից հետո նրանք նույն հերթականությամբ կարող են հանդես գալ մինչեւ 10-ական թույլ տեսողությամբ եզրափակիչ ելույթներով:

5. Հարցապնդման հեղինակ խմբակցության կամ պատգամավորական խմբի ներկայացուցիչն իր եզրափակիչ ելույթում կարող է առաջարկել ընդունել հարցապնդման վերաբերյալ իրավասու պետական կառավարման մարմիններին եւ պաշտոնատար անձանց առաջարկություններ ներկայացնելու մասին որոշում, որը քվեարկության է դրվում հարցապնդման քննարկման վերջում:

6. Եթե քվեարկության արդյունքում սույն հոդվածի 5-րդ կետով նախատեսված Ազգային ժողովի որոշումը չի ստանում ընդունման համար անհրաժեշտ թվով ձայներ, կամ այդպիսի առաջարկ չի արվում, ապա խմբակցությունը կամ պատգամավորական խումբը կարող է միեւնույն հարցապնդումով Կառավարությանը կրկին դիմել չորս ամիս հետո:

7. Ազգային ժողովի նախագահը հարցապնդման վերաբերյալ իրավասու պետական կառավարման մարմիններին եւ պաշտոնատար անձանց առաջարկություններ ներկայացնելու մասին Ազգային ժողովի որոշումն ստորագրում եւ 24 ժամվա ընթացքում ուղարկում է համապատասխան մարմնին եւ (կամ) պաշտոնատար անձին, որոնք իրենց գրավոր պատասխաններն Ազգային ժողովի նախագահին են ուղարկում մինչեւ առաջիկա չորսօրյա նիստերի սկիզբը, եթե Ազգային ժողովի որոշմամբ այլ ժամկետ սահմանված չէ:

Գրավոր պատասխանները՝ ըստ դրանց ստացման հաջորդականության, Ազգային ժողովի նախագահի կողմից հնչեցվում են հերթական նստաշրջանի չորսօրյա նիստերի յուրաքանչյուր չորեքշաբթի օրվա առաջին նիստի սկզբում:

8. Հարցապնդումները եւ դրանց պատասխանները հրապարակվում են «Հայաստանի Հանրապետություն» օրաթերթում:

(լր. 26.02.2007 ՀՕ-111)

Հոդված 105.2. Կառավարության որոշմամբ անհետաձգելի համարվող օրենքների նախագծերը

1. Եթե Կառավարության որոշմամբ անհետաձգելի համարվող օրենքի նախագիծը կամ նախագծերի փաթեթը ներկայացվել է առաջիկա չորսօրյա նիստերից առնվազն 5 օր առաջ, ապա՝

ա) Աշխատակազմը [սույն օրենքի 51-րդ հոդվածի 1-ին կետի «ա» ենթակետով](#) նախատեսված իր եզրակացությունը ներկայացնում է ոչ ուշ, քան առաջիկա չորսօրյա նիստերից 2 օր առաջ,

բ) գլխադասային հանձնաժողովը [սույն օրենքի 51-րդ հոդվածի 1-ին կետի «բ» ենթակետով](#) նախատեսված իր եզրակացությունը ներկայացնում է ոչ ուշ, քան առաջիկա չորսօրյա նիստերից 2 ժամ առաջ,

գ) նախագիծը կամ նախագծերի փաթեթն առանց քվերակության ընդգրկվում է Ազգային ժողովի հերթական նստաշրջանի եւ առաջիկա չորսօրյա նիստերի օրակարգում եւ առաջին ընթերցմամբ քննարկվում եւ քվեարկվում է այդ չորսօրյա նիստերի ընթացքում:

2. Եթե Կառավարության որոշմամբ անհետաձգելի համարվող օրենքի նախագիծը կամ նախագծերի փաթեթը ներկայացվել է առաջիկա չորսօրյա նիստերից մինչեւ 4 օր առաջ, ապա՝

ա) Աշխատակազմը [սույն օրենքի 51-րդ հոդվածի 1-ին կետի «ա» ենթակետով](#) նախատեսված իր եզրակացությունը ներկայացնում է 14-օրյա ժամկետում, սակայն ոչ ուշ, քան առաջիկա չորսօրյա նիստերին հաջորդող չորսօրյա նիստերից 2 օր առաջ,

բ) գլխադասային հանձնաժողովը [սույն օրենքի 51-րդ հոդվածի 1-ին կետի «բ» ենթակետով](#) նախատեսված իր եզրակացությունը ներկայացնում է 20-օրյա ժամկետում, սակայն ոչ ուշ, քան առաջիկա չորսօրյա նիստերին հաջորդող չորսօրյա նիստերից 2 ժամ առաջ,

գ) նախագիծը կամ նախագծերի փաթեթն առանց քվերակության ընդգրկվում է Ազգային ժողովի հերթական նստաշրջանի եւ առաջիկա չորսօրյա նիստերին հաջորդող չորսօրյա նիստերի օրակարգում եւ առաջին ընթերցմամբ քննարկվում եւ քվեարկվում է այդ չորսօրյա նիստերի ընթացքում:

3. Կառավարության որոշմամբ անհետաձգելի համարվող օրենքի նախագծի կամ նախագծերի փաթեթի վերաբերյալ իր եզրակացությունը գլխադասային հանձնաժողովը կարող է ներկայացնել նաեւ մինչեւ [սույն օրենքի 51-րդ հոդվածի 1-ին կետի «ա» ենթակետով](#), սույն հոդվածի 1-ին կետի «ա» ենթակետով կամ սույն հոդվածի 2-րդ կետի «ա» ենթակետով նախատեսված՝ Աշխատակազմի եզրակացությունը ստանալը կամ դրա ստացման ժամկետը սպառվելը:

4. [Սույն օրենքի 66-րդ հոդվածի 2-րդ կետով](#) նախատեսված դեպքում Կառավարության որոշմամբ անհետաձգելի համարվող՝ առաջին ընթերցմամբ ընդունված օրենքի նախագծի կամ նախագծերի փաթեթի վերաբերյալ առաջարկություններն Աշխատակազմ են ներկայացվում օրենքի նախագիծը կամ նախագծերի փաթեթը ստանալուց հետո՝ 3-օրյա ժամկետում:

5. Կառավարությունն իր որոշմամբ անհետաձգելի համարվող օրենքի նախագիծը կամ նախագծերի փաթեթը [սույն օրենքի 67-րդ հոդվածի 1-ին կետով](#) նախատեսված դեպքում գլխադասային հանձնաժողով է ներկայացնում առաջարկությունների ներկայացման համար սույն հոդվածի 4-րդ կետով սահմանված ժամկետն սպառվելուց հետո՝ 7 օրվա ընթացքում, իսկ գլխադասային հանձնաժողովն իր եզրակացությունը, ինչպես նաև օրենքի նախագծի կամ նախագծերի փաթեթի եւ ամփոփաթեթիկի վերջնական տարբերակն Ազգային ժողովի նախագահին է ներկայացնում Կառավարության ներկայացրած փաստաթղթերն ստանալուց հետո՝ 3-օրվա ընթացքում, սակայն ոչ ուշ, քան առաջիկա չորսօրյա նիստերից 2 ժամ առաջ, եթե Ազգային ժողովի որոշմամբ այլ բան նախատեսված չէ:

6. Եթե Կառավարության որոշմամբ անհետաձգելի համարվող օրենքի նախագիծը կամ նախագծերի փաթեթն Ազգային ժողովում քննարկվում է երեք ընթերցմամբ, ապա [սույն օրենքի 71-րդ հոդվածի 1-ին կետով](#) նախատեսված կարգով երրորդ ընթերցման է ներկայացվում երկրորդ ընթերցմամբ ընդունվելուց հետո՝ 10-օրյա ժամկետում:

7. Կառավարության որոշմամբ անհետաձգելի համարվող օրենքի նախագիծը կամ նախագծերի փաթեթը երկրորդ կամ երրորդ ընթերցմամբ քննարկվելու նպատակով առաջիկա չորսօրյա նիստերի օրակարգում ընդգրկվում է առանց քվեարկության եւ համապատասխան ընթերցմամբ քննարկվում եւ քվեարկվում է այդ չորսօրյա նիստերի ընթացքում:

8. Կառավարության որոշմամբ անհետաձգելի համարվող օրենքի նախագիծը կամ նախագծերի փաթեթը չի համարվում անհետաձգելի, եթե՝

ա) Ազգային ժողովի նիստում օրենքի նախագծի կամ նախագծերի փաթեթի քննարկման ժամանակ հիմնական զեկուցողը բացակայում է, եւ նրա փոխարեն հիմնական զեկուցմամբ հանդես չի գալիս Կառավարության այլ լիազոր ներկայացուցիչ:

բ) Կառավարությունը սույն հոդվածի 5-րդ կետով սահմանված ժամկետում համապատասխան փաստաթղթերը գլխադասային հանձնաժողով չի ներկայացնում:

գ) սույն հոդվածի 6-րդ կետով սահմանված ժամկետում օրենքի նախագիծը կամ նախագծերի փաթեթը երրորդ ընթերցման չի ներկայացվում:

դ) Կառավարության առաջարկությամբ եւ Ազգային ժողովի որոշմամբ օրենքի նախագծի կամ նախագծերի փաթեթի քննարկման կամ սույն հոդվածով նախատեսված ժամկետները երկարաձգվում են [Սահմանադրության 74.1-ին հոդվածի](#) «ա» կետով նախատեսված ժամկետը գերազանցող ժամկետով:

9. [Սահմանադրության 74.1-ին հոդված](#) ի «ա» կետով նախատեսված ժամկետը չի համարվում սպառված, եթե Կառավարության որոշմամբ անհետաձգելի համարվող օրենքի նախագծի կամ նախագծերի փաթեթի վերաբերյալ Ազգային ժողովը որոշում է կայացնում՝ մերժում է ընդունել առաջին ընթերցմամբ, երկրորդ կամ երրորդ ընթերցմամբ եւ ամբողջությամբ կամ ընդունում է որպես օրենք, շրջանառության մեջ դրվելուց հետո՝

ա) հերթական նստաշրջանի երեք ամսվա ընթացքում, եթե այդ նստաշրջանի ավարտին մնացել է ոչ պակաս, քան երեք ամիս:

բ) միմյանց հաջորդող երկու հերթական նստաշրջանների երեք ամսվա ընթացքում, եթե առաջին նստաշրջանի ավարտին մնացել է երեք ամսից պակաս:

10. Հանրապետության Նախագահին Ազգային ժողովի նախագահի կամ վարչապետի առաջարկությամբ կարող է [Սահմանադրության 74.1 հոդվածի](#) «ա» կետով նախատեսված հիմքով արձակել Ազգային ժողովը սույն հոդվածի 9-րդ կետի «ա» կամ «բ» ենթակետերով նախատեսված ժամկետը լրանալուց հետո՝ 6 ամսվա ընթացքում, բացառությամբ այն դեպքի, երբ այդ ժամանակահատվածում Ազգային ժողովն ընդունում է Կառավարության որոշմամբ անհետաձգելի համարվող օրենքի նախագիծը կամ նախագծերի փաթեթը:

11. Եթե սույն հոդվածի 5-րդ եւ 6-րդ կետերով նախատեսված ժամկետները լրանում են մինչեւ չորսօրյա նիստերի երկուշաբթի օրը, ապա այդ ժամկետները համարվում են սպառված՝ առաջիկա չորսօրյա նիստերի առաջին նիստից 2 ժամ առաջ:

(լր. 19.03.2012 ՀՕ-111)

Հոդված 106. Կառավարության ծրագրի ներկայացումը

1. Կառավարությունն իր կազմավորումից հետո՝ քսանօրյա ժամկետում, Ազգային ժողով է ներկայացնում իր ծրագիրը:

2. Ազգային ժողովի կողմից Կառավարության ծրագրին հավանություն տալու հարցը քննարկվում է արտահերթ՝ Կառավարության ծրագրին ստանալուց հետո՝ 48 ժամվա ընթացքում:

3. Կառավարության ծրագիրը ներկայացնելու համար վարչապետին տրվում է մինչեւ մեկ ժամ:

4. Ներկայացված ծրագրի վերաբերյալ վարչապետին [սույն օրենքի 57-րդ հոդվածով](#) սահմանված կարգով տրվում են հարցեր, որից հետո [սույն օրենքի 58-րդ հոդվածով](#) սահմանված կարգով տեղի է ունենում մտքերի փոխանակություն: Մտքերի փոխանակությունից հետո վարչապետը կարող է հանդես գալ մինչեւ մեկ ժամ տեւողությամբ եզրափակիչ ելույթով:

5. Ազգային ժողովի կողմից Կառավարության ծրագրին հավանություն տալու հարցը դրվում է քվեարկության այն ներկայացնելուց հետո՝ հնգօրյա ժամկետում:

Կառավարության ծրագրին հավանություն տալու մասին Ազգային ժողովի որոշումն ընդունվում է պատգամավորների ընդհանուր թվի ճայների մեծամասնությամբ:

6. Կառավարության ծրագրին Ազգային ժողովի կողմից հավանություն չտալու դեպքում վարչապետը Հանրապետության Նախագահին դիմում է ներկայացնում Կառավարության հրաժարականի մասին:

(փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)

Հոդված 107. Կառավարությանն անվտանգություն հայտնելու մասին որոշման նախագծի քննարկման կարգը

1. Կառավարությանն անվտանգություն հայտնելու մասին Ազգային ժողովի որոշման նախագիծը կարող է ներկայացվել՝

ա) պատգամավորների ընդհանուր թվի առնվազն մեկ երրորդի կողմից՝ [սույն օրենքի 60-րդ հոդվածի 3-րդ, 84-րդ, 89-րդ հոդվածների 6-րդ կետերով](#) նախատեսված դեպքերում Կառավարության վստահության հարցը դրվելուց հետո՝ 24 ժամվա ընթացքում. (փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)

ա.1) պատգամավորների ընդհանուր թվի առնվազն մեկ երրորդի կողմից. (լր. 26.02.2007 ՀՕ-111)

բ) Հանրապետության Նախագահի կողմից: (փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)

1.1. Կառավարությանն անվտանգություն հայտնելու մասին Ազգային ժողովի որոշման նախագիծ չի կարող ներկայացվել ռազմական կամ արտակարգ դրության ժամանակ: (լր. 26.02.2007 ՀՕ-111)

2. Սույն հոդվածի 1-ին կետի «ա» կամ «ա.1» ենթակետում նշված նախաձեռնությունն իրականացվում է Աշխատակազմից ստացված ձեռաթուղթն ստորագրելու եւ Ազգային ժողովի նախագահին ներկայացնելու միջոցով: Ձեռաթուղթն Ազգային ժողովի նախագահին ներկայացվելուց հետո փոփոխման ենթակա չէ: Ձեռաթուղթն ստացման պահից 24 ժամվա ընթացքում Ազգային ժողովի նախագահին չներկայացվելու դեպքում համարվում է մարված: Եթե սահմանված ժամկետում եւ անհրաժեշտ քանակի ստորագրություններով ձեռաթուղթը հանձնվում է Ազգային ժողովի նախագահին, ապա՝

ա) սույն հոդվածի 1-ին կետի «ա» ենթակետում նշված դեպքերում 24 ժամվա ընթացքում Ազգային ժողովում սկսվում է քննարկվել Կառավարությանն անվտանգություն հայտնելու մասին որոշման նախագիծը.

բ) սույն հոդվածի 1-ին կետի «ա.1» ենթակետում նշված դեպքում Կառավարությանն անվտանգություն հայտնելու մասին որոշման նախագիծն առանց քվեարկության ընդգրկվում է հերթական նստաշրջանի եւ առաջիկա չորսօրյա նիստերի օրակարգերում եւ քննարկվում է արտահերթ:

(փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)

3. Կառավարությանն անվտանգություն հայտնելու մասին Ազգային ժողովի որոշման նախագիծը քննարկվում է [սույն օրենքի 55-րդ հոդվածով](#) սահմանված կարգով, հետեւյալ տարբերությամբ՝

ա) մինչեւ 30 րոպե տեւողությամբ զեկուցումով հանդես է գալիս Հանրապետության Նախագահը կամ հարցը նախաձեռնող պատգամավորների ներկայացուցիչը, որից հետո նույն տեւողությամբ հարակից զեկուցումով հանդես է գալիս վարչապետը. (փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)

բ) մինչեւ 30 րոպե տեւողությամբ եզրափակիչ ելույթով հանդես են գալիս Հանրապետության Նախագահը կամ հարցը նախաձեռնող պատգամավորների ներկայացուցիչը եւ վարչապետը, որից հետո արտահերթ ելույթի իրավունքը պահպանում է միայն Հանրապետության Նախագահը: (փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)

4. Կառավարությանն անվտանգություն հայտնելու մասին որոշման նախագիծը քվեարկության է դրվում այն ներկայացվելուց ոչ շուտ, քան 48 եւ ոչ ուշ, քան 72 ժամվա ընթացքում: (փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)

5. Կառավարությանն անվտանգություն հայտնելու մասին որոշումն ընդունվում է պատգամավորների ընդհանուր թվի ձայների մեծամասնությամբ: (փոփ. 03.07.2002 ՀՕ-404)

6. Վերոհիշյալ որոշումն ընդունվելու դեպքում վարչապետը Հանրապետության Նախագահին դիմում է ներկայացնում Կառավարության հրաժարականի մասին:

Հոդված 108. Հայաստանի Հանրապետության վարչապարաձքային բաժանման սահմանումը
(փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)

1. [Սահմանադրության 82-րդ հոդվածին](#) համապատասխան՝ Ազգային ժողովը Կառավարության առաջարկությամբ սահմանում է Հանրապետության վարչապարաձքային բաժանումը: (փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111)

2. Հայաստանի Հանրապետության վարչատարածքային բաժանման մասին Կառավարության ներկայացրած օրենքի նախագիծն Ազգային ժողովում առաջադրվում, շրջանառության մեջ է դրվում եւ հերթական նստաշրջանի, չորսօրյա նիստերի օրակարգ է ընդգրկվում [սույն օրենքի 50-րդ, 51-րդ եւ 54-րդ հոդվածներով](#) սահմանված կարգով:

3. Հայաստանի Հանրապետության վարչատարածքային բաժանման մասին օրենքի նախագիծն Ազգային ժողովում քննարկվում է երեք ընթերցմամբ՝ [սույն օրենքի 8-րդ գլխով](#) սահմանված կարգով:

Հոդված 109. Պետական գույքի մասնավորեցման ընթացիկ տարվա ծրագրի կատարման մասին Կառավարության հաշվետվությունը

1. Կառավարությունը պետական գույքի մասնավորեցման ընթացիկ տարվա ծրագրի կատարման մասին հաշվետվությունն Ազգային ժողով է ներկայացնում մինչեւ հաջորդ տարվա մայիսի 1-ը:

2. Ազգային ժողովի նախագահը վերոհիշյալ հաշվետվությունն ստանալուց հետո՝ երկօրյա ժամկետում, այն ուղարկում է մշտական հանձնաժողովներ եւ Վերահսկիչ պալատ:

3. Ազգային ժողովի նիստում հաշվետվությունը ներկայացնելու համար Կառավարության ներկայացուցչին տրվում է 40 րոպե:

4. Մինչեւ 20-ական րոպե տեսողությամբ հարակից զեկուցումներով ելույթ են ունենում՝

ա) Վերահսկիչ պալատի նախագահը՝ ներկայացնելով հաշվետվության վերաբերյալ Վերահսկիչ պալատի եզրակացությունը:

բ) տնտեսական ոլորտի մշտական հանձնաժողովի ներկայացուցիչը՝ ներկայացնելով հաշվետվության վերաբերյալ հանձնաժողովի եզրակացությունը: (փոփ. 26.02.2007 ՀՕ-111, 19.03.2012 ՀՕ-111)

5. Հաշվետվությունը քննարկվում է [սույն օրենքի 55-րդ հոդվածով](#) եւ [104-րդ հոդվածի 2-րդ կետով](#) սահմանված կարգով: (փոփ. 03.07.2002 ՀՕ-404)

ԳԼՈՒԽ 15

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄԸ

Հոդված 110. Ազգային ժողովի աշխատանքային խորհրդակցությունը

1. Հերթական նստաշրջանի եւ չորսօրյա նիստերի օրակարգերի նախագծերը, ինչպես նաեւ [սույն օրենքի 18-րդ հոդվածի 2-րդ, 79-րդ հոդվածի 3-րդ, 87-րդ հոդվածի 3-րդ, 112-րդ հոդվածի 4-րդ եւ 113-րդ հոդվածի 2-րդ կետերով](#) նախատեսված հարցերը նախապես քննարկվում են, որպես կանոն, ուրբաթ օրը՝ ժամը 17.30-ին հրավիրվող Ազգային ժողովի աշխատանքային խորհրդակցությունում, որին մասնակցում են Ազգային ժողովի նախագահը, նրա տեղակալները, մշտական հանձնաժողովների նախագահները, խմբակցությունների եւ պատգամավորական խմբերի ղեկավարները կամ քարտուղարները, Հանրապետության Նախագահի եւ վարչապետի լիազորած ներկայացուցիչները, Ազգային ժողովում Հանրապետության Նախագահի մշտական ներկայացուցիչը, Ազգային ժողովի նախագահի հրավիրած անձինք: (փոփ. եւ լր. 26.02.2007 ՀՕ-111, լր. 30.04.2009 ՀՕ-113)

2. Աշխատանքային խորհրդակցության արձանագրությունն ստորագրում է նիստը վարողը:

3. Հաշվի առնելով աշխատանքային խորհրդակցությունում ներկայացված առաջարկությունները՝ Ազգային ժողովի նախագահը հաստատում է հերթական նստաշրջանի օրակարգի, դրանում լրացումներ կատարելու մասին եւ չորսօրյա նիստերի օրակարգի նախագծերը եւ դրանք ներկայացնում է Ազգային ժողովի քննարկմանը:

Հոդված 110.1. Սահմանադրության 100-րդ հոդվածի 1-ին եւ 3-րդ կետերով նախատեսված դեպքերում սահմանադրական դատարան դիմելու կարգը

1. Սահմանադրության 101-րդ հոդվածի 3-րդ կետին համապատասխան՝ պատգամավորների առնվազն մեկ հինգերորդը Սահմանադրության 100-րդ հոդվածի 1-ին եւ 3-րդ կետերով նախատեսված դեպքերում կարող են դիմել սահմանադրական դատարան:

2. Սահմանադրության 100-րդ հոդվածի 1-ին եւ 3-րդ կետերով նախատեսված հարցերով սահմանադրական դատարան դիմելու՝ պատգամավորների նախաձեռնությունն իրականացվում է Աշխատակազմից ստացված ձեւաթուղթն ստորագրելու եւ Ազգային ժողովի նախագահին ներկայացնելու միջոցով: Եթե պատգամավորների ընդհանուր թվի առնվազն մեկ հինգերորդի ստորագրություններով ձեւաթուղթը հանձնվում է Ազգային ժողովի նախագահին, ապա նա 24 ժամվա ընթացքում պատգամավորների դիմումը նշված ձեւաթղթի հետ ուղարկում է սահմանադրական դատարան, որից հետո ձեւաթուղթը փոփոխման ենթակա չէ:

(լր. 26.02.2007 ՀՕ-111)

Հոդված 111. Աշխատակազմի գործունեությունը

Ազգային ժողովի նորմատիվ, փորձագիտական, իրավաբանական, կազմակերպչական, փաստաթղթային, վերլուծական, տեղեկատվական, ֆինանսատնտեսական եւ նյութատեխնիկական գործունեությունն ապահովում է Աշխատակազմը, որն ստեղծվում է օրենքով սահմանված կարգով եւ գործում է օրենքների եւ իր կանոնադրության հիման վրա: (լր. 24.12.2004 ՀՕ-69)

Աշխատակազմը Ազգային ժողովի նստավայրում Ազգային ժողովում Հանրապետության Նախագահի մշտական ներկայացուցչին ապահովում է կահավորված եւ կապի միջոցներով հագեցված աշխատասենյակով: (լր. 30.04.2009 ՀՕ-113)

Հոդված 112. Ազգային ժողովի աշխատանքների լուսաբանումը

1. Ազգային ժողովը կարող է ունենալ իր տպագիր օրգանները:

2. Ազգային ժողովի դռնբաց նիստերը հեռարձակվում են սույն հոդվածի 2.1-րդ կետով նախատեսված կարգով մրցույթում հաղթած ռադիոընկերության ուղիղ եթերով, եթե Ազգային ժողովն այլ որոշում չի ընդունում:

Հեռուստաընկերությամբ Ազգային ժողովի դռնբաց նիստերի ուղիղ եթերով հեռարձակումը սկսվում է այդ մասին Ազգային ժողովի որոշման ընդունումից հետո՝ 1 ժամվա ընթացքում:

Ազգային ժողովի դռնբաց նիստերն ուղիղ եթերով առցանց հեռարձակվում են Ազգային ժողովի ինտերնետային կայքում: Առցանց հեռարձակումն իրականացնում է Աշխատակազմը:

(փոփ. 30.04.2009 ՀՕ-113, լր. 12.04.2011 ՀՕ-70)

2.1. Ազգային ժողովի դռնբաց նիստերի ուղիղ եթերով հեռուստա(ռադիո)-հեռարձակումը, ինչպես նաեւ [սույն օրենքի 35-րդ հոդվածի 3-րդ, 4-րդ](#) եւ սույն հոդվածի 4-րդ կետերով նախատեսված

դեպքերում տեսագրությամբ հեռարձակումն իրականացվում են պետական բյուջեի միջոցների հաշվին, պետական գնումների մասին օրենսդրությամբ սահմանված կարգով՝ մրցույթը հաղթած հեռուստառադիոընկերությամբ (հեռուստաընկերություն, ռադիոընկերություն): Մրցույթի պայմանները, այդ թվում՝ հեռարձակման ժամերին, եւ սփռման տարածքին ներկայացվող պահանջները սահմանվում են Ազգային ժողովի նախագահի կողմից: (լր. 30.04.2009 ՀՕ-113)

3. Զանգվածային լրատվության միջոցներով Ազգային ժողովի աշխատանքի լուսաբանումը կազմակերպում է Աշխատակազմը, որը՝

ա) իրականացնում է Հանրային հեռուստառադիոընկերությամբ հեռարձակման ենթակա Ազգային ժողովի պաշտոնական հաղորդագրության (տեղեկատվության) արտադրությունը.

բ) իրականացնում է [սույն օրենքի 35-րդ հոդվածի 3-րդ կետով](#) նախատեսված պատգամավորների հայտարարությունների տեսագրությունը, ինչպես նաեւ սույն հոդվածի 4-րդ կետով նախատեսված «Խորհրդարանական շաբաթ» հեռուստահաղորդաշարի եւ այլ հաղորդումների արտադրությունը. (փոփ. 30.04.2009 ՀՕ-113)

գ) անցկացնում է Ազգային ժողովի նախագահի, նրա տեղակալների, հանձնաժողովների, խմբակցությունների, պատգամավորական խմբերի, Ազգային ժողովի պատվիրակությունների եւ գործուղման մեկնած պատգամավորների ճեպագրույցներ, մամուլի ասուլիսներ. (փոփ. 30.04.2009 ՀՕ-113)

գ.1) Ազգային ժողովի դռնբաց նիստում պատգամավորների մասնակցության եւ անհատական քվեարկությունների արդյունքները տեղադրում է Ազգային ժողովի ինտերնետային կայքում. (լր. 24.12.2004 ՀՕ-69)

դ) թողարկում է տեղեկատվական բնույթի այլ նյութեր:

4. Ազգային ժողովի, նրա հանձնաժողովների, խմբակցությունների եւ պատգամավորական խմբերի խորհրդարանական գործունեության լուսաբանումն իրականացնում է Աշխատակազմը՝ «Խորհրդարանական շաբաթ» հեռուստահաղորդաշարի միջոցով: Միեւնույն հաղորդման ընթացքում հանդես գալու համար հանձնաժողովներին, խմբակցություններին եւ պատգամավորական խմբերին, ինչպես նաեւ դրանցում չընդգրկված պատգամավորներին՝ ըստ այբբենական հերթականության (հավասար մասնակցությամբ), [սույն օրենքի 18-րդ հոդվածի 1-ին կետի «բ.2» ենթակետով](#) նախատեսված կարգով տրամադրվում է մինչեւ 3-ական թույլ, որից հետո մինչեւ 15 թույլ տրամադրվում է Աշխատակազմին՝ խորհրդարանական իրադարձությունները լուսաբանելու համար: «Խորհրդարանական շաբաթ» հեռուստահաղորդաշարը հեռարձակվում է Ազգային ժողովի նստաշրջանների ընթացքում սույն հոդվածի 2.1-րդ կետով նախատեսված հեռուստաընկերությամբ՝ կիրակի օրը: (փոփ. 30.04.2009 ՀՕ-113)

5. (5-րդ կետն ուժը կորցրել է, փոփ. 30.04.2009 ՀՕ-113)

5.1. Սույն օրենքի [35-րդ հոդվածի 3-րդ եւ 4-րդ կետերով](#) նախատեսված նիստերի տեսագրությունների, ինչպես նաեւ Ազգային ժողովի նիստերի ուղիղ հեռարձակումների եւ Ազգային ժողովի որոշմամբ սահմանված դեպքերում Ազգային ժողովի նիստերի տեսագրությունները (ձայնագրությունները) իրականացնում է սույն հոդվածի 2.1-րդ կետով նախատեսված հեռուստառադիոընկերությունը (հեռուստաընկերությունը, ռադիոընկերությունը): (լր. 30.04.2009 ՀՕ-113)

6. Ազգային ժողովի գործունեության մասին պաշտոնական հաղորդագրությունների (տեղեկատվությունների) վերաբերյալ Ազգային ժողովի նախագահին առաջարկություն

ներկայացնելու իրավունք ունեն Ազգային ժողովի նախագահի տեղակալները եւ հանձնաժողովների նախագահները:

Հոդված 113. Միջխորհրդարանական կապերը

1. Ազգային ժողովը կարող է այլ երկրի օրենսդիր կամ բարձրագույն ներկայացուցչական մարմնի հետ կնքել միջխորհրդարանական համաձայնագիր, որով կարգավորվում են բարեկամության եւ համագործակցության, փորձի փոխանակման, փոխօգնության, բարեկամական խմբեր կազմելու, պատվիրակությունների փոխանակության եւ այլ հարաբերություններ:

2. Միջխորհրդարանական համաձայնագիր է համարվում ցանկացած գրավոր համաձայնություն, որը ձեւակերպվել է համաձայնագրի, հուշագրի, արձանագրության կամ միջազգային ասպարեզում ընդունված այլ անվամբ փաստաթղթի տեսքով եւ Ազգային ժողովի աշխատանքային խորհրդակցությունում քննարկվելուց հետո ստորագրվել է Ազգային ժողովի նախագահի կողմից:

3. Միջխորհրդարանական համաձայնագիր ստորագրելու նախաձեռնությամբ կարող են հանդես գալ Ազգային ժողովի նախագահը, նրա տեղակալները, խմբակցությունները, պատգամավորական եւ բարեկամական խմբերը, մշտական հանձնաժողովները: (լր. 26.02.2007 ՀՕ-111, փոփ. 30.04.2009 ՀՕ-113)

4. Եթե միջխորհրդարանական համաձայնագիր կնքելու առաջարկությամբ հանդես է եկել այլ երկրի օրենսդիր կամ բարձրագույն ներկայացուցչական մարմին, ապա այն քննարկվում է արտաքին հարաբերությունների ոլորտի մշտական հանձնաժողովում եւ մեկշաբաթյա ժամկետում ներկայացվում Ազգային ժողովի նախագահին: (լր. 19.03.2012 ՀՕ-111)

5. Այլ երկիր գործուղման մեկնած պատգամավորը վերադառնալուց հետո՝ 10-օրյա ժամկետում, Աշխատակազմին ի պահ է հանձնում կատարված աշխատանքների մասին իր տեղեկանքը:

Ազգային ժողովի կողմից այլ երկիր գործուղման մեկնած պատգամավորները եւ պատվիրակությունները պարտավոր են վերադառնալուց հետո՝ 10-օրյա ժամկետում, [սույն օրենքի 18-րդ հոդվածի 1-ին կետի «ի» ենթակետով](#) նախատեսված կարգով հանդես գալ ճեպագրույցով կամ մամուլի ասուլիսով: (լր. 30.04.2009 ՀՕ-113)

6. Ազգային ժողովի պատգամավորների եւ Աշխատակազմում պետական ծառայողների գործուղման ծախսերը հաշվարկվում են պետական կառավարման լիազոր մարմնի սահմանած նորմատիվներին համապատասխան: Ազգային ժողովի նախագահի կարգադրությամբ Ազգային ժողովի պատգամավորների եւ Աշխատակազմում պետական ծառայողների գործուղման ծախսերը կարող են հատուցվել համաձայն փաստացի կատարված ծախսերը հիմնավորող փաստաթղթերի՝ տվյալ տարվա պետական բյուջեով Ազգային ժողովի պահպանման ծախսերում այդ նպատակի համար նախատեսված միջոցների սահմաններում: (լր. 12.04.2011 ՀՕ-70)

ԳԼՈՒԽ 16

ԵԶՐԱՓՈՒԿԻՉ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐ

Հոդված 114. Օրենքի ուժի մեջ մտնելը

1. Սույն օրենքն ուժի մեջ է մտնում պաշտոնական հրապարակման պահից:

2. Սույն օրենքն ուժի մեջ մտնելու պահից ուժը կորցրած ճանաչել «Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովի կանոնակարգ» Հայաստանի Հանրապետության օրենքը՝ իր փոփոխություններով եւ լրացումներով հանդերձ:

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՆԱԽԱԳԱՀ Ռ. ՔՈՉԱՐՅԱՆ**

**21 մարտի 2002թ.
ՀՕ-308**

ЗАКОН РЕСПУБЛИКИ АРМЕНИЯ

РЕГЛАМЕНТ НАЦИОНАЛЬНОГО СОБРАНИЯ

Принят 20.02.2002

(с изменениями и дополнениями по 19 декабря 2012 года)

- [ОБЩИЕ ПОЛОЖЕНИЯ](#)
- [ГЛАВА 1. ДЕПУТАТ НАЦИОНАЛЬНОГО СОБРАНИЯ](#)
- [ГЛАВА 2. ФРАКЦИИ И ДЕПУТАТСКИЕ ГРУППЫ](#)
- [ГЛАВА 3. ПРЕДСЕДАТЕЛЬ НАЦИОНАЛЬНОГО СОБРАНИЯ, ЕГО ЗАМЕСТИТЕЛИ](#)
- [ГЛАВА 4. КОМИССИИ НАЦИОНАЛЬНОГО СОБРАНИЯ](#)
- [ГЛАВА 5. СЕССИИ И ЗАСЕДАНИЯ НАЦИОНАЛЬНОГО СОБРАНИЯ](#)
- [ГЛАВА 6. ПОРЯДОК ВНЕСЕНИЯ ВОПРОСОВ, РАССМАТРИВАЕМЫХ В НАЦИОНАЛЬНОМ СОБРАНИИ](#)
- [ГЛАВА 7. ПОРЯДОК РАССМОТРЕНИЯ ВОПРОСОВ НА ЗАСЕДАНИИ НАЦИОНАЛЬНОГО СОБРАНИЯ](#)
- [ГЛАВА 8. ПРОЦЕДУРА РАССМОТРЕНИЯ ПРОЕКТА ЗАКОНА](#)
- [ГЛАВА 9. ПРОЦЕДУРА РАССМОТРЕНИЯ ПРОЕКТОВ КОНСТИТУЦИИ ИЛИ ВНОСИМЫХ В НЕЕ ИЗМЕНЕНИЙ И ЗАКОНА, ВЫНОСИМОГО НА РЕФЕРЕНДУМ](#)
- [ГЛАВА 10. РАССМОТРЕНИЕ И УТВЕРЖДЕНИЕ ГОСУДАРСТВЕННОГО БЮДЖЕТА](#)
- [ГЛАВА 11. РАССМОТРЕНИЕ И УТВЕРЖДЕНИЕ ГОДОВОГО ОТЧЕТА ОБ ИСПОЛНЕНИИ ГОСУДАРСТВЕННОГО БЮДЖЕТА](#)
- [ГЛАВА 12. ПРОЦЕДУРЫ РАССМОТРЕНИЯ ВОПРОСОВ, ОТНЕСЕННЫХ К КОМПЕТЕНЦИИ ПРЕЗИДЕНТА РЕСПУБЛИКИ](#)
- [ГЛАВА 13. ПРОЦЕДУРЫ РАССМОТРЕНИЯ ВОПРОСОВ, ОТНЕСЕННЫХ К КОМПЕТЕНЦИИ НАЦИОНАЛЬНОГО СОБРАНИЯ](#)
- [ГЛАВА 14. ПРОЦЕДУРА РАССМОТРЕНИЯ ВОПРОСОВ, ИМЕЮЩИХ ОТНОШЕНИЕ К ПРАВИТЕЛЬСТВУ](#)
- [ГЛАВА 15. ОРГАНИЗАЦИЯ РАБОТЫ НАЦИОНАЛЬНОГО СОБРАНИЯ](#)
- [ГЛАВА 16. ЗАКЛЮЧИТЕЛЬНЫЕ ПОЛОЖЕНИЯ](#)

ОБЩИЕ ПОЛОЖЕНИЯ

Статья 1. Национальное Собрание и его полномочия

1. Законодательную власть в Республике Армения осуществляет Национальное Собрание.
2. Национальное Собрание состоит из ста тридцати одного депутата.
3. Национальное Собрание принимает законы, постановления, обращения и заявления в пределах полномочий, установленных Конституцией. (изм.26.02.2007 ЗР-111)

Статья 2. Деятельность Национального Собрания

1. Национальное Собрание действует в соответствии с Конституцией и настоящим Регламентом - посредством проведения сессий, заседаний, а также работы его органов, фракций и депутатских групп. (доп.26.02.2007 ЗР-111)
2. Деятельность Национального Собрания основывается на принципах политического плюрализма, свободного обсуждения и коллективного решения вопросов.
3. Органами Национального Собрания являются Председатель Национального Собрания, его заместители, депутаты и комиссии.
4. В Национальном Собрании формируются фракции и могут создаваться депутатские группы.

Статья 3. Рабочий язык Национального Собрания

Рабочим языком Национального Собрания является армянский. Если приглашенное на заседание лицо выступает на иностранном языке, выступление обеспечивается переводом на армянский язык.

Статья 4. Место проведения заседаний Национального Собрания

Заседания Национального Собрания созываются в Ереване, в резиденции Национального Собрания, Баграмяна, 19. В ином месте заседание может быть создано только по постановлению Национального Собрания, а в случае невозможности, - указом Президента Республики.

Г Л А В А 1 ДЕПУТАТ НАЦИОНАЛЬНОГО СОБРАНИЯ

Статья 5. Права депутата

1. Депутат в порядке, установленном законом, имеет право:
 - а) вносить на рассмотрение Национального Собрания проекты закона, постановления, обращения, заявления Национального Собрания; (доп.30.04.2009 ЗР-113)
 - б) выступать, задавать вопросы и вносить предложения на заседаниях Национального Собрания и его комиссий (подкомиссий, рабочих групп);

- в) участвовать в парламентских слушаниях, задавать вопросы и выступать на них;
 - г) выдвигаться и избираться на должности Председателя Национального Собрания или его заместителя, председателя комиссии Национального Собрания или его заместителя;
 - д) быть включенным в составы временных комиссий, а также подкомиссий, рабочих групп Национального Собрания; (изм.30.04.2009 ЗР-113, 19.03.2012 ЗР -111)
 - е) быть включенным в состав фракции или депутатской группы; (изм. 30.04.2009 ЗР-113)
 - е.1) быть включенным в состав делегаций Национального Собрания в международных парламентских организациях, межпарламентских комиссиях, а также в состав других официальных делегаций; (доп.30.04.2009 ЗР-113)
 - е.2) быть включенным в состав группы дружбы Национального Собрания - согласно личному заявлению; (доп.30.04.2009 ЗР-113)
 - ж) знакомиться с любым адресованным Национальному Собранию и (или) комиссиям документом, за исключением именных или личных материалов, а также с информацией, составляющей государственную и коммерческую тайну, о которой он не вправе быть осведомленным;
- (изм. 26.02.2007 ЗР-111)
- з) обращаться с запросами и предложениями в органы государственного управления и местного самоуправления, к должностным лицам, в учреждения и организации, участвовать в рассмотрении поднятых им вопросов;
 - и) присутствовать на открытых заседаниях Правительства Республики Армения (далее - Правительство);
 - к) участвовать в заседаниях Совета Контрольной палаты Республики Армения (далее - Контрольная палата); (изм. 25.12.2006 ЗР-12)
 - л) иметь встречи с гражданами, организовывать приемы;
 - м) для установления связи на территории республики пользоваться на возмездной основе средствами телефонной и электронной связи, находящимися в распоряжении органов государственного управления и местного самоуправления.

2. Депутат может иметь иные предусмотренные законом права.

Статья 6. Обязанности депутатов

1. Депутат обязан:

- а) участвовать в заседаниях Национального Собрания, а также в заседаниях комиссий, подкомиссий и рабочих групп, в состав которых он включен;
- а.1) быть включенным в состав постоянной комиссии, за исключением случаев, предусмотренных пунктом 7 статьи 25 настоящего Закона;

а.2) участвовать в парламентских слушаниях, организованных теми комиссиями Национального Собрания, в состав которых он включен;

а.3) соблюдать правила депутатской этики;

(изм.и доп.19.03.2012 ЗР -111)

б) соблюдать правила безопасности, действующие на территории и в здании резиденции Национального Собрания;

в) изучать полученные от граждан предложения и отвечать на заявления;

г) выступать с заявлением о конфликте интересов в случае, предусмотренном пунктом 3 статьи 6.2 настоящего Закона. (изм.19.03.2012 ЗР -111)

1.1. За дни отсутствия на заседаниях Национального Собрания, указанных в подпункте “а” пункта 1 настоящей статьи, а также на парламентских слушаниях, указанных в подпункте “а.2” пункта 1 настоящей статьи, по неуважительной причине заработная плата депутату не выплачивается.

Учет отсутствия депутатов ведет Аппарат Национального Собрания (далее - Аппарат).

(доп. 26.02.2007 ЗР-111, изм. 30.04.2009 ЗР-113, 19.03.2012 ЗР -111)

1.2. Если депутат включен в состав более чем одной постоянной комиссии, то считается, что депутат выполнил свою обязанность по участию в заседаниях комиссии, указанных в подпункте “а” пункта 1 настоящей статьи, и парламентских слушаниях, указанных в подпункте “а.2”, в случае его участия в заседании какой-либо другой комиссии или организованных парламентских слушаниях на момент проведения заседания одной из комиссий либо организованных парламентских слушаний. (доп 13.09.2012 ЗР-174)

2. Депутат может иметь иные предусмотренные законом обязанности.

3. Статус депутата устанавливается Конституцией и законами. (изм. 26.02.2007 ЗР-111)

Статья 6.1. Правила депутатской этики

1. Требования настоящей статьи касаются как осуществления депутатских полномочий, так и его повседневного поведения.

2. Правила депутатской этики:

а) уважать закон и подчиняться закону;

б) уважать моральные нормы общества;

в) соблюдать порядок проведения заседаний Национального Собрания и его комиссий;

г) не руководствоваться своими личными интересами или личными интересами аффилированных лиц при осуществлении своих полномочий;

д) не пользоваться авторитетом депутатской должности в своих интересах или интересах другого лица;

е) способствовать своей деятельностью формированию доверия и уважения к Национальному Собранию;

ж) демонстрировать повсюду и при занятии любой деятельностью поведение, достойное депутата;

з) проявлять уважительное отношение к политическим оппонентам, участникам обсуждения вопросов в Национальном Собрании, а также ко всем лицам, с которыми депутат общается при осуществлении своих полномочий.

(доп.19.03.2012 ЗР -111)

Статья 6.2. Конфликт интересов депутата

1. Руководование депутатом своими интересами или интересами его аффилированного лица означает выступление с законодательной инициативой или представление на рассмотрение Национального Собрания проекта постановления; представление предложения по вопросу, введеному в обращение в Национальном Собрании, а также выступление или участие в голосовании на заседаниях Национального Собрания, его комиссий, подкомиссий, что, хотя само по себе и является законным, но депутату известно, что это влечет или способствует либо осознано может повлечь или способствовать также:

а) улучшению его имущественного или правового положения либо имущественного или правового положения его аффилированного лица;

б) улучшению имущественного или правового положения некоммерческой организации, членом которой является он либо его аффилированное лицо;

в) улучшению имущественного или правового положения коммерческой организации с его участием либо с участием его аффилированного лица;

г) назначению на должность его аффилированного лица.

2. По смыслу настоящего Закона аффилированными лицами депутата считаются лица, аффилированные с высокопоставленным должностным лицом в соответствии с пунктом 16 части 1 статьи 5 Закона Республики Армения "Об общественной службе".

3. В случае возникновения конфликта интересов на заседаниях Национального Собрания, его комиссий, подкомиссий депутат обязан до начала своего выступления или голосования выступить на соответствующем заседании с заявлением о конфликте интересов, а при выступлении с законодательной инициативой, представлении на рассмотрение Национального Собрания проекта постановления или представлении предложения по вопросу, введеному в оборот в Национальном Собрании, - представить наряду с соответствующими документами свое письменное заявление о конфликте интересов с представлением сути интересов.

Со своим заявлением о конфликте интересов депутат выступает на заседании Национального Собрания в порядке, предусмотренном подпунктом "е" пункта 2 статьи 56 настоящего Закона. В этом случае депутат может объявить также, что он отказывается участвовать в голосовании по

вопросу, отсутствие депутата в котором считается уважительным по основанию, предусмотренному подпунктом "г" пункта 3 статьи 99 настоящего Закона.

4. При толковании положений, установленных пунктом 1 настоящей статьи, считается, что депутат не руководствуется своими личными интересами или личными интересами его аффилированного лица, если он выступает от имени комиссии, фракции или депутатской группы Национального Собрания либо данное действие:

а) относится к деятельности органов государственного управления и местного самоуправления, государственных или муниципальных некоммерческих организаций, учреждений или их должностных лиц;

б) имеет универсальное применение и затрагивает широкие слои общества таким образом, что не может разумно толковаться как руководство депутатом личными интересами или личными интересами его аффилированного лица;

в) относится к предусмотренным законом вознаграждению, компенсации расходов, связанных с депутатской деятельностью, или льготам депутата.

(доп.19.03.2012 ЗР -111)

Статья 7. Гарантии деятельности депутата

1. Руководители и должностные лица органов государственного управления и местного самоуправления, учреждений, организаций обязаны:

а) принять депутата по его инициативе в возможно сжатые сроки, если иное не предусмотрено законом; (изм. 26.02.2007 ЗР-111)

б) в 10-дневный срок, за исключением предусмотренных настоящим Законом случаев, рассмотреть письменный запрос депутата и ответить ему в письменной форме;

в) не позднее чем за три дня до рассмотрения в письменной форме уведомить депутата о рассмотрении поднятого им вопроса.

(изм. и доп. 24.12.2004 ЗР-69)

2. Депутат может присутствовать на заседаниях органов государственного управления и местного самоуправления в установленном законодательством порядке.

3. Правительство заблаговременно ставит в известность Национальное Собрание о дне, времени проведения и повестке дня открытого заседания Правительства, с представлением документов, имеющих отношение к повестке дня. Депутатам предоставляются места в зале заседаний Правительства. (доп. 26.02.2007 ЗР-111)

4. Председатель Контрольной палаты не менее чем за три дня уведомляет Председателя Национального Собрания, его заместителей, постоянные комиссии, фракции и депутатские группы о дне, времени проведения и повестке дня заседания Совета Контрольной палаты, с представлением документов, имеющих отношение к повестке дня. Депутатам предоставляются места в зале заседаний Совета Контрольной палаты. (доп. 24.12.2004 ЗР-69)

5. Органы местного самоуправления обязаны по требованию фракции, депутатской группы или депутата не менее одного дня в месяц предоставлять заявителю оборудованную комнату или зал для приема граждан или встречи с ними. (изм. 26.02.2007 ЗР-111)

6. Депутат может иметь иные предусмотренные Конституцией и законом гарантии деятельности. (доп. 26.02.2007 ЗР-111)

7. В случаях, предусмотренных Конституцией, гарантии деятельности депутата могут быть ограничены в порядке, установленном законом.

Статья 8. Трудовая деятельность депутатов

1. Местом работы депутата является резиденция Национального Собрания, где ему предоставляется обставленное, оснащенное техническими средствами (в том числе компьютер) и средствами связи (в том числе Интернет) рабочее место, а также оснащенное микрофоном и аппаратурой для персонального электронного голосования рабочее место в зале заседаний Национального Собрания. (изм. 24.12.2004 ЗР-69)

2. Основное рабочее время депутата включает в себя период, необходимый для проведения заседаний Национального Собрания, его комиссий, подкомиссий, рабочих групп и парламентских слушаний, а также другой необходимый для осуществления депутатских полномочий период. Основное рабочее время не нормировано. (изм.19.03.2012 ЗР -111)

3. Вознаграждение Председателя Национального Собрания, его заместителей, председателя постоянной комиссии и депутата устанавливается законом.

4. Депутату, командированному от Национального Собрания, выплачиваются командировочные расходы в установленном законодательством порядке.

5. Депутатам предоставляется ежегодный отпуск продолжительностью 36 рабочих дней, 12 из которых предоставляются зимой, а 24 - летом.

6. График отпусков Председателя Национального Собрания, его заместителей и председателей постоянных комиссий устанавливается Председателем Национального Собрания.

7. (часть 7 утратила силу, изм.19.03.2012 ЗР -111)

8. Срок полномочий депутата засчитывается в общий стаж. Непрерывный трудовой стаж сохраняется, если депутат в течение шести месяцев по окончании срока его полномочий поступает на работу.

9. (часть 9 утратила силу, изм.19.03.2012 ЗР -111)

Статья 9. неприкосновенность депутата

1. Депутат на срок своих депутатских полномочий и после этого не может подвергаться преследованию и привлекаться к ответственности за действия, следующие из его статуса депутата, в том числе за мнение, высказанное в Национальном Собрании, если оно не содержит клеветы или оскорбления.

2. Депутата нельзя привлекать в качестве обвиняемого, подвергать задержанию или возбуждать в его отношении вопрос о привлечении к административной ответственности в судебном порядке, без дачи Национальным Собранием согласия в порядке, установленном статьей 98 настоящего Закона.

3. Депутата нельзя подвергать задержанию без согласия, данного Национальным Собранием в порядке, установленном статьей 98 настоящего Закона, за исключением случаев, когда задержание производится в момент совершения преступления. В этом случае немедленно ставится в известность Председатель Национального Собрания.

(изм. 26.02.2007 ЗР-111)

Статья 9.1 Ограничения деятельности депутата

1. В соответствии с частью первой статьи 65 Конституции депутат не может заниматься предпринимательской деятельностью, занимать должность в государственных органах и органах местного самоуправления или коммерческих организациях, выполнять другую оплачиваемую работу, кроме научной, педагогической и творческой работы.

2. По смыслу настоящего Закона коммерческой деятельностью, а также научной, педагогической и творческой работой считается соответствующая деятельность (работа), установленная статьей 24 Закона Республики Армения "Об общественной службе".

3. Обязанности депутата, связанные с осуществлением депутатских полномочий, являются приоритетными по отношению к осуществляемой им научной, педагогической, творческой работе или другой не запрещенной законом трудовой деятельности.

4. Вознаграждение депутата за научную, педагогическую и творческую работу не может превышать разумный размер, то есть тот размер, на который могло бы претендовать лицо, имеющее схожие качества для подобной деятельности, но не являющееся депутатом.

5. Выполнение научной, педагогической, творческой или другой не запрещенной законом работы, кроме осуществления депутатских полномочий, не является основанием для того, чтобы считать отсутствие депутата в более чем половине голосований в течение одной очередной сессии уважительным в порядке, установленном подпунктом "б" пункта 3 статьи 99 настоящего Закона.
(доп.19.03.2012 ЗР -111)

Статья 9.2. Обеспечение ограничений деятельности депутата

1. Депутат в течение одного месяца после принятия соответствующей избирательной комиссией решения об избрании депутатом обязан:

а) сняться с государственного учета индивидуального предпринимателя;

б) выйти из коммерческой организации или полностью передать в доверительное управление свою долю в ее уставном капитале;

в) отказаться от доверительного управления чужим имуществом в коммерческой организации;

г) освободиться от должностей, занимаемых в государственных органах или органах местного управления;

д) уволиться с работы на платной основе, если она не считается научной, педагогической или творческой работой согласно статье 24 Закона Республики Армения “Об общественной службе”.

2. Срок, установленный пунктом 1 настоящей статьи, приостанавливается со дня принятия Конституционным Судом к рассмотрению дела об оспаривании решения о результатах выборов депутата (по пропорциональной и мажоритарной избирательной системе) до дня принятия Конституционным Судом окончательного решения по этому делу.

3. Депутат до своего перехода на научную, педагогическую или творческую работу на платной основе вправе в установленном подпунктом “г” пункта 1 статьи 24.2 настоящего Закона порядке обратиться во Временную комиссию Национального Собрания по вопросам этики (далее – Комиссия по этике) и получить ее заключение.

4. Если договор доверительного управления долей депутата в уставном капитале коммерческой организации не прекращен по основанию упразднения этой организации или признания ее банкротом, то депутат обязан выйти из коммерческой организации или полностью передать в доверительное управление свою долю в ее уставном капитале в течение месяца после прекращения договора доверительного управления.

(доп.19.03.2012 ЗР -111)

Статья 10. Вопросы, относящиеся к деятельности депутата

1. Депутату на срок его полномочий выдаются депутатское удостоверение, дипломатический паспорт и нагрудный знак “Депутат Национального Собрания”, описание которого утверждается постановлением Национального Собрания.

2. Медицинское обслуживание и организация отдыха депутатов осуществляются в установленном законом порядке.

3. Депутату, не имеющему в городе Ереване квартиры, выплачивается компенсация, равноценная плате за найм жилого помещения в городе Ереване, размер которой устанавливается Председателем Национального Собрания.

4. Депутат освобождается от срочной военной службы, мобилизации и учебных сборов.

Статья 11. Помощник депутата

1. Депутат может иметь двух помощников, один из которых работает на платной основе, а другой на общественных началах.

Штат помощника, работающего на платной основе, устанавливается штатным расписанием Аппарата, он принимается на работу по срочному договору по представлению соответствующего депутата.

(изм 27.11.2008 ЗР-212)

1.1. При исполнении своих обязанностей помощники депутата пользуются рабочим кабинетом, техническими средствами и средствами связи депутата. (доп 27.11.2008 ЗР-212)

2. По поручению депутата помощник:

- а) подготавливает документы, вносимые на рассмотрение Национального Собрания;
- б) подготавливает аналитические, информационные и иные материалы, необходимые для осуществления депутатом своих полномочий;
- в) организует прием депутатом граждан;
- г) ведет делопроизводство.

3. (пункт 3 утратил силу, изм. 30.04.2009 ЗР-113)

Статья 12. Прекращение полномочий депутата

1. Полномочия депутата прекращаются, если:

- а) закончился срок полномочий Национального Собрания;
- б) распущено Национальное Собрание;
- в) им нарушены условия части первой статьи 65 Конституции - в соответствии со статьей 99.1 настоящего Закона; (изм. 19.03.2012 ЗР -111)
 - в.1) он назначен (избран) на должность в органе государственного управления или местного самоуправления либо в коммерческой организации; (доп. 19.03.2012, ЗР -111)
- г) он утратил гражданство Республики Армения;
- д) его отсутствие на не менее чем половине голосований одной очередной сессии признано неуважительным в порядке, установленном статьей 99 настоящего Закона; (изм. 26.02.2007 ЗР-111)
- е) он осужден к лишению свободы;
- ж) вступило в законную силу решение суда о признании его недееспособным;
- з) вступило в законную силу решение Конституционного Суда об аннулировании регистрации его избрания;
- и) он сложил полномочия в порядке, установленном статьей 13 настоящего Закона;
- к) (пункт "к" утратил силу, изм. 19.03.2012 ЗР -111)

2. В случаях, предусмотренных подпунктами "в.1", "г", "е", "ж" и "з" пункта 1 настоящей статьи, на основании соответствующих документов составляется протокол о прекращении полномочий депутата, который подписывается Председателем Национального Собрания и в пятидневный срок направляется в Центральную избирательную комиссию. (изм. 19.03.2012 ЗР -111)

Статья 13. Порядок сложения депутатом полномочий

1. Депутат лично подает письменное заявление о сложении своих полномочий Председателю Национального Собрания, который оглашает его на ближайшем заседании Национального Собрания. (доп. и изм. 24.12.2004 ЗР-69)

2. Если в течение 15 дней после оглашения заявления депутат подачей письменного заявления:

а) отзывает свое заявление о сложении полномочий, Председатель Национального Собрания на ближайшем заседании информирует Национальное Собрание об этом;

б) не отзывает своего заявления о сложении полномочий, составляется протокол о прекращении его полномочий, который подписывается Председателем Национального Собрания и в пятидневный срок направляется в Центральную избирательную комиссию.

Г Л А В А 2

ФРАКЦИИ И ДЕПУТАТСКИЕ ГРУППЫ

Статья 14. Порядок образования фракций

1. Фракции образуются в день открытия первой сессии вновь избранного Национального Собрания в соответствии со следующими принципами:

а) депутаты, избранные по выдвижению партии или блока партий, участвовавших в распределении мандатов, предусмотренных для пропорциональной избирательной системы, включаются в одноименные фракции;

б) во фракцию, образованную путем объединения депутатов, избранных по выдвижению блока партий, включаются также депутаты, избранные по мажоритарной избирательной системе по выдвижению партий, образовавших этот блок.

1.1. Фракция считается оппозиционной, если руководитель или секретарь фракции выступает на заседании Национального Собрания с заявлением о ее оппозиционности, и лицо, выдвинутое отдельной партией, создавшей фракцию, или одной из партий, составивших союз партий, не включено в состав Правительства.

Если в состав Правительства включено лицо, выдвинутое отдельной партией, создавшей фракцию, или одной из партий, составивших союз партий, либо руководитель или секретарь фракции выступает на заседании Национального Собрания с заявлением о ее неопозиционности, то фракция перестает считаться оппозиционной.

Оппозиционная фракция имеет гарантии деятельности, установленные настоящим Законом.

(доп 23.10.2008 ЗР-182)

2. Фракция в письменной форме представляет Председателю Национального Собрания свой устав, название, состав, имена, фамилии руководителя и секретаря фракции, которые оглашаются ведущим заседание на ближайшем заседании Национального Собрания.

3. Депутат может выйти из фракции путем письменного уведомления об этом соответствующего руководителя фракции. (30.06.2009 ПКС-810)

4. Деятельность фракции прекращается, если все ее члены выходят из фракции, и она восстанавливается, если в нее входит хотя бы один депутат, имеющий на то право.

5. Об изменении состава фракции, а также о прекращении и восстановлении ее деятельности письменно уведомляется Председатель Национального Собрания или ведущий заседание, который объявляет об этом на ближайшем заседании Национального Собрания.

Статья 15. Порядок образования депутатских групп

1. Не менее 10 депутатов могут образовать депутатскую группу путем подачи Председателю Национального Собрания подписанного ими заявления, которое оглашается ведущим заседание на ближайшем заседании Национального Собрания.

2. Группа в письменной форме представляет Председателю Национального Собрания свой устав, название, состав, имена и фамилии руководителя и секретаря группы.

3. Название группы не должно совпадать с названием какой-либо партии или какого-либо блока партий: действующих, деятельность которых приостановлена или запрещенных.

4. Депутат может выйти из группы путем письменного уведомления об этом соответствующего руководителя группы.

5. Группа восполняется по решению группы, на основании письменного заявления депутата на имя руководителя группы.

6. Группа ликвидируется по своему решению либо если количество ее членов становится менее 10 и не восполняется в 14-дневный срок после объявления об этом на заседании Национального Собрания.

7. Об изменении состава группы либо ее ликвидации письменно уведомляется Председатель Национального Собрания или ведущий заседание, который объявляет об этом на ближайшем заседании Национального Собрания.

Статья 16. Обеспечение деятельности фракций и депутатских групп

1. В зале заседаний Национального Собрания фракциям и депутатским группам предоставляются отдельные секторы.

2. В резиденции Национального Собрания фракции и депутатские группы обеспечиваются обставленными, оснащенными техническими средствами и средствами связи отдельными кабинетами, официальными ведомостями Республики Армения и проектами законов, введенных в обращение в Национальном Собрании, представленными по ним Правительством и Аппаратом заключениями, проектами законов, принятых в первом и втором чтениях, и газетой „Республика Армения". (изм.24.12.2004 ЗР-69, 30.04.2009 ЗР-113)

3. Фракции и депутатской группе предоставляется автомашина.

4. Делопроизводитель и эксперты фракции и депутатской группы поступают на работу по срочному договору - по представлению руководителя соответствующей фракции или депутатской группы, выполняют его поручения, а также по его поручению помогают членам фракции или депутатской группы в их работе. (изм. 24.12.2004 ЗР-69)

5. Фракция, депутатская группа, имеющие до 14 членов, имеет установленных штатным расписанием Аппарата одного делопроизводителя и 3-х экспертов, а имеющие более 14 членов – одного делопроизводителя и 4 экспертов. (изм.30.04.2009 ЗР-113)

Г Л А В А 3

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ НАЦИОНАЛЬНОГО СОБРАНИЯ, ЕГО ЗАМЕСТИТЕЛИ

Статья 17. *Выборы Председателя Национального Собраниа, его заместителей*

1. Право на выдвижение из состава депутатов кандидатов на должности Председателя Национального Собраниа, его заместителей принадлежит депутатам.
2. Вопросы о выборах кандидатов, выдвинутых на должности Председателя Национального Собраниа, его заместителей рассматриваются в порядке, установленном пунктом 2 статьи 97 настоящего Закона.
3. Председатель Национального Собраниа избирается тайным голосованием, большинством голосов от общего числа депутатов. (изм. 26.02.2007 ЗР-111)
4. Заместители Председателя Национального Собраниа избираются тайным голосованием большинством голосов участвующих в голосовании депутатов, если в голосовании участвовало более половины от общего числа депутатов. (изм. 26.02.2007 ЗР-111)
5. Если должности заместителей Председателя Национального Собраниа являются вакантными одновременно, то выдвижение, обсуждение кандидатур и голосование по ним осуществляются отдельно.

Статья 18. *Компетенция Председателя Национального Собраниа*

1. В порядке, установленном Конституцией и законами, Председатель Национального Собраниа:
 - а) в случае открытия вакансии должности Президента Республики Армения, до вступления в должность вновь избранного Президента, исполняет обязанности Президента Республики Армения;
 - б) созывает внеочередные сессии и заседания Национального Собраниа; (доп. 26.02.2007 ЗР-111)
 - в) подписывает и обнародует постановления, обращения и заявления Национального Собраниа; (доп. 26.02.2007 ЗР-111)
 - в.1) принимает и публикует постановления и распоряжения; (доп.30.04.2009 ЗР-113)
 - в.2) созывает парламентские слушания, устанавливая порядок их проведения; (доп. 08.04.2010 ЗР -41)
 - в.3) формирует общественные консультативные органы; (доп. 08.04.2010 ЗР -41)
 - г) представляет Национальное Собрание;
 - д) утверждает состав постоянных комиссий Национального Собраниа, а также Комиссии по этике, назначает председателя Комиссии по этике и его заместителя; (доп.19.03.2012 ЗР -111)

е) выступает с официальным сообщением;

ж) после консультаций с фракциями и депутатскими группами Национального Собрания утверждает составы делегаций Национального Собрания в международных парламентских организациях, межпарламентских комиссиях, регламенты их образования и деятельности; (изм. 24.12.2004 ЗР-69, 30.04.2009 ЗР-113)

з) ведет заседания Национального Собрания и рабочие совещания Национального Собрания;

и) представляет на утверждение Национального Собрания проекты повестки дня очередной сессии и четырехдневных заседаний;

к) утверждает правила безопасности, действующие на территории резиденции и в здании Национального Собрания;

л) вводит в обращение проекты законов и постановлений Национального Собрания, назначает главную комиссию; (изм. 26.02.2007 ЗР-111)

м) направляет Президенту Республики принятые Национальным Собранием законы, а также постановления Национального Собрания о принятии законов, о назначении референдума по вопросам принятия Конституции или внесения в нее изменений;

н) (подпункт "н" утратил силу, изм. 26.02.2007 ЗР-111)

о) обеспечивает нормальную деятельность Национального Собрания, при необходимости проводит политические консультации;

(изм. 03.07.2002 ЗР-404)

о.1) распоряжается материальными средствами Национального Собрания; (доп. 03.07.2002 ЗР-404, изм. 26.02.2007 ЗР-111)

п) утверждает структуру Аппарата и Положение об Аппарате; (изм. 30.04.2009 ЗР-113)

п.1) утверждает штатное расписание и ставки должностных окладов работников Аппарата; (доп. 30.04.2009 ЗР-113, изм. 08.04.2010 ЗР-41)

р) назначает и освобождает руководителей Аппарата и его структурных подразделений; (изм. 30.04.2009 ЗР-113)

р.1) назначает представителя Национального собрания в Конституционном Суде; (Доп. 30.04.2009 ЗР-113)

с) предлагает Национальному Собранию кандидатуры для назначения на должности членов Конституционного Суда и Председателя Конституционного Суда - из состава Конституционного Суда; (изм. 25.12.2006 ЗР-12)

с.1) формирует конкурсную комиссию по избранию на вакантное место члена Национальной комиссии по телевидению и радио (далее – Национальная комиссия); (изм. 07.10.2009 ЗР-181)

с.2) приглашает на общественных или договорных началах эксперта (специалиста) или направляет проект законодательного акта на экспертизу по своей инициативе или по предложению комиссии; (доп.30.04.2009 ЗР-113)

т) утверждает численность экспертов (специалистов) временных комиссий Национального Собрания; (изм. 26.02.2007 ЗР-111)

т.1) устанавливает порядок деятельности конкурсной комиссии по избранию на вакантное место члена органа независимого регулирования телекоммуникации; (доп.28.04.2009 ЗР-111, изм. 08.04.2010 ЗР -41)

у) выступает на заседании Национального Собрания по процедуре, предусмотренной подпунктами „а" и „б" пункта 4 статьи 55 настоящего Закона, с ежегодными сообщениями о деятельности Национального Собрания и своей деятельности, без принятия решения; (изм. 24.12.2004 ЗР-69)

ф) утверждает порядок аккредитации журналистов при Национальном Собрании, а также проведения пресс-конференций, брифингов в резиденции Национального Собрания; (доп. 30.04.2009 ЗР-113)

ф.1) устанавливает условия конкурса по трансляции заседаний Национального Собрания и телевизионного цикла передач „Парламентская неделя "; (доп.30.04.2009 ЗР-113)

ф.2) устанавливает порядок очередности выступлений комиссий, фракций и депутатских групп, а также депутатов, не включенных во фракции и в депутатские группы, в ходе телевизионного цикла передач „Парламентская неделя"; (доп. 30.04.2009 ЗР-113)

х) создает депутатские группы дружбы Национального Собрания, утверждает их составы, регламенты их формирования и деятельности и упраздняет их; (изм. 30.04.2009 ЗР-113)

ц) утверждает описание Медали почета Национального Собрания Республики Армения и Почетной грамоты Национального Собрания Республики Армения, порядок награждения ими; (доп.30.04.2009 ЗР-113)

ч) награждает Медалью почета Национального Собрания Республики Армения и Почетной грамотой Национального Собрания Республики Армения, Благодарственной грамотой Председателя Национального Собрания Республики Армения, Памятной медалью Председателя Национального Собрания Республики Армения, Памятным подарком Председателя Национального Собрания Республики Армения, а также поощряет денежной премией. (доп.30.04.2009 ЗР-113, 08.04.2010 ЗР -41)

2. Полномочия, предусмотренные подпунктами "и" , "ф", "ф.1" и "ф.2" пункта 1 настоящей статьи, осуществляются после их рассмотрения на рабочем совещании Национального Собрания, с учетом внесенных предложений.(изм.30.04.2009 ЗР-113)

3. Председатель Национального Собрания в случаях, предусмотренных подпунктами "б", "к", "п", "т.1 ", "ф", "ц" и "ф.1" пункта 1 настоящей статьи, принимает постановления, а в случаях, предусмотренных подпунктами "в.3 ", "д", „ж", "о.1", "п.1 ", "р", "т", "с.1 ", "ф.2 ", "х" и "ч" пункта 1 настоящей статьи, - распоряжения. (доп. 30.04.2009 ЗР-113, 07 .10.2009 ЗР-181, 08.04.2010 ЗР -41)

4. Акты, принятые Председателем Национального Собрания в случаях, предусмотренных подпунктами "б", "в.3", "д", "ж", "к", "п", "п1 ", "р", "р1 ", "ф", "ф.1", "ф.2 ", "х", "ц" и "ч" части 1

настоящего Закона, в двухдневный срок направляются комиссиям, фракциям и депутатским группам. (доп. 30.04.2009 ЗР-113, 08.04.2010 ЗР -41)

Статья 19. Компетенция заместителя Председателя Национального Собрания

1. Заместитель Председателя Национального Собрания по поручению Председателя Национального Собрания:

- а) ведет заседания Национального Собрания;
- б) ведет рабочие совещания Национального Собрания;
- в) заменяет Председателя Национального Собрания.

2. Если должность Председателя Национального Собрания вакантна, обязанности Председателя Национального Собрания исполняет заместитель Председателя Национального Собрания, получивший наибольшее число голосов при избрании на должность. (изм. 26.02.2007 ЗР-111)

3. При исполнении в соответствии со статьей 60 Конституции Председателем Национального Собрания обязанностей Президента Республики полномочия Председателя Национального Собрания исполняет заместитель Председателя Национального Собрания, получивший наибольшее число голосов при избрании на должность. (доп. 26.02.2007 ЗР-111)

Статья 20. Прекращение полномочий Председателя Национального Собрания, его заместителей

1. Полномочия Председателя Национального Собрания, его заместителей прекращаются, если:

- а) в случаях, установленных статьей 12 настоящего Закона, прекращены их депутатские полномочия;
- б) они подали в отставку в порядке, установленном соответственно пунктами 2 или 3 настоящей статьи.

2. Председатель Национального Собрания официально подает свое заявление об отставке ведущему заседание, который оглашает его на ближайшем заседании Национального Собрания. Если непосредственно после истечения пятидневного срока:

- а) Председатель Национального Собрания подает заявление повторно, его отставка считается принятой;
- б) Председатель Национального Собрания не подает заявления повторно, ведущий заседание на ближайшем заседании информирует об этом Национальное Собрание, а заявление Председателя Национального Собрания об отставке считается ничтожным.

3. Заместители Председателя Национального Собрания официально подают свое заявление об отставке Председателю Национального Собрания, которое оглашается им на ближайшем заседании Национального Собрания. Если в течение 3 дней после оглашения заявления об отставке данное лицо подачей письменного заявления:

а) отзывает свое заявление об отставке, ведущий заседание на ближайшем заседании информирует об этом Национальное Собрание;

б) не отзывает своего заявления об отставке, его отставка считается принятой.

4. Проекты постановлений Национального Собрания о досрочном прекращении полномочий Председателя Национального Собрания, его заместителей рассматриваются в Национальном Собрании в порядке, установленном пунктом 7 статьи 97 настоящего Закона.

5. Постановление Национального Собрания о досрочном прекращении полномочий Председателя Национального Собрания принимается тайным голосованием, большинством голосов от общего числа депутатов.

6. Постановление Национального Собрания о досрочном прекращении полномочий заместителя Председателя Национального Собрания принимается тайным голосованием, большинством голосов участвующих в голосовании депутатов, если в голосовании участвовало более половины от общего числа депутатов. (изм. 26.02.2007 ЗР-111)

Г Л А В А 4

КОМИССИИ НАЦИОНАЛЬНОГО СОБРАНИЯ

Статья 21. *Постоянные комиссии и их деятельность*

1. В соответствии со статьей 73 Конституции постоянные комиссии создаются с целью предварительного рассмотрения проектов законодательных актов и других вопросов и дачи заключений по ним Национальному Собранию. (изм. 26.02.2007 ЗР-111)

2. (пункт 2 утратил силу, изм. 26.05.2008 ЗР-60)

3. Состав постоянных комиссий утверждает Председатель Национального Собрания, если соблюдены принципы, установленные статьей 25 настоящего Закона.

4. Число, наименования и сферы деятельности постоянных комиссий устанавливаются постановлением Национального Собрания. Число постоянных комиссий устанавливается на первой сессии Национального Собрания. (изм. 19.03.2012 ЗР -111)

5. Постоянная комиссия имеет свой регламент, который утверждается решением комиссии.

6. Организационную, документарную, информационную, аналитическую и профессиональную деятельность постоянной комиссии обеспечивает секретариат постоянной комиссии, который является структурным подразделением Аппарата и действует в порядке, установленном регламентами постоянной комиссии и Аппарата, под руководством председателя постоянной комиссии. (изм. 26.02.2007 ЗР-111)

7. Каждая из постоянных комиссий имеет одного делопроизводителя (помощника) и 3 экспертов (специалистов), установленных штатным расписанием Аппарата. Делопроизводитель (помощник) постоянной комиссии поступает на работу и увольняется с работы с согласия председателя соответствующей комиссии, а эксперты (специалисты) – в соответствии с законодательством о государственной службе в Аппарате Национального Собрания. (изм. 26.02.2007 ЗР-111)

7.1 В предусмотренном пунктом 4 настоящей статьи случае правовое положение экспертов (специалистов) реформированной (слитой, объединенной, разделенной) и (или) переименованной постоянной комиссии определяется в порядке, установленном статьей 31 Закона Республики Армения "О государственной службе в Аппарате Национального Собрания Республики Армения".(доп.19.03.2012 ЗР -111)

8. Аппарат обеспечивает постоянные комиссии актами, принятыми Президентом Республики, Национальным Собранием, Правительством, Конституционным Судом, и газетой "Республика Армения".

(изм. 30.04.2009 ЗР-113)

Статья 22. Временная комиссия и ее деятельность

1. В соответствии со статьей 73 Конституции временные комиссии создаются для предварительного рассмотрения проектов отдельных законов или представления Национальному Собранию заключений, справок по определенным вопросам, событиям и фактам. (доп. 26.02.2007 ЗР-111)

2. При создании временной комиссии Национальное Собрание определяет задачи, сроки и порядок ее деятельности.

3. Временная комиссия в установленный срок докладывает о результатах своей деятельности на заседании Национального Собрания.

4. На основании представленных временной комиссией заключения, справки депутат в двухдневный срок после доклада временной комиссии о своей деятельности на заседании Национального Собрания в установленном настоящим Законом порядке может представить проект постановления Национального Собрания. По заключению головной комиссии проект постановления Национального Собрания включается в проект о внесении дополнений в повестку дня очередной сессии, а в случае включения в повестку дня очередной сессии - и в проект повестки дня предстоящих четырехдневных заседаний. (изм. 03.07.2002 ЗР-404, изм. 08.04.2010 ЗР -41)

5. Эксперты (специалисты) временной комиссии поступают на работу на договорной основе на срок деятельности комиссии. Их состав и численность утверждаются Председателем Национального Собрания по представлению соответствующей комиссии, если иное не предусмотрено постановлением Национального Собрания. (изм. 26.02.2007 ЗР-111)

Статья 23. Подкомиссия, рабочая группа и их деятельность

1. Постоянная комиссия из своего состава может создавать подкомиссии, а также формировать рабочие группы, с установлением задач, сроков и порядка их деятельности и избранием руководителей.

2. В состав рабочей группы могут входить депутат, а также эксперт (специалист) комиссии, фракции, депутатской группы, помощник депутата и другие специалисты. (изм. 26.02.2007 ЗР-111)

3. Руководитель подкомиссии или рабочей группы выполняет поручения председателя постоянной комиссии.

4. Подкомиссия или рабочая группа в установленный срок докладывает о результатах своей деятельности на заседании постоянной комиссии.

5. Подкомиссия или рабочая группа могут быть упразднены досрочно по решению постоянной комиссии.

Статья 24. Временная счетная комиссия и ее деятельность

1. Постановлением Национального Собрания на каждом первом четырехдневном заседании очередной сессии создается временная счетная комиссия (далее - счетная комиссия), которая сохраняет свои полномочия до начала следующей очередной сессии.

2. Кандидат, баллотированный на выборные должности или в выборные органы, а также авторы поставленных на голосование вопросов в ходе соответствующего голосования не могут участвовать в работе счетной комиссии.

3. Счетная комиссия избирает из своего состава председателя и секретаря.

4. Счетная комиссия:

а) в порядке, установленном статьей 62 настоящего Закона, организует проведение тайного голосования и представляет Национальному Собранию его результаты;

б) в случаях, предусмотренных пунктом 3 статьи 44 настоящего Закона, регистрирует депутатов;

в) в случаях, предусмотренных пунктом 2 статьи 61 настоящего Закона, считает голоса депутатов.

5. Решения счетной комиссии принимаются большинством голосов ее членов.

Статья 24.1. Формирование Комиссии по этике

1. На первой сессии, а также на первом четырехдневном заседании каждой очередной сессии Национального Собрания по представлению фракций формируется Комиссия по этике, которая действует до формирования следующей Комиссии по этике Национального Собрания того же созыва.

Состав Комиссии по этике утверждается, а также председатель Комиссии по этике и его заместитель назначаются Председателем Национального Собрания, если соблюдены принципы, установленные пунктами 2, 3, 4 и 6 настоящей статьи.

2. Фракция вправе представить в Комиссию по этике не менее одного депутата. Если общее число неопозиционных фракций равно общему числу оппозиционных фракций, то состав Комиссии по этике пополняется дополнительным (дополнительными) членом (членами) в следующем порядке:

а) если общее число неопозиционных фракций больше общего числа оппозиционных фракций, то право поочередного выдвижения на место (места), составляющее (составляющие) разницу между ними, принадлежит оппозиционным фракциям - по одному дополнительному члену;

б) если общее число оппозиционных фракций больше общего числа неопозиционных фракций, то право поочередного выдвижения на место (места), составляющее (составляющие) разницу между ними, принадлежит неопозиционным фракциям - по одному дополнительному члену;

в) очередность выдвижения дополнительного (дополнительных) члена (членов) определяется в соответствии с численностью фракций, имеющих право на его (их) выдвижение, – от многочисленной к малочисленной;

г) дополнительный член (дополнительные члены) выдвигается (выдвигаются) до уравнивания в Комиссии по этике числа представителей неопозиционных и оппозиционных фракций.

3. Председатель Комиссии по этике и его заместитель назначаются по представлению фракций из числа членов Комиссии по этике.

Право на занятие должности председателя Комиссии по этике в порядке ротации принадлежит наиболее многочисленным оппозиционной и неопозиционной фракциям.

Если должность председателя Комиссии по этике занимает:

а) представитель неопозиционной фракции, то право на занятие должности заместителя председателя Комиссии по этике принадлежит наиболее многочисленной оппозиционной фракции;

б) представитель оппозиционной фракции, то право на занятие должности заместителя председателя Комиссии по этике принадлежит наиболее многочисленной неопозиционной фракции.

4. Право на выдвижение членов Комиссии по этике, а также занятие должности председателя Комиссии по этике и его заместителя сохраняется до истечения полномочий Комиссии по этике.

Фракции имеют право на замену своих членов, включенных в Комиссию по этике.

5. Полномочия члена (председателя, его заместителя) Комиссии по этике прекращаются, если:

а) прекращены его депутатские полномочия - в случаях, установленных статьей 12 настоящего закона;

б) закончены полномочия Комиссии по этике;

в) он подал в отставку;

г) он заменен фракцией в порядке, предусмотренном абзацем вторым пункта 4 настоящей статьи.

6. Вакантное место (должность) члена (председателя, его заместителя) Комиссии по этике в установленном пунктами 1 – 4 настоящей статьи порядке замещается фракцией, имеющей право на выдвижение члена Комиссии по этике или на занятие должности председателя Комиссии по этике, его заместителя.

(доп.19.03.2012 ЗР-111)

Статья 24.2. Правомочия Комиссии по этике

1. Комиссия по этике:

а) представляет Национальному Собранию заключение о нарушении депутатом условий части первой статьи 65 Конституции;

б) выносит решение о нарушении депутатом правил этики, предусмотренных пунктом 2 статьи 6.1 настоящего Закона;

в) выносит решение о неисполнении депутатом требования, предусмотренного пунктом 3 статьи 6.2 настоящего Закона, касающегося выступления с заявлением о конфликте интересов;

г) представляет депутату заключение о признании указанной им работы научной, педагогической или творческой работой в соответствии со статьей 24 Закона Республики Армения “Об общественной службе”;

д) представляет депутату заключение о необходимости выступления с заявлением по указанному им вопросу относительно конфликта интересов в порядке, установленном пунктом 3 статьи 6.2 настоящего Закона.

2. Комиссия по этике может:

а) требовать и получать от любого государственного органа или органа местного самоуправления, государственного или муниципального учреждения, государственной или муниципальной организации или их должностных лиц необходимые материалы и документы, относящиеся к рассматриваемому в Комиссии по этике вопросу;

б) требовать от правомочного государственного органа или органа местного самоуправления, государственного или муниципального учреждения, государственной или муниципальной организации или их должностных лиц, за исключением судов, судей и прокуроров, проведения проверок, изучений, экспертных исследований по обстоятельствам, подлежащим выявлению в ходе изучения вопроса, рассматриваемого в Комиссии по этике, и представления их результатов.

3. Истребованные Комиссией по этике материалы, документы или другие сведения должны быть отправлены ей в течение 10 дней после получения запроса, если в запросе не указан другой срок или адресат запроса не предлагает другого разумного срока для выполнения требования Комиссии по этике.

4. Члены Комиссии по этике вправе беспрепятственно посещать любое государственное или муниципальное учреждение или организацию, а также знакомиться с любым материалом или документом, относящимся к вопросу, рассматриваемому в Комиссии по этике. Члены Комиссии по этике могут ознакомляться со сведениями, содержащими государственную, служебную, коммерческую или другую охраняемую законом тайну, в установленном законом порядке.

(доп.19.03.2012 ЗР-111)

Статья 24.3. Обращение в Комиссию по этике и рассмотрение заявления

1. В комиссию по этике может обращаться:

а) любое лицо - в случаях, предусмотренных подпунктами “а” – “в” пункта 1 статьи 24.2 настоящего Закона;

б) депутат - в случаях, предусмотренных подпунктами “г” и “д” пункта 1 статьи 24.2 настоящего Закона.

2. Заявление представляется в письменной форме и должно содержать:

- а) имя, фамилию заявителя, в случае депутата – также номер избирательного округа, в случае юридического лица – его полное наименование;
- б) адрес заявителя, в случае юридического лица – его местонахождение (в случае депутата не представляется);
- в) имя, фамилию, номер избирательного округа депутата, которого касается заявление, - в случаях, предусмотренных подпунктами “а”-“в” пункта 1 статьи 24.2 настоящего Закона;
- г) документы, удостоверяющие нарушение требований Конституции, настоящего Закона, а также другие необходимые для разъяснения или разрешения вопроса документы;
- д) число, месяц, год составления заявления;
- е) подпись заявителя, а в случае юридического лица – подпись правомочного должностного лица.

Если заявление представляется через представителя, то должна быть представлена также доверенность, выданная в установленном законом порядке.

3. Если в заявлении есть формальные ошибки, которые могут быть исправлены, то секретарь Комиссии по этике указывает на них заявителю, предоставляя ему возможность исправить эти ошибки, либо исправляет их сам, предварительно или в последующем информируя об этом заявителя. Если перечень представленных в приложении к заявлению документов неполный, то секретарь Комиссии по этике предлагает дополнить этот перечень в установленный срок.

4. По предложению председателя Комиссии по этике, но не позднее чем в 10-дневный срок после получения заявления, Комиссия по этике своим решением приступает к рассмотрению поднятого в заявлении вопроса либо отказывает в рассмотрении заявления.

5. Комиссия по этике отказывает в рассмотрении заявления, если:

- а) выдвинутые в заявлении вопросы находятся вне ведения Комиссии по этике;
- б) заявитель не вправе обращаться в Комиссию по этике по выдвинутому вопросу;
- в) в связи с заявлением, представленным относительно того же депутата и на том же основании, существует постановление (заключение) Национального Собрания и (или) Комиссии по этике;
- г) в Комиссии по этике осуществляется рассмотрение вопроса по предмету заявления на основании другого (других) заявления (заявлений).

6. Секретарь Комиссии по этике в 3-х дневный срок после начала рассмотрения вопроса в Комиссии по этике уведомляет заявителя, а также указанного в заявлении депутата и других заинтересованных лиц о начале рассмотрения вопроса, а в случае необходимости уведомляет также привлеченных к рассмотрению вопроса представителей компетентных органов о месте, дне, часе и других условиях проведения мероприятий, необходимых для рассмотрения вопроса.

Секретарь Комиссии по этике в 3-дневный срок со дня вынесения Комиссией по этике решения об отказе возвращает заявителю заявление и приложенные к нему документы.

7. Комиссия по этике завершает рассмотрение вопроса в течение 30 дней со дня вынесения своего решения о начале рассмотрения вопроса. Решением Комиссии по этике этот срок может быть продлен на срок до 20 дней, если в целях выяснения обстоятельств, считающихся существенными для рассмотрения вопроса, возникла необходимость получения дополнительных сведений или документов и принятие решения по существу или заключения в оставшийся срок рассмотрения вопроса невозможно. Секретарь Комиссии по этике уведомляет заинтересованные стороны о продлении срока рассмотрения вопроса.

8. Комиссия по этике обязана приостановить рассмотрение вопроса, если:

а) принятие Комиссией по этике решения или заключения по данному вопросу невозможно до вынесения по рассматриваемому делу постановления (судебного акта) в порядке конституционного, административного, гражданского или уголовного судопроизводства;

б) Комиссией по этике в ходе изучения выявляются признаки преступления. В этом случае секретарь Комиссии по этике в течение 24 часов направляет все относящиеся к делу документы Генеральному прокурору Республики Армения (далее – Генеральный прокурор).

Комиссия по этике может приостановить рассмотрение вопроса, если указанный в заявлении депутат отсутствует по уважительным причинам и Комиссия по этике до принятия решения или дачи заключения считает его присутствие необходимым для выяснения у него некоторых важных обстоятельств, касающихся рассмотрения вопроса.

Рассмотрение вопроса возобновляется в 3-дневный срок после отпадения обстоятельств, повлекших его приостановление.

9. Рассмотрение вопроса прекращается, если закончены полномочия Национального Собрания, прекращены полномочия указанного в заявлении депутата либо по предусмотренному законом другому основанию отпала необходимость дачи Комиссией по этике заключения.

10. Решения Комиссии по этике о прекращении, приостановлении и возобновлении рассмотрения вопроса секретарь Комиссии по этике направляет заинтересованным сторонам в 3-дневный срок.

(доп.19.03.2012 ЗР-111)

Статья 24.4. Порядок деятельности Комиссии по этике

1. Комиссия по этике действует в порядке, предусмотренном статьями 27, 28, 29 и 30.1 настоящего Закона, со следующим различием:

а) очередные заседания Комиссии созываются только в дни, установленные Комиссией или ее председателем;

б) заседания Комиссии являются закрытыми, за исключением случая, когда указанный в заявлении депутат предлагает провести открытое заседание Комиссии;

в) заседание Комиссии правомочно, если на заседании присутствует (зарегистрировалась) не менее половины от общего числа членов Комиссии и его ведет председатель Комиссии либо в случае, установленном пунктом 9 статьи 26 настоящего Закона, - его заместитель или член Комиссии, уполномоченный решением Комиссии;

г) в случаях, предусмотренных подпунктами “а”, “б” и “в” пункта 1 статьи 24.2 настоящего Закона, в качестве основного докладчика выступает член Комиссии, имеющий правомочие представлять Комиссии результаты изучения заявления, а с содокладом – указанный в заявлении депутат. Автор заявления, а также лица, в установленном пункте 3 статьи 24.2 настоящего Закона порядке представившие в Комиссию материалы, документы или сведения, а также представитель депутата имеют право выступать, отвечать на вопросы членов Комиссии и указанного в заявлении депутата;

д) в случаях, предусмотренных подпунктами “г” и “д” пункта 1 статьи 24.2 настоящего Закона, в качестве основного докладчика выступает автор заявления, а с содокладом - член Комиссии, имеющий правомочие представлять Комиссии результаты изучения заявления. Лица, в установленном пункте 3 статьи 24.2 настоящего Закона порядке представившие в Комиссию материалы, документы или другие сведения, а также представитель депутата имеют право выступать, отвечать на вопросы членов Комиссии и автора заявления;

е) решения и заключения Комиссии принимаются большинством голосов членов Комиссии, участвующих в голосовании, если в голосовании участвовало более половины от общего числа членов Комиссии;

ж) если проект решения или заключения Комиссии в результате голосования не получает необходимого для его принятия числа голосов, то заявление, представленное по вопросам, предусмотренным подпунктами “а”, “б” и “в” пункта 1 статьи 24.2 настоящего Закона, считается отклоненным, а рассмотрение заявления, представленного по вопросам, предусмотренным подпунктами “г” и “д” пункта 1 статьи 24.2 настоящего Закона, считается завершенным;

з) Комиссия обязана предоставить возможность депутату, которого касается заявление, дать разъяснения относительно поднятых в заявлении вопросов и результатов проведенных исследований, а также обосновать свою позицию в целом. Если указанный в заявлении депутат отказывается от участия в рассмотрении вопроса, то секретарь Комиссии по этике не менее чем за 10 дней до дня рассмотрения Комиссией по этике решения по существу или заключения по этому вопросу направляет связанные с вопросом материалы депутату, который вправе представить в Комиссию по этике свою позицию и разъяснения по ним в течение 5 дней после получения материалов, если решением Комиссии по этике не установлен другой срок;

и) процедурные решения Комиссии должны иметь письменную форму, а решения по существу и заключения – должны быть также обоснованы, за исключением случаев, предусмотренных подпунктом “ж” настоящего пункта;

к) содержание заявления до принятия по рассматриваемому в Комиссии заявлению окончательного решения или заключения не подлежит разглашению, за исключением случая, предусмотренного подпунктом “б” настоящей статьи;

л) члены Комиссии и другие участвующие в работе Комиссии лица не вправе разглашать ставшие им известными в ходе рассмотрения или изучения вопроса сведения о заявителе или иных лицах без их письменного согласия;

м) депутат не может участвовать в рассмотрении вопроса в Комиссии в статусе члена Комиссии, если он или его аффилированное лицо являются авторами заявления либо если Комиссия рассматривает их вопрос.

2. Комиссия по этике имеет свой регламент, который утверждается решением Комиссии.

3. Председатель Комиссии по этике оглашает решения и заключения Комиссии по этике на предстоящих четырехдневных заседаниях очередной сессии Национального Собрания, после чего они размещаются на интернет-сайте Национального Собрания.

Решения и заключения Комиссии по этике Национальным Собранием не рассматриваются, за исключением предусмотренного статьей 99.1 настоящего Закона случая.

4. На деятельность Комиссии по этике не распространяются пункты 2 - 5 статьи 22 настоящего Закона. (доп.19.03.2012 ЗР -111)

Статья 24.5. Обеспечение деятельности Комиссии по этике

1. Организационную, юридическую, документарную, информационную и аналитическую деятельность Комиссии по этике обеспечивает секретариат Комиссии по этике, который является структурным подразделением Аппарата, имеет секретаря и делопроизводителя (помощника), установленных штатным расписанием Аппарата.

2. Секретарь и делопроизводитель (помощник) Комиссии по этике поступают на работу и увольняются с работы в соответствии с законодательством о государственной службе в Аппарате Национального Собрания.

3. Секретарь Комиссии по этике выполняет поручения председателя Комиссии по этике и осуществляет другие полномочия, установленные настоящим Законом.

(доп.19.03.2012 ЗР -111)

Статья 25. Общий порядок формирования комиссий

1. Численный состав каждой из постоянных комиссий равен примерно 1/ПК от общего числа депутатов, где ПК – общее число постоянных комиссий. (изм. 26.02.2007 ЗР-111, 26.05.2008 ЗР-60, 19.03.2012 ЗР -111)

2. Состав комиссии должен отражать численное соотношение фракций, депутатских групп и депутатов, не включенных в их составы.

3. Депутаты включаются в постоянные комиссии согласно их заявлениям.

4. (пункт 4 утратил силу, изм. 30.04.2009 ЗР-113)

5. Члены фракции, депутатской группы включаются в составы комиссий по представлению фракции, депутатской группы. (изм.30.04.2009 ЗР-113)

6. В каждую комиссию фракция, депутатская группа вправе представить как минимум одного депутата. (изм.30.04.2009 ЗР-113)

6.1. Если общая численность фракции, депутатской группы меньше общего числа постоянных комиссий, то фракция, депутатская группа имеют право представлять своего кандидата для включения в состав не более чем двух постоянных комиссий, имея в каждой постоянной комиссии по одному депутату. (доп.30.04.2009 ЗР-113, изм. 13.09.2012 ЗР-174)

6.2. Депутат, не включенный в состав фракции и депутатской группы, может быть включен в состав не более чем трех постоянных комиссий. (доп. 13.09.2012 ЗР-174)

7. Председатель Национального Собрания и его заместители, а также руководители фракций и депутатских групп по своему желанию могут не включаться в состав постоянных комиссий. (изм.19.03.2012 ЗР -111)

8. Фракции и депутатские группы имеют право на замену своих членов, входящих в состав комиссии. (доп. 24.12.2004 ЗР-69)

Статья 26. Председатель комиссии и его заместитель

1. Право выдвижения кандидатов на должности председателей постоянных комиссий и их заместителей в порядке, предусмотренном пунктом 1.1 настоящей статьи, до истечения полномочий Национального собрания принадлежит фракциям.(изм. 23.10.2008 ЗР-182)

1.1. Право выдвижения депутатами кандидатов на должности председателей постоянных комиссий и их заместителей распределяется между фракциями в день открытия первой сессии Национального Собрания по полученному для каждой должности коэффициенту, который исчисляется по следующей формуле:

$$Kф = Чф / (Пф+1),$$

где:

Кф – коэффициент фракции,

Чф – общее число членов фракции,

Пф – общее число должностей председателей постоянных комиссий и их заместителей, отведенных фракции на праве выдвижения кандидата, при исчислении коэффициента фракции для очередной должности.

В начале исчисления коэффициентов фракция, имеющая наибольший коэффициент, получает право выбора первой должности председателя постоянной комиссии или заместителя председателя постоянной комиссии и выдвижения кандидата на эту должность. Право выбора следующей должности председателя постоянной комиссии или заместителя председателя постоянной комиссии и выдвижения кандидата на эту должность получает фракция, имеющая более высокий коэффициент по сравнению с другими фракциями. Исчисление коэффициентов повторяется до определения права выдвижения кандидата на последнюю должность председателя постоянной комиссии и его заместителя. В случае равенства наивысших коэффициентов право выдвижения кандидата на следующую должность председателя постоянной комиссии или его заместителя определяется по взаимному соглашению фракций, имеющих равный коэффициент, а в случае невозможности этого – жеребьевкой.

После определения права выдвижения кандидатов на должности председателей постоянных комиссий и их заместителей фракции могут по взаимному соглашению заменить и (или) уступить по взаимному соглашению право выдвижения кандидатов на должности председателей постоянных комиссий и (или) их заместителей.

(доп. 23.10.2008, ЗР-182)

2. Вопрос избрания кандидатов на должность председателя постоянной комиссии рассматривается в порядке, установленном пунктом 2 статьи 97 настоящего Закона.

3. Полномочия председателя постоянной комиссии, его заместителя прекращаются, если:

а) в установленных статьей 12 настоящего Закона случаях прекращены его депутатские полномочия;

б) он вышел из фракции, выдвинувшей его кандидатуру на должность председателя постоянной комиссии, в порядке, установленном пунктом 3 статьи 14 настоящего Закона;

в) он подал в отставку в порядке, установленном пунктом 4 настоящей статьи.

(изм. 23.10.2008, ЗР-182)

4. Председатель постоянной комиссии официально подает свое заявление об отставке Председателю Национального Собрания, который оглашает его на ближайшем заседании Национального Собрания. Если в течение 3 дней после оглашения заявления об отставке данное лицо подачей письменного заявления:

а) отзывает свое заявление об отставке, Председатель Национального Собрания на ближайшем заседании информирует об этом Национальное Собрание;

б) не отзывает своего заявления об отставке, его отставка считается принятой.

5. Проект постановления Национального Собрания о досрочном прекращении полномочий председателя постоянной комиссии представляется в Национальное Собрание и рассматривается им в порядке, установленном пунктом 7 статьи 97 настоящего Закона. (доп. 24.12.2004 ЗР-69)

6. Постановления Национального Собрания об избрании председателя постоянной комиссии и о досрочном прекращении его полномочий принимаются тайным голосованием большинством голосов участвующих в голосовании депутатов, если в голосовании участвовало более половины от общего числа депутатов. (изм. 26.02.2007 ЗР-111)

7. Председателя временной комиссии, заместителя председателя комиссии, руководителей подкомиссии и рабочей группы своим решением избирает соответствующая комиссия.

7.1. Если выдвинутый фракцией на должность заместителя председателя постоянной комиссии кандидат не избирается, то проводятся новые выборы, при которых нового кандидата может выдвинуть фракция, имеющая на то право.

(доп. 23.10.2008, ЗР-182)

7.2. Если при выборах заместителя председателя постоянной комиссии кандидатура фракцией не выдвигается, то право выдвижения кандидата на данную должность переходит к фракции, имеющей наивысший коэффициент в начале исчисления коэффициентов фракций в порядке, предусмотренном пунктом 11 настоящей статьи.

(доп. 23.10.2008, ЗР-182)

8. Председатель комиссии:

а) подготавливает и ведет заседания комиссии;

б) созывает внеочередное заседание комиссии;

в) представляет на утверждение комиссии проект повестки дня заседания комиссии;

г) координирует работу подкомиссий и рабочих групп;

д) обеспечивает исполнение решений комиссии;

д.1) представляет комиссию; (доп. 30.04.2009 ЗР-113)

е) дает ход поступившим в адрес комиссии заявлениям и отвечает на них;

ж) руководит работой экспертов (специалистов) комиссии; (изм. 26.02.2007 ЗР-111)

з) приглашает специалистов на заседания комиссии, подкомиссий и рабочих групп для участия в обсуждении вопросов; (доп. 26.02.2007 ЗР-111)

и) извещает комиссию о ходе исполнения решений комиссии; (доп. 26.02.2007 ЗР-111)

к) координирует работу комиссии с другими комиссиями и Аппаратом. (доп. 26.02.2007 ЗР-111)

9. Если председатель комиссии отсутствует или эта должность является вакантной, то его обязанности исполняет заместитель, а при невозможности - член комиссии, уполномоченный на это решением комиссии.

Статья 27. Порядок созыва заседаний комиссий

1. Очередные заседания постоянных комиссий созываются, как правило, по пятницам – в 11.00. (изм. 26.02.2007 ЗР-111, 26.05.2008 ЗР-60, 19.03.2012 ЗР -111, изм. 13.09.2012 ЗР-174)

2. Очередные заседания временной комиссии созываются в установленные комиссией дни, но не реже чем раз в неделю.

3. Внеочередное заседание комиссии созывается по инициативе председателя или не менее одной трети ее членов в установленный инициатором срок.

Запрещается проведение заседания комиссии во время заседания Национального Собрания. (доп. 24.12.2004 ЗР-69)

4. Заседания комиссии проходят в резиденции Национального Собрания. Заседание комиссии по решению комиссии может проводиться в ином месте, о чем председатель комиссии заблаговременно уведомляет Председателя Национального Собрания.

5. Проект повестки дня заседания комиссии составляется из отнесенных к ведению комиссии в качестве головной, введенных в обращение проектов принятых в первом и втором чтении законов и постановлений, вопросов, отнесенных к компетенции комиссии, предлагаемых членами комиссии. (доп. 24.12.2004 ЗР-69)

Статья 28. Порядок проведения заседаний комиссий

1. Заседания комиссии являются открытыми, за исключением предусмотренных настоящим Законом случаев.
2. На закрытом заседании комиссии кроме депутатов могут присутствовать Президент Республики, постоянный и полномочный представители Президента Республики в Национальном Собрании, Премьер-министр, его полномочный представитель, а также приглашенные по решению комиссии лица. На закрытом заседании комиссии голосование запрещается. (изм.30.04.2009 ЗР-113)
3. На открытом заседании комиссии кроме лиц, указанных в пункте 2 настоящей статьи, могут присутствовать руководители структурных подразделений Аппарата, сотрудники управления по связям с общественностью, эксперты (специалисты) комиссии, фракций и депутатских групп, помощники депутатов, иные приглашенные председателем комиссии и предусмотренные законом лица. (изм. 24.12.2004 ЗР-69, изм и доп. 26.02.2007 ЗР-111)
4. Участвовать в заседании комиссии при рассмотрении проекта или предложений по ним имеют право авторы данных документов.
5. Авторы вопросов, включенных в проект повестки дня заседания комиссии, депутаты, представившие предложения по этим вопросам, иные заинтересованные органы и должностные лица уведомляются не менее чем за три дня до проведения обсуждения. (доп. 26.02.2007 ЗР-111)

Статья 29. Порядок организации обсуждений и принятия решений на заседании комиссии

1. Заседание комиссии правомочно, если на заседании присутствует (зарегистрировано) не менее 1/4 от общего числа членов комиссии и его ведет председатель комиссии или в случае, предусмотренном пунктом 9 статьи 26 настоящего Закона, его заместитель или уполномоченный решением комиссии член комиссии. (изм. 26.02.2007 ЗР-111)
2. Заседание начинается утверждением повестки дня. До утверждения повестки дня другие вопросы не рассматриваются.
 - 2.1. Вопросы на заседании обсуждаются в следующей последовательности:
 - а) выступление основного докладчика;
 - б) вопросы основному докладчику;
 - в) выступление содокладчика;
 - г) вопросы содокладчику;
 - д) обмен мнениями;
 - д.1) заключительное выступление содокладчика; (доп. 26.02.2007 ЗР-111)
 - е) заключительное выступление основного докладчика;
 - ж) голосование. (доп. 24.12.2004 ЗР-69)

2.2. Предложение по установлению специального регламента для обсуждения вопроса в Национальном Собрании представляется автором (основным докладчиком) или членом комиссии и ставится на голосование после голосования комиссии по вопросу. (доп. 24.12.2004 ЗР-69)

2.3. Голосование на заседании по любому вопросу проводится непосредственно после окончания обсуждения вопроса. (доп. 24.12.2004 ЗР-69)

3. Голосования на заседании проводятся только по предложению членов данной комиссии. На голосование ставится предложение о представлении Национальному Собранию положительного заключения по обсужденному вопросу. Если это предложение в результате голосования не получает необходимого для его принятия числа голосов, или подобное предложение не поступает, то считается, что комиссия не представила Национальному Собранию положительное заключение по вопросу. (доп. 26.02.2007 ЗР-111)

4. Член комиссии может отказаться от участия в голосовании.

5. Решения комиссии принимаются большинством голосов участвующих в голосовании членов комиссии, если за решение проголосовало не менее 1/4 от общего числа членов комиссии. (изм. и доп. 26.02.2007 ЗР-111)

5.1. Утратила силу (изм. 13.09.2012 ЗР-174)

6. Протокол заседания, который включает персональные результаты голосования по всем обсужденным на заседании комиссии вопросам, подписывается председателем комиссии. (изм. 26.02.2007 ЗР-111)

Статья 30. Головная комиссия

1. Головной комиссией является одна комиссия из состава постоянных или временных комиссий Национального Собрания, назначенная в порядке, установленном настоящим Законом, Председателем Национального Собрания. (доп. 26.02.2007 ЗР-111)

2. При рассмотрении вопроса представитель головной комиссии выступает в Национальном Собрании с содокладом с представлением заключения комиссии об этом.

2.1. Если не менее чем одна треть принявших участие в голосовании членов головной комиссии после голосования выступает против заключения комиссии и имеет по нему особое мнение, то их представитель может выступить в ходе обсуждения вопроса на заседании Национального Собрания с содокладом, представляя свое особое мнение по заключению комиссии.

Об инициативе членов комиссии по выступлению с особым мнением вносится отметка в выписку из протокола заседания комиссии, которая направляется Председателю Национального Собрания.

(доп 23.10.2008 ЗР-182)

3. До включения в проект повестки дня четырехдневных заседаний проект закона по решению головной комиссии может считаться альтернативным по отношению к пока еще не рассмотренному проекту закона, регулирующему ту же сферу и включаемому или включенному в повестку дня четырехдневных заседаний.

4. Головная комиссия по предложению автора (основного докладчика), а в случае его отсутствия – члена комиссии, может представить заключение об отсрочке включения проекта закона, пакета проектов законов или проекта постановления Национального Собрания в проект повестки дня очередной сессии или четырехдневных заседаний. (изм. 24.12.2004 ЗР-69, 19.03.2012 ЗР -111)

5. Если по заключению головной комиссии включение вопроса в проект повестки дня очередной сессии или четырехдневных заседаний решением Национального Собрания отложено, то этот вопрос:

а) включается в повестку дня головной комиссии - по письменному заявлению автора (основного докладчика);

б) изымается из обращения в Национальном Собрании на следующий день после истечения срока отсрочки, если автор в письменной форме не обращается в головную комиссию до дня истечения срока отсрочки.

(доп.19.03.2012 ЗР -111)

Статья 30.1. Запросы комиссии

Комиссия может обращаться с запросами по представленным на ее рассмотрение проектам законодательных актов и другим вопросам в органы государственного управления и местного самоуправления, к их должностным лицам, в учреждения и организации, которые обязаны:

а) рассматривать письменный запрос комиссии и давать письменный ответ на него в 20-дневный срок;

б) письменно извещать комиссию о рассмотрении поднятого ею вопроса не позднее чем за три дня до его рассмотрения.

(доп. 30.04.2009 ЗР-113)

Статья 30.2 Порядок представления Национальному Собранию заключений по определенным вопросам

1. Национальное Собрание в соответствии со статьей 73 Конституции своим постановлением может поручить одной из постоянных комиссий предварительное обсуждение определенных вопросов, установив срок представления Национальному Собранию заключения по результатам обсуждения.

2. Заключение в Национальном Собрании обсуждается по специальной процедуре, представленной комиссией и установленной Национальным Собранием.

(доп. 07.10.2009 ЗР-181)

Статья 31. Совместные заседания комиссий

Комиссии могут проводить совместные заседания, на которых решения принимаются каждой комиссией отдельно.

Статья 32. Парламентские слушания

1. Комиссии по вопросам, отнесенным настоящим Законом к их сфере, не менее одного раза за каждую очередную сессию организуют парламентские слушания, ставя в известность об этом Председателя Национального Собрания. (изм. 24.12.2004 ЗР-69, доп. 13.09.2012 ЗР-174)
2. День, время и место проведения слушаний, а также список докладчиков и приглашенных утверждаются решением комиссии. Днем проведения слушаний не должна быть пятница, или этот день не должен совпадать с днем заседания Национального Собрания. (изм. 13.09.2012 ЗР-174)
3. Информация об организации слушаний предоставляется средствам массовой информации не менее чем за три дня до дня их проведения.
4. Слушания проводятся по процедуре, утвержденной комиссиями, организовавшими их.
5. Слушания проводятся председателями комиссий, организовавшими их, или в случае, предусмотренном пунктом 9 статьи 26 настоящего Закона, их заместителями, а в случае, когда это невозможно, членом комиссии, уполномоченным решением комиссии. (изм. 26.02.2007 ЗР-111)
6. Комиссия, организующая слушания, может подготавливать материалы, обобщающие итоги слушаний (письменные выступления, предложения, заключения, справки и иные сведения, представленные по теме слушаний), которые могут быть опубликованы по предложению комиссии с согласия Председателя Национального собрания. (доп.30.04.2009 ЗР-113)
7. В случаях, предусмотренных подпунктом "в.2" пункта 1 статьи 18 настоящего Закона, парламентские слушания проводятся в порядке, установленном Председателем Национального Собрания.(доп. 08.04.2010 ЗР -41)

Статья 33. Участие депутатов в заседаниях комиссии (изм. 13.09.2012 ЗР-174)

1. Член комиссии при невозможности явки на заседание заблаговременно уведомляет об этом председателя комиссии.
2. Председатель комиссии в 30-дневный срок после окончания очередной сессии представляет Председателю Национального Собрания справку об отсутствии депутатов на заседаниях комиссии в течение данной сессии, которая оглашается на первом заседании очередной сессии Национального Собрания. (изм. 13.09.2012 ЗР-174)

Г Л А В А 5 СЕССИИ И ЗАСЕДАНИЯ НАЦИОНАЛЬНОГО СОБРАНИЯ

Статья 34. Созыв первой сессии

1. Первая сессия вновь избранного Национального Собрания созывается после избрания не менее двух третей от общего числа депутатов в третий, а в случае внеочередных выборов в Национальное Собрание – во второй четверг, в 10.00 часов, о чем объявляет Центральная избирательная комиссия. (доп. 26.02.2007 ЗР-111)
2. До избрания Председателя Национального Собрания заседания ведет старший по возрасту депутат.
3. В связи с открытием первой сессии с приветственной речью имеют право выступить Президент Республики и Католикос Всех Армян.

4. После приветственных выступлений депутаты дают клятву:

"Во имя осуществления общенациональных целей, укрепления и процветания Отечества клянусь добросовестно выполнять свои обязательства перед народом, соблюдать Конституцию и законы Республики Армения, способствовать защите суверенитета и интересов Республики Армения, делать все для сохранения гражданского согласия, национальных и общечеловеческих ценностей."

Депутаты, пополнившие состав Национального Собрания в последующем, дают клятву на заседании Национального Собрания. (изм. 26.02.2007 ЗР-111)

5. После клятвы ведущий заседание представляет депутатов, зачитывая имя, фамилию каждого депутата, номер избирательного округа или название партии, блока партий, после чего производится регистрация депутатов в порядке, установленном настоящим Законом.

6. Ведущий заседание объявляет повестку дня первой сессии:

а) выборы счетной комиссии;

б) выборы Председателя Национального Собрания;

в) выборы заместителей Председателя Национального Собрания;

в.1) утверждение числа, наименований и сфер деятельности постоянных комиссий Национального Собрания; (доп.19.03.2012 ЗР -111)

г) выборы председателей постоянных комиссий;

д) (пункт "д" утратил силу, изм.19.03.2012, ЗР -111)

е) вопрос одобрения программы Правительства. (изм. 26.02.2007 ЗР-111)

7. До тех пор пока вопросы "а-г" повестки дня не будут исчерпаны, заседания проводятся ежедневно с 10.00 до 18.00 часов, продолжительностью заседаний в полтора часа. После каждого заседания объявляется получасовой перерыв. Продолжительность второго перерыва составляет один час. День заседания, посвященного рассмотрению вопроса "е" повестки дня, объявляется Председателем Национального Собрания, а если он не избран - ведущим заседание. (изм.19.03.2012 ЗР -111)

7.1. В период созыва первой сессии Национального Собрания в предусмотренном пунктом 3 статьи 21 настоящего Закона порядке формируются постоянные комиссии Национального Собрания, а в предусмотренном статьей 24.1 настоящего Закона порядке формируется Комиссия по этике. После окончания формирования комиссий с заявлением об этом на заседании Национального Собрания выступает Председатель Национального Собрания. (доп.19.03.2012 ЗР -111)

8. Первая сессия закрывается заключительным выступлением Председателя Национального Собрания и объявлением о дне созыва очередной сессии.

9. В период между первой и второй сессиями Национального Собрания по предложению депутатов могут быть организованы семинары для депутатов по вопросам, относящимся к деятельности Национального собрания. (доп. 30.04.2009 ЗР-113)

Статья 35. Порядок созыва очередных сессий

1. Очередные сессии Национального Собрания созываются два раза в год - со второго понедельника сентября до второго четверга декабря и с первого понедельника февраля до второго четверга июня. (доп. 24.12.2004 ЗР-69, изм. 26.02.2007 ЗР-111, 12.04.2011 ЗР -70)

1.1. Очередная сессия проводится посредством созываемых раз в три недели, начиная со дня открытия сессии, четырехдневных заседаний, день созыва которых по предложению Председателя Национального Собрания может быть перенесен на какой-либо другой понедельник очередной сессии того же созыва постановлением Национального Собрания, за исключением случаев, предусмотренных пунктом 1.3 настоящей статьи. Если перенесенный или другой день созыва четырехдневных заседаний совпадает с праздничным днем и днем памяти, являющимися нерабочими по закону, то в этот день заседания не проводятся.

(доп.12.04.2011 ЗР -70)

1.2. Председатель Национального Собрания может выступить на заседании Национального Собрания с предложением, указанным в пункте 1.1 настоящей статьи, до переносимого дня созыва четырехдневных заседаний. Голосование по проекту постановления Национального Собрания о перенесении дня созыва четырехдневных заседаний проводится сразу после внесения предложения Председателем Национального Собрания - без обсуждения.

(доп.12.04.2011 ЗР -70)

1.3. День созыва четырехдневных заседаний не может быть перенесен, если в проект повестки дня этих заседаний будет включен вопрос, который согласно Конституции имеет срок рассмотрения либо предусмотрен подпунктами "в", "д" или "з" пункта 3 статьи 36 настоящего Закона. День созыва четырехдневных заседаний в ходе очередной сессии того же созыва может быть перенесен не более двух раз.

Перенесенный день созыва четырехдневных заседаний не может совпадать:

а) с днем созыва следующих четырехдневных заседаний, если день созыва этих заседаний также не переносится или не перенесен;

б) с днем созыва внеочередного или специального заседания, инициированного до принятия постановления Национального Собрания о перенесении дня созыва четырехдневных заседаний, если созыв этого заседания не предусмотрен с 18.30 до 24.00.

(доп.12.04.2011 ЗР -70)

2. Четырехдневные заседания проходят в виде заседаний продолжительностью полтора часа - с 12.00 до 18.00 часов. После каждого заседания объявляется получасовой перерыв. Во все дни заседаний продолжительность первого перерыва составляет один час. (изм.24.12.2004 ЗР-69, изм.12.04.2011 ЗР -70)

3. На четырехдневных заседаниях по вторникам с 17.00 часов депутаты в порядке очередности записи могут выступать с заявлениями продолжительностью до 3 минут, при этом в начале с заявлениями могут выступать по 3 записавшихся в очередь депутата оппозиционных фракций, после чего с заявлениями выступают другие записавшиеся депутаты. При необходимости ведущий заседание может продлить заседание до 30 минут. Видеозапись заседания на следующий день полностью демонстрируется телекомпанией, победившей в конкурсе в порядке, предусмотренном пунктом 2.1 статьи 112 настоящего Закона. (изм. 24.12.2004 ЗР-69, доп 23.10.2008 ЗР-182, изм. 30.04.2009 ЗР-113)

3.1. На втором заседании каждой среды четырехдневных заседаний очередной сессии в порядке, установленном статьей 1051 настоящего Закона, рассматриваются запросы фракций и депутатских групп, а в случае их отсутствия или при завершении их рассмотрения, обсуждаются другие вопросы повестки дня. (доп. 26.02.2007 ЗР-111)

4. На последнем заседании четырехдневных заседаний очередной сессии по средам Премьер-министр и члены Правительства отвечают на вопросы депутатов в порядке, установленном статьей 105 настоящего Закона. Видеозапись заседания полностью демонстрируется в тот же день непосредственно после трансляции заявлений депутатов телекомпанией, предусмотренной пунктом 2.1 статьи 112 настоящего Закона. (изм. 30.04.2009 ЗР-113)

4.1. На каждом втором четырехдневном заседании очередной сессии на втором заседании во вторник в установленном статьей 1042 порядке обсуждается один проект закона или постановления Национального Собрания, признанный оппозиционной фракцией внеочередным, а в случае отсутствия такового или завершения обсуждения в ходе того же заседания обсуждаются другие вопросы повестки. (доп. 24.12.2004 ЗР-69, изм. 23.10.2008 ЗР-182)

4.2. Если обсуждение всех включенных в повестку четырехдневных заседаний вопросов завершается или до следующего четырехдневного заседания обсуждение последнего вопроса повестки прерывается:

а) до окончания заседания, предусмотренного пунктом 4 настоящей статьи, - то другие вопросы не обсуждаются и четырехдневные заседания после окончания этого заседания считаются законченными;

б) после заседания, предусмотренного пунктом 4 настоящей статьи, - то четырехдневные заседания считаются законченными.

(доп 23.10.2008 ЗР-182)

5. В объявленные по закону нерабочими праздничные дни и дни памяти заседания очередной сессии не проводятся. Нерабочие праздничные дни и дни памяти, дни отдыха исключаются из расчета установленных настоящим Законом сроков, за исключением случаев, предусмотренных Конституцией. (изм. 26.02.2007 ЗР-111)

Статья 36. Проект повестки дня очередной сессии

1. В проект повестки дня очередной сессии включаются проекты или пакеты проектов законов, введенные в установленном порядке в обращение, проекты постановлений Национального Собрания и иные предусмотренные законом вопросы.

2. Проекты повестки дня очередной сессии, а также проекты о внесении в нее дополнений состоят из трех частей:

- а) вопросы, по которым головная комиссия представила положительное заключение;
- б) вопросы, по которым головная комиссия не представила положительного заключения;
- в) вопросы, рассматриваемые в обязательном порядке и по мере необходимости.

3. Вопросами, рассматриваемыми в обязательном порядке и по мере необходимости, являются:

- а) вопросы со сроком рассмотрения, предусмотренные Конституцией и законами;
- б) (пункт "б" утратил силу, изм.19.03.2012 ЗР -111)
- в) вопрос о невозможности исполнения Президентом Республики своих полномочий;
- г) вопросы о рассмотрении законов, возвращенных с возражениями и предложениями Президента Республики;
- д) предложение Президента Республики об объявлении амнистии;
- е) вопросы со сроком рассмотрения, установленным постановлением Национального Собрания;
- ж) вопросы, включенные в повестку дня предыдущей очередной сессии;
- з) вопрос о даче согласия на задержание депутата, привлечение его в качестве обвиняемого, на его арест или применение к нему в судебном порядке мер административной ответственности; (изм. 26.02.2007 ЗР-111)
- и) вопросы о ратификации, приостановлении действия или денонсации международных договоров Республики Армения; (доп. 26.02.2007 ЗР-111)
- к) вопросы о проведении выборов на вакантные должности Председателя Национального Собрания, его заместителей и председателей постоянных комиссий;
- л) вопросы об избрании, о назначении на должности, прекращении полномочий (отрешении от должности) в случаях, предусмотренных статьями 83, 83.1, 83.2, 83.3, 83.4, 103 Конституции и законом; (изм. и доп. 26.02.2007 ЗР-111)
- м) вопросы о рассмотрении запросов. (доп. 26.02.2007 ЗР-111)
- н) вопросы, признанные оппозиционными фракциями внеочередными в порядке, установленном статьей 104.2 настоящего Закона. (доп 23.10.2008 ЗР-182)

Статья 37. Проект повестки дня четырехдневных заседаний

1. В проект повестки дня четырехдневных заседаний могут включаться только вопросы, вошедшие в повестку дня очередной сессии.
2. Проект повестки дня четырехдневных заседаний состоит из трех частей:

- а) вопросы, по которым головная комиссия представила положительное заключение;
- б) вопросы, по которым головная комиссия не представила положительного заключения;
- в) вопросы, рассматриваемые в обязательном порядке и по мере необходимости.

3. Вопросами повестки дня четырехдневных заседаний, рассматриваемыми в обязательном порядке и по мере необходимости, являются:

- а) вопросы, перечисленные в пункте 3 статьи 36 настоящего Закона, за исключением указанного в подпункте "ж";
- б) вопросы, рассмотрение которых на предыдущих четырехдневных заседаниях осталось незавершенным;
- в) вопросы, которые включены в повестку дня предыдущих четырехдневных заседаний, но не рассмотрены;
- г) (подпункт "г" утратил силу, изм. 30.04.2009 ЗР-113)
- д) (подпункт "д" утратил силу, изм. 30.04.2009 ЗР-113)
- е) (подпункт "е" утратил силу, изм. 30.04.2009 ЗР-113)

Статья 38. Порядок рассмотрения повестки дня очередных сессий и четырехдневных заседаний

1. Первое заседание очередной сессии начинается с рассмотрения проектов постановления Национального Собрания об утверждении повестки дня сессии и текущих четырехдневных заседаний.
2. Четырехдневные заседания начинаются с рассмотрения проектов постановления Национального Собрания о внесении дополнений в повестку дня очередной сессии, а также об утверждении повестки дня текущих четырехдневных заседаний.
3. Проекты постановлений Национального Собрания об утверждении повестки дня очередной сессии, внесении в нее дополнений и об утверждении повестки дня четырехдневных заседаний рассматриваются отдельно.
4. Для представления проектов повестки дня очередной сессии, внесения в нее дополнений и повестки дня четырехдневных заседаний Председателю Национального Собрания предоставляется по 20 минут.
5. Вопросы задаются в порядке, установленном статьей 57 настоящего Закона.
6. Выступления в прениях проходят в порядке, установленном статьей 58 настоящего Закона, при следующих отличиях:
 - а) выступающий, за исключением одного автора вопроса, включенного в проект повестки дня, выступает от микрофона в течение двух минут;

б) представителям фракций, депутатских групп для выступления предоставляется до двух минут;

в) (подпункт „в" утратил силу, изм. 24.12.2004, ЗР-69)

7. (пункт 7 утратил силу, изм. 24.12.2004, ЗР-69)

8. Обсуждение проекта повестки дня очередной сессии или внесения в нее изменений завершается заключительным выступлением Председателя Национального Собрания продолжительностью до 5 минут, в котором он, исходя из результатов обсуждения, по своему усмотрению ставит на голосование:

а) вопросы об отсрочке включения в повестку дня очередной сессии или в проект о внесении в нее дополнений вопросов или их части, в случае принятия которых вопросы об отсрочке включения оставшихся, а в случае непринятия - всех вопросов, в повестку дня очередной сессии или проект внесения в нее дополнений голосуются отдельно.

Если проект постановления Национального Собрания об отсрочке включения в проект повестки дня очередной сессии или о внесении в нее дополнений проекта закона или постановления Национального Собрания в результате голосования не получает необходимое для его принятия число голосов, то проект закона или постановления Национального Собрания включается в повестку дня очередной сессии или в часть вторую проекта о внесении в нее дополнений;

б) вопрос о включении в повестку дня очередной сессии вопросов повестки дня очередной сессии или вопросов, включенных в часть первую проекта о внесении в нее дополнений, либо их части, в случае принятия которого вопросы повестки дня очередной сессии или вопросы, оставшиеся в части первой проекта о внесении в нее дополнений и все вопросы части второй, а в случае ее непринятия - все вопросы ее частей первой и второй, голосуются отдельно.

Если проект постановления Национального Собрания о включении проекта закона или постановления Национального Собрания в повестку дня очередной сессии в результате голосования не получает необходимое для его принятия число голосов, то проект закона или постановления Национального Собрания изымается из обращения.

(изм. 26.02.2007 ЗР-111)

9. Обсуждение проекта повестки дня четырехдневных заседаний завершается заключительным выступлением Председателя Национального Собрания продолжительностью до 5 минут, в котором он исходя из результатов обсуждения по своему усмотрению ставит на голосование в целом:

а) вопрос об отсрочке включения в проект повестки дня четырехдневных заседаний

вопросов или их части, в случае принятия которого оставшиеся вопросы, а в случае непринятия - вопросы об отсрочке включения всех вопросов в проект повестки дня четырехдневных заседаний голосуются отдельно.

Если в проекте повестки дня четырехдневных заседаний проект постановления Национального Собрания об отсрочке включения проекта закона или постановления Национального Собрания в результате голосования не получает необходимое для его принятия число голосов, то проект закона или постановления Национального Собрания включается в часть третью проекта повестки дня четырехдневных заседаний.

б) вопрос о включении вопросов в часть первую проекта повестки дня четырехдневных заседаний, или вопрос о включении их части в повестку дня четырехдневных заседаний, в случае принятия которого оставшиеся вопросы части первой проекта повестки дня четырехдневных заседаний и все вопросы части второй, а в случае непринятия - все вопросы частей первой и второй проекта, голосуются отдельно.

Если проект постановления Национального Собрания о включении проекта закона или постановления Национального Собрания в повестку дня четырехдневных заседаний в результате голосования не получает необходимое для его принятия число голосов, то проект закона или постановления Национального Собрания изымается из обращения.

(изм. 26.02.2007 ЗР-111)

10. Вопросы, перечисленные в пункте 3 статьи 36 настоящего Закона, включаются в повестку дня очередной сессии, а вопросы, перечисленные в пункте 3 статьи 37 настоящего Закона, включаются в повестку дня четырехдневных заседаний без голосования, если иное не предусмотрено настоящим Законом.

11. (пункт 11 утратил силу, изм. 26.02.2007 ЗР-111)

12. Не менее чем за 2 часа до начала первого заседания четырехдневных заседаний в зале заседаний Национального Собрания Аппарат предоставляет депутатам проекты соответствующей повестки дня, проекты внесенных в нее дополнений, а также проекты включенных в нее вопросов.

Статья 39. Порядок созыва внеочередной сессии

1. Внеочередную сессию Национального Собрания созывает Председатель Национального Собрания по инициативе Президента Республики, не менее чем одной трети от общего числа депутатов или Правительства.

Внеочередная сессия проводится по повестке дня и в сроки, установленные инициатором.

(изм. 26.02.2007 ЗР-111)

2. При созыве внеочередной сессии по инициативе Президента Республики или Правительства повестка дня этой сессии и проекты включенных в нее вопросов направляются инициатором Председателю Национального Собрания. (изм. и доп. 26.02.2007 ЗР-111)

3. Инициатива депутатов о созыве внеочередной сессии осуществляется путем подписания в установленном порядке бланка, полученного из Аппарата, и представления его Председателю Национального Собрания. В бланке указываются повестка дня и время проведения внеочередной сессии, к нему также прилагаются проекты вопросов повестки дня. Бланк после представления Председателю Национального Собрания не подлежит изменению. Если бланк с необходимым количеством подписей в течение 24 часов с момента его получения передается Председателю Национального Собрания, то он созывает внеочередную сессию по повестке дня и в сроки, установленные инициатором, с одновременным направлением проектов по вопросам повестки дня Президенту Республики и Правительству. Бланк при его непредставлении в установленный срок Председателю Национального Собрания считается погашенным. (изм. 26.02.2007 ЗР-111)

4. Внеочередная сессия не может проводиться в ходе очередной сессии. (изм. 30.04.2009 ЗР-113)

5. Внеочередная сессия считается закрытой после того как повестка дня исчерпана или в день созыва очередной сессии, а также по предложению представителя инициатора (инициаторов). (изм. 30.04.2009 ЗР-113)

6. Внеочередная сессия, если постановлением Национального Собрания не предусмотрено иное, проводится по следующей процедуре:

а) в каждый день сессии проводится 4 заседания продолжительностью полтора часа;

б) после каждого заседания объявляется получасовой перерыв;

в) продолжительность второго перерыва составляет один час.

7. Проект постановления, указанный в пункте 6 настоящей статьи, может быть представлен ведущему заседание представителем инициатора (инициаторов) внеочередной сессии, и ставится на голосование без обсуждения. (изм. 24.12.2004 ЗР-69)

Статья 40. Порядок рассмотрения вопросов на внеочередной сессии

1. Проект закона или постановления Национального Собрания может быть снят с повестки дня внеочередной и очередной сессий, четырехдневных заседаний по предложению автора (основного докладчика) или в иных установленных настоящим Законом случаях. Автор (основной докладчик) вправе в любое время внести это предложение, которое принимается без голосования.

2. Если в повестку дня внеочередной сессии включены вопросы о рассмотрении одного и того же вопроса в нескольких чтениях, то до начала их рассмотрения в Национальном Собрании рассматривается внесенный инициатором (инициаторами) проект постановления Национального Собрания о специальной процедуре рассмотрения этих вопросов, которым для представления предложений по принятому в первом чтении проекту закона или пакету проектов предусматривается не менее чем 3 часа. (доп. 30.04.2009 ЗР-113)

3. Предложения по проекту закона или пакету проектов, принятому в первом чтении по специальной процедуре, предусмотренной пунктом 2 настоящей статьи, официально представляются автору (основному докладчику) и головной комиссии. (доп. 30.04.2009 ЗР-113)

Статья 41. Порядок созыва внеочередного заседания

1. Внеочередное заседание созывается Председателем Национального Собрания по инициативе Президента Республики, не менее одной трети от общего числа депутатов или по инициативе Правительства. (доп. 26.02.2007 ЗР-111)

2. Инициатива Президента Республики или Правительства о созыве внеочередного заседания включает повестку дня внеочередного заседания, срок проведения и проекты вопросов повестки дня. (доп. 26.02.2007 ЗР-111)

3. Инициатива депутатов о созыве внеочередного заседания осуществляется путем подписания в установленном порядке бланка, полученного из Аппарата, и представления его Председателю Национального Собрания. В бланке указываются предусматриваемая повестка дня и срок проведения внеочередного заседания, к нему также прилагаются проекты вопросов повестки дня. Бланк после представления Председателю Национального Собрания не подлежит изменению. Если бланк с подписями не менее одной трети от общего числа депутатов в течение 24 часов с

момента его получения передается Председателю Национального Собрания, то он созывает внеочередное заседание с повесткой дня и в срок, установленные инициатором, одновременно направляя проекты вопросов повестки дня Президенту Республики и в Правительство. При непредставлении бланка Председателю Национального Собрания в установленный срок он считается погашенным. (доп. 26.02.2007 ЗР-111)

4. Внеочередное заседание проводится в течение очередной сессии. В период четырехдневных заседаний внеочередное заседание может созываться с 18.30 до 24.00 часов. По окончании рассмотрения вопросов повестки дня внеочередное заседание считается завершенным.

5. Внеочередное заседание, если постановлением Национального Собрания не предусмотрено иное, проводится по следующей процедуре:

а) в каждый день заседания проводится 4 заседания, а во время четырехдневных заседаний - 3, продолжительностью полтора часа;

б) после каждого заседания объявляется получасовой перерыв;

в) продолжительность второго перерыва составляет один час, за исключением периода четырехдневных заседаний.

6. Проект постановления, указанный в пункте 5 настоящей статьи, может быть представлен ведущему заседание представителем инициатора (инициаторов) внеочередного заседания, и ставится на голосование без обсуждения. (изм. 24.12.2004 ЗР-69)

7. Проект закона или постановления Национального Собрания может быть снят с повестки дня внеочередного заседания и очередной сессии, четырехдневных заседаний по предложению автора (основного докладчика) или в иных установленных настоящим Законом случаях. Автор (основной докладчик) вправе в любое время вносить это предложение, которое принимается без голосования.

8. Если в повестку дня внеочередного заседания включены вопросы о рассмотрении одного и того же проекта закона в нескольких чтениях, то до начала их рассмотрения в Национальном Собрании рассматривается внесенный инициатором (инициаторами) проект постановления Национального Собрания о специальной процедуре рассмотрения этого проекта закона, которым для представления предложений по принятому в первом чтении проекту закона или пакету проектов предусматривается не менее чем 3 часа. (изм. 26.02.2007 ЗР-111, доп. 30.04.2009 ЗР-113)

9. Предложения по проекту закона или пакету проектов, принятому в первом чтении по специальной процедуре, предусмотренной пунктом 8 настоящей статьи, официально представляются автору (основному докладчику) и головной комиссии. (доп. 30.04.2009 ЗР-113)

Статья 42. Специальные заседания

1. В случае объявления Президентом Республики военного или чрезвычайного положения с применением Вооруженных Сил в силу права незамедлительно созывается специальное заседание. (изм. 26.02.2007 ЗР-111)

1.1. Если кворум не обеспечивается в течение 3 часов после оглашения указа Президента Республики, то заседание начинается независимо от наличия кворума.

(доп. 21.03. 2012 ЗР – 108)

2. В повестку дня специального заседания включаются и рассматриваются без голосования проект постановления об объявлении войны, вопрос применения Вооруженных Сил, план мероприятий по объявлению военного или чрезвычайного положения. (изм. 26.02.2007 ЗР-111)

3. Мероприятия, направленные на обеспечение правового режима чрезвычайного положения, рассматриваются в порядке, установленном статьей 55 настоящего Закона, со следующими исключениями:

1) с основным докладом выступает Президент Республики или его представитель;

2) содоклады не имеют места;

3) обсуждение завершается заключительным выступлением Президента Республики или его представителя - без принятия какого-либо документа.

(доп.21.03. 2012 ЗР – 108)

Статья 43. Открытые и закрытые заседания

1. Заседания Национального Собрания являются открытыми.

2. Закрытое заседание может созываться постановлением Национального Собрания.

3. Распространение иных сведений о содержании закрытого заседания, кроме официального сообщения, преследуется по закону.

4. На закрытом заседании голосование запрещается.

5. Запрещается проносить в зал и использовать в ходе закрытого заседания фото-, кино- и видеотехнику, средства радиосвязи и телефонной связи, а также средства звукозаписи и обработки информации, за исключением установленного в зале телефона.

6. Стенограмма закрытого заседания хранится в режиме хранения секретных документов.

7. На закрытом заседании кроме депутатов вправе присутствовать Президент Республики, постоянный и полномочный представители Президента Республики в Национальном Собрании, Премьер-министр, его полномочный представитель, Председатель Конституционного Суда, члены Правительства, Генеральный прокурор, Председатель Кассационного Суда Республики Армения, Председатель Центрального банка, Председатель Контрольной палаты, Руководитель Аппарата и по установленному им перечню сотрудники, обеспечивающие обслуживание заседания, а также лица, приглашенные ведущим заседание. (изм. 30.04.2009 ЗР-113)

8. На открытом заседании, кроме лиц, указанных в пункте 7 настоящей статьи, могут присутствовать также и руководители структурных подразделений Аппарата, советники и помощники Председателя Национального Собрания и его заместителей, эксперты (специалисты) постоянных комиссий, фракций и депутатских групп, аккредитованные в Национальном Собрании журналисты, сотрудники, обеспечивающие освещение заседания по перечню, установленному Руководителем Аппарата, а также лица, приглашенные ведущим заседание и головной комиссией по рассматриваемому вопросу. (изм. 26.02.2007 ЗР-111)

9. Для Президента Республики, постоянного и полномочного представителя Президента Республики в Национальном Собрании, Премьер-министра, Председателя Конституционного Суда, членов Правительства, Председателя Контрольной палаты и приглашенных лиц в зале заседаний Национального Собрания отводятся специальные места. (изм. 30.04.2009 ЗР-113)

10. В ходе заседания в зале могут распространяться только проекты вопросов, включенных в повестку дня, и представленные с ними документы.

11. Во время заседания в зале запрещается пользоваться средствами сотовой и иной связи, за исключением установленного в зале телефона.

Статья 44. Регистрация депутатов на заседании Национального Собрания

1. Первое, внеочередное и указанное в подпункте "а" статьи 5 настоящей статьи заседания начинаются регистрацией депутатов по объявлению ведущего заседание. Незарегистрированный депутат регистрируется по его просьбе.

2. Депутат регистрируется лично. Регистрация равносильна голосованию и отсутствие депутата при этом может считаться неуважительным в порядке, установленном статьей 99 настоящего Закона.

3. Регистрация депутатов проводится с использованием электронной системы в течение 10 секунд. В случае неисправности электронной системы регистрация проводится счетной комиссией.

4. Заседание является правомочным, если в установленном порядке зарегистрировалось более половины от общего числа депутатов (обеспечен кворум). (изм. 26.02.2007 ЗР-111)

4.1 . Число зарегистрированных депутатов постоянно демонстрируется на табло. (доп. 24.12.2004 ЗР-69)

5. Если заседание не правомочно, то регистрация продолжается до обеспечения кворума, но не более 3 часов. Если в установленный срок:

а) кворум обеспечивается, то ведущий заседание сообщает депутатам о начале заседания;

б) кворум не обеспечивается, то заседания в этот день считаются не состоявшимися.

Статья 45. Порядок ведения заседания Национального Собрания

1. Ведущий заседание:

а) открывает, прерывает и закрывает заседание;

б) определяет последовательность рассмотрения вопросов повестки дня и до начала обсуждения каждого вопроса информирует о трех следующих вопросах; (доп. 26.02.2007 ЗР-111)

в) предоставляет слово; (изм. 30.04.2009 ЗР-113)

г) организует регистрацию, запись в очередь депутатов, проведение голосования и оглашает их результаты;

д) координирует работу сотрудников, обслуживающих заседание;

е) принимает в отношении депутата, нарушившего порядок, меры, предусмотренные пунктом 3 настоящей статьи;

ж) может прервать выступление с целью восстановления нормального хода заседания;

з) удаляет из зала заседаний приглашенных лиц, нарушивших порядок;

и) осуществляет иные установленные настоящим Законом полномочия.

2. Нарушившими порядок считаются депутаты или присутствующие на заседании Национального Собрания лица, которые в ходе заседания шумят, употребляют оскорбительные выражения, не выполняют вытекающие из настоящего Закона требования ведущего заседание Национального Собрания и допускают иные действия, нарушающие установленный настоящим Законом порядок. (доп. 03.07.2002 ЗР-404)

3. К депутату, нарушившему порядок, ведущий заседание применяет следующие меры дисциплинарного воздействия:

а) предупреждение с оглашением его имени, фамилии;

б) отключение микрофона;

в) лишение права выступать от микрофона в течение одного заседания;

г) удаление из зала заседаний до конца заседаний, проводимых в этот день;

д) лишение права присутствия в зале заседаний Национального Собрания сроком до 6 дней, за исключением дней, когда заседания не созываются. (изм. 26.02.2007 ЗР-111)

Меры дисциплинарного воздействия, установленные частью первой настоящего пункта, применяются ведущим заседание, как правило, от менее строгих до более строгих.

Мера дисциплинарного воздействия, установленная подпунктом "д" части первой настоящего пункта, может применяться, если в отношении депутата была применена мера дисциплинарного воздействия, установленная подпунктом "г" части первой настоящего пункта, и депутатом она не была выполнена добровольно.

В случае неподчинения депутата мере дисциплинарного воздействия, установленной подпунктом "д" части первой настоящего пункта, ведущий заседание поручает осуществить ее органам, обеспечивающим безопасность Национального Собрания.

(изм. 03.07.2002 ЗР-404)

4. Если на заседании возникает беспорядок и ведущий заседание не в состоянии восстановить нормальный ход заседания, он может прервать заседание до получаса.

5. Если после возобновления заседания беспорядок продолжается, то ведущий заседание объявляет о его закрытии. (изм. 24.12.2004 ЗР-69)

Статья 46. Стенографирование заседаний Национального Собрания

1. Стенографирование заседания Национального Собрания обеспечивается Аппаратом.
2. Стенограмма открытых заседаний может быть опубликована. (изм. и доп. 26.02.2007 ЗР-111)
3. В течение десяти дней после завершения четырехдневных заседаний, внеочередной сессии и внеочередного заседания стенограммы этих заседаний направляются в библиотеку Национального Собрания и размещаются на на официальной Интернет-странице (www.parliament.am) Национального Собрания, а через 30 дней передаются в архив Национального Собрания. (изм. 24.12.2004 ЗР-69, доп. 26.02.2007 ЗР-111, изм. 30.04.2009 ЗР-113)
4. Каждый из выступающих в заседании Национального Собрания в течение 30 дней вправе ознакомиться со стенограммой своего выступления в библиотеке Национального Собрания и проверить его правильность.
5. Технические неточности, допущенные в стенограмме его выступления, могут быть исправлены выступающим только с разрешения Председателя Национального Собрания.

Г Л А В А 6

ПОРЯДОК ВНЕСЕНИЯ ВОПРОСОВ, РАССМАТРИВАЕМЫХ В НАЦИОНАЛЬНОМ СОБРАНИИ

Статья 47. Право законодательной инициативы

1. В соответствии со статьей 75 Конституции в Национальном Собрании право законодательной инициативы принадлежит депутатам и Правительству.
2. Право законодательной инициативы осуществляется внесением на рассмотрение Национального Собрания проекта или пакета проектов закона.
3. Пакет проектов закона включает:
 - а) предложенный проект закона;
 - б) иные проекты законов, принимаемые в связи с принятием закона.
4. В приложении к предложенному Правительством проекту закона или пакету проектов представляются:
 - а) обоснование принятия правового акта, включая и информацию о тех правовых актах, а также, по усмотрению разрабатывающего проект органа, материалах, на основании которых или пользуясь которыми разработан проект нормативного правового акта, имена разработчиков проекта;
 - б) справка об отсутствии необходимости издания в связи с принятием закона других законов, а также о необходимости или отсутствии необходимости принятия иных нормативных правовых актов;
 - в) заключения, полученные от оценщиков воздействия;

г) сводный лист о поступивших по проекту замечаниях и предложениях, об их принятии или непринятии с обоснованием их непринятия; при этом в сводный лист включаются и те полученные в результате общественных слушаний замечания и предложения, которые приняты.

В приложении к предложенному депутатом проекту закона или пакету проектов представляются:

а) обоснование принятия правового акта, включая и информацию о тех правовых актах, а также, по усмотрению разрабатывающего проект органа, материалах, на основании которых или пользуясь которыми разработан проект нормативного правового акта, имена разработчиков проекта;

б) справка об отсутствии необходимости издания в связи с принятием закона других законов. (изм. 02.12.2008 ЗР-225)

4.1. При представлении проекта закона о государственном бюджете на рассмотрение Национального Собрания в порядке, установленном пунктом 2 статьи 79 настоящего Закона:

1) бюджетным посланием Правительства считается заключение, предусмотренное подпунктом 3 пункта 4 настоящей статьи;

2) сводный лист, предусмотренный подпунктом 4 пункта 4 настоящей статьи, не представляется, а полученные в ходе общественных слушаний замечания и предложения, принятые Правительством, включаются в сводный лист, представляемый в Национальное Собрание в порядке, установленном пунктом 1 статьи 84 настоящего Закона. (доп. 18.05.2010 ЗР-93)

4.2. Если выполнение требования нормы, предусмотренной проектом закона, может быть осуществлено только принятием постановления Правительства либо другого акта, предусмотренного этим проектом, или его выполнение непосредственно обусловлено принятием иного правового акта, то в справке об обосновании принятия правового акта, прилагаемой к проекту предложенного Правительством закона, а в случае проекта закона, предложенного депутатом, – в заключении, представляемом в порядке, установленном подпунктом “а” пункта 1 статьи 51 настоящего Закона, указываются:

1) части проекта закона, которые будут действовать с момента вступления в силу постановления Правительства или иного правового акта;

2) предполагаемый срок принятия постановления Правительства или иного правового акта.

(доп. 07.12.2010 ЗР -205)

5. К проекту закона о внесении изменений и дополнений в закон прилагается справка, в которой указывается изменяемая статья действующего закона.

6. Не допускается включение в проект закона положений о внесении изменения или дополнения в разные законы.

Статья 48. Право представлять проект постановления Национального Собрания

В случаях, предусмотренных Конституцией и (или) настоящим Законом, проект постановления Национального Собрания вправе представлять депутат, если Конституцией и (или) настоящим Законом иное не предусмотрено.

Статья 49. Постановления об организации деятельности Национального Собрания

Национальное Собрание по вопросам организации своей деятельности в случаях, предусмотренных настоящим Законом, может принять следующие постановления:

- а) об утверждении повестки дня очередной сессии, четырехдневных заседаний и о внесении в них изменений;
- б) об утверждении процедуры проведения внеочередной сессии, заседания;
- в) о специальной процедуре рассмотрения вопроса;
- г) о разрешении на выступление приглашенных лиц;
- г.1) о трансляции заседания Национального собрания в прямом эфире или в видеозаписи (аудиозаписи) телерадиокомпанией (телекомпанией, радиокомпанией), победившей в конкурсе в порядке, предусмотренном пунктом 2.1 статьи 112 настоящего Закона; (доп. 30.04.2009 ЗР-113)
- д) (подпункт "д" утратил силу, изм. 30.04.2009 ЗР-113)
- е) об изменении места проведения заседания Национального Собрания;
- ж) о проведении закрытого заседания Национального Собрания;
- з) о приостановлении рассмотрения вопроса на период до одного часа; (доп. 24.12.2004 ЗР-69)
- и) об отсрочке включения вопроса в проект повестки дня очередного или четырехдневного заседаний; (доп. 24.12.2004 ЗР-69)
- к) о повторном голосовании по вопросу; (доп. 24.12.2004 ЗР-69)
- л) об обсуждении в трех чтениях проектов законов о внесении изменений и дополнений в законы; (доп. 24.12.2004 ЗР-69, изм. 30.04.2009 ЗР-113)
- м) об изменении сроков, установленных для представления вопроса во втором, третьем чтениях; (доп. 24.12.2004 ЗР-69)
- н) о возврате обсуждения вопроса на стадию представления предложений; (доп. 24.12.2004 ЗР-69)
- о) о представлении компетентным органам государственного управления и должностным лицам предложений по запросу. (доп. 26.02.2007 ЗР-111)
- п) о переносе дня созыва четырехдневных заседаний очередной сессии Национального Собрания. (доп.12.04.2011 ЗР -70)
- р) об утверждении графика очередных заседаний постоянных комиссий. (доп. 13.09.2012 ЗР-174)

Статья 50. Порядок внесения проекта закона

1. Проект закона считается внесенным в Национальное Собрание, если он в соответствии с требованиями статьи 47 настоящего Закона был представлен Председателю Национального Собрания официально, а также на электронном носителе или электронной почтой.

2. Если проект закона внесен несколькими депутатами, то в ходе его рассмотрения в Национальном Собрании в качестве автора (основного докладчика) выступает один из них (об основном докладчике делается отметка в записке, сопровождающей внесение). В случае прекращения депутатских полномочий автора (основного докладчика) процесс дальнейшего рассмотрения в Национальном Собрании данного проекта закона определяется в порядке, установленном пунктами 2-6 статьи 53 настоящего Закона. (доп. 24.12.2004 ЗР-69)

Каждый из авторов проекта закона после введения проекта закона в обращение и на любой стадии его обсуждения может выйти из состава инициаторов, с письменным уведомлением об этом Председателя Национального Собрания, который объявляет об этом на заседании Национального Собрания перед обсуждением законопроекта. (доп. 24.12.2004 ЗР-69)

3. Правительство вносит проект или пакет проектов закона своим постановлением, которое включает:

а) документы, указанные в статье 47 настоящего Закона;

б) имя, фамилию уполномоченного Правительством представителя, выступающего в качестве основного докладчика;

в) при необходимости заключение Правительства об уменьшении доходов или увеличении расходов государственного бюджета. (изм. 26.02.2007 ЗР-111)

Статья 51. Порядок введения в обращение проекта закона

1. Внесенный проект или пакет проектов закона Председатель Национального Собрания в двухдневный срок вводит в обращение, направляя его:

а) в Правительство (если автором является депутат) на имя Премьер-министра и в Аппарат, которые в 20-дневный срок представляют Председателю Национального Собрания свои заключения о внесенном проекте или пакете проектов закона;

б) в комиссии, назначив из их состава головную комиссию, которая в течение 30 дней, но не ранее дня получения заключения Правительства и Аппарата или дня истечения срока их получения, представляет свое заключение о проекте или пакете проектов закона, включаемых в повестку дня очередной сессии, направляя соответствующую выписку из протокола заседания комиссии Председателю Национального Собрания; (изм. 24.12.2004 ЗР-69)

в) в фракции и депутатские группы. (доп. 24.12.2004 ЗР-69)

1.1. Если срок, установленный подпунктом „б" пункта 1 настоящей статьи, истекает до понедельника четырехдневных заседаний, то этот срок считается исчерпанным за 2 часа до первого заседания предстоящих четырехдневных заседаний. (доп. 24.12.2004 ЗР-69)

2. В заключении Аппарата указываются результаты экспертизы о соответствии проекта закона Конституции Республики Армения, принципам и нормам международного права, ратифицированным Республикой Армения международным договорам, законам Республики

Армения и правилам законодательной техники, которые включают также представленные в соответствии с требованиями статьи 47 настоящего Закона перечень проектов других законов и постановлений Национального Собрания, принимаемых в связи с принятием этого проекта, или справку об отсутствии необходимости принятия таких законов или постановлений Национального Собрания. (изм.30.04.2009 ЗР-113).

3. При необходимости в заключение Правительства включается и его заключение об уменьшении доходов и увеличении расходов государственного бюджета. (изм. 26.02.2007 ЗР-111)

4. Если Правительство не представляет в установленный срок заключение о внесенном депутатом проекте закона, то считается, что он не уменьшает доходы или не увеличивает расходы государственного бюджета. (изм. 26.02.2007 ЗР-111)

5.Заключения Правительства и Аппарата в течение 24 часов после их получения направляются постоянным комиссиям и авторам (основному докладчику). (изм. 26.02.2007 ЗР-111, 30.04.2009 ЗР-113)

6. (часть 6 утратила силу, изм.19.03.2012 ЗР -111)

7. Главная комиссия представляет заключение о проекте или пакете проектов закона, включаемых в повестку дня четырехдневных заседаний, не менее чем за 2 часа до первого заседания четырехдневных заседаний, одновременно решив вопрос о признании проекта закона альтернативным, направляя выписку из протокола заседания комиссии Председателю Национального Собрания.

8. Проект или пакет проектов закона, находящийся в обращении, включается в повестку дня очередной сессии или четырехдневных заседаний в порядке, установленном статьей 54 настоящего Закона. (доп. 26.02.2007 ЗР-111)

9. Проект закона или пакет проектов может быть изъят из обращения и при этом и из повестки дня очередной сессии и (или) четырехдневных заседаний по письменному предложению автора (авторов) либо в других случаях, установленных настоящим Законом. Автор (авторы) имеет (имеют) право в любое время внести это предложение Председателю Национального Собрания или ведущему заседание, которое принимается незамедлительно. (доп. 26.02.2007 ЗР-111)

Статья 52. Порядок представления и введения в обращение проекта постановления Национального Собрания

1. Текст проекта постановления Национального Собрания официально представляется Председателю Национального Собрания или, в установленных случаях, ведущему собрание.

2. (пункт 2 утратил силу, изм. 26.02.2007 ЗР-111)

3. Если настоящим Законом не предусмотрено иное, то Председатель Национального Собрания в двухдневный срок вводит в обращение представленный проект, направляя его:

а) в Аппарат, который в 20-дневный срок представляет Председателю Национального Собрания свое заключение о проекте;

б) в комиссии, назначив из их состава главную, которая в течение 30 дней, но не ранее дня получения заключения Аппарата или истечения срока его получения, представляет свое заключение о проекте, включаемом в повестку дня очередной сессии, направляя

соответствующую выписку из протокола заседания комиссии Председателю Национального Собрания; (изм. 24.12.2004 ЗР-69)

в) в фракции и депутатские группы. (доп. 24.12.2004 ЗР-69)

3.1. Если срок, установленный пунктом 3 настоящей статьи, истекает до понедельника четырехдневных заседаний, то этот срок считается исчерпанным за 2 часа до первого заседания предстоящих четырехдневных заседаний. (доп. 24.12.2004 ЗР-69)

4. Главная комиссия представляет заключение о проекте постановления Национального Собрания, включаемом в повестку дня четырехдневных заседаний, не менее чем за 2 часа до первого заседания четырехдневных заседаний, направляя выписку из протокола заседания комиссии Председателю Национального Собрания. (доп. 24.12.2004 ЗР-69)

5. Находящийся в обращении проект постановления Национального Собрания включается в повестку дня очередной сессии или четырехдневных заседаний в порядке, установленном статьей 54 настоящего Закона. (доп. 26.02.2007 ЗР-111)

5.1. Проект постановления Национального Собрания может быть изъят из обращения и при этом из повестки дня очередной сессии и (или) четырехдневных заседаний по письменному предложению автора (авторов) либо в других случаях, установленных настоящим Законом. Автор (авторы) имеет (имеют) право в любое время давать Председателю Национального Собрания или ведущему заседание такое предложение, которое принимается незамедлительно. (доп. 26.02.2007 ЗР-111)

6. Проект постановления Национального Собрания, представленный по инициативе не менее одной трети депутатов, включается в повестку дня очередной сессии и предстоящих трехдневных заседаний без голосования и рассматривается вне очереди.

7. Указанная в пункте 6 настоящей статьи инициатива осуществляется путем подписания в установленном порядке полученного из Аппарата бланка и представления его Председателю Национального Собрания. К бланку прилагается соответствующий проект постановления Национального Собрания. Бланк после представления Председателю Национального Собрания не подлежит изменению. Если бланк с подписями не менее одной трети от общего числа депутатов в течение 24 часов с момента его получения передается Председателю Национального Собрания, то соответствующий проект постановления Национального Собрания включается в повестку дня очередной сессии и предстоящих четырехдневных заседаний и рассматривается вне очереди. В случае непредставления Председателю Национального Собрания бланка в установленный срок он считается погашенным.

Статья 52.1. Регистрация проектов законов и постановлений Национального Собрания

1. Проекты законов (пакет проектов) и проекты постановлений Национального Собрания, введенных в обращение в соответствии с пунктом 1 статьи 51 и пунктом 3 статьи 52 настоящего Закона, регистрируются Аппаратом в реестре вопросов, введенных в обращение в Национальном Собрании (далее – Реестр), который размещается на официальном интернет-сайте Национального Собрания.

2. Реестр состоит из следующих разделов:

а) вопросы, еще не включенные в повестку дня очередной сессии;

б) вопросы, включенные в повестку дня очередной сессии;

в) вопросы, принятые полностью.

3. В левом верхнем углу 1-й страницы зарегистрированного в Реестре проекта проставляется документарный код, который состоит из отделенных друг от друга черточками следующих частей:

а) аббревиатура наименования представляющего лица (“Д” – законодательная инициатива депутата, “Пр” – законодательная инициатива Правительства, “П” – представленные Президентом Республики международные договоры или возвращенные законы);

б) очередной номер в Реестре;

в) день, месяц и год введения в обращение;

г) аббревиатура наименования головной комиссии;

д) цифры, представляющие вид документа (“010” – проект закона, “011” – проект постановления Национального Собрании или международный договор, “012” – проект заявления Национального Собрании, “013” – проект обращения Национального Собрании);

е) цифры, представляющие ход рассмотрения проекта закона (“0” – еще не рассмотрен либо рассмотрен, но еще не проголосован, “1” – принят в первом чтении, “2” – принят во втором чтении, “2 цел.” – принят во втором чтении и в целом, “3” – принят в третьем чтении и в целом).

4. В случае пакета проектов законов предложенный проект закона имеет в Реестре очередной регистрационный номер пакета проектов, а остальные проекты имеют также добавленные к этому номеру дополнительные номера.

5. Если автор представляет доработанный вариант проекта закона или постановления Национального Собрании, то в документарном коде отмечается также дата официального представления доработанного варианта, а в Реестре размещается текст доработанного проекта.

6. Если авторы присоединяют проект закона или постановления Национального Собрании к какому-либо другому размещенному в Реестре проекту, то объединенный проект (пакет проектов) имеет документарные коды всех размещенных в Реестре проектов, а в Реестре публикуется единый текст.

7. При упоминании наименования проекта (озвучании, указании в другом документе, ссылках на него), включенного в указанный подпунктом “а” или “б” пункта 2 настоящей статьи раздел Реестра, в том числе при письменном представлении заключения или предложения по проекту, при включении проекта в проекты повестки дня Национального Собрании, представлении проекта на рассмотрение во втором или третьем чтении, а также при отправке принятого в первом или втором чтении проекта в правомочные органы указывается также документарный код. При упоминании наименования пакета проектов может указываться только документарный код предложенного проекта.

(доп.19.03.2012 ЗР -111)

Статья 53. Проекты закона, рассмотренные в Национальном Собрании предыдущего созыва и оставшиеся не завершенными

1. Аппарат в 7-дневный срок после завершения первой сессии представляет Председателю Национального Собрания проекты законов, рассмотренные в Национальном Собрании предыдущего созыва и принятые в первом и втором чтении, указав в прилагаемой справке их авторов и головные комиссии.
2. Председатель Национального Собрания в трехдневный срок направляет вышеуказанные проекты законов в Правительство и постоянные комиссии соответствующей сферы деятельности. Комиссии и Правительство в 30-дневный срок рассматривают и представляют Председателю Национального Собрания свои заключения о целесообразности рассмотрения вышеуказанных проектов законов в очередном чтении. (изм.19.03.2012 ЗР -111)
3. Аппарат по поручению Председателя Национального Собрания в 7-дневный срок с момента получения заключений обеспечивает предоставление этих заключений и соответствующих проектов законов депутатам.
4. Если автором проекта закона является Правительство или депутат, переизбранный в Национальное Собрание нового созыва, то внесенный автором данный проект закона в 60-дневный срок после завершения первой сессии включается в повестку дня четырехдневных заседаний в порядке, установленном статьей 54 настоящего Закона, для рассмотрения в очередном чтении.
5. Если автором проекта закона являлся депутат Национального Собрания предыдущего созыва, то данный проект закона, если кто-либо из вновь избранных депутатов в 60-дневный срок после завершения первой сессии пожелал выступить в качестве его автора, включается в повестку дня четырехдневных заседаний в порядке, установленном статьей 54 настоящего Закона, для рассмотрения в очередном чтении.
6. Закон, принятый в Национальном Собрании предыдущего созыва и возвращенный Президентом Республики, рассматривается во вновь избранном Национальном Собрании в порядке, установленном статьей 73 настоящего Закона, по представлению головной комиссии, назначенной Председателем Национального Собрания.

Статья 54. Сроки включения проектов в повестку дня очередной сессии и четырехдневных заседаний

1. Если настоящим Законом не предусмотрено иное, то проект закона или постановления Национального Собрания включается в проект повестки дня очередной сессии по заключению головной комиссии, но не позднее 30-дневного срока после введения в обращение, а проекты Конституции или вносимых в нее изменений, а также проекты законов, выносимых на референдум, - не позднее 40-дневного срока после введения в обращение. (изм. 24.12.2004 ЗР-69, 26.02.2007 ЗР-111)
2. Внесенный депутатом проект закона или постановления Национального Собрания включается в проект повестки дня четырехдневных заседаний по заключению головной комиссии, но не позднее чем через 60 дней после включения в повестку дня очередной сессии, если настоящим Законом не предусмотрено иное или постановлением Национального Собрания не установлен иной срок. (изм. 26.02.2007 ЗР-111)
- 2.1. Если срок, установленный пунктами 1 и 2 настоящей статьи, истекает до понедельника четырехдневных заседаний, то срок включения закона или постановления Национального Собрания о проекте повестки дня очередной сессии или о внесении в нее дополнений, считается

исчерпанным за 2 часа до первого заседания предстоящих четырехдневных заседаний. (доп. 24.12.2004 ЗР-69)

3. Внесенный Правительством проект закона или постановления Национального Собрания включается в проект повестки дня четырехдневных заседаний по заключению головной комиссии. (изм. 26.02.2007 ЗР-111)

4. Постановлением Национального Собрания включение проекта закона, пакета проектов законов или проекта постановления Национального Собрания в проект повестки дня очередной сессии или четырехдневных заседаний может быть отложено один раз на срок до одного года - по заключению головной комиссии. (изм.19.03.2012 ЗР -111)

Г Л А В А 7

ПОРЯДОК РАССМОТРЕНИЯ ВОПРОСОВ НА ЗАСЕДАНИИ НАЦИОНАЛЬНОГО СОБРАНИЯ

Статья 55. Процедура рассмотрения вопроса

1. За исключением случаев, предусмотренных пунктом 6 статьи 34, пунктом 1 статьи 39, пунктом 4 статьи 41 и пунктом 2 статьи 42 настоящего Закона, до утверждения повестки дня в Национальном Собрании иные вопросы не рассматриваются.

2. Вопросы пункта 3 (за исключением подпунктов "ж" и "и") статьи 36 и подпункта "б" пункта 3 статьи 37 настоящего Закона, а также включенные в повестку дня четырехдневных заседаний и не рассмотренные в течение трех очередных сессий рассматриваются в Национальном Собрании вне очереди. Последовательность рассмотрения остальных вопросов, включенных в повестку дня четырехдневных заседаний, определяется Председателем Национального Собрания, а внеочередной сессии - его инициатором или представителем инициаторов. (доп. 30.04.2009 ЗР-113)

3. В соответствии со статьей 75 Конституции Правительство может установить последовательность рассмотрения внесенных им проектов законов и потребовать, чтобы они ставились на голосование только с приемлемыми для него исправлениями. (изм. 26.02.2007 ЗР-111)

3.1. Обсуждение вопроса начинается с объявления ведущим заседание вопроса, а также имен, фамилий докладчиков по нему. (доп. 26.02.2007 ЗР-111)

4. Если настоящим Законом не предусмотрено иное, то рассмотрение в Национальном Собрании проектов или пакета проектов законов, проектов постановлений Национального Собрания и иных предусмотренных законами вопросов осуществляется в следующей последовательности:

- а) выступление основного докладчика;
- б) вопросы к основному докладчику и его ответы";
- в) выступление содокладчика;
- г) вопросы к содокладчику и его ответы; д) прения;
- е) заключительное выступление содокладчика;

ж) заключительное выступление основного докладчика;

з) голосование.

(доп.30.04.2009 ЗР-113)

5. В качестве основного докладчика выступает автор данного вопроса, а в качестве содокладчика - представитель головной комиссии.

Если Президент Республики не назначает другого полномочного представителя, то в случаях, предусмотренных статьями 73, 78, 90 и 93 настоящего Закона, в качестве основного докладчика выступает постоянный представитель Президента Республики в Национальном Собрании.
(доп.30.04.2009 ЗР-113)

5.1. После представителя головной комиссии в установленной Председателем Национального Собрания очередности с содокладом продолжительностью до 20 минут могут выступать представители всех комиссий Национального Собрания, с представлением заключения комиссии по вопросу. (доп. 26.02.2007 ЗР-111)

5.2. В случае, предусмотренном пунктом 2.1 статьи 30 настоящего Закона, представитель членов головной комиссии может выступить после представителей комиссий с содокладом, без права на заключительное выступление. (доп. 23.10.2008 ЗР-182)

6. Если автором (основным докладчиком) проекта закона является депутат, то уполномоченное Премьер-министром лицо может выступить с содокладом после представителей комиссий, а до их заключительного выступления - с заключительным словом. (изм. 26.02.2007 ЗР-111)

7. Если рассмотрение вопроса было прервано, то рассмотрение по истечении срока перерыва возобновляется со стадии, на которой оно было прервано.

8. Депутат в порядке, установленном статьей 56 настоящего Закона, вправе выступить по порядку ведения не более двух раз. В ходе обсуждения вопроса депутат может один раз в течение минуты уточнить его неверно воспринятое выражение.

9. В ходе обсуждения предоставляется:

а) для выступления - до 20 минут;

б) для вопросов - до трех минут;

в) для выступлений - до 10 минут;

г) для выступлений представителей фракций, депутатских групп и для заключительных выступлений - до 12 минут;

д) для выступлений по порядку ведения - по одной минуте.

(изм. 30.04.2009 ЗР-113)

10. После заключительного выступления право на выступление вне очереди сохраняется только за Президентом Республики.

11. До начала своего заключительного выступления или по предложению, сделанному автором (основным докладчиком) в этом выступлении, решением Национального Собрания может быть объявлен перерыв продолжительностью до одного часа. (изм. 26.02.2007 ЗР-111)

12. Вопрос, не принятый Национальным Собранием голосованием, изымается из обращения, исключаясь при этом из повестки дня четырехдневных заседаний, а также очередной сессии, внеочередной сессии или внеочередного заседания, если иное не предусмотрено настоящим Законом или постановлением Национального Собрания. (изм. и доп. 26.02.2007 ЗР-111)

Статья 56. Выступление по порядку ведения заседания

1. По порядку ведения заседания депутат выступает по объявлению ведущего, от микрофона, до и после голосования - до доклада по очередному вопросу.

2. По порядку ведения заседания депутат может:

а) выступить с предложением о принятии указанного в статье 49 (за исключением подпунктов "а", "в", "г", "з", "и", "к", "л", "м", "н" и "с") настоящего Закона постановления, которое немедленно ставится на голосование; (изм. 24.12.2004 ЗР-69 , доп.12.04.2011 ЗР -70, изм. 13.09.2012 ЗР-174)

б) высказаться по порядку ведения заседания;

в) выступить с предложением о восстановлении результатов голосования на табло и высказать мнение о нарушениях в ходе голосования; (изм.30.04.2009 ЗР-113)

г) опровергнуть прозвучавшие высказывания, затрагивающие его личность;

д) выступить с возражением в случае, предусмотренном пунктом 1 статьи 70 настоящего Закона.

е) выступить с заявлением о конфликте интересов в случае, предусмотренном пунктом 3 статьи 6.2 настоящего Закона; (доп.19.03.2012 ЗР -111)

ж) выступить с заявлением об отказе участвовать в голосовании по вопросу. (доп.19.03.2012 ЗР -111)

3. По вопросам, перечисленным в пункте 2 настоящей статьи, депутат может высказаться также в своем выступлении.

Статья 57. Порядок обращения с вопросами

1. Для обращения с вопросами депутаты записываются в очередь с использованием электронной системы в течение 10 секунд. В случае если система не действует, запись производится ведущим заседание.

2. Ход записи с использованием электронной системы демонстрируется на табло.

3. Вопросы задаются от микрофона, в очередности записи, по объявлению ведущего заседание, при котором одновременно напоминает имя, фамилия следующего задающего вопрос.

3.1. В ходе обращения с вопросами внеочередное право обращения с вопросом имеют Председатель Национального Собрания и ведущий заседание. (доп.12.04.2011 ЗР -70)

4. Отсутствующий в зале депутат лишается права задавать вопрос.
5. Ведущий заседание может отключить микрофон, если между задающим вопрос и докладчиком возникает полемика.
6. В ходе прений вопросы выступающему не задаются.
7. Депутат задает вопрос каждому выступающему только один раз, за исключением случая, предусмотренного пунктом 3.1 настоящей статьи. (доп.12.04.2011 ЗР -70)

Статья 58. Порядок ведения прений

1. Прения проходят в следующей последовательности:
 - а) выступления депутатов;
 - б) выступления представителей фракций и депутатских групп.
2. В ходе прений право на внеочередное выступление имеют Президент Республики, Председатель Национального Собрания, его заместители и Премьер-министр, продолжительность выступлений которых не ограничивается, а также члены Правительства - в порядке, установленном пунктом 8 настоящей статьи.
3. Лицам, приглашенным на обсуждение вопроса, право на выступление может быть предоставлено по предложению головной комиссии или ведущего заседание постановлением Национального Собрания.
4. Для выступления депутаты записываются в очередь с использованием электронной системы в течение 10 секунд, что демонстрируется на табло. В случае если система не действует, запись производится ведущим заседание.
5. Депутаты выступают с трибуны в очередности записи, по объявлению ведущего заседание, при котором одновременно наминается имя, фамилия следующего выступающего. Отсутствующий в зале депутат лишается права на выступление.
6. Руководители или секретари фракций, депутатских групп в письменной форме представляют ведущему заседание имя, фамилию выступающего от данной фракции, депутатской группы.
7. Заявки на выступление представителей фракций и депутатских групп представляются до завершения выступлений членов Правительства и записанных в очередь депутатов. Последовательность выступлений фракций и депутатских групп определяется по их численности - от малочисленных до многочисленных.
8. До выступления представителей фракций и депутатских групп члены Правительства по представлению Премьер-министра имеют право на три внеочередных выступления.

Статья 59. Специальная процедура рассмотрения вопроса

1. По предложению автора (основного докладчика) и головной комиссии для рассмотрения отдельного вопроса Национальное Собрание может установить специальную процедуру.

2. Специальной процедурой не может быть ограничено количество лиц, задающих докладчикам вопросы, и выступающих, а также сокращено время, предусмотренное настоящим Законом для выступления или обращения с вопросом.

3. Автор (основной докладчик) представляет указанный порядок в ходе своего доклада, и Национальное Собрание в связи с этим принимает постановление без обсуждения.

Статья 60. Принятие Национальным Собранием закона, постановления, обращения, заявления (Изм. 26.02.2007 ЗР-111)

1. Национальным Собранием законы, постановления, обращения и заявления, за исключением предусмотренных Конституцией случаев, принимаются открытым голосованием большинством голосов участвующих в голосовании депутатов, если в голосовании участвовало более половины от общего числа депутатов. (изм. 26.02.2007 ЗР-111)

2. В случаях, предусмотренных настоящим Законом, постановления Национального Собрания принимаются тайным голосованием.

3. Правительство в связи с принятием внесенного им проекта закона в первом, втором чтениях или в качестве закона (при любом чтении) может поставить вопрос о доверии ему. В связи с этим Премьер-министр или уполномоченный Правительством представитель непосредственно после голосования может потребовать перерыва до следующего заседания для определения своего отношения к постановке вопроса о доверии Правительству в связи с принятием проекта закона. Если непосредственно после перерыва Премьер-министр ставит вопрос о доверии Правительству в связи с принятием проекта закона и если в порядке, установленном статьей 107 настоящего Закона, не вносится проект постановления о выражении недоверия Правительству или после внесения этого постановления оно не принимается, то проект закона считается принятым в соответствующем чтении или в качестве закона.

4. В соответствии со статьей 75 Конституции Правительство может поставить на одном и том же заседании вопрос о доверии в связи с внесенным им проектом закона не более двух раз.

5. На голосование Национального Собрания могут ставиться только тексты проектов, розданных депутатам не менее чем за час до их рассмотрения и рассмотренные в установленном порядке, если настоящим Законом не предусмотрено иное.

6. Постановление Национального Собрания вступает в силу по закону или после его опубликования в сроки и порядке, установленные в нем. Постановление по вопросам организации деятельности Национального собрания вступает в силу с момента его принятия, если им не установлен иной срок.

7. Обращения и заявления принимаются в порядке, установленном для принятия постановлений Национального Собрания. (доп. 26.02.2007 ЗР-111)

Статья 61. Порядок проведения открытого голосования

1. Ведущий заседание сообщает приблизительное время проведения голосования, а перед голосованием объявляет все вынесенные на голосование предложения, уточняет их формулировки, а в указанных в пункте 1 статьи 60 настоящего Закона случаях, предусмотренных Конституцией, напоминает, каким числом голосов принимается постановление. (изм. 26.02.2007 ЗР-111)

2. Открытое голосование осуществляется по объявлению ведущего заседание, с использованием электронной системы в течение 10 секунд. Если система не действует, голоса подсчитываются счетной комиссией.
3. По требованию руководителей или секретарей фракции, депутатской группы до начала голосования вопроса объявляется один перерыв продолжительностью 20 минут.
4. Голосование начинается по сигналу. До завершения голосования запрещается обращаться к ведущему заседание.
5. Депутат голосует "за", "против", "воздержался" лично или может отказаться от участия в голосовании в порядке, предусмотренном подпунктами "г" или "д" пункта 3 статьи 99 настоящего Закона. (изм. 26.02.2007 ЗР-111)
6. После завершения голосования результаты голосования сохраняются на табло в течение 10 секунд, после чего ведущий заседание оглашает результаты голосования. (изм. 24.12.2004 ЗР-69)
7. Результаты голосования восстанавливаются на табло, если это предлагается кем-либо из депутатов в своем выступлении по порядку ведения. Если депутатом выявляются нарушения, которые влияют на результаты голосования, то по предложению ведущего заседание голосование этого вопроса повторяется. (изм. и доп. 24.12.2004 ЗР-69, изм.30.04.2009 ЗР-113)
8. Голосование депутата "за", "против", "воздержался" или его неучастие в голосовании после объявления ведущим заседание о принятии или не может быть оспорено или изменено. (Изм. 24.12.2004 ЗР-69)

Статья 62. Порядок проведения тайного голосования

1. Тайное голосование организуется счетной комиссией по списку присутствующих (зарегистрированных в установленном порядке) на заседании депутатов, поступившему из Аппарата.
2. Бюллетени для тайного голосования изготавливаются под контролем счетной комиссии по форме и в количестве, установленных ею.
3. В бюллетенях для голосования указывается голосуемый вопрос или включаются в алфавитном порядке имена, фамилии выдвинутых и не заявивших самоотвод кандидатов.
4. При наличии в бюллетене для голосования одной кандидатуры или одного вопроса в нем должны быть слова "за" и "против".
5. Перечень вопросов или список кандидатов передается счетной комиссии ведущим заседание Национального Собрания.
6. Время и место проведения тайного голосования, а также порядок организации голосования устанавливает счетная комиссия, поставив в известность об этом депутатов на заседании Национального Собрания.
7. Счетная комиссия выдает депутату бюллетень для тайного голосования после того как последний поставит свою подпись в списке.

8. Депутат заполняет бюллетень в кабине для тайного голосования, оставляет в нем имя и фамилию кандидата, в пользу которого он голосует, вычеркивая имена и фамилии остальных. При наличии одного кандидата или вопроса он вычеркивает слово "против" (если он голосует в пользу кандидата или вопроса) или слово "за" (если голосует против).

9. В течение 30 минут после окончания голосования счетная комиссия вскрывает ящик для тайного голосования и подсчитывает голоса.

10. Недействительными считаются бюллетени для голосования неустановленного образца, а также бюллетени, в которых оставлено кандидатов больше установленного числа, или, при наличии одного кандидата, оставлены или вычеркнуты одновременно слова "за" и "против", или в которые внесены иные дополнительные записи.

11. О результатах тайного голосования составляется протокол, который подписывают члены счетной комиссии.

12. Счетная комиссия представляет на заседании Национального Собрания результаты тайного голосования, на основании которых ведущий заседание объявляет о принятии решения, а при выборах - об избрании кандидата.

Г Л А В А 8

ПРОЦЕДУРА РАССМОТРЕНИЯ ПРОЕКТА ЗАКОНА

Статья 63. *Общий порядок рассмотрения проекта закона*

1. Проект закона рассматривается в Национальном Собрании в трех чтениях, если иное не предусмотрено настоящим Законом.

2. Проекты законов о внесении изменений и дополнений в законы в соответствии с пунктами 2, 3, 4 и 5 статьи 72 настоящего Закона рассматриваются в двух чтениях, если по предложению автора (основного докладчика) и головной комиссии, постановлением Национального Собрания не предусматривается, что этот проект должен быть рассмотрен в трех чтениях. Этот проект постановления вносится перед началом рассмотрения проекта закона в первом или втором чтении и голосуется вне очереди. (изм.30.04.2009 ЗР-113)

Статья 64. *Рассмотрение проекта закона в первом чтении*

1. Проект или пакет проектов законов рассматривается в первом чтении в порядке, установленном статьей 55 настоящего Закона.

2. В заключительном выступлении автор (основной докладчик) может подвергнуть изменению рассмотренный проект закона, исключив из него статью, или пакет проектов, исключив из него проект закона, кроме внесенного проекта закона, и внести предложение:

а) принять проект или пакет проектов закона в первом чтении;

б) в стадии голосования отложить рассмотрение до окончания следующих четырехдневных заседаний с целью приведения рассмотренного проекта или пакета проектов закона в заверченный вид в соответствии с приемлемыми для него предложениями, которое считается принятым без голосования.

3. Если по предложению автора (основного докладчика) рассмотрение вопроса откладывается в стадии голосования, то оно возобновляется выступлением автора (основного докладчика) продолжительностью до 10 минут, в котором он может предложить принять проект или пакет проектов закона в первом чтении.

4. Если предложение автора (основного докладчика), указанное в подпункте "а" пункта 2 или в пункте 3 настоящей статьи, не получает в результате голосования необходимое для принятия число голосов, то вопрос изымается из обращения. (изм. 26.02.2007 ЗР-111)

5. Принятый в первом чтении проект или пакет проектов закона в течение 7 дней направляется Президенту Республики, в Правительство, постоянные комиссии, фракции, депутатские группы и в Аппарат и размещается на Интернет-странице Национального Собрания.
(доп. 24.12.2004 ЗР-69, изм. 30.04.2009 ЗР-113)

Статья 65. Рассмотрение альтернативных проектов закона в первом чтении

1. Проекты закона, включенные в повестку дня четырехдневных заседаний и признанные альтернативными, рассматриваются в первом чтении последовательно, в установленном статьей 64 настоящего Закона порядке, при следующих отличиях - в стадии голосования рассмотрение проекта или пакета проектов закона может быть отложено до окончания следующих четырехдневных заседаний только при одновременном письменном согласии авторов других альтернативных проектов или пакетов проектов законов.

2. Если на голосование ставится два и более альтернативных проекта закона и ни один из них не получает необходимого числа голосов, то проводится второй этап голосования, на котором голосуются два проекта, получившие наибольшее число голосов.

3. Если на голосование поставлены два проекта закона и ни один из них не получил необходимого числа голосов, то получивший наибольшее число голосов проект закона ставится на голосование повторно.

4. Если необходимое для принятия в первом чтении число голосов получило более одного проекта закона, то принятым считается проект, получивший наибольшее число голосов "за".

5. Если необходимое для принятия в первом чтении и равное число голосов получило более одного проекта закона, то принятым считается проект, получивший наименьшее число голосов "против".

6. Рассмотренный в первом чтении и не принятый Национальным Собранием альтернативный проект закона изымается из обращения.
(изм. 26.02.2007 ЗР-111)

Статья 66. Внесение предложений по проекту или пакету проектов закона, принятому в первом чтении

1. Предложения по проекту или пакету проектов закона, принятому в первом чтении, имеют право вносить депутаты и Правительство.

2. В 14-дневный срок после получения проекта или пакета проектов закона в первом чтении, если постановлением Национального Собрания не установлен иной срок, или до истечения срока, установленного для представления предложений, вопрос о рассмотрении проекта закона, пакета

проектов во втором чтении не включен в повестку дня внеочередной сессии или внеочередного заседания предложения по данному проекту или пакету проектов закона официально представляются в Аппарат, который в течение 24 часов направляет их автору (основному докладчику) и в головную комиссию. (изм.30.04.2009 ЗР-113)

3. Предложение по проекту закона содержит номер соответствующей статьи, предлагаемые изменение и (или) дополнение.

Статья 67. Представление проекта закона ко второму чтению

1. В течение 30 дней по истечении срока, установленного для внесения предложений по принятому в первом чтении проекту или пакету проектов закона, автор (основной докладчик) представляет в головную комиссию измененный на основании приемлемых для него предложений проект или пакет проектов закона, прилагая к нему сводный лист всех внесенных в установленном статьей 66 настоящего Закона порядке предложений, а также всех внесенных по его инициативе в принятый проект изменений и дополнений, в котором постатейно указываются:

а) автор предложения (изменения, дополнения);

б) статья, пункт, подпункт, к которым относится предложение (изменение, дополнение);

в) предложение (изменение, дополнение);

г) заключение автора (основного докладчика) о предложении.

2. Изменения и дополнения, внесенные в проект закона, принятый в первом чтении, выполняются шрифтом, отличающимся от шрифта текста принятого проекта.

3. Предложения, по которым автор (основной докладчик) высказал в сводном листе положительное мнение, в обязательном порядке включаются в проект или пакет проектов, представленный ко второму чтению.

4. В 14-дневный срок после получения указанных в пункте 1 настоящей статьи документов головная комиссия вместе со своим заключением и сводным листом представляет Председателю Национального Собрания окончательный вариант проекта или пакета проектов закона, который включается в проект повестки дня очередных четырехдневных заседаний с целью рассмотрения во втором чтении.

4.1. Если срок, установленный пунктом 4 настоящей статьи, истекает до понедельника четырехдневных заседаний, то этот срок считается исчерпанным за 2 часа до первого заседания предстоящих четырехдневных заседаний. (доп. 24.12.2004 ЗР-69)

5. Установленные настоящей статьей сроки могут изменяться по предложению автора (основного докладчика) или головной комиссии и постановлением Национального Собрания, которым для представления предложений по принятому в первом чтении проекту закона или пакету проектов предусматриваются не менее чем 3 часа, если иное не предусмотрено Конституцией и законом. (доп.30.04.2009 ЗР-113)

Статья 68. Принятие в первом чтении изменений, внесенных в проект или пакет проектов закона, принятый в первом чтении

Если представленный к рассмотрению во втором чтении проект закона или пакет проектов закона дополнен соответственно статьей или проектом закона, либо из проекта исключена статья, или из пакета проектов – проект, либо согласно заключению головной комиссии полностью изменилось содержание статьи, проекта закона, принятых в первом чтении, то рассмотрение во втором чтении начинается после рассмотрения включенных или полностью измененных статьи или проекта закона в первом чтении в порядке, установленном статьей 64 настоящего Закона. (доп.24.12.2004 ЗР-69)

Статья 69. Рассмотрение проекта закона во втором чтении

1. Проект или пакет проектов закона рассматривается во втором чтении в порядке, установленном статьей 55 настоящего Закона, за следующими исключениями:

а) право задавать вопросы докладчикам имеют включенные в сводный лист авторы предложений; (изм. 26.02.2007 ЗР-111)

б) (пункт "б" утратил силу, изм. 24.12.2004 ЗР-69)

в) (пункт "в" утратил силу, изм. 24.12.2004 ЗР-69)

2. В заключительном выступлении автор (основной докладчик) может внести предложение:

а) принять проект или пакет проектов закона во втором чтении;

б) в стадии голосования отложить рассмотрение вопроса до окончания следующих четырехдневных заседаний с целью изменения в установленном пунктом 3 настоящей статьи порядке проекта или пакета проектов закона, которое считается принятым без голосования.

3. Автор (основной докладчик) может включить или исключить предложения, внесенные в сводный лист, за следующими исключениями:

а) проект или пакет проектов закона не может быть дополнен статьей или проектом закона, не принятыми в первом чтении;

б) (пункт "б" утратил силу, изм. 24.12.2004 ЗР-69)

К представленному на голосование проекту или пакету проектов закона прилагается новый сводный лист, составленный в порядке, установленном статьей 67 настоящего Закона.

4. Рассмотрение возобновляется выступлением автора (основного докладчика) продолжительностью до 10 минут, в котором он может предложить принять проект или пакет проектов закона во втором чтении.

5. Если внесенное в соответствии с подпунктом "а" пункта 2 или пунктом 4 настоящей статьи предложение автора (основного докладчика) в результате голосования не получает необходимое для принятия число голосов, то проект закона изымается из обращения или, по предложению автора (основного докладчика), все включенные в сводный лист предложения, за исключением предложений, принятых в установленном статьей 68 настоящего Закона порядке, без дополнительного обсуждения ставятся на голосование в порядке, установленном статьей 70 настоящего Закона. (изм. 26.02.2007 ЗР-111)

6. По окончании голосования предложений, включенных в сводный лист, автор (основной докладчик) может выступить до 3 минут и внести предложение отложить рассмотрение вопроса до окончания следующих четырехдневных заседаний с целью включения в проект или пакет проектов закона предложений, принятых голосованием, которое считается принятым без голосования.

7. Рассмотрение возобновляется выступлением автора (основного докладчика) продолжительностью до 3 минут, в котором он может предложить принять проект или пакет проектов закона во втором чтении. Если это предложение не получает необходимое для принятия число голосов в результате голосования или оно не проводится, то проект закона изымается из обращения. (изм. 26.02.2007 ЗР-111)

8. Проект и пакет проектов закона, принятый во втором чтении, в 7-дневный срок направляется Президенту Республики, в Правительство и постоянные комиссии. (изм.30.04.2009 ЗР-113)

Статья 70. Порядок голосования предложений, включенных в сводный лист

1. Предложения, по которым в сводном листе имеется положительное заключение автора (основного докладчика), не голосуются, если никто из депутатов не возражает.

2. Предложения голосуются в следующей последовательности:

а) проект закона исключить из пакета проектов закона;

б) пакет проектов закона дополнить проектом закона;

в) статью в целом признать недействительной;

г) проект закона дополнить статьей;

д) статью частично признать недействительной;

е) внести изменение в текст;

ж) внести дополнение в текст.

3. Внесенные по одной и той же статье проекта закона взаимоисключающие предложения голосуются по принципу состязательности в порядке, установленном статьей 65 настоящего Закона.

4. Предложение, противоречащее своим содержанием уже принятому предложению, не ставится на голосование.

5. Если предложения, указанные в подпунктах "б" и "г" пункта 2 настоящей статьи, в результате голосования получают необходимое для принятия число голосов, они считаются принятыми в первом чтении.

Статья 71. Представление проекта закона к третьему чтению

1. В 30-дневный срок после принятия проекта закона во втором чтении головная комиссия совместно с автором (основным докладчиком) может внести в этот проект редакционные

изменения, не меняющие смысла принятого текста, и представить его Председателю Национального Собрания.

1.1. Если срок, установленный пунктом 1 настоящей статьи, истекает до понедельника четырехдневных заседаний, то этот срок считается исчерпанным за 2 часа до первого заседания предстоящих четырехдневных заседаний. (доп. 24.12.2004 ЗР-69)

2. К проекту или пакету проектов закона, представленному к третьему чтению, прилагается сводный лист внесенных изменений, в котором постатейно указываются:

а) изменяемые статья, пункт, подпункт;

б) прежний текст статьи, пункта, подпункта;

в) новый текст статьи, пункта, подпункта.

3. Проект закона после представления Председателю Национального Собрания включается в проект повестки дня очередных четырехдневных заседаний с целью рассмотрения в третьем чтении.

4. Установленные в настоящей статье сроки могут изменяться по предложению автора (основного докладчика) или головной комиссии и постановлением Национального Собрания, если иное не предусмотрено Конституцией и законом.

Статья 72. Рассмотрение проекта закона в третьем чтении

1. При рассмотрении проекта или пакета проектов закона в третьем чтении представитель головной комиссии и автор (основной докладчик) выступают до 10 минут.

2. Автор может предложить принять в качестве закона проект закона или проекты законов, включенные в пакет проектов. (изм. 26.02.2007 ЗР-111)

3. Если предложение, указанное в пункте 2 настоящей статьи, не получило в результате голосования необходимого для принятия числа голосов, то непосредственно после голосования автор (основной докладчик) может выступить до 5 минут и предложить Национальному Собранию постановлением вернуть рассмотрение проекта или пакета проектов закона в стадию внесения предложений, предусмотренную статьей 66 настоящего Закона.

4. Если предложение, указанное в пункте 2 настоящей статьи, не получило в результате голосования необходимого для принятия числа голосов и автор (основной докладчик) не внес указанное в пункте 3 предложение или если оно было внесено, но не было принято, то проект закона изымается из обращения. (изм. 26.02.2007 ЗР-111)

5. Председатель Национального Собрания в 10-дневный срок направляет принятый закон Президенту Республики, который в двадцатидневный срок после получения подписывает и обнародует его или возвращает в Национальное Собрание с возражениями или предложениями.

Статья 73. Рассмотрение законов, возвращенных Президентом Республики

1. Закон, возвращенный Президентом Республики, включается в повестку дня очередной сессии и предстоящих четырехдневных заседаний без голосования и рассматривается вне очереди.

2. Председатель Национального Собрания в течение 24 часов направляет закон, возвращенный Президентом Республики с возражениями или предложениями, в соответствующую головную комиссию, которая представляет заключение об этом Председателю Национального Собрания не менее чем за 2 часа до начала первого заседания четырехдневных заседаний очередной сессии.

3. Если Президент Республики не возражает против принятия закона в целом, то возвращенный с его возражениями и (или) предложениями закон рассматривается в порядке, установленном статьей 55 настоящего Закона. С основным докладом выступает представитель Президента Республики, а с содокладом – представитель головной комиссии.

4. В ходе прений депутаты могут вносить предложения только по предложениям Президента Республики, представленным в порядке, установленном пунктом 5 статьи 72 настоящего Закона.

5. В заключительном выступлении представитель Президента Республики может внести предложение:

а) принять закон в приемлемом для Президента Республики виде;

б) в стадии голосования отложить рассмотрение закона до начала следующих четырехдневных заседаний с целью приведения его в законченный вид в соответствии с приемлемыми для Президента Республики предложениями, которое считается принятым без голосования.

6. Если по предложению представителя Президента Республики рассмотрение вопроса в стадии голосования откладывается, оно возобновляется выступлением представителя Президента Республики продолжительностью до 3 минут, в котором он может предложить принять закон в законченном виде в соответствии с приемлемыми для Президента Республики предложениями.

7. Если Президент Республики возражает против принятия закона, то с заключительным словом выступают представитель Президента Республики и представитель головной комиссии, после чего на голосование ставится вопрос о принятии возражения Президента Республики.

8. Если вопросы, поставленные на голосование в порядке, установленном подпунктом “а” пункта 5, пунктами 6 или 7 настоящей статьи, не набирают необходимого для принятия числа голосов, то в соответствии со статьей 72 Конституции Национальное Собрание вновь принимает возвращенный закон большинством голосов от общего числа депутатов и направляет его Президенту Республики, который в пятидневный срок подписывает и обнародует его.

Г Л А В А 9

ПРОЦЕДУРА РАССМОТРЕНИЯ ПРОЕКТОВ КОНСТИТУЦИИ ИЛИ ВНОСИМЫХ В НЕЕ ИЗМЕНЕНИЙ И ЗАКОНА, ВЫНОСИМОГО НА РЕФЕРЕНДУМ

Статья 74. Представление проектов Конституции или вносимых в нее изменений и закона, выносимого на референдум, и назначение референдума

1. В соответствии со статьей 111 Конституции она принимается или в нее вносятся изменения на референдуме – по инициативе Президента Республики или Национального Собрания.

2. Предложение о вынесении проекта закона на референдум имеют право вносить на рассмотрение Национального Собрания депутат и Правительство.

3. Постановления Национального Собрания о внесении предложения о назначении референдума по вопросу принятия Конституции или вносимых в нее изменений, принятия закона либо о даче на то согласия принимаются большинством голосов от общего числа депутатов.

4. Референдум по вопросу принятия Конституции или вносимых в нее изменений, принятия закона назначается и проводится в порядке, установленном Конституцией и законом.

Статья 75. Требования к проектам Конституции или вносимых в нее изменений и закона, выносимого на референдум

1. Проекты Конституции или вносимых в нее изменений включают:

а) обоснование принятия Конституции или вносимых в нее изменений;

б) проект Конституции или вносимых в нее изменений;

в) проект постановления Национального Собрания о внесении предложения о назначении референдума по вопросу принятия Конституции или вносимых в нее изменений либо о даче на то согласия.

2. Проект закона, выносимый на референдум, включает:

а) обоснование назначения референдума по вопросу принятия закона;

б) проект закона, выносимый на референдум;

в) проекты иных законов, принимаемых в связи с принятием закона на референдуме;

г) (пункт "г" утратил силу, изм. 26.02.2007 ЗР-111)

д) проекты постановлений Национального Собрания о внесении предложения о назначении референдума по вопросу принятия закона либо о даче на то согласия;

е) в связи с принятием закона на референдуме предложение об одновременном вынесении на референдум иных законов или справку об отсутствии необходимости в таком предложении.

3. К проекту о внесении изменений и дополнений в Конституцию или закон прилагается справка, в которой указывается подлежащая изменению статья Конституции или закона.

Статья 76. Порядок внесения на рассмотрение Национального Собрания проектов Конституции или вносимых в нее изменений и законов, выносимых на референдум

1. Инициатива Президента Республики о принятии Конституции или вносимых в нее изменений включает:

а) документы, указанные в пунктах 1 и 3 статьи 75 настоящего Закона;

б) имя, фамилию полномочного представителя Президента Республики, выступающего в качестве основного докладчика.

2. Предложение Правительства о вынесении проекта закона на референдум осуществляется постановлением Правительства, которое включает:

а) документы, указанные в пунктах 2 и 3 статьи 75 настоящего Закона;

б) имя, фамилию полномочного представителя Правительства, выступающего в качестве основного докладчика;

в) при необходимости заключение Правительства об уменьшении доходов или увеличении расходов государственного бюджета. (изм. 26.02.2007 ЗР-111)

3. Проект Конституции или вносимых в нее изменений, проект закона, принимаемый на референдуме, считаются внесенными на рассмотрение Национального Собрания, если они в соответствии с требованиями настоящего Закона официально представлены Председателю Национального Собрания.

4. Проекты Конституции или вносимых в нее изменений, а также законов, выносимых на референдум, в Национальном Собрании вводятся в обращение в порядке, установленном статьей 51 настоящего Закона. Правительство и Аппарат представляют Председателю Национального Собрания свои заключения о проектах Конституции или вносимых в нее изменений, а также законов, выносимых на референдум, в 30-дневный срок, а головная комиссия – в 40-дневный срок, но не ранее поступления заключений Правительства и Аппарата или истечения срока их поступления.

Статья 77. Порядок рассмотрения проектов выносимых на референдум законов и представленных депутатом проектов Конституции или вносимых в нее изменений

1. Выносимые на референдум проекты законов, выдвинутые депутатом проекты Конституции или вносимых в нее изменений рассматриваются в Национальном Собрании в трех чтениях в порядке, установленном главой 8 настоящего Закона, при следующих отличиях:

а) в ходе рассмотрения указанных проектов Президент Республики или его полномочный представитель вправе выступить в качестве содокладчика;

б) в случае, предусмотренном пунктом 2 статьи 72 настоящего Закона, автор (основной докладчик) может предложить Национальному Собранию принять постановление о предложении Президенту Республики назначить референдум по вопросу принятия рассмотренного проекта;

в) если в результате голосования указанное в подпункте “б” пункта 1 настоящей статьи постановление Национального Собрания не принимается, то непосредственно после голосования может выступить автор (основной докладчик) до 3 минут и предложить Национальному Собранию постановлением вернуть рассмотрение данного проекта в стадию внесения предложений, предусмотренную статьей 66 настоящего Закона;

г) если в результате голосования указанное в подпункте “б” пункта 1 настоящей статьи постановление Национального Собрания не принимается и автором (основным докладчиком) указанное в подпункте “в” пункта 1 настоящей статьи предложение не вносится или вносится, но не принимается, то данный проект снимается с повестки дня сессии и четырехдневных заседаний Национального Собрания.

2. Председатель Национального Собрания по предложению Национального Собрания в 7-дневный срок после принятия постановлений Национального Собрания о назначении референдума по вопросам принятия Конституции или вносимых в нее изменений, а также принятия закона направляет их вместе с соответствующими проектами Президенту Республики, который в двадцатидневный срок после их получения назначает референдум или возвращает данные проекты в Национальное Собрание с возражениями или предложениями, требуя нового рассмотрения.

3. Возвращенные Президентом Республики с предложениями или возражениями проекты Конституции или вносимых в нее изменений, проект закона, принимаемый на референдуме, рассматриваются в Национальном Собрании в порядке, установленном статьей 73 настоящего Закона.

Вновь предложенные не менее чем двумя третями голосов от общего числа депутатов Национального Собрания проекты Конституции или вносимых в нее изменений, проект закона, принимаемый на референдуме, Президент Республики выносит на референдум в установленный Национальным Собранием срок.

Статья 78. Порядок рассмотрения инициативы Президента Республики по проектам Конституции или вносимых в нее изменений

1. Представленные по инициативе Президента Республики проекты Конституции или вносимых в нее изменений рассматриваются в Национальном Собрании в порядке, установленном статьей 55 настоящего Закона, в трехмесячный срок после получения проекта. (доп. 26.02.2007 ЗР-111)

2. С основным докладом выступает представитель Президента Республики. (изм. 26.02.2007 ЗР-111)

3. В заключительном выступлении представитель Президента Республики может подвергнуть изменению обсужденный проект и внести предложение:

а) постановлением Национального Собрания дать согласие на назначение референдума по вопросу принятия проекта, измененного на основании предложений, приемлемых для Президента Республики;

б) с целью приведения рассмотренного проекта в заверченный вид в соответствии с приемлемыми для Президента Республики предложениями отложить его рассмотрение в стадии голосования до начала следующих четырехдневных заседаний, которое считается принятым без голосования.

4. Если по предложению представителя Президента Республики рассмотрение вопроса откладывается в стадии голосования, то оно возобновляется выступлением представителя Президента Республики продолжительностью до 3 минут, в котором он может предложить Национальному Собранию постановлением дать согласие на назначение референдума по вопросу принятия проекта, рассмотренного и измененного на основании приемлемых для Президента Республики предложений.

5. Председатель Национального Собрания в 7-дневный срок направляет Президенту Республики постановление Национального Собрания о даче согласия на вынесение на референдум проектов Конституции или вносимых в нее изменений.

Г Л А В А 10

РАССМОТРЕНИЕ И УТВЕРЖДЕНИЕ ГОСУДАРСТВЕННОГО БЮДЖЕТА

Статья 79. Сроки представления и рассмотрения проекта государственного бюджета

1. В соответствии со статьей 76 Конституции Национальное Собрание по представлению Правительства утверждает государственный бюджет. В случае неутверждения бюджета до начала бюджетного года расходы до утверждения бюджета производятся в пропорциях бюджета предыдущего года.

2. Правительство официально, также и в электронном варианте вносит проект государственного бюджета на рассмотрение Национального Собрания не менее чем за девяносто дней до начала бюджетного года и может потребовать, чтобы он был поставлен на голосование с принятыми им поправками до окончания этого срока. (изм. 26.02.2007 ЗР-111, изм.30.04.2009 ЗР-113)

3. Председатель Национального Собрания в двухдневный срок после получения проекта государственного бюджета, проведя консультации с Премьер-министром, а также рассмотрев вопрос на рабочем совещании Национального Собрания, составляет график проведения в постоянных комиссиях и на их совместных заседаниях предварительных обсуждений по проекту бюджета, представления предложений и внесения Правительством изменений, который вместе с представленным проектом бюджета направляется депутатам, фракциям, депутатским группам, в постоянные комиссии и Контрольную палату. График направляется также и в Правительство. (изм.26.02.2007 ЗР-111)

Постоянная комиссия Национального собрания в финансово-кредитной и бюджетной сфере своим постановлением в 10-дневный срок после введения в оборот проекта государственного бюджета представляет Председателю Национального собрания краткое описание проекта. (доп. 30.04.2009 ЗР-113 , изм.19.03.2012 ЗР -111)

4. Обсуждение проекта закона о государственном бюджете на заседании Национального Собрания начинается не позднее первых четырехдневных заседаний ноября месяца, предшествующего бюджетному году. (изм. 26.02.2007 ЗР-111)

Статья 80. Предварительные обсуждения и порядок представления проекта бюджета

1. Предварительные обсуждения проекта бюджета проходят на заседаниях и совместных заседаниях постоянных комиссий, в которых участвуют в установленном порядке также уполномоченные Премьер-министром лица.

2. Материалы закрытого конверта, предусмотренного законодательством, касающиеся расходных статей проекта бюджета, составляющих государственную и служебную тайну, рассматриваются на совместном закрытом заседании постоянных комиссий в сфере обороны, национальной безопасности и внутренних дел и в финансово-кредитной и бюджетной сфере, в котором могут участвовать депутаты, Председатель Контрольной палаты, а также уполномоченные Премьер-министром лица. (изм.19.03.2012 ЗР -111)

3. Депутаты, фракции, депутатские группы и постоянные комиссии представляют в Правительство свои предложения о внесении изменений в проект бюджета через Аппарат, а также на электронном носителе или электронной почтой. Правительство по итогам предварительных обсуждений в постоянных комиссиях может в установленный срок внести изменения в проект бюджета.

4. Правительство вносит отредактированный проект бюджета на рассмотрение Национального Собрания, приложив к нему сводный лист постатейно сгруппированных предложений, в котором в следующей последовательности указываются:

- а) автор предложения;
- б) номер статьи, к которой относится предложение;
- в) текст или содержание предложения;
- г) заключение Правительства о предложении.

5. Предложения, по которым Правительство высказало положительное мнение в сводном листе, в обязательном порядке включаются в проект бюджета.

Статья 81. Порядок рассмотрения проекта закона о бюджете

1. Правительство для представления на заседании Национального Собрания проекта закона о бюджете может выступить с тремя докладами общей продолжительностью до 90 минут. Докладчики представляют также изменения, внесенные в проект по итогам предварительных обсуждений.

2. С содокладами продолжительностью до 30 минут выступают:

- а) Председатель Центрального банка, представляя заключение Центрального Банка о проекте закона о бюджете; (изм. 24.12.2004 ЗР-69)
- б) представитель Постоянной комиссии в финансово-кредитной и бюджетной сфере, представляя заключение комиссии о проекте закона о бюджете; (изм.19.03.2012 ЗР -111)
- в) представитель Постоянной комиссии в сфере обороны, национальной безопасности и внутренних дел, представляя заключение комиссии о законности и обоснованности расходов бюджета, составляющих государственную и служебную тайну; (изм.19.03.2012 ЗР -111)
- г) по желанию – по одному представителю от других постоянных комиссий, представляя заключение соответствующей комиссии о проекте закона о бюджете.

3. Депутаты задают вопросы докладчикам в порядке, установленном статьей 57 настоящего Закона, после чего проходят прения.

Статья 82. Порядок проведения прений в ходе обсуждения проекта закона о бюджете

1. Прения проводятся в порядке, установленном статьей 58 настоящего Закона, за следующими исключениями:

- а) для выступлений предоставляется до 10 минут;
- б) до выступления фракций и депутатских групп членам Правительства по представлению Премьер-министра, мэру Еревана и губернаторам предоставляется право на 7 внеочередных выступлений.

2. Прения завершаются заключительным выступлением Премьер-министра или руководителя уполномоченного органа в финансовой сфере продолжительностью до 30 минут, после чего право на внеочередное выступление сохраняется только за Президентом Республики.

3. После завершения прений ведущий заседание объявляет перерыв в обсуждении проекта бюджета не менее чем на 4 дня.

Статья 83. Порядок представления предложений о проекте бюджета

В течение 24 часов после объявления перерыва в рассмотрении проекта бюджета депутаты, фракции и депутатские группы представляют официально, а также на электронном носителе или электронной почтой свои предложения, а постоянные комиссии свои предложения и заключения в Аппарат, который в течение одного часа по истечении срока представления направляет их в Правительство.

Статья 84. Возобновление рассмотрения проекта закона о бюджете

1. Правительство не менее чем за 24 часа до возобновления рассмотрения проекта закона о бюджете передает экземпляры окончательного варианта проекта закона о бюджете и сводный лист, составленный в установленном пунктом 4 статьи 80 настоящего Закона порядке, в соответствии с численностью депутатов в Аппарат, который обеспечивает их предоставление депутатам в резиденции Национального Собрания.

2. После возобновления рассмотрения проекта закона о бюджете Премьер-министр или руководитель уполномоченного органа в финансовой сфере в своем выступлении продолжительностью до одного часа представляет окончательный вариант проекта и включенные в сводный лист предложения.

3. Депутаты задают вопросы докладчикам в порядке, установленном статьей 57 настоящего Закона.

4. В случае подачи заявки выступить по одному разу до 10 минут имеют право:

а) представители фракций и депутатских групп;

б) представители постоянных комиссий;

в) Председатель Национального Собрания, его заместители.

5. После выступлений с заключительным словом продолжительностью до 30 минут выступает Премьер-министр или руководитель уполномоченного органа в финансовой сфере, который может предложить принять в качестве закона окончательный вариант проекта закона о бюджете или в связи с утверждением бюджета поставить вопрос о доверии Правительству.

6. Если предложение Правительства о принятии окончательного варианта проекта закона о бюджете не получает в результате голосования необходимого для принятия числа голосов, то Правительство в связи с утверждением бюджета может поставить вопрос о доверии ему в порядке, установленном пунктом 3 статьи 60 настоящего Закона.

7. Если в установленном статьей 107 настоящего Закона порядке проект постановления о выражении недоверия Правительству не представляется или такое постановление не принимается, то бюджет с принятыми Правительством поправками считается утвержденным.

8. В Национальном Собрании проект закона о внесении дополнений и изменений в закон о бюджете рассматривается по специальной процедуре.

Статья 85. Порядок и сроки повторного представления проекта бюджета

В соответствии со статьей 90 Конституции в случае выражения Национальным Собранием недоверия Правительству в связи с утверждением бюджета новое Правительство, после получения одобрения своей программы, в течение десяти дней представляет в Национальное Собрание проект бюджета, который в течение 30 дней голосуется и утверждается в порядке, установленном главой 10 настоящего Закона. (изм. 26.02.2007 ЗР-111)

Статья 86. Осуществление контроля за исполнением бюджета

1. (пункт 1 утратил силу, изм. 25.12.2006 ЗР-12)

2. В течение 40 дней после окончания каждого квартала Правительство представляет в Национальное Собрание справку о ходе исполнения бюджета.

3. До утверждения на заседании Национального Собрания бюджета на очередной бюджетный год Национальное Собрание рассматривает отчет об исполнении бюджета за год, предшествующий текущему.

Г Л А В А 11 РАССМОТРЕНИЕ И УТВЕРЖДЕНИЕ ГОДОВОГО ОТЧЕТА ОБ ИСПОЛНЕНИИ ГОСУДАРСТВЕННОГО БЮДЖЕТА

Статья 87. Сроки представления и рассмотрения годового отчета

1. Годовой отчет об исполнении бюджета рассматривается и утверждается Национальным Собранием до второй среды июня месяца года, предшествующего отчетному году, при наличии заключения Контрольной палаты.

2. Правительство официально и в электронном варианте представляет в Национальное Собрание годовой отчет об исполнении бюджета за каждый год, а также официальное заключение Центрального банка по отчету, представленное Центральным банком Правительству. (изм.30.04.2009 ЗР-113)

3. Председатель Национального Собрания в двухдневный срок после получения годового отчета об исполнении бюджета, проведя консультации с Премьер-министром, а также рассмотрев вопрос на рабочем совещании Национального Собрания составляет график проведения предварительных обсуждений в постоянных комиссиях и вместе с представленным отчетом направляет их депутатам, фракциям, депутатским группам, в постоянные комиссии, в Правительство и Контрольную палату.

4. Постоянная комиссия Национального Собрания в финансово-кредитной и бюджетной сфере своим постановлением в 10-дневный срок после введения в оборот годового отчета об исполнении

государственного бюджета представляет Председателю Национального Собрания краткое описание проекта. (доп.30.04.2009 ЗР-113 , изм.19.03.2012 ЗР -111)

Статья 88. Предварительные обсуждения годового отчета

1. Предварительные обсуждения годового отчета об исполнении бюджета проходят в постоянных комиссиях, в которых участвуют в установленном порядке также члены Правительства и лица, уполномоченные Премьер-министром.

2. Материалы закрытого конверта, касающиеся расходных статей годового отчета об исполнении бюджета, составляющих государственную и служебную тайну, рассматриваются на совместном закрытом заседании постоянных комиссий в сфере обороны, национальной безопасности и внутренних дел и в финансово-кредитной и бюджетной сфере, в котором могут участвовать депутаты, Председатель Контрольной палаты и лица, уполномоченные Премьер-министром. (изм.19.03.2012 ЗР -111)

Статья 89. Рассмотрение годового отчета

1. Правительство при представлении на заседании Национального Собрания годового отчета об исполнении бюджета может выступить с тремя докладами общей продолжительностью до 90 минут.

2. С содокладами продолжительностью до 30 минут выступают:

а) Председатель Центрального банка, представляя заключение Центрального банка об отчете; (изм. 24.12.2004 ЗР-69)

б) председатель Контрольной палаты, представляя заключение Контрольной палаты по отчету, а также годовому финансовому отчету Центрального банка; (изм.30.04.2009 ЗР-113)

в) представитель Постоянной комиссии в финансово-кредитной и бюджетной сфере, представляя заключение комиссии об отчете; (изм.19.03.2012 ЗР -111)

г) представитель Постоянной комиссии в сфере обороны, национальной безопасности и внутренних дел, представляя заключение комиссии о законности и обоснованности расходов, составляющих государственную и служебную тайну, представленных в годовом отчете об исполнении бюджета; (изм.19.03.2012 ЗР -111)

д) по желанию – по одному представителю от других постоянных комиссий, представляя заключение соответствующей комиссии о проекте закона о бюджете.

3. Депутаты задают вопросы докладчикам в порядке, установленном статьей 57 настоящего Закона, после чего проходят прения в порядке, установленном статьей 58 настоящего Закона.

4. До выступления фракций и депутатских групп членам Правительства по представлению Премьер-министра, мэру Еревана и губернаторам предоставляется право на 7 внеочередных выступлений.

5. После завершения прений с заключительным словом продолжительностью до 30 минут выступает Премьер-министр или руководитель уполномоченного органа в финансовой сфере, который может:

а) поставить на голосование проект постановления Национального Собрания об утверждении годового отчета об исполнении бюджета;

б) поставить вопрос о доверии Правительству в связи с утверждением годового отчета об исполнении бюджета.

6. Если предложение об утверждении годового отчета об исполнении бюджета не получает в результате голосования необходимого для принятия числа голосов, то Правительство в связи с утверждением годового отчета об исполнении бюджета может поставить вопрос о доверии ему в порядке, установленном пунктом 3 статьи 60 настоящего Закона.

7. Если в установленном статьей 107 настоящего Закона порядке проект постановления о выражении недоверия Правительству не представляется или такое постановление не принимается, то представленный отчет считается утвержденным.

8. Если Правительству выражается недоверие в порядке, установленном статьей 107 настоящего Закона, то представленный отчет считается утвержденным.

Г Л А В А 12

ПРОЦЕДУРЫ РАССМОТРЕНИЯ ВОПРОСОВ, ОТНЕСЕННЫХ К КОМПЕТЕНЦИИ ПРЕЗИДЕНТА РЕСПУБЛИКИ

Статья 90. Порядок рассмотрения предложения Президента Республики об объявлении амнистии

1. Президент Республики направляет свое предложение об объявлении амнистии Председателю Национального Собрания.

2. Председатель Национального Собрания в течение 24 часов после получения предложения Президента Республики об объявлении амнистии направляет его в Постоянную комиссию в государственно-правовой сфере, в Правительство и включает в проект повестки дня предстоящих четырехдневных заседаний Национального Собрания. (изм.19.03.2012 ЗР -111)

3. Предложение Президента Республики об объявлении амнистии рассматривается на закрытом заседании Постоянной комиссии в государственно-правовой сфере, в котором могут участвовать депутаты, лица, уполномоченные Президентом Республики и Премьер-министром. (изм.19.03.2012 ЗР -111)

4. Предложение Президента Республики об объявлении амнистии рассматривается на заседании Национального Собрания вне очереди в порядке, установленном статьей 55 настоящего Закона. С основным докладом выступает представитель Президента Республики, а с содокладом – представитель Постоянной комиссии в государственно-правовой сфере. В ходе прений депутаты могут вносить предложения только по представленному Президентом Республики предложению. (изм.19.03.2012 ЗР -111)

5. В заключительном выступлении представитель Президента Республики может снять или подвергнуть изменению предложение Президента Республики об объявлении амнистии и внести предложение:

а) принять постановление Национального Собрания об объявлении амнистии, составленное на основании приемлемых для Президента Республики предложений;

б) отложить обсуждение проекта постановления в стадии голосования до начала следующих четырехдневных заседаний с целью его приведения в законченный вид в соответствии с предложениями, приемлемыми для Президента Республики, которое считается принятым без голосования.

6. Если по предложению представителя Президента Республики рассмотрение вопроса откладывается в стадии голосования, то оно возобновляется выступлением представителя Президента Республики продолжительностью до 10 минут, в котором он может предложить принять постановление Национального Собрания об объявлении амнистии, составленное на основании приемлемых для Президента Республики предложений.

7. Постановление Национального Собрания об объявлении амнистии подписывается Председателем Национального Собрания и публикуется в течение 24 часов, если этим постановлением иной срок не установлен.

Статья 91. Порядок рассмотрения предложения Президента Республики об объявлении войны и заключении мира (Доп. 26.02.2007 ЗР-111)

1. Предложение Президента Республики об объявлении войны и заключении мира, рассматривается на специальном заседании Национального Собрания в порядке, установленном статьей 55 настоящего Закона, при следующих отличиях: (доп. 26.02.2007 ЗР-111)

а) в качестве основного докладчика выступает Президент Республики или его представитель, а с содокладом – по одному представителю от постоянных комиссий;

б) в прениях могут участвовать только по одному представителю фракций и депутатских групп; (изм. 24.12.2004 ЗР-69)

в) с заключительным словом выступает только Президент Республики или его представитель.

2. Председатель Национального Собрания немедленно подписывает и обнародует постановление Национального Собрания об объявлении войны и заключении мира, если этим постановлением иной срок не установлен. (доп. 26.02.2007 ЗР-111)

Статья 92. Порядок рассмотрения вопроса о приостановлении мероприятий, предусмотренных пунктами 13 и 14 статьи 55 Конституции

1. В соответствии с пунктом 13 статьи 55 Конституции Президент Республики в случае вооруженного нападения на Республику Армения, наличия непосредственной угрозы или объявления войны объявляет военное положение и может объявить общую или частичную мобилизацию и принимает решение об использовании Вооруженных Сил. (изм. 26.02.2007 ЗР-111)

2. В соответствии с пунктом 14 статьи 55 Конституции при непосредственной опасности, угрожающей конституционному строю, проведя консультации с Председателем Национального Собрания и Премьер-министром, объявляет чрезвычайное положение, осуществляет продиктованные ситуацией мероприятия и обращается с посланием об этом к народу. (доп. 26.02.2007 ЗР-111)

3. В соответствии с последней частью статьи 81 Конституции Национальное Собрание может объявить недействительным осуществление мероприятий, предусмотренных пунктами 13 и 14 статьи 55 Конституции. (изм. 26.02.2007 ЗР-111)

4. Проект постановления Национального Собрания об объявлении недействительным осуществление мероприятий, предусмотренных пунктами 13 и 14 статьи 55 Конституции, представляется в Национальное Собрание и вводится в обращение в порядке, установленном статьей 52 настоящего Закона, а обсуждается и принимается в порядке, предусмотренном статьей 55 настоящего Закона. (изм. 26.02.2007 ЗР-111)

5. (пункт 5 утратил силу, изм. 26.02.2007 ЗР-111)

6. (пункт 6 утратил силу, изм. 26.02.2007 ЗР-111)

7. Председатель Национального Собрания немедленно подписывает и обнародует постановление Национального Собрания об объявлении недействительным осуществление мероприятий, предусмотренных пунктами 13 и 14 статьи 55 Конституции, если этим постановлением иной срок не установлен. (изм. 26.02.2007 ЗР-111)

8. (пункт 8 утратил силу, изм. 26.02.2007 ЗР-111)

Статья 93. Порядок принятия постановлений о ратификации, приостановлении или денонсации международных договоров (изм. 22.02.2007 ЗР-124)

1. Международный договор вносится на ратификацию Национального Собрания, если постановлением Конституционного Суда он или закрепленные в нем обязательства не противоречат Конституции.

2. Круг международных договоров, подлежащих ратификации Национальным Собранием, определяется Конституцией и законом.
(доп. 26.02.2007 ЗР-111)

3. Если применение представленного на ратификацию международного договора предусматривает внесение изменений в законы Республики Армения или принятие нового закона, то Правительство представляет справку об этом в приложении к договору.

Если представленный на ратификацию международный договор устанавливает нормы, противоречащие законам Республики Армения, то Правительство в приложении к договору представляет справку о необходимости или нецелесообразности внесения изменений в законы Республики Армения.

(изм. 22.02.2007 ЗР-124)

4. Проект постановления о ратификации или приостановлении международного договора рассматривается в Национальном Собрании в порядке, установленном статьей 55 настоящего Закона. С основным докладом выступает представитель Президента Республики.
(изм. и доп. 26.02.2007 ЗР-111, изм. 22.02.2007 ЗР-124)

5. Международный договор может быть внесен на ратификацию также с оговорками основного докладчика.

6. Порядок, установленный настоящей статьей, распространяется на принятие постановлений о присоединении Республики Армения к международным договорам. (доп. 22.02.2007 ЗР-124)

7. Если принимается постановление о ратификации международного договора, и в соответствии со справкой (справками) Правительства из соответствующего договора вытекает необходимость принятия нового закона, либо внесения изменений в действующий закон, то Правительство в срок, установленный Законом Республики Армения „О международных договорах Республики Армения“, рассматривает и представляет проект (проекты) о внесении изменений в соответствующий закон или принятии нового закона. (доп. 22.02.2007 ЗР-124)

8. Ратифицированный Национальным Собранием международный договор или проект постановления о денонсации международного договора, о присоединении к которому Национальное Собрание приняло постановление, представляется Правительством в Национальное Собрание со справкой, обосновывающей денонсацию.

К представлению и обсуждению проекта постановления о денонсации международного договора применяются правила пункта 4 настоящей статьи.

(доп. 22.02.2007 ЗР-124)

Статья 94. Порядок подачи прошения об отставке Президентом Республики и ее принятия

1. Президент Республики подает прошение о своей отставке в Национальное Собрание. В случае повторной, в течение двух дней, подачи прошения об отставке, по истечении десятидневного срока после подачи прошения об отставке, отставка Президента Республики считается принятой.

2. О подаче прошения об отставке Президентом Республики и ее принятии Председатель Национального Собрания выступает с официальным сообщением (информацией).

(изм. 26.02.2007 ЗР-111)

Статья 95. Порядок рассмотрения постановления об отрешении Президента Республики от должности

1. Проект постановления об отрешении Президента Республики от должности рассматривается в порядке, установленном статьей 55 настоящего Закона. С содокладом может выступить Президент Республики или его представитель, а также выступает представитель головной комиссии. (изм. 03.07.2002 ЗР-404)

2. Для получения заключения по вопросу отрешения Президента Республики от должности Национальное Собрание по предложению автора (основного докладчика), высказанному в заключительном выступлении, обращается в Конституционный Суд своим постановлением, принятым большинством голосов от общего числа депутатов, и обсуждение вопроса прерывается до получения заключения Конституционного Суда. (изм. 03.07.2002 ЗР-404)

3. На основании заключения Конституционного Суда Национальное Собрание в порядке, установленном статьей 55 настоящего Закона, рассматривает проект постановления об отрешении Президента Республики от должности, который принимается тайным голосованием не менее чем двумя третями голосов от общего числа депутатов. (изм. 03.07.2002 ЗР-404)

4. Если по заключению Конституционного Суда основания для отрешения от должности Президента Республики отсутствуют или постановление Национального Собрания не принимается в порядке, установленном пунктами 2 и 3 настоящей статьи, то вопрос снимается с обсуждения.

5. Председатель Национального Собрания немедленно подписывает и обнародует постановление Национального Собрания об отрешении Президента Республики от должности, если этим постановлением иной срок не установлен.

Статья 96. Порядок рассмотрения постановления о невозможности исполнения Президентом Республики своих полномочий

1. В соответствии со статьей 59 Конституции в случае тяжелой болезни Президента Республики или наличия иных непреодолимых препятствий для исполнения им своих полномочий, которые на основании заключения Конституционного Суда на продолжительное время делают невозможным исполнение его, Правительство вносит в Национальное Собрание предложение о невозможности исполнения Президентом Республики своих полномочий. (доп. 26.02.2007 ЗР-111)

2. Обсуждение вопроса начинается с выступления представителя Правительства продолжительностью до 20 минут, после которого могут выступить по одному представителю от фракций и депутатских групп продолжительностью до 10 минут каждый. Постановление принимается не менее чем двумя третями голосов от общего числа депутатов. (изм. 03.07.2002 ЗР-404)

3. Если постановление, указанное в пункте 2 настоящей статьи, не принимается, вопрос снимается с обсуждения. (изм. 26.02.2007 ЗР-111)

4. Председатель Национального Собрания немедленно подписывает и обнародует постановление Национального Собрания о невозможности исполнения Президентом Республики своих полномочий, если этим постановлением иной срок не установлен.

Г Л А В А 13
ПРОЦЕДУРЫ РАССМОТРЕНИЯ ВОПРОСОВ, ОТНЕСЕННЫХ К КОМПЕТЕНЦИИ
НАЦИОНАЛЬНОГО СОБРАНИЯ

Статья 97. Рассмотрение вопросов об избрании, назначении на должность, отставке и досрочном прекращении полномочий или отрешении от должности должностного лица (доп. 26.02.2007 ЗР-111)

1. Кандидат выдвигается на должность, а также предложение о назначении на должность вносится органом или должностным лицом, уполномоченным на то Конституцией или законом.

В соответствии с пунктом 4 статьи 83 Конституции право на выдвижение кандидата для избрания на должность принадлежит фракциям и депутатским группам. (изм. 28.04.2009 ЗР-111)

В соответствии со статьей 83.2 Конституции Национальное собрание исходя из целей обеспечения свободы, независимости и многообразия телекоммуникационных средств информации сроком на шесть лет избирает половину членов создаваемого законом органа независимого регулирования. (изм. 08.04.2010 ЗР -41)

В случае возникновения вакансии члена Национальной комиссии назначение или избрание на вакантное место производится в соответствии со статьей 83.2 Конституции Республики Армения с обеспечением избрания половины членов Национальной комиссии Национальным Собранием Республики Армения, а назначения другой половины Президентом Республики. (изм. 07.10.2009 ЗР-181)

В случае возникновения вакансии члена Национальной комиссии председатель Национальной комиссии уведомляет об этом Председателя Национального Собрания.

Председатель Национального Собрания письменно обращается к фракциям с предложением о выдвижении кандидатов в конкурсную комиссию по избранию на вакантное место члена Национальной комиссии. Председатель Национального Собрания на основании предложений фракций в 7-дневный срок формирует конкурсную комиссию.

В состав конкурсной комиссии от оппозиционной фракции или фракций предлагается два кандидата, а от остальных фракций - четыре кандидата. В состав конкурсной комиссии выдвигаются авторитетные деятели в области журналистики, телекоммуникации, предпринимательства, управления, юриспруденции, образования, культуры, религии и (или) представители организаций, занятых в этих областях.

В состав конкурсной комиссии не могут включаться депутаты Национального Собрания Республики Армения, члены Правительства, сотрудники Аппарата Президента Республики, государственные служащие и члены руководящих органов политических партий. (изм. 08.04.2010 ЗР -41)

Конкурсная комиссия из своего состава избирает председателя и секретаря комиссии.

Деятельность конкурсной комиссии регулируется настоящим Законом, соответствующим регламентом, установленным Председателем Национального Собрания, а процедурные вопросы по организации и проведению конкурса регулируются решениями конкурсной комиссии.

Заседание конкурсной комиссии правомочно, если в нем участвует более половины членов, а решения принимаются большинством голосов его участников.

Кандидатом на вакантное место члена Национальной комиссии согласно требованиям Закона Республики Армения "О телевидении и радио" может быть выдвинут каждый.

Для выдвижения кандидатов в члены Национальной комиссии устанавливается не менее чем 10-дневный срок. Кандидаты выдвигаются в порядке самовыдвижения с представлением письменной рекомендации общественной организации в области массовой информации и телекоммуникации, зарегистрированной в порядке, установленном законодательством Республики Армения и осуществляющей деятельность в данной области. Дополнительную письменную рекомендацию может давать и Общественный совет.

Конкурсная комиссия не позднее чем за месяц до проведения конкурса публикует объявление о проведении конкурса в средствах печати с тиражом не менее три тысячи экземпляров или других средствах массовой информации, обеспечивая доступность охвата информации в общегосударственном масштабе.

Конкурсная комиссия не допускает гражданина к участию в конкурсе, если он не удовлетворяет требованиям, установленным статьей 41 Закона Республики Армения "О телевидении и радио" или имеется одно из оснований, предусмотренных статьей 45 этого Закона.

Конкурс проводится, если для участия в конкурсе обратился не менее чем один участник.

Конкурс проводится в два этапа – тестирование и собеседование.

Тестирование может проводиться посредством компьютера или письменно.

Тесты составляются конкурсной комиссией для проверки знания участниками:

- а) Конституции Республики Армения,
- б) Закона Республики Армения "О телевидении и радио",
- в) Закона Республики Армения "Регламент Национальной комиссии по телевидению и радио";(изм. 08.04.2010 ЗР -41)
- г) Закона Республики Армения "О массовой информации",
- д) Закона Республики Армения "О свободе информации",
- е) Конвенции "О защите прав и основных свобод человека".(изм. 08.04.2010 ЗР -41)

Содержащийся в компьютере вопросник должен быть опубликован не позднее чем за месяц до проведения конкурса.

Каждый вопрос в тесте должен иметь 3-4 предположительных ответа. Каждый вопрос должен иметь один правильный ответ.

Право на участие в собеседовании получают участники, ответившие правильно не менее чем на 90 процентов заданий тестирования.

Собеседование с участниками проводится по телекоммуникации, журналистике и применению свободы высказывания, а также в области образования и культуры, по осуществлению рекламы, по созданию, освещению телевизионных программ, относящихся к передачам о социальных группах или несовершеннолетних, их проблемах.

Конкурсная комиссия после каждого собеседования проводит голосование по каждому из участников.

Если конкурсная комиссия в день конкурса не правомочна, то конкурс считается несостоявшимся и проводится повторный конкурс. Во время повторного конкурса новые заявления для участия в конкурсе не принимаются и в 10-дневный срок проводится конкурс на общих основаниях.

Если для участия в конкурсе ни одного заявления не подано или во всех поданных заявлениях содержится одно из оснований, установленных статьей 41 или статьей 45 Закона Республики Армения „О телевидении и радио“, а также ни одно из лиц, подавших заявление об участии в конкурсе, не явилось или не ответило не менее чем на 90 процентов заданий тестирования, то конкурс считается несостоявшимся и проводится новый конкурс.

Результаты конкурса опубликовываются после проведения конкурса – в тот же день.

Сразу же после опубликования результатов конкурса председатель конкурсной комиссии письменно представляет Председателю Национального собрания заключение о результатах конкурса.

На основании результатов конкурса вопрос об избрании члена Национальной комиссии вносится в повестку дня предстоящего четырехдневного заседания Национального Собрания.

Во время обсуждения в Национальном Собрании вопроса об избрании члена Национальной комиссии заключение о результатах конкурса представляет председательствующий на заседании, а в качестве кандидатов рассматриваются лица, участвовавшие в этапе собеседования конкурса.

Членом Национальной комиссии избирается кандидат, получивший большинство голосов от общего числа депутатов Национального собрания.

Председатель Национального Собрания на следующий день после выборов публикует сведения о результатах выборов члена Национальной комиссии в печати и других средствах массовой информации.

Неназначение (неизбрание) очередного члена в Национальную комиссию назначающим (избирающим) члена Национальной комиссии не является основанием для неназначения (неизбрания) на следующее вакантное место члена назначающим (избирающим) другого члена Национальной комиссии, подлежащего назначению (избранию) им.

Одно и то же лицо не может быть избрано членом Национальной комиссии более чем дважды подряд.

(доп. 28.04.2009 ЗР-111)

2. Вопросы избрания или назначения на должность рассматриваются на заседании Национального Собрания в порядке, установленном статьей 55 настоящего Закона, при следующих отличиях:

а) на выдвижение кандидатов для избрания или назначения на должность или внесение предложения, а при обсуждении вопроса избрания члена Национальной комиссии – представления заключения о результатах конкурса, предоставляется до 10 минут; (доп. 28.04.2009 ЗР-111)

б) в качестве основного докладчика выступает баллотлируемый кандидат;

в) баллотлируемый кандидат может заявить самоотвод до завершения заключительных выступлений.

3. Для назначения на каждую из должностей, предусмотренных пунктами 1 и 2 статьи 83, статьями 83.3, 83.4 и 103 Конституции, предлагается один кандидат. (изм. 26.02.2007 ЗР-111)

Фракция в порядке, установленном пунктом 1.1 статьи 26 настоящего Закона, выдвигает на должность председателя постоянной комиссии одного кандидата. (доп.23.10.2008 ЗР-182)

4. В случае, если для избрания на какую-либо должность было выдвинуто более двух кандидатур и ни одна из них не получила необходимого числа голосов, проводится повторное голосование по двум кандидатурам, получившим наибольшее число голосов.

5. Если баллотировались два кандидата и ни один из них не был избран, проводятся новые выборы и могут быть предложены новые кандидатуры.

5.1. Если выдвинутый фракцией на должность председателя постоянной комиссии кандидат не избирается, то проводятся новые выборы, при которых нового кандидата может выдвинуть фракция, имеющая на то право.

(доп.23.10.2008 ЗР-182)

5.2. Если при выборах председателя постоянной комиссии кандидатура фракцией не выдвигается, то право выдвижения кандидата на данную должность переходит к фракции, имеющей наивысший коэффициент в начале исчисления коэффициентов фракций в порядке, предусмотренном пунктом 1.1 статьи 26.

(доп.23.10.2008 ЗР-182)

6. Избранное или назначенное Национальным Собранием должностное лицо подает письменное заявление о своей отставке Председателю Национального Собрания, о чем ведущий заседание объявляет на ближайшем заседании четырехдневных заседаний. Если в течение 3 дней после обнаружения заявления об отставке данное лицо подачей письменного заявления:

а) отзывает свое заявление об отставке, то ведущий заседание информирует Национальное Собрание об этом на ближайшем заседании;

б) не отзывает свое заявление об отставке, то его отставка считается принятой.

7. Проект постановления Национального Собрания о досрочном прекращении полномочий (отрешении от должности) избранного или назначенного Национальным Собранием должностного лица может быть внесен органами или должностными лицами, указанными в пункте 1 настоящей статьи. Проект рассматривается в порядке, установленном статьей 55 настоящего Закона. В качестве содокладчика выступает должностное лицо, указанное в проекте постановления. (доп. 26.02.2007 ЗР-111)

8. Постановления Национального Собрания об избрании, назначении на должность Национальным Собранием, а также о досрочном прекращении полномочий должностного лица (отрешении от должности) принимаются тайным голосованием. (доп. 26.02.2007 ЗР-111, изм.19.03.2012 ЗР -111)

Статья 98. Порядок дачи согласия на задержание депутата, привлечение его в качестве обвиняемого, на арест или возбуждение вопроса о привлечении его к административной ответственности в судебном порядке (Изм. 26.02.2007 ЗР-111)

1. Генеральный прокурор представляет ходатайство о даче согласия на задержание депутата, привлечение его в качестве обвиняемого, арест или возбуждение вопроса о привлечении его к административной ответственности в судебном порядке Председателю Национального Собрания, который немедленно уведомляет об этом депутата и обеспечивает предоставление ходатайства депутатам в резиденции Национального Собрания. (изм.и доп. 26.02.2007 ЗР-111)

2. Ходатайство рассматривается в Национальном Собрании в порядке, установленном статьей 55 настоящего Закона, при следующих отличиях:

а) Генеральный прокурор и указанный в ходатайстве депутат выступают до 20 минут, которым могут задаваться вопросы;

б) в ходе прений могут выступать только депутаты;

в) с заключительным словом продолжительностью до 20 минут выступают указанный в ходатайстве депутат и Генеральный прокурор.

3. Если с начала рассмотрения вопроса указанный в ходатайстве депутат не присутствовал на заседании (не зарегистрирован в установленном порядке) и он заблаговременно не известил Председателя Национального Собрания о причине своего отсутствия или известил, но последним оно не было признано уважительным, то данный вопрос рассматривается в Национальном Собрании без участия этого депутата.

4. Постановления Национального Собрания о даче согласия на задержание депутата, привлечение его в качестве обвиняемого, арест или возбуждение вопроса о привлечении его к административной ответственности в судебном порядке принимаются тайным голосованием большинством голосов участвующих в голосовании депутатов, если в голосовании участвовало более половины от общего числа депутатов. (изм и доп. 26.02.2007 ЗР-111)

Статья 99. Порядок прекращения полномочий депутата в случае отсутствия по неуважительной причине на голосованиях во время сессии

1. Учет участия депутатов в голосованиях ведется Аппаратом.

2. Аппарат в течение первой недели каждого месяца выдает депутатам справку об их отсутствии на голосованиях в предыдущем месяце или во время сессии. Эта справка отсылается также по электронным адресам депутатов. (доп.30.04.2009 ЗР-113)

3. Отсутствие депутата на голосовании считается уважительным, если:

а) в трехдневный срок после восстановления дееспособности он представляет Руководителю Аппарата листок нетрудоспособности; (изм.30.04.2009 ЗР-113)

а.1) он направлен в командировку Национальным собранием;(доп.30.04.2009 ЗР-113)

а.2) он задержан или в его отношении в качестве меры пресечения избран арест, и он не приговорен к лишению свободы, или в его отношении вынесено решение о прекращении уголовного преследования; (доп.30.04.2009 ЗР-113, 08.04.2010 ЗР -41)

б) в трехдневный срок до отсутствия или после проведения голосования он официально уведомляет Председателя Национального Собрания о причине своего отсутствия и со стороны последнего оно признается уважительным; (доп.30.04.2009 ЗР-113)

в) в 15-дневный срок после завершения очередной сессии он официально уведомляет Председателя Национального Собрания о причине своего отсутствия и оно считается уважительным; (изм. 30.04.2009 ЗР-113)

г) он в установленном подпунктом “ж” пункта 2 статьи 56 настоящего Закона порядке выступил с заявлением об отказе участвовать в данном голосовании; (изм.19.03.2012 ЗР -111)

д) руководитель или секретарь фракции или депутатской группы до голосования выступил на заседании Национального Собрания с заявлением об отказе участия в данном голосовании всех зарегистрированных на заседании членов фракции или группы. (доп. 24.12.2004 ЗР-69)

3.1. Отказ фракции или депутатской группы от участия в голосованиях в порядке, установленном подпунктом "д" пункта 3 настоящей статьи, считается уважительным только на одной сессии данного созыва Национального Собрания. (доп. 24.12.2004 ЗР-69)

4. Вопрос отсутствия депутатов на более чем половине голосований в течение предыдущей очередной сессии по неуважительной причине включается в повестку дня первого четырехдневного заседания очередной сессии. (изм. 30.04.2009 ЗР-113)

5. Депутат не менее чем за 7 дней письменно уведомляется о рассмотрении вопроса о его отсутствии на заседании Национального Собрания. При отсутствии депутата рассмотрение вопроса откладывается дважды на две недели, после чего вопрос рассматривается на следующем четырехдневном заседании, независимо от его присутствия. (доп. 24.12.2004 ЗР-69)

6. Проект постановления об отсутствии каждого депутата рассматривается отдельно в порядке, установленном статьей 55 настоящего Закона. В ходе обсуждения депутат или уполномоченный им другой депутат может выступить, ответить на вопросы, выступить с заключительным словом продолжительностью 10 минут.

7. Постановление Национального Собрания о признании неуважительным отсутствие депутата более чем на половине голосований в течение одной очередной сессии принимается тайным голосованием большинством голосов участвующих в голосовании депутатов, если в голосовании участвовало более половины от общего числа депутатов. (изм. 26.02.2007 ЗР-111)

8. На основании вышеуказанного постановления составляется протокол о прекращении полномочий депутата, который подписывается Председателем Национального Собрания и в пятидневный срок направляется в Центральную избирательную комиссию.

Статья 99.1. Порядок прекращения полномочий депутата в случае нарушения условий части первой статьи 65 Конституции

1. Если Комиссия по этике в результате рассмотрения вопроса, предусмотренного подпунктом "а" пункта 1 статьи 24.2 настоящего Закона, принимает заключение о нарушении депутатом условий части первой статьи 65 Конституции, то оно направляется Председателю Национального Собрания в течение 24 часов.

2. Заключение Комиссии по этике без голосования включается в повестку дня очередной сессии и предстоящих четырехдневных заседаний Национального Собрания и голосуется вне очереди.

3. Указанный в заключении Комиссии по этике депутат не менее чем за 7 дней письменно уведомляется о рассмотрении заключения на заседании Национального Собрания. В случае отсутствия депутата рассмотрение вопроса откладывается дважды – каждый раз на две недели, после чего он рассматривается на следующем четырехдневном заседании, независимо от присутствия депутата.

4. Заключение Комиссии по этике рассматривается Национальным Собранием в порядке, установленном статьей 55 настоящего Закона. В качестве основного докладчика выступает член Комиссии, имеющий правомочие представлять заключение Комиссии по этике, а в качестве содокладчика может выступить указанный в заключении депутат или уполномоченный им другой депутат.

5. По окончании рассмотрения вопроса на голосование ставится вопрос об одобрении заключения Комиссии по этике о нарушении депутатом условий части первой статьи 65 Конституции, постановление Национального Собрания по которому принимается тайным голосованием большинством голосов участвующих в голосовании депутатов, если в голосовании участвовало более половины от общего числа депутатов.

6. Если в результате голосования постановление Национального Собрания, указанное в пункте 5 настоящей статьи, не получает необходимого для его принятия числа голосов, то считается, что депутат не нарушал условий части первой статьи 65 Конституции.

7. Если в результате голосования постановление Национального Собрания, указанное в пункте 5 настоящей статьи, получает необходимое для его принятия число голосов, то на основании этого постановления и заключения Комиссии по этике составляется протокол о прекращении депутатских полномочий, который подписывается Председателем Национального Собрания и направляется в Центральную избирательную комиссию в пятидневный срок.

(доп.19.03.2012 ЗР -111)

Статья 100. Представление и рассмотрение годовой программы деятельности Контрольной палаты

1. Проект годовой программы деятельности Контрольной палаты вносится на рассмотрение Национального Собрания не менее чем за 60 дней до начала бюджетного года.

2. Рассмотрение проекта годовой программы Контрольной палаты на заседании Национального Собрания начинается не позднее чем на первых четырехдневных заседаниях декабря месяца года, предшествующего бюджетному году.

3. К проекту годовой программы деятельности Контрольной палаты, представляемой к рассмотрению на заседании Национального Собрания, прилагается сводный лист предложений депутатов о внесении в него изменений или дополнений в ходе предварительных обсуждений, состоящий из следующих граф:

а) автор предложения;

б) текст или содержание предложения;

в) заключение Совета Контрольной палаты о предложении.

4. Проект годовой программы деятельности Контрольной палаты рассматривается на заседании Национального Собрания в порядке, установленном статьей 55 настоящего Закона.

5. С основным докладом выступает Председатель Контрольной палаты, а с содокладом – представитель Постоянной комиссии в финансово-кредитной и бюджетной сфере. (изм.19.03.2012 ЗР -111)

6. Если Национальное Собрание не утверждает годовую программу Контрольной палаты, то все включенные в сводный лист предложения голосуются отдельно, без обсуждения.

7. На основании принятых предложений составляется годовая программа Контрольной палаты.

8. В годовую программу деятельности Контрольной палаты изменения или дополнения или не вносятся. (изм. 25.12.2006 ЗР-12)

Статья 101. Рассмотрение отчета о результатах контрольных работ Контрольной палаты

1. Отчет Контрольной палаты о результатах контрольных работ вносится на рассмотрение Национального Собрания не позднее чем в течение трех месяцев по завершении бюджетного года и рассматривается в Национальном Собрании до окончания данной очередной сессии. (изм. 26.02.2007 ЗР-111)

2. Отчет Контрольной палаты о результатах контрольных работ рассматривается в Национальном Собрании в порядке, установленном статьей 55 настоящего Закона, и завершается заключительным выступлением, без принятия какого-либо документа. (доп. 25.12.2006 ЗР-12, изм. 26.02.2007 ЗР-111)

3. В ходе обсуждения с основным докладом выступает Председатель Контрольной палаты, а с содокладом – представитель Постоянной комиссии в финансово-кредитной и бюджетной сфере. (изм.19.03.2012 ЗР -111)

4. В ходе обсуждения отчета Контрольной палаты о результатах работ по контролю Правительство имеет право на выступление с содокладом и на два внеочередных выступления. (изм. 26.02.2007 ЗР-111)

5. (пункт 5 утратил силу, изм. 25.12.2006 ЗР-12)

6. (пункт 6 утратил силу, изм. 25.12.2006 ЗР-12)

Статья 102. Представление программ денежно-кредитной политики Центрального банка (изм.30.04.2009 ЗР-113)

1. Представляемая Центральным банком в Национальное Собрание Программа денежно-кредитной политики, установленная Законом Республики Армения „О Центральном банке Республики Армения, включается в повестку дня четырехдневных заседаний в месячный срок со дня его направления в Национальное Собрание. (изм.30.04.2009 ЗР-113)

2. Председатель Национального Собрания в двухдневный срок после получения программы денежно-кредитной политики Центрального банка направляет ее в постоянные комиссии Национального Собрания и Правительство.

3. Председателю Центрального банка для представления на заседании Национального Собрания программы денежно-кредитной политики Центрального банка предоставляется до 40 минут.

4. С содокладами продолжительностью до 20 минут выступают представители Правительства и Постоянной комиссии в финансово-кредитной и бюджетной сфере. (изм.19.03.2012 ЗР -111)

5. Рассмотрение программы денежно-кредитной политики Центрального банка осуществляется в порядке, установленном статьей 55 настоящего Закона, и завершается заключительными выступлениями представителя Постоянной комиссии в финансово-кредитной и бюджетной сфере и Председателя Центрального банка, без принятия какого-либо документа.

(изм. 25.12.2006 ЗР-38, 19.03.2012 ЗР -111)

Статья 103. Представление отчета Центрального банка о выполнении Программы денежно-кредитной политики

1. Представляемый Центральным банком в Национальное Собрание отчет о выполнении Программы денежно-кредитной политики, установленный Законом Республики Армения „О Центральном банке Республики Армения, включается в повестку дня четырехдневных заседаний в месячный срок со дня его направления в Национальное Собрание.

2. Председатель Национального Собрания в двухдневный срок после получения отчета Центрального банка о выполнении Программы денежно-кредитной политики направляет его в постоянные комиссии и Правительство.

3. Председателю Центрального банка для представления на заседании Национального Собрания отчета Центрального банка о выполнении Программы денежно-кредитной политики предоставляется до 40 минут.

4. С содокладами продолжительностью до 20 минут выступают:

а) представитель Постоянной комиссии в финансово-кредитной и бюджетной сфере - с представлением заключения Комиссии по отчету Центрального банка о выполнении Программы денежно-кредитной политики; (изм. 19.03.2012 ЗР -111)

б) представитель Правительства - с представлением заключения Правительства по отчету Центрального банка о выполнении Программы денежно-кредитной политики.

5. Обсуждение отчета Центрального банка о выполнении Программы денежно-кредитной политики проводится в порядке, установленном статьей 55 настоящего Закона, и завершается заключительными выступлениями, без принятия какого-либо документа.

(изм. 30.04.2009 ЗР-113)

Статья 104. Порядок рассмотрения отчетов, программ и сообщений

1. В предусмотренных законом случаях отчеты, программы и сообщения рассматриваются на заседании Национального Собрания по специальной процедуре в порядке, установленном статьей 59 настоящего Закона, если настоящим Законом иное не предусмотрено.

2. В предусмотренных законом случаях отчеты, утверждаемые в качестве закона, рассматриваются в Национальном Собрании в одном чтении, а программы - в двух чтениях.

Статья 104.1. Порядок принятия обращений и заявлений

1. Национальное Собрание в соответствии с статьей 62 Конституции может принимать обращения и заявления.

2. Обращение или заявление является выражением позиции Национального Собрания по определенным вопросам, событиям и фактам.

3. Проект обращения или заявления Национального Собрания вносится в Национальное Собрание и вводится в обращение в порядке, установленном статьями 48 и 52 настоящего Закона для постановлений Национального Собрания.

4. Представленный Председателем Национального Собрания проект обращения или заявления без голосования включается в повестку дня очередной сессии и предстоящих четырехдневных заседаний и обсуждается вне очереди.

5. Обращение или заявление Национального Собрания обсуждается и принимается в порядке, установленном статьями 55 и 60 настоящего Закона.

(доп. 26.02.2007 ЗР-111)

Статья 104.2. Порядок организации обсуждения вопроса, признанного оппозиционной фракцией внеочередным

1. Проект закона или постановления Национального Собрания при согласии его автора может быть признан внеочередным решением оппозиционной фракцией, если этот проект находится в обороте и по нему получено заключение головной комиссии либо срок получения заключения уже истек.

Постановление оппозиционной фракции о признании проекта закона или постановления Национального собрания внеочередным представляется Председателю Национального Собрания не позднее чем в 17.00 часов пятницы, предшествующей предстоящим четырехдневным заседаниям.

2. Оппозиционной фракцией внеочередным не могут признаваться:

а) проекты Конституции или внесения в нее изменений и законов, вынесенных на референдум;

б) рассмотрение проектов законов во втором и третьем чтении;

в) проекты постановлений Национального Собрания о назначаемых Национальным Собранием выборах, назначении на должности, прекращении полномочий (об отставке).

3. Вопросы, признанные оппозиционными фракциями внеочередными, включаются в повестку дня каждого второго четырехдневного заседания и рассматриваются на втором заседании этих заседаний, во вторник.

4. В повестку дня заседаний, предусмотренных пунктом 3 настоящей статьи, может включаться и рассматриваться один вопрос, признанный оппозиционной фракцией внеочередным.

При наличии более одной оппозиционной фракции последовательность предоставления в ходе одного и того же созыва Национального Собрания предусмотренных пунктом 3 настоящей статьи заседаний для рассмотрения вопросов, признанных ими внеочередными, определяется по численности их членов – от многочисленной до малочисленной.

5. Если Национальное Собрание не принимает решение о специальной процедуре рассмотрения вопроса, то вопрос, признанный оппозиционной фракцией внеочередным, рассматривается на одном заседании Национального Собрания в установленном статьей 55 настоящего Закона порядке со следующим отличием:

- а) для докладов и заключительных выступлений предоставляется до 7 минут;
- б) для вопросов и ответов на них предоставляется до одной минуты;
- в) общая продолжительность вопросов и ответов на них не может превышать 20 минут;
- г) для выступлений, в том числе внеочередных и выступлений представителей фракций, депутатских групп предоставляется до 3 минут;
- д) общая продолжительность выступлений не может превышать 30 минут;
- е) во время рассмотрения вопроса перерыв может объявляться только по решению Национального Собрания.

(доп 23.10.2008 ЗР-182)

Г Л А В А 14

ПРОЦЕДУРА РАССМОТРЕНИЯ ВОПРОСОВ, ИМЕЮЩИХ ОТНОШЕНИЕ К ПРАВИТЕЛЬСТВУ

Статья 105. Порядок обращения с вопросами к Правительству

1. В соответствии со статьей 80 Конституции депутаты вправе обращаться письменными и устными вопросами к Правительству. (доп. 26.02.2007 ЗР-111)
2. Депутат в течение месяца может обратиться к Правительству с одним письменным и одним устным вопросом.
3. На последнем заседании каждой среды четырехдневных заседаний очередной сессии Премьер-министр и члены Правительства отвечают на вопросы депутатов.
4. Депутат передает свой письменный вопрос в Аппарат, который в тот же день направляет его в Правительство. Премьер-министр или по его поручению соответствующий член Правительства в двухнедельный срок после поступления вопроса отвечает на вопрос на заседании Национального Собрания, заранее уведомив об этом депутата и Аппарат. Депутат получает ответ на свой вопрос в письменной форме.
5. Ответы на письменные вопросы даются в последовательности их поступления – по мере готовности ответа, если депутат не отказывается от озвучивания своего вопроса.
6. Депутат в течение трех минут от микрофона представляет свой письменный вопрос, направленный Правительству, после чего следует ответ Премьер-министра или члена Правительства продолжительностью до трех минут. Депутат в течение двух минут может высказать свое мнение по поводу ответа, на которое Премьер-министр или член Правительства может отреагировать ответом продолжительностью до двух минут. (изм.03.07.2002 ЗР-404)
7. Если после ответа на письменные вопросы время заседания не исчерпано, депутаты в порядке, установленном пунктом 6 настоящей статьи и статьей 57 настоящего Закона, могут обратиться к Правительству с устными вопросами, каждый из которых должен относиться к сфере, отнесенной к компетенции одного члена Правительства.

7.1. В случае, предусмотренном пунктом 7 настоящей статьи, первыми задаются устные вопросы 3-х записавшихся депутатов оппозиционных фракций, после чего с устными вопросами выступают другие записавшиеся депутаты. (доп 23.10.2008 ЗР-182)

8. Установленный настоящей статьей порядок не ограничивает право депутата непосредственно письменно обратиться в Правительство и получить ответ в установленном порядке.

9. Если Премьер-министр или член Правительства предлагает ответить на озвученный устный вопрос депутата в письменной форме, то сохраняется установленное пунктом 2 настоящей статьи право депутата на обращение с одним устным вопросом. (доп.12.04.2011 ЗР -70)

Статья 105.1. Порядок обращения с запросами, организации обсуждения и принятия в связи с этим решений

1. Запрос – это адресованный фракцией или депутатской группой письменный запрос Правительству по определенному вопросу, отнесенному к компетенции Правительства, который может обсуждаться в Национальном Собрании и по которому Национальное Собрание может вынести решение.

Фракция или депутатская группа может обращаться с запросом в Правительство не более одного раза в течение одной и той же очередной сессии, за исключением тех запросов, от обсуждения которых фракция или депутатская группа отказалась.

2. Фракция или депутатская группа передает свой запрос в Аппарат, который в тот же день направляет его в Правительство. К запросу могут прилагаться иные имеющие к нему отношение справки, заключения, информационные и аналитические материалы.

3. Правительство в течение 20 дней после получения запроса отвечает автору запроса – фракции или депутатской группе – в письменной форме. Запросы включаются в повестку дня предстоящих четырехдневных заседаний очередной сессии в порядке последовательности получения на них ответов, если автор запроса – фракция или депутатская группа - не отказывается от обсуждения своего запроса. Включенные в повестку дня запросы обсуждаются на втором заседании каждой среды четырехдневных заседаний очередной сессии. Последовательность обсуждения запросов определяется в соответствии с численностью фракции и депутатской группы - в порядке возрастания.

4. Обсуждение запросов начинается выступлениями автора запроса – представителя фракции или депутатской группы, и Премьер–министра или по его поручению соответствующего члена Правительства либо руководителя подведомственного Правительству органа государственного управления, продолжительностью до 5 минут, после чего они в той же последовательности могут выступить с заключительными выступлениями, продолжительностью до 10 минут каждый.

5. Автор запроса – представитель фракции или депутатской группы – в своем заключительном выступлении может предложить принять постановление о представлении компетентными органами государственного управления и должностными лицами предложений по запросу, которое ставится на голосование по завершении обсуждения запроса.

6. Если в результате голосования постановление Национального Собрания, предусмотренное пунктом 5 настоящей статьи, не получает необходимого для принятия числа голосов, либо если такое предложение не вносится, то фракция или депутатская группа может обратиться в Правительство с тем же запросом через четыре месяца.

7. Председатель Национального Собрания подписывает постановление Национального Собрания о представлении компетентными органами государственного управления и должностными лицами предложений по запросу и в течение 24 часов направляет его в соответствующий орган и (или) должностному лицу, которые свои ответы в письменной форме направляют председателю Национального Собрания до начала предстоящего четырехдневного заседания, если постановлением Национального Собрания не установлен иной срок.

Письменные ответы в порядке последовательности их получения оглашаются Председателем Национального Собрания на четырехдневных заседаниях очередной сессии в начале первого заседания каждой среды.

8. Запросы и ответы на них публикуются в ежедневной газете "Айастан Анрапетутюн" ("Республика Армения").

(доп. 26.02.2007 ЗР-111)

Статья 105.2. Проекты законов, считающиеся безотлагательными по решению Правительства

1. Если проект закона или пакет проектов, считающийся безотлагательным по решению Правительства, представлен не менее чем за 5 дней до предстоящих четырехдневных заседаний, то:

а) Аппарат представляет свое заключение, предусмотренное подпунктом "а" пункта 1 статьи 51 настоящего Закона, не позднее чем за 2 дня до предстоящих четырехдневных заседаний,

б) головная комиссия представляет свое заключение, предусмотренное подпунктом "б" пункта 1 статьи 51 настоящего Закона, не позднее чем за 2 часа до предстоящих четырехдневных заседаний,

в) проект или пакет проектов без голосования включается в повестку дня очередной сессии и предстоящих четырехдневных заседаний Национального Собрания, рассматривается в первом чтении и голосуется в ходе этих четырехдневных заседаний.

2. Если проект закона или пакет проектов, считающийся безотлагательным по решению Правительства, представлен не менее чем за 4 дня до предстоящих четырехдневных заседаний, то:

а) Аппарат представляет свое заключение, предусмотренное подпунктом "а" пункта 1 статьи 51 настоящего Закона, в 14-дневный срок, но не позднее чем за 2 дня до четырехдневных заседаний, следующих за предстоящими четырехдневными заседаниями,

б) головная комиссия представляет свое заключение, предусмотренное подпунктом "б" пункта 1 статьи 51 настоящего Закона, в 20-дневный срок, но не позднее чем за 2 часа до четырехдневных заседаний, следующих за предстоящими четырехдневными заседаниями,

в) проект или пакет проектов без голосования включается в повестку дня очередной сессии и четырехдневных заседаний Национального Собрания, следующих за предстоящими четырехдневными заседаниями, рассматривается в первом чтении и голосуется в ходе этих четырехдневных заседаний.

3. Главная комиссия может представить свое заключение по проекту закона или пакету проектов, считающемуся безотлагательным по решению Правительства, также до получения заключения Аппарата, предусмотренного подпунктом "а" пункта 1 статьи 51 настоящего Закона, подпунктом "а" пункта 1 настоящей статьи или подпунктом "а" пункта 2 настоящей статьи, или до истечения срока его получения.

4. В предусмотренном пунктом 2 статьи 66 настоящего Закона случае предложения по принятому в первом чтении проекту закона или пакету проектов, считающемуся безотлагательным по решению Правительства, представляются в Аппарат в 3-дневный срок после получения проекта закона или пакета проектов.

5. В предусмотренном пунктом 1 статьи 67 настоящего Закона случае Правительство представляет считающийся безотлагательным по своему решению проект закона или пакет проектов в главную комиссию в течение 7 дней после истечения срока, установленного пунктом 4 настоящей статьи для представления предложений, а главная комиссия представляет Председателю Национального Собрания свое заключение, а также окончательный вариант проекта закона или пакета проектов и сводного листа в течение 3 дней после получения представленных Правительством документов, но не позднее чем за 2 часа до предстоящего четырехдневного заседания, если постановлением Национального Собрания не предусмотрено иное.

6. Если Национальное Собрание рассматривает считающийся безотлагательным по решению Правительства проект закона или пакет проектов в трех чтениях, то к третьему чтению он представляется в порядке, предусмотренном пунктом 1 статьи 71 настоящего Закона, - в 10-дневный срок после его принятия во втором чтении.

7. В целях рассмотрения во втором или третьем чтении проекта закона или пакета проектов, считающегося безотлагательным по решению Правительства, он включается в повестку дня предстоящих четырехдневных заседаний без голосования, рассматривается в соответствующем чтении и голосуется в течение этих четырехдневных заседаний.

8. Проект закона или пакет проектов, считающийся безотлагательным по решению Правительства, не считается безотлагательным, если:

а) во время рассмотрения проекта закона или пакета проектов основной докладчик отсутствует на заседании Национального Собрания и другой полномочный представитель Правительства не выступает вместо него с основным докладом;

б) Правительство не представляет в главную комиссию соответствующие документы в срок, установленный пунктом 5 настоящей статьи;

в) проект закона или пакет проектов не представляется к третьему чтению в срок, установленный пунктом 6 настоящей статьи;

г) сроки рассмотрения проекта закона или пакета проектов либо предусмотренные настоящей статьей сроки продлеваются по предложению Правительства и постановлением Национального Собрания на срок, превышающий срок, предусмотренный пунктом "а" статьи 74.1 Конституции.

9. Срок, предусмотренный пунктом "а" статьи 74.1 Конституции, не считается исчерпанным, если по проекту закона или пакету проектов, считающемуся безотлагательным по решению Правительства, Национальное Собрание выносит постановление об отказе в принятии в первом

чтении, во втором или третьем чтении и в целом либо он принимается в качестве закона после его введения в обращение:

а) в течение трех месяцев очередной сессии, если до конца этой сессии осталось не менее трех месяцев;

б) в течение трех месяцев двух следующих друг за другом очередных сессий, если до конца первой сессии осталось менее трех месяцев.

10. Президент Республики в течение 6 месяцев после истечения срока, предусмотренного подпунктами "а" или "б" пункта 9 настоящей статьи, может по предложению Председателя Национального Собрания или Премьер-министра распустить Национальное Собрание по основанию, предусмотренному пунктом "а" статьи 74.1 Конституции, за исключением случая, когда Национальное Собрание в этот период принимает проект закона или пакет проектов, считающийся безотлагательным по решению Правительства.

11. Если предусмотренные пунктами 5 и 6 настоящей статьи сроки истекают до понедельника четырехдневных заседаний, то эти сроки считаются исчерпанными за 2 часа до первого заседания предстоящего четырехдневного заседания.

(доп.19.03.2012 ЗР -111)

Статья 106. *Представление программы Правительства*

1. Правительство в двадцатидневный срок после своего формирования представляет Национальному Собранию свою программу.

2. Вопрос одобрения Национальным Собранием программы Правительства обсуждается вне очереди, в течение 48 часов после получения программы Правительства.

3. Премьер-министру для представления программы Правительства предоставляется до одного часа.

4. Премьер-министру задаются вопросы по представленной программе в порядке, установленном статьей 57 настоящего Закона, после чего в порядке, установленном статьей 58 настоящего Закона, проводится обмен мнениями. После обмена мнениями Премьер-министр может выступить с заключительным словом продолжительностью до одного часа.

5. Вопрос одобрения Национальным Собранием программы Правительства ставится на голосование в пятидневный срок после ее представления.

Постановление Национального Собрания об одобрении программы Правительства принимается большинством голосов от общего числа депутатов Национального Собрания.

6. В случае неодобрения Национальным Собранием программы Правительства Премьер-министр представляет Президенту Республики заявление об отставке Правительства.

(изм. 26.02.2007 ЗР-111)

Статья 107. *Порядок рассмотрения проекта постановления о выражении недоверия Правительству*

1. Проект постановления Национального Собрания о выражении недоверия Правительству может быть представлен:

а) не менее чем одной третью от общего числа депутатов в случаях, предусмотренных пунктом 3 статьи 60, пунктом 6 статьи 84, пунктом 6 статьи 89 настоящего Закона, в течение 24 часов после постановки вопроса о доверии Правительству; (изм. 26.02.2007 ЗР-111)

а.1) не менее чем одной третью от общего числа депутатов. (доп. 26.02.2007 ЗР-111)

б) Президентом Республики. (изм. 26.02.2007 ЗР-111)

1.1. Проект постановления Национального Собрания о выражении недоверия Правительству не может вноситься в период военного или чрезвычайного положения. (доп. 26.02.2007 ЗР-111)

2. Инициатива, указанная в подпункте "а" или "а1" пункта 1 настоящей статьи, осуществляется посредством подписания полученного из Аппарата бланка и его представления Председателю Национального Собрания. Бланк после представления Председателю Национального Собрания не подлежит изменению. При непредставлении Председателю Национального Собрания бланка в течение 24 часов после получения он считается погашенным. Если бланк в установленный срок и с необходимым количеством подписей передается Председателю Национального Собрания, то:

а) в случаях, указанных в подпункте "а" пункта 1 настоящей статьи, в течение 24 часов в Национальном Собрании начинается рассмотрение проекта постановления о выражении недоверия Правительству;

б) в случаях, указанных в подпункте "а1" пункта 1 настоящей статьи, проект постановления о выражении недоверия Правительству включается в повестку дня очередной сессии и предстоящих четырехдневных заседаний без голосования и рассматривается вне очереди.

(изм. 26.02.2007 ЗР-111)

3. Проект постановления Национального Собрания о выражении недоверия Правительству рассматривается в порядке, установленном статьей 55 настоящего Закона, при следующих отличиях:

а) с докладом продолжительностью до 30 минут выступает Президент Республики или представитель депутатов, являющихся инициаторами вопроса, после которого с содокладом с такой же продолжительностью выступает Премьер-министр; (изм. 26.02.2007 ЗР-111)

б) с заключительным словом продолжительностью до 30 минут выступают Президент Республики или представитель депутатов, являющихся инициаторами вопроса, и Премьер-министр, после которого право внеочередного выступления сохраняется только за Президентом Республики. (изм. 26.02.2007 ЗР-111)

4. Проект постановления о выражении недоверия Правительству ставится на голосование не ранее чем в течение 48 часов и не позднее чем в течение 72 часов после его представления. (изм. 26.02.2007 ЗР-111)

5. Постановление о выражении недоверия Правительству принимается большинством голосов от общего числа депутатов. (изм.03.07.2002 ЗР-404)

6. В случае принятия вышеуказанного постановления Премьер-министр подает Президенту Республики заявление об отставке Правительства.

Статья 108. Установление административно-территориального деления Республики Армения (изм. 26.02.2007 ЗР-111)

1. В соответствии со статьей 82 Конституции Национальное Собрание по предложению Правительства устанавливает административно-территориальное деление Республики. (изм. 26.02.2007 ЗР-111)

2. Представленный Правительством проект закона об административно-территориальном делении Республики Армения вносится в Национальное Собрание, вводится в обращение и включается в повестку дня очередной сессии, четырехдневных заседаний в порядке, установленном статьями 50, 51 и 54 настоящего Закона.

3. Проект закона об административно-территориальном делении Республики Армения рассматривается в Национальном Собрании в трех чтениях в порядке, установленном главой 8 настоящего Закона.

Статья 109. Отчет Правительства об исполнении программы приватизации государственного имущества за текущий год

1. Правительство представляет в Национальное Собрание отчет об исполнении программы приватизации государственного имущества за текущий год до 1 мая следующего года.

2. Председатель Национального Собрания в двухдневный срок после получения вышеуказанного отчета направляет его в постоянные комиссии и Контрольную палату.

3. Представителю Правительства для представления отчета на заседании Национального Собрания предоставляется 40 минут.

4. С содокладами продолжительностью до 20 минут выступают:

а) Председатель Контрольной палаты, представляя заключение Контрольной палаты об отчете;

б) представитель Постоянной комиссии в сфере экономики, представляя заключение комиссии об отчете. (изм. 26.02.2007 ЗР-111, 19.03.2012 ЗР -111)

5. Отчет рассматривается в порядке, установленном статьей 55 и пунктом 2 статьи 104 настоящего Закона. (изм.03.07.2002 ЗР-404)

Г Л А В А 15
ОРГАНИЗАЦИЯ РАБОТЫ НАЦИОНАЛЬНОГО СОБРАНИЯ

Статья 110. Рабочее совещание Национального Собрания

1. Проекты повестки дня очередной сессии и четырехдневных заседаний, а также вопросы, предусмотренные пунктом 2 статьи 18, пунктом 3 статьи 79, пунктом 3 статьи 87, пунктом 4 статьи 112 и пунктом 2 статьи 113, предварительно рассматриваются на рабочем совещании Национального Собрания, созываемом, как правило, в пятницу в 17.30 часов, в котором участвуют Председатель Национального Собрания, его заместители, председатели постоянных комиссий,

руководители или секретари фракций и депутатских групп, полномочные представители Президента Республики и Премьер-министра, постоянный представитель Президента Республики в Национальном Собрании, приглашенные Председателем Национального Собрания лица. (изм. и доп. 26.02.2007 ЗР-111, доп.30.04.2009 ЗР-113)

2. Протокол рабочего совещания подписывается ведущим заседание.

3. Председатель Национального Собрания с учетом представленных на рабочем совещании предложений утверждает проект повестки дня очередной сессии, проект о внесении в нее дополнений и проект повестки дня четырехдневных заседаний и вносит их на рассмотрение Национального Собрания.

Статья 110.1. Порядок обращения в Конституционный Суд в случаях, предусмотренных пунктами 1 и 3 статьи 100 Конституции

1. Согласно пункту 3 статьи 101 Конституции в случаях, предусмотренных пунктами 1 и 3 статьи 100 Конституции, не менее чем одна пятая часть депутатов может обращаться в Конституционный Суд.

2. Инициатива депутатов по обращению в Конституционный Суд по вопросам, предусмотренным пунктами 1 и 3 статьи 100 Конституции, осуществляется посредством подписания полученного в Аппарате бланка и представления его Председателю Национального Собрания. Если бланк с подписями не менее одной пятой от общего числа депутатов передается Председателю Национального Собрания, то он в течение 24 часов направляет в Конституционный Суд заявление депутатов с указанным бланком, после чего бланк изменению не подлежит.

(доп. 26.02.2007 ЗР-111)

Статья 111. Деятельность Аппарата

Нормативную, экспертную, юридическую, организационную, документационную, аналитическую, информационную, финансово-хозяйственную и материально-техническую деятельность Национального Собрания обеспечивает Аппарат, создаваемый в установленном законом порядке и действующий на основе законов и Положении о нем. (доп.24.12.2004 ЗР-69)

Аппарат обеспечивает постоянного представителя Президента Республики в Национальном Собрании оборудованным и насыщенным средствами связи рабочим кабинетом в резиденции Национального Собрания. (доп.30.04.2009 ЗР-113)

Статья 112. Освещение работы Национального Собрания

1. Национальное Собрание может иметь свои печатные органы.

2. Открытые заседания Национального собрания транслируются в прямом эфире радиокompании, победившей в конкурсе в порядке, предусмотренном пунктом 2.1 настоящей статьи, если Национальным Собранием не принимается иное постановление.

Трансляция в прямом эфире открытого заседания Национального собрания начинается в течение 1 часа после принятия об этом постановления Национального собрания.

Открытые заседания Национального Собрания транслируются в прямом эфире на интернет-сайте Национального Собрания в режиме реального времени. Трансляция в режиме реального времени осуществляется Аппаратом.

(изм. 30.04.2009 ЗР-113, доп.12.04.2011 ЗР -70)

2.1. Теле,- радиотрансляция открытых заседаний Национального Собрания в прямом эфире, а также их трансляция в видеозаписи в случаях, предусмотренных пунктами 3, 4 статьи 35 настоящего Закона и пунктом 4 настоящей статьи, осуществляются за счет средств государственного бюджета теле,- радиоккомпанией (телекомпанией, радиоккомпанией), победившей в конкурсе в порядке, установленном законодательством о государственных закупках. Условия конкурса, в том числе часы трансляции и требования к территории распространения устанавливает Председатель Национального Собрания. (доп. 30.04.2009 ЗР-113)

3. Освещение работы Национального Собрания в средствах массовой информации организует Аппарат, который:

а) осуществляет выпуск официального сообщения (информации) Национального Собрания, подлежащего трансляции Общественной телерадиоккомпанией;

б) осуществляет видеозапись заявлений депутатов, предусмотренных пунктом 3 статьи 35 настоящего Закона, а также выпуск телевизионной программы "Парламентская неделя", предусмотренной пунктом 4 настоящей статьи, и иных передач; (изм. 30.04.2009 ЗР-113)

в) проводит брифинги, пресс-конференции Председателя Национального Собрания, его заместителей, комиссий, фракций, депутатских групп, депутатов Национального Собрания и побывавших в командировках депутатов; (изм.30.04.2009 ЗР-113)

в.1) результаты регистрации участия и индивидуального голосования депутатов на открытых заседаниях Национального Собрания размещаются на Интернет-сайте Национального Собрания. (доп. 24.12.2004 ЗР-69)

г) выпускает иные материалы информационного характера.

4. Освещение парламентской деятельности Национального Собрания, его комиссий, фракций и депутатских групп осуществляет Аппарат посредством цикла телепередач "Парламентская неделя". Комиссиям, фракциям и депутатским группам, а также не вовлеченным в них депутатам для выступления в одной и той же передаче в порядке, установленном подпунктом "ф.2" пункта 1 статьи 18 настоящего Закона, в алфавитном порядке (при равном участии) предоставляется до 3 минут, после чего 15 минут предоставляется Аппарату для освещения парламентских событий. Цикл телепередач "Парламентская неделя" транслируется в ходе сессий Национального собрания, в воскресенье, телекомпанией, предусмотренной пунктом 2.1 настоящей статьи. (изм.30.04.2009 ЗР-113)

5. (пункт 5 утратил силу, изм. 30.04.2009 ЗР-113)

5.1. Видеозапись заседаний, предусмотренных пунктами 3 и 4 статьи 35 настоящего Закона, а также прямая трансляция заседаний Национального Собрания и видеозапись (аудиозапись) заседаний Национального Собрания в установленных постановлением Национального Собрания случаях осуществляется теле,- радиоккомпанией (телекомпанией, радиоккомпанией), предусмотренной пунктом 2.1 настоящей статьи. (доп. 30.04.2009 ЗР-113)

6. Предложения по поводу официальных сообщений (информации) о деятельности Национального Собрания имеют право представлять Председателю Национального Собрания заместители Председателя Национального Собрания и председатели комиссий.

Статья 113. Межпарламентские связи

1. Национальное Собрание может заключить с законодательным или высшим представительским органом другого государства межпарламентское соглашение, которым регулируются отношения дружбы, сотрудничества и взаимопомощи, отношения по обмену опытом, созданию групп дружбы, обмену делегациями и иные отношения.

2. Межпарламентским соглашением считается любое письменное соглашение, оформленное в виде соглашения, меморандума, протокола или иного документа, принятого в международной практике, и подписанное Председателем Национального Собрания после рассмотрения на рабочем совещании Национального Собрания.

3. С инициативой подписания межпарламентского соглашения могут выступить Председатель Национального Собрания, его заместители, фракции, депутатские группы и группы дружбы, постоянные комиссии. (доп. 26.02.2007 ЗР-111, изм.30.04.2009 ЗР-113)

4. Если с предложением о заключении межпарламентского соглашения выступил законодательный или высший представительский орган другого государства, то оно рассматривается в Постоянной комиссии в сфере внешних сношений и в недельный срок представляется Председателю Национального Собрания. (доп.19.03.2012 ЗР -111)

5. Командированный в другую страну депутат в 10-дневный срок после возвращения передает в Аппарат на хранение справку о проделанной им работе.

Отбывшие в командировку от Национального Собрания депутаты и делегации обязаны в 10-дневный срок после возвращения выступить на брифинге или пресс-конференции в порядке, предусмотренном подпунктом "ф" пункта 1 статьи 18 настоящего Закона. (доп. 30.04.2009 ЗР-113)

6. Командировочные расходы депутатов Национального Собрания и государственных служащих Аппарата исчисляются в соответствии с нормативами, установленными уполномоченным органом государственного управления. Распоряжением Председателя Национального Собрания командировочные расходы депутатов Национального Собрания и государственных служащих Аппарата могут компенсироваться согласно документам, обосновывающим фактически произведенные расходы, - в пределах средств, предусмотренных для этой цели государственным бюджетом на данный год в расходах на содержание Национального Собрания. (доп.12.04.2011 ЗР -70)

Г Л А В А 16 ЗАКЛЮЧИТЕЛЬНЫЕ ПОЛОЖЕНИЯ

Статья 114. Вступление Закона в силу

1. Настоящий Закон вступает в силу с момента его официального опубликования.

2. С момента вступления настоящего Закона в силу признать утратившим силу Закон Республики Армения "Регламент Национального Собрания Республики Армения" вместе с изменениями и дополнениями.

ПРЕЗИДЕНТ РЕСПУБЛИКИ АРМЕНИЯ Р. КОЧАРЯН

21 марта 2002 года

ЗР-308